EL-VELA VE'L-BERA

(ALLAH İÇİN DOSTLUK VE ALLAH İÇİN DÜŞMANLIK)

Ebû Muâz Seyfullah el-Çubukâbâdi

Giriş

Şüphesiz hamd yalnız Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız.

Allah'ın hidayet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez.

Şehadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlüdür.

"**Ey iman edenler! Âllah'tan nasıl korkmak gerekirse öyle korkun ve siz ancak müslümanlar olarak ölünüz." (Al-i İmran; 3/103)**

"Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da eşini var eden, her ikisinden birçok erkek ve kadın türeten Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık bağlarını kesmekten de sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde tam bir gözetleyicidir." (en-Nisâ; 4/1),

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve dosdoğru söz söyleyin. O da amellerinizi lehinize olmak üzere düzeltsin, günahlarınızı da mağfiret etsin. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşla kurtulmuş olur." (el-Ahzâb; 33/70-71)

Bundan sonra, Şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın Kelam'ı, yolların en hayırlısı Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlarıdır. Her sonradan çıkarılan şey bidattir ve her bidat sapıklıktır. Her sapıklık ta ateştedir.

Velâ ve Berâ hususunda aşırı gevşekliğin iki görüntüsü vardır. Birincisi velâ ve berâ akidesine saldırmak ve başkalarının kültüründe hoş olmayan etki

bıraktığı gerekçesiyle bunun iptal edilmesini istemektir.

Eğer onlar ayetlerde ve nebevî hadislerde gelen, ümmetin üzerinde icma ettikleri velâ ve berâyı kastediyorlarsa, bu mesele dinde bilinmesi zorunlu hususlardandır. Biz onlarla cüz'i meselelere girmeyiz, onları öncelikle İslam'a davet ederiz. Eğer buna icabet ederler ve İslam'a girerlerse, o zaman kalpleri şer'i velâ ve berâya uyum sağlar. Bundan fazlasına ihtiyaçları yoktur. Velâ ve berâ imanın aslı ile bağlantılıdır.

Eğer velâ ve berâ hususunda ifrat aşırılığı yapanların hatalarını kastediyorlarsa, bu sahih akidenin hata edenler sebebiyle ihmal edilmesini istemek insaf değildir. Bir konudaki aşırılık diğer bir aşırılıkla telafi edilemez.

İkincisi: sahih ve meşru olan velâ ve berâ akidesine hücüm edip onu yok etmeye çalışmak, Müslümanlar arasında kâfirlerin adetlerini yaygınlaştırıp onları taklit etmektir.

Velâ ve berâ akidesi kitap ve sünnet naslarında bu konuda birçok çizgiler koymuştur. Bu konuda gelenler neredeyse tevhid hakkındaki naslardan bile daha çok ve açıktr! Hatta tevhid naslarının kendisi velâ ve berâ naslarından sayılır!

Allah Azze ve Celle bize, kâfirlere benzemekten yasaklayan, hatta onlara muhalefet etmeyi emreden birçok hükümler meşru kılmıştır. Yine bu konudaki naslar da pek çoktur. Eski ve yeni âlimler bu hususta ve bu meselenin fıkhı hakkında birçok eserler tasnif etmişlerdir.

Bu ilahî hükümler ancak Müslümanların kalplerinde kâfirlerden berâyı kökleştirmek, uygulamaları olarak bunu gerçekleştirmek ve bu manayı Müslüman toplumda daima diri tutmak içindir.

Zira inançlar hayata yansımazsa, sonuç getirmeyen, içi boş hayalî fikirlerden ibaret olur.

Sahih velâ ve bera'yı uygulamak, amel edilmesi zorunlu bir dindir. Aksi

halde kitabın bir kısmına iman edip, bir kısmını inkâr eden Yahudilere benzemiş oluruz.

Bir Müslüman, toplumunun kültüründen ve tarihinden koparak, diğer bir toplum ile asimile olmasına nasıl razı olabilir? Böyle olursa ümmetimize nispet edilmemiz samimi olur mu? Yoksa bu düşmanların uşakları olduğumuza bir delil değil midir?

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: "**Onlar, senin kendilerine yumuşak davranmanı arzu ettiler. O zaman onlar da sana yumuşak davranacaklardı**." (Kalem 9)

Mucahid rahimehullah bu ayet hakkında dedi ki: "Onları ilahlarına bıraksaydın, onlar da seni üzerinde bulunduğun hakka bırakacak ve kendilerine meylettireceklerdi."[1]

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: "**Zulmedenlere meyletmeyin; aksi halde ateş size de dokunur. Sizin için Allah'tan başka hiçbir dost yoktur. Sonra yardım da göremezsiniz**" (Hud 113)

---

[1] Taberi (23/534)

Velâ ve Berâ'nın Tarifi ve Hükmü:

Lügatte vela: Sevgi, destek, yakınlık anlamlarına gelir. Velî; seven, dost, yardımcı demektir. Düşmanın zıddıdır. Muvalat ve velayet düşmanlık etmenin zıddıdır.[2]

en-Nihaye'de "velî" maddesinde şöyle denilir: "Mevla" kelimesi hadiste tekrar edilerek zikredilir. Bu kalabalık bir topluluk hakkında verilen isimdir."

Sonra bunlardan bazılarının sahib, efendi, yardımcı, seven ve amcaoğlu olduğunu zikreder ve şöyle der: "Bir işi üstlenen veya onu yerine getiren onun mevlası ve velisidir."

Istılahta vela: Müminleri imanından dolayı sevmek, onlara destek olmak, onlara nasihat etmek, yardım etmek, merhamet etmek ve müminlerin hukukuna dâhil olan herşeydir.[3]

Bu vela büyük günahlarda ısrar etmeyen müslüman hakkında da uygulanabilir.

Ama eğer müslüman faiz, gıybet, elbiseyi topuktan aşağı uzatmak, sakalları kesmek ve diğerleri gibi büyük günahlardan biri üzerinde ısrar ediyorsa, onun işlediği taat kadar kendisi sevilir ve işlediği günahlar kadar

---

[2] Es-Sıhah, Mucemu Mekayisi'l-Luga, el-Kamus, el-Külliyat, Lisanu'l-Arab (veli maddesi)

[3] Bkz.: Tefsiru'l-Cessas (2/288) Mecmuu'l-Fetava (28/209) el-Furkan (s.4, 5) İbn Kesir Tefsiri (Tevbe 71. Ayet tefsiri) Şerhu't-Tahaviye (s.546, 547) Mecmuatu'r-Resail ve'l-Mesail (3/290) Teysiru'l-Azizi'l-Hamid (s.422) ed-Düreru's-Seniyye (2/325) Şeyh Abdulaziz b. Baz Mecmu'u Fetava (3/1021) Dr. Salih el-Fevzan el-İrşad (s.279) el-Vela ve'l-Bera (s.89, 90) en-Nevakıdu'l-Kavliyye ve'l-İlmiyye (s.360)

kendisinden buğz edilir.[4]

Günahkâr müslümanı sevmek, şayet ondan uzak durmak o günahı terk etmesine ve ona benzer şeyler yapmasına engel olacaksa, ondan uzak durmayı gerektirir. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Tebük gazvesinden geri kalan üç kişiden uzak durmuş ve sahabelerine de onlardan uzak durmalarını emretmiş, elli gün boyunca onlarla konuşmamıştır.[5]

Onlardan uzaklaşma; selam vermemek, selamlarını almamak, konuşma ve ziyareti kesmek ve benzer şeylerledir.[6]

Kadı Ebu Ya'la el-Ferra el-Hanbeli, sahabe ve tabiinin uzaklaşmanın meşru olması konusunda icma ettiklerini nakletmiştir.[7]

Yine günahkâr müslümanı sevmek, hayır işleyip günahtan uzak durması ve böylece dünya şekavetinden ve ahiret azabından kurtulması için ona nasihat etmeyi, iyiliği emir ve kötülüğü yasaklamayı gerektirir. Yine günahkâr müslümanı sevmek, tevbe edip Allah'a dönmesi için ve günahlarına bir temizlik olması için ona had ve tazir cezalarını uygulamayı gerektirir.[8]

Günahkârın benzeri nifakla itham edilendir. Onun gösterdiği iyilik kadar

---

[4] Mecmuu'l-Fetava (28/209) Şeyhulislam İbn Teymiyye el-Muhabbet (s.89, 90, 133, 198) Şerhu't-Tahaviye (s.547) Şeyh Muhammed b. Useymin Mecmuu Fetava ve Resail (3/11) Dr. Salih el-Fevzan el-İrşad (s.290) Hakikatu'l-Vela ve'l-Bera (s.532-557)

[5] **Sahih**. Buhari (4418) Müslim (2769)

[6] Bkz.: et-Temhid (6/118, 127) Mecmuu'l-Fetava (28/203-218) Ravdatu't-Talibin (7/367, 368) Zadu'l-Mead (3/575, 578) Camiu'l-Ulum ve'l-Hikem (2/268, 269) Şehu't-Tahaviye (s.533) es-Suyuti ez-Zecr bi'l-Hecr, Fethu'l-Bari (8/124, 10/496) el-Adabu'ş-Şer'iyye (1/229-239) Şeyh Hamud Tuveyciri Tuhfetu'l-İhvan (s.14-64) Şeyh Bekr Ebu Zeyd Hecru'l-Mubtedi, Meşhur Hasen el-Hicr (s.153-201)

[7] Bkz.: Hecru'l-Mubtedi (s.32)

[8] Dr. Salih el-Fevzan el-İrşad (s.290)

kendisine dostluk ve gösterdiği çirkinlik kadar da düşmanlık edilir.[9]

Hafız İbn Kayyım şöyle der: “Münafıklara karşı davranışına gelince; onların alenen ortaya koyduklarının kabul edilmesini, sırlarının ise Allah’a bırakılmasını, onlara karşı ilim ve hüccet ile cihad edilmesini, onlardan yüzçevirilip onlara kaba davranılmasını emrederdi.”[10]

Nifakı ortaya çıkar ve onun hakkında küfür hükmü verilirse, vela ve bera konusunda onlara diğer kâfirlere yapılan muamele gibi muamele edilir.

Berâ lügatte: bir şeyden uzaklaşmak, ondan ayrılmak ve ondan kurtulmak demektir. “Şundan teberri ettim, ben ondan berîyim, o da benden berîdir” denilir.[11]

Istılahta: Allah’ın düşmanları olan münafıklara ve kâfirlerin geneline buğzetmek, onlara düşman olmak, onlardan uzaklaşmak, onların harbî olanlarıyla güç nisbetinde cihad etmektir.

Şeyh Abdurrahman es-Sa’dî, Fetava’s-Sa’diyye’de (s.111) şöyle demiştir: “Tevhid ehli her mümin, şer’î bakımdan tekfir edilen herkesi terk eder. Zira sevgisinin, dostluğunun ve desteğinin gereği budur. Buna muhalif olan herkese buğzu, düşmanlığı, el ve diliyle gücü yettiği kadar cihad etmesiyle Allah Teâlâ’ya yaklaşması gerekir.”[12]

---

[9] Bkz.: Dr. Abdullah et-Tariki el-Vela ve’l-Ada Fi Alakati’l-Muslim Bigayri’l-Muslim (s.17) Dr. Osman Doğru et-Tedabiru’l-Vakiye Mine’t-Teşebbüh bi’l-Küffar (2/430)

[10] Zadu’l-Mead (3/161)

[11] Bkz.: Mu’cemu Mekayisi’l-Luga, Esasu’l-Belaga, Lisanu’l-Arab (bere’e maddesi) el-Faik (1/100)

[12] Bkz.: İbn Kesir ve es-Sa’di tefsirlerinde Mumtehine 4. Ayetinin tefsiri, Bedaiu’l-Fevaid (3/69)

Vela ve Berâ'nın Hükmü:

Bu ikisi vacip olup imanın asıllarından iki asıldır.

Müminlere dostluğunu ve Yahudiler, Hristiyanlar, Budistler, putperestler, munafıklar ve bunların dışında bütün kâfirlerden uzaklaşmanın vacip olduğunu, bunlara dostluk göstermenin haram olduğunu gösteren birçok deliller varid olmuştur. Hatta ilim ehlinden biri şöyle demiştir:

"Kâfirlere ve müşriklere düşmanlığa gelince; şunu iyi bil ki Allah Azze ve Celle bunun vacip olduğunu pekiştirerek belirtmiş, onlara dostluğu şiddetle haram kılmıştır. Hatta Allah'ın kitabında tevhidin vacip olup, bunun zıddının haram kılınmasından sonra bundan daha çok delil bulunan ve bundan daha çok açıklanan bir hüküm yoktur."[13] Bu yüzden Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**İmanın en sağlam kulpu Allah için sevmek ve Allah için buğz etmektir.**"[14]

Müminlere dostluk göstermenin vacip olduğunun en açık delili Allah Teâlâ'nın şu ayetidir:

"**Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar da birbirlerinin dostları olup iyiliği emreder, kötülükten alıkorlar. Namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirler. Allah'a ve Rasûlüne itaat ederler. İşte, Allah bunlara rahmet edecektir. Allah, Azizdir; Hakîm'dir.**" (Tevbe 71)

---

[13] Şeyh Hamd b. Ali b. Atik Sebilu'n-Necat ve'l-Fikak Min Muvalati'l-Murteddin ve Ehli'l-İşrak (1/319)

[14] Taberani (10357) hasene yakın bir isnad ile rivayet etmiştir. Şahidini: Ahmed (4/286) zaaf bulunan bir isnad ile rivayet etti. Diğer şahitleri için bkz.: Mecmau'z-Zevaid (1/89, 90) es-Silsiletu's-Sahiha (998) Hadis şahitleriyle hasendir.

Kâfirlerden uzaklaşmanın vacip olup onlara dostluk göstermenin haram oluşunun en açık delillerinden biri de Allah Teâlâ'nın şu ayetidir:

"**İbrahim'de ve onunla beraber olanlarda, sizin için uyulacak güzel bir örnek vardır. Hani onlar kavimlerine demişlerdi ki:"Biz sizden ve sizin Allah'tan başka ibadet ettiğiniz şeylerden uzağız. Biz, sizin putlarınızı inkâr ediyoruz. Siz, tek bir Allah'a îman etmedikçe, bizimle sizin aranızda ebedî olarak kin ve düşmanlık belirmiştir. Rabbımız! Sana tevekkül ettik; sana yöneldik. Dönüş sanadır.**" (Mumtehine 4)

İlim ehli müminlere dostluğun vacip, kâfirlere dostluğun ise haram olduğunda icma etmişlerdir.[15]

[15] Fetava's-Sa'diyye (s.111) Şeyh Muhammed Haseneyn Mahluf (eski Ezher şeyhi) el-Kavlu'l-Mubin Fi Hukmi'l-Muamele Beyne'l-Ecanib ve'l-Muslimin (s.110)

Meşru Olan Velâ Örnekleri

Burada meşru velâ'ya dâhil olan pek çok mesele vardır. Bu meselenin en önemli örnekleri şöyledir:

1- Hangi cinsten olurlarsa olsunlar, bütün yer ve zamanlardaki bütün müminleri, imanlarından ve Allah'a itaatlerinden dolayı sevmek. Bu sevgi her müslümana vaciptir.[16]

Müslim, Sahih'inde Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"**Nefsim elinde olana yemin ederim ki, iman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey göstereyim mi? Aranızda selamı yayınız**."[17]

Ayrıca Muaz b. Enes el-Cuheni radıyallahu anh'den merfuan şöyle rivayet etmişlerdir: "**Kim Allah için verir, Allah için mani olur, Allah için sever, Allah için buğz eder ve Allah için evlenirse imanı kemale erdirmiştir**."[18]

Müslümanın, müminlerden birine dünya için, kabile veya mezheb taassubundan dolayı veya aralarında geçen bir meseleden dolayı düşmanlık etmekten sakınması gerekir. Şayet Allah'ın dostlarından olan mümine düşmanlık ederse Allah Teâlâ'ya harp açmış olur. Nitekim Kudsi bir hadiste

---

[16] Bkz.: Şeyhulislam İbn Teymiyye el-İman (s.36-38) ez-Zevacir (1/110-111) Muhammed b. Useymin Mecmuu Fetava ve Resail (3/14)

[17] Müslim (54)

[18] İmam Ahmed (3/418, 440) ve Tirmizi (2521) Tirmizi hasen demiştir. Dediği gibidir. Ebu Davud'da (4681) "Vacip olan imanı kemale erdirmiştir" lafzıyla şahidi vardır. Bkz.: Şeyhulislam İbn Teymiyye el-İman (s.36-38)

Allah Teâlâ:

“**Kim benim bir dostuma düşmanlık ederse ona harp ilan ederim**” buyurmuştur. Bunu Buhari rivayet etmiştir.[19]

2- Zulme uğradığında veya kendisine karşı düşmanlık edildiğinde nerede olursa olsun, hangi ırktan olursa olsun, müslümanın diğer müslüman kardeşine eliyle, malıyla, kalemiyle ve diliyle ihtiyaç duyduğu desteği sağlaması. Nitekin Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu sabit olmuştur:

“**Zâlim de olsa, mazlum da olsa kardeşine yardım et.**” Bunu Buhari rivayet etmiştir. Hadisin tamamı: “Bir adam dedi ki: “Mazlum iken ona yardım edeyim de, zalim iken ona nasıl yardım ederim?” buyurdu ki:

“**Onu zulumden ayrıman veya engel olman işte ona yardım etmendir**.”[20] Bu emir vaciplik ifade eder.

Düşmanlar müslümanlara saldırdığında müslümanın müslümanlara destek olması, yardım etmesi gerekir. Kâfirler müslümanların beldelerinden birine saldırdığında, o belde halkı onlara karşı koymaktan aciz kalırlarsa, onlara en yakın olan müslümanların onları kurtarmak, mallarını ve canlarını savunmak vacip olur. Aynı şekilde müslümanın, kardeşinin hakkını zâlimden almasına da yardım etmesi gerekir. Veya gıybet edilen ya da karalanan müslüman kardeşinin ırzını savunması gerekir. Yine müslümanın, müslümanları bir yazıda veya başka bir şekilde karalandığına şahit olduğunda

---

[19] Buhari (6502) bkz.: ez-Zevacir (1/111, 112) Şeyh Muhammed b. Useymin Mecmuu Fetava (3/15)

[20] Buhari (2444) Enes radıyallahu anh'den rivayet etmiştir. Bunun Müslim'de (2584) Cabir radıyallahu anh'den şahidi vardır.

diliyle veya kalemiyle savunması gerekir. Bütün bunlar farzı kifayedir.[21]

3- Onların zorda kaldıkları durumlarda canla ve mal ile yardımlarında bulunmak.

Müslüman, bedenen yardıma ihtiyacı olduğu zaman mesela onu yolda kalmış bulunca, gideceği yere ulaştırması ve buna benzer şekilde müslüman kardeşine yardım etmesi gerekir.. Malına ihtiyacı olduğu zaman, mesela kendisi ve ailesi için yiyecek bulamayacak şekilde muhtaç olduğunda zengin müslümanların ona yardım etmeleri gerekir. Bütün bunlar farzı kifaye olan hususlardandır. Eğer ona bir kişi dışında yardım edebilecek kimse bulunmazsa o zaman o kimseye farz-ı ayn olur.

4- Onlara isabet eden musibet ve sıkıntılardan dolayı acı duymak, onların başarıları ve ulaştıkları hayırlardan dolayı sevinmek, onlara merhamet etmek, gönlün selamette olması ve buna benzer durumlar. Allah Teâlâ Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerini şöyle vasfetmiştir:

"**Kâfirlere karşı şiddetli (sert) ve aralarında merhametlidirler**." (Fetih 29) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur:

"**Sizden biriniz kendisi için sevdiği şeyi kardeşi için de sevmedikçe iman etmiş olmaz**." Buhari ve Müslim rivayet etmişlerdir.[22]

Bunun anlamı: vacip olan iman ile iman etmemiştir demektir.[23]

Buhari (6011) ve Müslim (2586) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir: "**Müminlerin birbirlerini sevme,**

---

[21] Bkz.: Sahihu Buhari ve şerhi Fethu'l-Bari (5/98-99) Sahihu Muslim ve Nevevi Şerhi (16/132-140) Camiu'l-Ulum (35. Hadisin şerhi) el-İrşad (s.285) el-Vela ve'l-Bera (s.267-269) Hakikatu'l-Vela (s.252-263)

[22] Buhari (13) Müslim (45)

[23] Bkz.: Şeyhulislam İbn Teymiyye el-İman (s.36-38)

birbirlerine merhamet etme ve iyilikte bulunma bakımından misali bir vücut gibidir ki, organlarından biri rahatsızlandığında vücudun diğer organları da uykusuz kalmakla ve ateşlenme ile ona eşlik eder."

Cerir radıyallahu anh şöyle demiştir: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bütün müslümanlara karşı (samimi olup) nasihat etmek üzere biat ettim."[24]

Burada müslümanlara dostluk konusuna dâhil olan daha başka meseleler de var, fakat sözü uzatmamak için zikretmedik. Bunlardan kimisi de hapşıranı teşmit etmek (yani hapşıran müslüman elhamdulillah dediğinde "yerhamkellah" demek) ve onlara eziyet vermemek gibi müslümana farz-ı ayn olan şeylerdir.

Kimisi de selamını cevaplamak, cenazesini techiz etmek, cenaze namazını kılmak, defnetmek, müslümanların ilim talebinde ihtiyacı olan dini meseleleri ikame etmek, ona öğretmek, Allah Teâlâ'ya davet edip iyiliği emretmek ve kötülüğü yasaklamak, dünya işleriyle ilgili tıp, ziraat vb. meselelerde ihtiyaçlarını görmek, kendilerine zarar verecek şeylerden onları sakındırmak ve hayatlarında onlara faydalı olacak şeylere onları yönlendirmek gibi farzı kifaye olanları vardır.

Bunlardan bazısı da hastayı ziyaret etmek, zaruret halinde olmayana beden, mal ve dua ile yardım etmek, karşılaştığına selam vermek ve bunun dışında başka hususlar gibi müstehaptır.[25]

---

[24] Buhari (58) Müslim (56) Bkz.: el-İrşad (s.285) el-Muvalat ve'l-Muadat Esbabu Tahkiki'l-Muvalat (1/254-260)

[25] Bkz.: el-İrşad (s.284-286) el-Muvalat ve'l-Muadat (1/266-282) Seyyid Abdulgani Hakikatu'l-Vela ve'l-Bera (s.36-278)

İslam Kardeşlik Hukuku

Ebu Hureyre, Vâsile b. Eska ve İbn Ömer radıyallahu anhumden gelen rivayetlere göre Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

“**Zandan sakının, çünkü zan sözlerin en yalanıdır, birbirinizi tecessüs etmeyiniz (gizli kusurlarınızı araştırmayınız), birbirinizle nefis çekişmesi yapmayınız. Birbirinize haset etmeyiniz, malın fiyatını artırıp malı satın almayarak pazarlık kızıştırmayınız. Birbirinize buğzetmeyiniz, arka dönmeyiniz, bir kısmınız bir kısmınızın satışı üzerine satış yapmasın. Allah'ın kardeş kulları olun. Müslüman müslümanın kardeşidir, ona zulmetmez, ona ihanet etmez, onu alçaltmaz, ona yalan söylemez, onu hor görmez. Takva işte şuradadır,** (üç kere söyledi ve göğsüne işaret etti) **Kişiye şer olarak müslüman kardeşini hakir görmesi yeter, her müslümanın her müslümana kanı, malı ve ırzı haramdır**.”[26]

1- “Birbirinize hased etmeyiniz”:

Yani bazınız bazınıza hased etmesin. Hased beşer tabiatında dikilmiştir. Bu, insanın kendi cinsinden birinin herhangi bir fazilette kendinden üstün olmasından hoşlanmamasıdır. Bundan sonra insanlar kısımlara ayrılır.

* Bazısı hased ettiği kimseye, sözlü ve fiilî taşkınlıkla, ondaki nimetin yok olmasına çalışır. Onlardan bazısı bunun kendi nefsine intikaline çalışır.

* Bazısı nimetin hased olunandan kendine intikal etmesini istemeksizin yok olmasını ister bu en şerlisi ve en çirkinidir, bu kınanmış, yasaklanmış haseddir. Bu iblisin günahıydı, çünkü Allah Âdem'i yaratmış ve iblis onun meleklere üstün olduğunu görmüş, melekler ona secde ettirilmiş, Allah ona herşeyin isimleri öğretmiş, civarında iskân ettirmiş, onun için Âdem'e hased

---

[26] Muslim (2564) Tirmizi (1927) İbn Mace (3933) Ahmed (2/277, 260) Beyhaki (6/92, 7/250) Ebu Davud (4882)

etmiş, cennetten çıkarıncaya kadar uğraşmaya devam etmiştir.

Allah Teâla kitabı Kuran'da birçok yerde yahudileri hased ile vasfetti, şu kavli gibi: "**Ehli kitaptan çoğu, hakikat kendilerine apaçık belli olduktan sonra, sırf içlerindeki kıskançlıktan ötürü sizi imanınızdan vazgeçirip küfre döndürmek istediler**" (Bakara 109)

"**Yoksa onlar, Allah'ın lütfundan verdiği şeyler için insanlara haset mi ediyorlar**?" (Nisa 54)

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Ümmetime ümmetlerin hastalığı isabet edecek**" dediler ki: "Ey Allah'ın peygamberi! Ümmetlerin hastalığı nedir?" Buyurdu ki: "**Kibir ve hakkı kabullenmeyip insanları hor görmektir, çoklukla övünmek, dünya için yarışmak, birbirine buğzetmek, birbirine hased etmektir. Bunun sonucunda taşkınlık, sonra kargaşa/ölümler ortaya çıkar**."[27]

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Hasedden sakının, çünkü hased ateşin odunu veya yeşilliği yediği gibi iyilikleri yer**."[28]

* İnsanlardan bir kısmı da hased ettiği zaman hasedinin gereğini yapmaz, hased ettiğine söz ve fiille taşkınlık yapmaz. Hasen el-Basri rahimehullah'dan bu yaptığıyla günahkâr olmayacağı rivayet edilmiştir.

Bu kimseler iki çeşit üzeredir: Birincisi: Bu hasedi nefsinden kaldırmasının mümkün olmaması ve buna yenik düşmesi, bununla günahkâr olmaz. İkincisi: Kendi nefsine isteğiyle bunu telkin etmesi ve kardeşinin nimetinin yok olmasını temenni etmesinin nefsinde açığa çıkmasıdır. Bu günaha azmetmeye benzer. Bunda; haset edilene dille taşkınlıktan

---

[27] **Sahih**. Hâkim (4/168) Taberani Evsat (9/23) İbn Ebi'd-Dunya Zemmu'l-Bagy (2) İbn Ebi'd-Dunya el-Ukubat (261) Deylemi (3457) el-Elbani, es-Sahiha (680)
[28] Ebu Davud (4903) İbn Mace (4210)

kurtulmama ve bu şekilde günahkâr olabilme durumu vardır.

Başka bir kısım da hased ettiği zaman hased edilenden nimetin yok olmasını temenni etmez, bilakis onun üstünlüklerinin aynısını kazanmaya çalışır, onun gibi olmayı temenni eder. Eğer üstünlükler dünyevi ise bunda hayır yoktur. Allah Teâla buyurdu ki: "**Dünya hayatını arzulayanlar: Keşke Karun'a verilenin benzeri bizimde olsaydı, dediler**" (Kasas 79)

Eğer üstünlükler dînî ise bu güzeldir, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Allah yolunda şehidliği temenni etmiştir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Ancak iki şeyde hased (gıpta) vardır: Allah'ın kendisine mal verdiği ve bu malı gece gündüz infak eden adam ve Allah'ın kendisine Kur'ân verdiği ve onunla gece ve gündüz kıyam eden (hareket eden) adamdır**"[29] Bu gıbtadandır, istiare babından hased diye isimlendirmiştir.

Başka bir kısım da nefsinde hased bulduğu zaman onu gidermeye çalışır, hased edilene iyilik etmeye, ona dua etmeye, üstünlüklerini yaymaya, nefsindeki hasedi yok edip yerine sevgiyi yerleştirmeye çalışır ve müslüman kardeşinin kendisinden daha üstün olmasını ister, bu imanın en yüksek derecesidir, sahibi kendi nefsi için sevdiğini kardeşi için de seven kâmil mümindir.

2- "Birbirinize pazarlığı kızıştırmayınız."

Hadiste geçen "neceş" kelimesi: Satın almak istemediği halde malın değerini yükseltmek demektir. Ya satıcının daha fazla kazanması için veya alıcıyı zarara sokmak için bu şekilde yapar.

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem neceşten yasakladı.[30] İbn Ebi Evfa dedi ki: "Neceş yapan faiz yiyen haindir"[31]

---

[29] Buhari (5025) Muslim (815)
[30] Buhari (2142) Muslim (1516)
[31] Buhari (2675)

İbn Abdilber dedi ki: "Eğer yasaklığını bilerek yapıyorsa bunu yapanın Allah'a asi olduğunda ittifak vardır. Satışın hükmüne gelince, tercih edileni; "Neceş yapan satıcının anlaşmalı adamı ise satış fasittir, çünkü nehiy burada akdi yapanın kendisine dönmektedir. Eğer durum böyle değilse fasit olmaz, çünkü nehiy yabancıya döner" Müşteri için durumu bilmediği takdirde örfün dışına çıkan şekilde büyük oranda aldatılmışsa hıyar (tercih) hakkı verilir. Bu durumda müşteri feshi tercih ederse fesh etme hakkı vardır, eğer malı elinde tutmak isterse aldatıldığı miktarı hesaptan düşer.

Bu hadiste zikredilen tenacüşün daha genel olması muhtemeldir, çünkü sözlükte neceşin aslı: Bir şeyi hile ve aldatmayla yaymaktır, ondan dolayı alışverişte neciş yapan naciş diye isimlendirilmiştir, sözlükte avcı naciş diye isimlendirilir, çünkü avı hileyle yapıyor, bu durumda mana şöyle olur: "Birbirinize hile yapmayınız, birbirinize hile ve aldatmayla muamele etmeyiniz" Allah Teâla buyurdu ki: "**Hâlbuki kişi kazdığı kuyuya kendi düşer.**" (Fatır: 43)

İbn Mesud radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Bizi aldatan bizden değildir, aldatma ve hile ateştedir**."[32]

Ebu Bekir Sıddık radıyallahu anh'den: "Müslümana zarar veren veya ona tuzak kuran mel'undur."[33]

Buna göre bütün yasaklanmış muamelat çeşitleri bu kapsama girer: ayıpları gizlemek, iyi mala kötü mal katarak aldatmak, pazarlık bilmeyeni fazla fiyatla aldatmak gibi. Allah Teâla kitabında peygamberler ve tâbîlerine kâfirler ve münafıkları hilecilikle nitelemiştir.

Hile, müslümana eziyet vermeyi caiz görenlere karşı caizdir. Onlar da muharib olan kâfirlerdir. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem: "**Harb**

---

[32] Taberani (10234) Hilye (4/188) İbn Hibban (5559)
[33] Tirmizi (1941) Hilye (3/49) Hatib (1/344)

hiledir" buyurmuştur.[34]

3- "Birbirinize buğzetmeyiniz"

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanları Allah uğrundaki hariç, nefsin hevası uğruna yapılan buğuzdan nehyetmiştir. Çünkü Allah müslümanları kardeş kıldı, kardeşler birbirini sever, birbirine buğzetmez. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki iman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz şeyi size bildireyim mi? Aranızda selamı yayınız**."[35]

Allah müminlere aralarında buğuz ve düşmanlık doğuracak şeyleri haram kıldı, Allah Teâla buyurdu ki: "**Şeytan içki ve kumar yoluyla ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçtiniz değil mi?**" (Maide 91)

Kullarına kalplerinin arasını uzlaştırdığı için onlara minnette bulunduğunu açıklamıştır: "**Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani siz birbirinize düşman kişilerdiniz de o, gönüllerinizi birleştirmişti ve onun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz**" (Al-i İmran 103)

"**O seni yardımıyla ve müminlerle destekleyendir. Ve (Allah) onların kalblerini birleştirmiştir. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine onların gönüllerini birleştiremezdin, fakat Allah onların aralarını bulup kaynaştırdı**." (Enfal 62-63)

Bu mana için nemimeyi (laf getirip götürmeyi) düşmanlık ve buğuz meydana getirdiğinden dolayı haram kıldı, insanların arasını düzeltmek için yalana ruhsat verdi. Onların aralarını düzeltmeye teşvik ederek şöyle buyurdu: "**Onların fısıldaşmalarının birçoğunda hayır yoktur. Ancak bir sadaka yahut bir iyilik yahutta insanların arasını düzeltmek isteyen(in**

---

[34] Buhari (3027) Muslim (1739)
[35] Muslim (54)

fısıldaşması) müstesna. Kim Allah'ın rızasını elde etmek için bunu yaparsa, biz ona yakında büyük bir mükâfat vereceğiz." (Nisa 114)

"**Eğer müminlerden iki gurup birbirleriyle vuruşurlarsa aralarını düzeltin**" (Hucurat 9)

Ebu'd-Derda radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Size namaz, oruç ve sadakadan daha üstün bir dereceyi haber vereyim mi?**" Dediler ki: "Evet ya Resulullah" buyurdu ki: "**Araları düzeltmektir, muhakkak ki araları bozmak tıraş edicidir**."[36]

Esma bt. Yezid radıyallahu anha'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Size en şerlilerinizi haber vereyim mi?**" Dediler ki: "Evet ey Allah'ın rasulü!" Buyurdu ki: "**Nemimeyle yürüyen (insanların arasında söz götürüp getirenler), birbirini seven dostların arasını ayıranlar ve suçsuz kimseleri sıkıntıya düşürmek isteyenlerdir**."[37]

Allah yolunda buğz ise o imanın en sağlam kulplarındandır, yasağa dâhil değildir. Eğer biri, kardeşinde herhangi bir şer ortaya çıktığını görse ve bundan dolayı ona buğzetse, o kardeşi mazur bile olsa, buğzeden kişi sevap alır.

Ömer radıyallahu anh şöyle demiştir: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem aramızdayken vahiy iniyordu, Allah bize sizin haberlerinizi bildirirken biz sizi biliyorduk. Dikkat edin! Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem gitti, onunla birlikte vahiy de gitti. Biz ancak sizden aldığımız haberlere göre sizi biliriz. Dikkat edin! Sizden kim bize karşı hayır ortaya koyarsa, onun için hayır zannında bulunuruz. Bunun üzerine onu severiz. Sizden her kim şer ortaya koyarsa, onun için şer zannında bulunuruz. Bunun üzerine ona buğz ederiz. Gizli halleriniz sizinle Rabbiniz arasındadır."[38]

---

[36] Ebu Davud (4919) Tirmizi (2509) Ahmed (6/444) İbn Hibban (5092)
[37] Ahmed (6/459) Taberani (24/423)
[38] Ahmed (1/46) Ebu Ya'la (196) İbn Hibban, es-Sikat (5/585) İbn Sad (7/123)

Rabi’ b. Huseym dedi ki: “Hayır ortaya koyup da şerri gizleyen birini görsen, bu hal üzere onu seversin. Allah hayrı sevmen üzerine sana ecir verir, eğer şer ortaya koyan ve hayrı gizleyen bir adam görürsen bunun üzerine ona buğzedersin. Allah sana şerre buğz ettiğinden dolayı ecir verir.”

İnsanların dini meselelerde ihtilafı çoğalınca dağılmaları da çoğaldı. Bu sebeble birbirlerine buğzları ve lanetleşmeleri de çoğaldı. Onlardan herbiri de kendisinin Allah için buğz ettiğini açıklıyor. Bu kimseler belki hakikatte mazur olabilirler. Veya hevaya uydukları için mazur olmayabilirler. Gösterilen buğzun çoğu böyledir.

Bu da çoğunlukla insanlara önderlik eden kişilerin kendilerinin söyledikleri her şeyin doğru olduğunu zannetmesinden kaynaklanmaktadır. Bu kesinlikle yanlış bir zandır. Eğer bundaki kastı, ihtilaf edilen konularda söylediği herşeyin hak olduğunu ifade etmekse, bu da doğru ya da yanlış olma ihtimali taşıyan bir zandır. Çünkü kişiyi o görüşe sevk eden şey sırf hevasına uymak yahut kendisine yakın bulmak veya âdete uymaktan ibaret olabilir. Bütün bunlar buğzun Allah için olmasını yaralar.

Mümin için gerekli olan nefsine nasihat etmesi ve bu husustan son derece sakınması ve nefsini haram olan buğza girdirmemek için bu şeylere bulaştırmaması gerekir.

İşte burada gizli bir mesele vardır ki onu fark etmek gerekir. O da din imamları içtihad ederek mercuh (tercih edilmeyen) bir görüşü benimser. Âlim, o hususta ictihadına karşı ecir alır, o husustaki hatası affolur. Ancak kendisini onun yerine koyarak âlimin görüşünü savunan kişinin durumu aynı derecede olamaz. Çünkü savunan kişi, belki de sadece bu sözü tâbî olduğu kişi söylediği için savunuyor olabilir. Belki din imamlarından başkası aynı sözü söyleseydi kabul etmez, savunnmazdı. Ona uyanı da savunmaz, ona aykırı olana düşmanlık etmezdi.

Bununla birlikte bu şahıs kendisini, tâbî olduğu kimseyi savunurken hakkı savunduğunu zanneder. Fakat aslında durum öyle değildir. Tabi olduğu kişinin kastı, içtihadında hata etse bile hakkı savunmak olabilir. Bu kimseye,

tabi oluduğu kimsenin üstün gelmesini isteme şaibesi girmiştir. Ona hatalı denmez, bu hakkın üstünlüğünü savunmayı yaralayan bir hiledir. Bu çok önemli bir meseledir. Allah dilediğini doğru yola iletir.

4- "Birbirinize arka dönmeyiniz."

Enes radıyallahu anh'ten: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Birbirinize buğz etmeyiniz, hased etmeyiniz, birbirinizle alakayı kesmeyiniz, ey Allah'ın kulları! Allah'ın size emrettiği gibi kardeşler olunuz.**"[39]

Ebu Eyyub radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Müslümana üç günden fazla kardeşini terk etmesi helal olmaz. İkisi karşılaşır, biri yüzünü bir tarafa, diğeri de yüzünü bir tarafa çevirir. O ikisinden en hayırlısı ilk selam verendir**."[40]

Hiraş es-Sulemi radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Kim kardeşini bir sene terk ederse, kanını akıtmış gibidir**."[41]

Abdullah b. Mes'ud radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**İki kişi İslâm'a girmiş olsalar, sonra biri diğerine küsse, zalim olan dönünceye kadar İslam'dan çıkmış olur**."[42]

Bütün bunlar dünyevi işler için alakayı kesmek hakkındadır. Din için ilişkiyi kesmeye gelince bunun üç günden fazla olması caizdir. Bunu İmam Ahmed ifade etmiş ve Tebük savaşından geri kalan üç kişinin kıssasını delil getirmiştir. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem onları terk etmeyi emretmiştir. Yine

---

[39] Muslim (2563)
[40] **Sahih**. Buharî (6077, 6277) Muslim (2560)
[41] **Sahih**. Buhari, Edebu'l-Mufred (404, 405) Ebu Davud (4915) Ahmed (4/320) İbn Sa'd (7/500) Hâkim (4/163)
[42] **Sahih**. Hâkim (1/71) Bezzar (5/176) Ebu Nuaym Hilye (4/173) Deylemi (5095) el-Elbani, es-Sahiha (3294)

İmam Ahmed, ağır bid'at işleyen ve hevalara davet edenlerin terk edilmesinin de caiz olduğunu açıklamıştır.

Hattabi de edeplendirmek için babanın evladını, kocanın karısını üç günden fazla terketmesinin caiz olduğunu söylemiştir. Çünkü Nebî sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarını bir ay terk etmiştir.

Terk etme selam ile sona erer. Hasen el-Basrî, Malik b. Enes ve bazı hanbelî âlimleri bunu açıklamışlardır. Aişe radıyallahu anha'dan: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Müminin mümini üç günden fazla terk etmesi helal olmaz. Eğer üç gün geçerse ona selam versin. Eğer selamını alırsa, ecirde ortaklaşırlar. Şayet selamı almazsa, almayan günahla döner**."[43]

Bazıları akrabalarla yabancıları ayırt etmiştir. Yabancılar hakkında: Aralarındaki terk etme selam ile giderilir. Akrabalar ise böyle değildir. Çünkü sılayı rahim farzdır.

5- "Bazınız kardeşinin satışı üzerine satış yapmasın"

Bu konuda yasak çoktur. İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Kişi kardeşinin satışı üzerine satış yapmasın, kardeşinin dünür gönderdiğine dünür göndermesin. Ancak kendisine izin vermesi müstesnadır**"[44]

Bu müslümanın müslüman üzerine hakkıdır. Bu konuda kâfir ona eşit değildir. Bilakis müslümana kâfirin satışı üzerine satış yapması caizdir, nişanı üzerine nişan yapması caizdir. Bu Evzai ve Ahmed'in görüşüdür. Yine kâfirin müslüman üzerine şüf'a hakkı olmaz.

Kardeşinin satışı üzerine satışın manası: Kardeşi kendisinden bir mal almıştır. Satın alınan o malı tekrar satmak ve ilk satışı bozmak için müşteriye

[43] **Hasen**. Ebu Davud (4913)
[44] Buhari (2139) Muslim (1412)

arz etmektir. Bu, muhayyerlik müddeti içinde sınırlıdır. Çünkü bu müddet içerisinde müşterinin akdi bozma imkânı vardır.

6- “Ey Allah’ın kulları! Kardeşler olunuz”

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bunu daha önceki sözlerine sebeb olarak zikretmiştir. Bunda hasetleşmeyi, neceşi, buğzetmeyi, birbirine arka dönmeyi ve birbirlerinin satışı üzerine satışı terk ederlerse kardeş olacaklarına işaret etmiştir.

Müslümanların mutlak olarak kardeş olacakları şeyi kazanmak emredilmiştir. Buna; müslümanın müslümana haklarını ödemesi, selamını alması, aksırana yerhamukellah demesi, hastanın ziyaret edilmesi, cenazenin defni, davete icabet, karşılaşınca selama önce başlama, gıyabında samimiyeti sürdürmek gibi (haklar) girer.

Enes radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “**Hediyeleşin ki birbirinizi sevesiniz**.”[45]

Mücahid rahimehullah dedi ki: “Bana ulaştığına göre birbirini seven iki kişi karşılaşınca biri diğerine güler ve musafahalaşırsa ağaçtan yaprakların döküldüğü gibi ikisinin de halataları dökülür” Ona denildi ki: “Bu kolay bir ameldir” Mucahid dedi ki: “Siz kolay diyorsunuz. Allah buyuruyor ki: “**Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine onların gönüllerini birleştiremezdin. Fakat Allah onların aralarını bulup kaynaştırdı. Çünkü o, mutlak galiptir, hikmet sahibidir**.” (Enfal 63)”[46]

7- “Müslüman müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu alçaltmaz, ona yalan söylemez ve onu hor görmez”

Bu Allah Teâla’nın şu sözünden alınmıştır: “**Ancak müminler**

---

[45] Buhari, Edebu’l-Mufred (594) Ebu Ya’la (6148) Dulabi, Kuna (1/150, 2/7) Beyhaki (6/169)
[46] Taberi (16260)

kardeştir, kardeşlerinizin arasını düzeltin” (Hucurat 10)

Müminler kardeş olunca aralarına kalplerin kaynaşması ve birleşmesini gerekli kılacak şeylerle emrolundular. Kalplerin birbirinden nefretini ve ihtilafını gerekli kılacak şeylerden de nehyolundular. Yine kardeş kardeşine fayda verir, ondan zararı engeller. Müslüman kardeşten engellenmesi gereken zararın en büyüğü zulümdür. Bu, müslüman için özel değildir herkes hakkında böyledir. Ebu Zerr radıyallahu anh'ın rivayet ettiği kudsî hadiste şöyle geçer: “**Ey kullarım ben zulmü nefsime haram kıldım. Sizin aranızda da haram kıldım, birbirinize zulmetmeyiniz**”

Müslümanın kardeşini alçaltması da bundandır, çünkü mümin kardeşine yardım etmekle emrolundu. Enes radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: “**Zalim veya mazlum olsun kardeşine yardım et**” denildi ki: “Ya Resulullah, ona mazlumken yardım edeyim, zalime nasıl yardım ederim?” Buyurdu ki: “**Onu zulümden engelle, bu ona yardımdır**.”[47]

Ebu Talha el-Ensari ve Cabir b. Abdillah radıyallahu anhum'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: “**Hangi bir müslüman, hürmetinin çiğnendiği ve ırzına bir noksanlık geldiği bir yerde müslüman bir kişiyi alçaltırsa, Allah da kendisine yardım edilmesinin hoşuna gittiği bir yerde onu alçaltır. Hangi bir kimse de ırzına noksanlık gelen ve hürmetinin çiğnendiği bir yerde bir müslümana yardım ederse, kendisine yardım edilmesi hoşuna gittiği bir yerde Allah da ona yardım eder**.”[48]

Müslümanın kardeşine yalan söylemesi de bu cümledendir, ona konuşup yalan söylemesi helal değildir, bilakis ona ancak doğru söylemelidir.

Müslüman kardeşini hor görmekte bundandır. Bu kibirden ortaya çıkar. İbn Mes'ud radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

---

[47] Buhari (6952)

[48] Ebu Davud (4884) Ahmed (4/40) Buhari, Tarih (1/347) Taberani (17/139)

“**Kibir hakkı kabullenmemek ve insanları hor görmektir**.”[49]

Diğer rivayette: “**Kibir: Hakkı beyinsizlik olarak görmek ve insanları küçümsemektir**” şeklindedir. Başka bir rivayette de: “İ**nsanları bir hiç olarak görmektir**”

Allah Teâla buyurdu ki: “**Ey iman edenler, sizden bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da kadınları alaya almasınlar, belki onlar kendilerinden daha iyidir**” (Hucurat 11)

Kibirli kendi nefsine mükemmel, başkasına noksan gözüyle bakar ve onları hor görür. Onların haklarını yerine getirme ve onlardan bir hakkı kabul için onları layık görmez.

8- Takva Kalptedir

“Takva işte şurdadır diyerek üç kere göğsüne işaret ediyor” Bunda Allah katında yaratıkların değerinin takva ile olduğuna işaret vardır. Zayıflığından ve dünyadaki nasibinin azlığından dolayı insanların hor gördüğü niceleri vardır ki dünyada kıyameti olan kimseden Allah katında daha büyüktür. İnsanlar takva bakımından farklı farklıdır, Allah Teâla buyurdu ki: “**Allah katında en değerliniz en takvalı olanınızdır**” (Hucurat 13)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e: “İnsanların en değerlisi kimdir?” diye soruldu. Buyurdu ki: “**Allah’tan en çok sakınanıdır**.” Bir başka rivayette de: “**Şeref; takvadadır**” buyrulmuştur.[50]

Allah Teâla’nın buyurduğu gibi takvanın aslı (kökü) kalbtedir: “**Her kim Allah’ın hükümlerine saygı gösterirse, şüphesiz bu, kalplerin takvasındandır**.” (Hac 32)

---

[49] Muslim (91)
[50] Buhari (2353) Muslim (2378) Tirmizi (3271)

Takvanın aslı kalpte olunca, Allah'tan başka onun hakikatine kimse vakıf olamaz. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Allah sizin şekillerinize ve mallarınıza bakmaz. Fakat kalplerinize ve amellerinize bakar**."[51]

O halde şekilleri güzellerden veya mal, makam başkanlık sahibi olanlardan birçoğunun kalbi takvaca harab olabilir. Bu şeylerden nasibi olmayan birinin de kalbi takvayla dolu olabilir ve Allah katında en değerli olur. Hatta bu çokça vakidir.

Harise b. Vehb radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Size cennet ehlini haber vereyim mi? Her zayıf ve zayıf düşürülendir. Eğer Allah'a karşı yemin etse Allah onun yeminini doğru çıkarır. Size cehennem ehlini haber vereyim mi? Her katı, kaba, kendine toplayıp (başkalarını) men eden (veya şişman ve yürüyüşünde) kibirli olandır**."[52]

Enes radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Cennetlikler; her zayıf ve (insanların) zayıf gördüğü, saçı dağınık, iki eski elbise sahibi olan, şayet Allah'a yemin etse Allah'ın yeminini doğru çıkaracağı kimsedir. Cehennemlikler ise her katı kaba kibirli, şişman, yürüyüşünde kibirli, hep toplayıp hiç vermeyen etrafı kalabalık olan kimsedir**."[53]

Ebu Said radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Cennet ve cehennem övündü. Cehennem dedi ki: "Ya Rab! Bana zorbalar, kibirliler, krallar ve eşraf girer." Cehennem de dedi ki: "Ya Rab! Bana zayıflar, fakirler ve yoksullar girer**."[54]

Sehl b. Sad radıyallahu anh'den: "Bir adam Rasulullah sallallahu aleyhi

---

[51] Muslim (2564)
[52] Buhari (4918) Muslim (2853)
[53] **Sahih ligayrihi**. Ahmed (3/145)
[54] **Sahih**. Ahmed (3/13, 78) İbn Ebi Asım, es-Sunne (528) bkz.: Muslim (2847)

ve sellem'e uğradı. Yanında oturan adama dedi ki: "**Bunun hakkında görüşün nedir**?" Adam: "Bu adam insanların eşrafından olan bir adamdır. Bu vallahi dünür olsa nikâhlanmaya, şefaat ederse şefaatçi kılınmaya, konuşursa sözünün dinlenmesine layıktır." Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem sustu. Derken oradan başka biri daha geçti. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yanındaki kişiye: "**Bu adam hakkındaki düşüncen nedir?**" dedi. Adam dedi ki: "Ey Allah'ın rasulü! Bu kişi müslümanların fakirlerindendir. Dünür olsa kız vermezler. Şefaatçi olsa aracılığını kabul etmezler. Söz söylese dinlemezler." Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Bu adam, diğeri gibi yeryüzü dolusu kimseden daha hayırlıdır**."[55]

9- "Kişiye şer olarak müslüman kardeşini hakir görmesi yeter."

Yani: şer olarak müslüman kardeşini hor görmesi yeter, çünkü müslüman kardeşini ona kibirinden dolayı hor görür. Kibir de şer huylarından en büyüğüdür. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "**Kalbinde zerre ağırlığında kibir bulunan cennete giremez**."[56]

Yine şöyle buyurmuştur: "**Allah Teâlâ buyurdu ki: "İzzet benim izarımdır, kibriya ridamdır, kim benimle (bu hususlarda) çekişirse onu azaplandırırım**."[57]

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Kim "İnsanlar helak oldu" derse, o en fazla helak olandır**."[58]

Malik dedi ki: "İnsanlardan gördüğü şeyden dolayı dinleri hakkında üzülerek bunu derse bunda bir sakınca yoktur. Bunu nefsini beğenerek ve

---

[55] Buhari (5019, 6447)
[56] Muslim (91)
[57] Muslim (2620)
[58] Muslim (2622)

insanları küçümseyerek derse işte yasaklanan budur."[59]

10- "Her müslümana her müslümanın kanı, malı ve ırzı haramdır."

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bunu büyük topluluklarda hitap ediyordu. Kurban günü veda haccında bununla hitap etti. Arafe günü ve teşrik günlerinin ikinci günü hitap etti ve buyurdu ki: "**Muhakkak mallarınız, kanlarınız ve ırzlarınız bu gününüzün, bu ayınızın bu beldenizin haramlığı gibi haramdır**."[60]

Bir rivayette de: "**Dikkat edin, sizden şahit olan galib olana tebliğ etsin**" şeklinde emretmiştir.

Buhari'nin bir rivayetinde: "**Hakkıyla olan müstesna Allah size kanlarınızı, mallarınızı ve ırzlarınızı haram kıldı**" şeklindedir. Bir rivayette de: "**Ona etini yemesi ve gıyabında onu gıybete terketmesi haramdır. Irzı ona haramdır. Yüzüne tokat vurması haramdır. Kanını dökmesi haramdır. Onu sarsarak itmesi haramdır**." İfadesi geçer.

Sahabenin bazısı Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yolculuktaydı. İçlerinden biri uyudu. Biri yanındaki ip ile onu bağladı ve o da korkuya kapıldı. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Bir müslümanın diğer bir müslümanı (şaka da olsa) korkutması helal olmaz**."[61]

İbn Mesud radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Üç kişi olduğunuz zaman, iki kişi fısıldaşmasın, çünkü bu üçüncü şahsı üzer**."[62]

---

[59] Ebu Davud (4983)
[60] Buhari (1739, 1741) Muslim (1679)
[61] Ebu Davud (5004) Ahmed (5/362)
[62] Muslim (2184) Buhari (6290)

Sevban radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Allah'ın kullarına eziyet etmeyiniz. Onları utandırmayın. Gizlilerini araştırmayın. Çünkü kim müslüman kardeşinin gizlisini araşırırsa, Allah da onun gizlisini açığa vurur ve hatta evinde bile onu yüzüne vurup rezil eder**."[63]

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e gıybetten soruldu, buyurdu ki: "**Kardeşini hoşuna gitmeyen şeyle zikretmendir**" denildi ki: "Söylediğim şey onda varsa görüşün nedir?" buyurdu ki: "**Eğer söylediğin şey onda varsa o zaman gıybet etmiş olursun, eğer onda yoksa o zaman iftira etmiş olursun**."[64]

Bütün bu naslar müslümana hiçbir şekilde söz ve fiille eziyet etmenin helal olmadığını içeriyor. Allah Teâla buyurdu ki: "**Mümin erkeklere ve mümin kadınlara yapmadıkları bir şeyden dolayı eziyet edenler, şüphesiz bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir**" (Ahzab 58)

Allah müminleri birbirlerine merhamet etsinler diye kardeş kıldı. Numan b. Beşir radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Birbirlerini sevmede, acımada ve şefkat etmede müminlerin misali, cesed misali gibidir, ondan bir aza şikayetlense cesedin diğer kısımları uykusuzluk ve ateş ile ona (yardıma) koşar**."[65]

Ebu Musa radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Mümin mümine karşı birbirine perçinlenmiş duvar gibidir.**"[66]

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Mümin müminin aynasıdır, mümin müminin kardeşidir,**

---

[63] Ahmed (5/279)
[64] Muslim (2589)
[65] Buhari (6011) Muslim (2586)
[66] Buhari (481, 2026) Muslim (2585)

gıyabında onu (zarardan) engeller, arkasından onu kuşatır (korur)”[67]

Diğer rivayette şu şekildedir: “**Sizden biriniz kardeşinin aynasıdır, kim ona eziyet edildiğini görürse ondan onu kaldırsın**.”

Yahya b. Muaz er-Razi dedi ki: “Müminin senden nasibi üç olsun: Ona faydan olmasa, bari ona zarar verme. Onu sevindiremezsen bari ona keder verme. Onu övmensen dahi bari onu kötüleme.”

---

[67] Buhari, Edebu’l-Mufred (239) Ebu Davud (4918)

Haram Olan Velâ’nın Örnekleri:

Putperestlerden, Budistlerden, Mecusilerden, Yahudilerden, Hıristiyanlardan, Münafıklardan ve bunun dışındaki Allah düşmanlarına dostluk etmek, şüphesiz bütün kısımları ve örnekleriyle berâ’nın zıddıdır. Bu iki kısma ayrılır:

Küfür Olan Muvalat (Dostluk):

Haram olan velanın (yakınlığın) bazı örnekleri işleyenini islam dininden çıkaran küfürdür. Bunlar çok olup, en önemlileri şu şekildedir:

1- Kâfirlerin ülkelerinde - onların üzerinde bulundukları dine razı olmakla veya onların dinlerinin övdüğü şeyleri yerine getirerek ve müslümanları kınamalarından razı olmakla birlikte - onların sohbetini tercih ederek ikamet etmek.

Bu muvalat islam dininden çıkmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**Müminler, müminlerin dışında kâfirleri dost edinmesinler. Kim bunu yaparsa, hiçbir şeyde Allah'tan yardım göremez**.” (Al-i İmran 28) Kim kâfirlere yakınlık gösterir ve dinlerinden razı olursa, müslümanlardan uzaklaşır ve onları kınarsa o bir kâfirdir, Allah’ın, rasulünün ve mümin kulların düşmanıdır.[68]

Semura radıyallahu anh’den Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “**Müşriklerin bölgelerinde yerleşmeyin, onlarla bir araya gelmeyin. Kim onların bölgesinde yerleşir veya onlarla bir araya gelirse bizden değildir**.”[69]

---

[68] Bkz.: el-Kettani ed-Devahiyu’l-Mudhiye (s.46)
[69] **Sahih.** Hâkim (2/154) Beyhaki (9/142)

Diğer rivayette lafzı şöyledir: “**Müşriklerin bölgelerinde yerleşmeyin, onlarla bir araya gelmeyin. Kim onların bölgesinde yerleşir veya onlarla bir araya gelirse onlar gibidir.”**[70]

Diğer lafzı şöyledir:“**Müşriklerin bölgelerinde oturmayın. Kim onların bölgesinde yerleşirse onlardandır**.”[71]

Enes radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

“**Müşriklerin bölgelerinde oturmayın ve onlarla bir araya gelmeyin. Kim onların bölgesinde yerleşir veya biraraya gelirse onlardandır**.”[72]

Cerir b. Abdillah radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Has’am tarafına bir seriyye gönderdi. Bazı insanlar (Müslüman olduklarını göstermek için) secdeye kapandılar. Onları öldürmekte acele ettiler. Bu durum Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ulaşınca, onlar için yarım diyet ödenmesini emretti ve şöyle buyurdu:

“**Ben müşrikler arasında ikamet eden her Müslümandan beriyim**” Sahabeler: “Neden ey Allah’ın rasulü?” dediler. Buyurdu ki: “**Çünkü ateşleri biribirinden ayırt edilmez.**”[73]

Cerir b. Abdillah el-Becelî radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Müşriklerle beraber ikamet eden, zimmetten (korunma**

---

[70] **Sahih.** Tirmizi (1605) Ebu Davud (2787) İbnu’l-Munzir el-Evsat (6/405) Taberani (7/251) Ebu Nuaym Tarihu İsbehan (1/66) el-Elbani es-Sahiha (636, 2330) Deylemi (5756)

[71] **Sahih.** Bezzar (10/420) Taberani (7/217)

[72] **Hasen ligayrihi.** Bahşel, Tarihu Vasıt (s.172)

[73] **Sahih.** Tirmizi (1604) Ebu Davud (2645) Nesai (4780) Beyhaki (8/131) Şafii Musned (1/202) Taberani (2/304)

güvencesinden) uzaklaşmıştır”[74]

Muaviye b. Hayde radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Bir müşrik Müslüman olduktan sonra müşriklerin yanından Müslümanların yanına ayrılmadıkça Allah onun hiçbir amelini kabul etmez**.”[75]

Şeyh Abdullah el-Ehdel el-Yemani şöyle der: “Şirk ehlinin yönettiği bir ülkeye taşınan kimse, onların küfrüne, hükümlerine razı olmazsa asi, fasık ve büyük günahlardan birini işleyen bir günahkârdır. Eğer razı olursa mürted bir kâfirdir. Ona mürtedin hükümleri uygulanır.” Bu görüşü el-Kettani ikrar ederek nakleder.[76]

2- Müslümanın, müslümanlarla harb eden kâfir devletin vatandaşlığına geçmesi, onların bütün kanunlarına uyması ve zorunlu askerlik yasasına uyarak müslümanlarla harb etmesi ve benzerleri.

Bu durumda onların vatandaşlığına geçmenin haram oluşunda şüphe yoktur. Nitekim bazı ilim ehli bunun müüslümanların icmaı ile islam dininden çıkaran küfür olduğunu belirtmişlerdir. Mısır allamesi Muhammed Reşid Rıza böyle söylemiştir.[77]

Şeyh Ali Mahfuz başkanlığındaki Mısır komisyonuna durumu yukarıdaki gibi olan kâfir bir devletin vatandaşlığına geçmenin hükmü sorulunca şöyle

---

[74] **Sahih ligayrihi.** Taberani (2/302) Beyhaki (9/13) Sahihu'l-Cami (6073)

[75] **Hasen.** Hâkim (4/643) Ahmed (20037, 20043) Nesâî (2568) İbn Mace (2536)

[76] es-Seyfu'l-Bettar Ala Men Yuvali'l-Kuffar (s.7) Kettani, ed-Devahiyu'l-Mudhiyye (s.210) Bkz.: Şeyh Hamd b. Atik ed-Difa An Ehli's-Sunne ve'l-İttiba (s.12) Evsaku Ura'l-İman (1/159, 160) el-Kavlu'l-Mubin (s.106-107) Nevakıdu'l-Kavliyye ve'l-Ameliyye (s.361) el-Muvalar ve'l-Muadat (2/850)

[77] bkz.: Mecelletu'l-Menar (25/1/22)

demiştir:

“Durumu soruda geçtiği gibi olan gayri müslim bir milletin vatandaşlığına geçmek, islam hükümlerinden ayrılıp Allah’ın haram kıldığı şeylerin helal kılınmasına ve Allah’ın helal kıldığı bazı şeylerin haram kılınmasına razı olmayı, İslam’ın batıl olduğunu söyleyen ve onun fasitliğini ilan eden diğer kanunlarına uymayı ahd etmektir. Bu şüphesiz ancak mürted olmakla mümkündür. Buna ancak riddet (dinden çıkma) hükmü uygulanır. Bu dört şeyin bir araya geldiği iğrenç vatandaşlıkta başka ne işi olabilir” [78]

Bütün bunlar müslümanın isteyerek ve razı olarak yapması halindedir. Şayet hicret edebileceği müslüman bir ülke olmadığı zaman veya müslümanlarla harb eden bu kâfir ülkeden daha güzel bir durumda olan bir kâfir ülke olmadığı zaman iltica etmişse, bu kimsenin hükmü mükreh (zorlanan) kimsenin hükmü gibidir. Şayet bundan kalbiyle hoşlanmıyorsa haram değildir.

3- Kâfirlere mutlak benzeme.

Amellerinde onlara benzemek, giyimde onların kıyafetini giymek, saç, sakal ve benzer hususlarda onları taklit etmek, onlarla beraber oturmak, onların ibadethanelerine gidip gelmek, kutlamalarına katılmak. Kim böyle yaparsa ilim ehlinin icmaı ile o da onlar gibi kâfirdir.[79]

Nitekim Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma’nın şöyle dediği sabit olmuştur:

“Kim acemlerin ülkesinde ev yapar, nevruz ve mihricanlarına katılırsa ve

---

[78] bkz.: Şeyh Muhammed es-Sebil et-Tecennus, Mecelletu’l-Mecmai’l-Fıkhi (sayı 4 s.156-157) benzer bir fetva için bkz.: Şeyh Yusuf ed-Decvi el-Mısri el-Ezheri (a.g.y. s.153) Muhammed Cuayt Mecalisu’l-İrfan (2/66) Nevakıdu’l-Kavliyye ve’l-Ameliyye (s.367-370)

[79] bkz.: el-İktiza (1/242)

ölene kadar onlara benzerse, o da öyledir ve kıyamet gününde onlarla beraber haşrolunur."[80]

Nevruz ve Mihrican mecusilerin bayramlarındandır.[81]

4- İslam dininden çıkmayı gerektiren bir işte onlara benzemek;

Haç taşımak veya bunun hristiyanların şiarı olduğunu ve onların haç taşımakla İsa aleyhisselam hakkında onun çarmıha gerilerek öldürüldüğü şeklindeki batıl akidelerine işaret ettiklerini bilmesine rağmen onunla teberrük etmek. Nitekim Allah Teâlâ bu inancı Kitabında şöyle buyurarak reddetmiştir:

"**Oysa onu ne öldürmüşler ve ne de asmışlardır; fakat kendilerine öyle gösterilmiştir**." (Nisa 157)

Kadı Iyad şöyle der: "Böylece müslümanların ancak bir kâfirden sadır olabileceğinde icma ettikleri işleri yapanları, bunu yapan kimse müslüman olduğunu açıklasa bile tekfir ederiz. Mesela puta, güneşe, aya, haça, ateşe secde etmek, kiliselere gidip gelmek, zünnar bağlayarak onların görüntüsüne girmek gibi hususların ancak kâfirde bulunabileceğinde, faili islamını açıklasa dahi itibar edilmeyeceğinde müslümanlar icma etmişlerdir."[82]

5- Allah'a yakınlık sağlayacağı inancıyla onların ibadet yerlerini ziyaret etmek.[83]

---

[80] **Hasen**. Beyhaki (9/224) Şeyhulislam el-İktiza'da (s.242) ve el-Gazzi eş-Şafii sahih olduğunu söylemişlerdir.

[81] Bkz.: et-Teşebbuh (s.130, 131)

[82] eş-Şifa (2/521, 522) Bkz.: Teşebbuhul-Hamis Bi Ehli'l-Hamis (s.50) el-Furu (6/168) ed-Devahiyu'l-Mudhiyye (s.46, 47) Mecmuatu't-Tevhid (1/355-358, 365) Fetava'l-Lecneti'd-Daime (2/87) en-Nevakıdu'l-Kavliyye ve'l-Ameliyye (s.370, 371)

[83] Şeyhulislam İbn Teymiyye Mecmuu'l-Fetava (27/14) Muhtasaru Fetava'l-Mısriyye (s.514)

6- Dinlerin birleştirilmesine veya dinler arası diyaloğa davet etmek.

Her kim islam dışında sahih bir din olduğunu, onunla islam arasında bir yakınlaşma olabileceğini veya ikisinin sahih tek bir din olduğunu söylerse o dinden çıkmış bir kâfirdir. Hatta islam dışındaki bütün dinlerin batıl olduğundan şüphe eden de kâfirdir. Allah Teâlâ'nın şu ayeti onların sözünü reddetmektedir:

"**Her kim İslam'dan başka bir dîn ararsa, (bu dîn), kendisinden asla kabul edilmeyecektir**." (Al-i İmran 85) Yine islam dininden zaruri olarak bilinen; İslam'ın geçmiş bütün dinleri tahrif edilmiş olduğundan dolayı nesh ettiği (hükmünü kaldırdığı), islam dışında bir dine uyanın kâfir ve müşrik olduğu gerçeği de onların sözünü reddeder.

İbn Hazm şöyle der: "Yahudi ve Hristiyanların kâfirler olarak isimlendirilmesinde ittifak edilmiştir."[84]

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle der: "Müslümanların dininden zaruri olarak ve bütün müslümanların icma ve ittifaklarıyla bilinmektedir ki; İslam dininden başkasına uyan veya Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriatından başka bir şeriata tabi olan kâfirdir."[85]

Fetava'l-Lecneti'd-Daime'de şu fetva gelmiştir: "Her kim içinden İslam ile Yahudiliği ve Hristiyanlığı birleştirmeyi veya yakınlaştırmayı geçirirse, birbirini nakzeden hak ile batılı, küfür ile imanı birleştirmeye çalışan kimse gibidir."[86]

Dinlerin birliğine davet etmek, eski bir ilhadî (küfür) davettir. İbn Seb'in,

---

[84] Meratibu'l-İcma (s.139)

[85] Mecmuu'l-Fetava (28/524) Bkz.: Kadı Iyad eş-Şifa (2/520) Muhtasaru Fetava'l-Mısriyye (s.507) Teşebbuhu'l-Hamis (s.50)

[86] Fetava'l-Lecneti'd-Daime (2/85)

et-Tilmisani ve başkaları gibi eski sufi mülhitleri buna davet etmişlerdir. Bu asırda da kendilerini İslam'a nispet eden bazıları bu daveti yenilemektedir. Bunların en meşhurlarından biri Cemaleddin el-Efgani, öğrencisi Muhammed Abduh el-Mısri, Reca Carudi el-Fransi ve diğerleridir.[87]

7- Müslümanlara karşı kâfirlere yardım ederek dostluk etmek:

Müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmek ister onlarla birlikte savaşmak şeklinde olsun, ister mal ve silah yardımıyla olsun ya da müslümanlara karşı onların vatandaşlığına geçmek şeklinde olsun eşittir ve iki şekilde gerçekleşir:

Birinci şekil: Kâfirlere sevgi ve müslümanlar üzerine galip gelmelerini arzu ederek yardım etmek. Böyle bir yardım dinden çıkaran bir küfürdür.

İmam İbn Cerir Allah Teâlâ'nın: "**Müminler, müminlerin dışında (zaruri bir menfaat sebebiyle olmadıkça ve) kendilerinden sakınmadıkça, kâfirleri dost edinmesinler. Kim bunu yaparsa, hiçbir şeyde Allah'tan yardım göremez**" (Al-i İmran 28) ayetinin şu anlamda olduğunu söyler: "Bu ayet kâfirlere yardım etmeyi, dinlerinde ve müslümanlara galip gelmelerinde onlara yakınlık göstermeyi yasaklıyor. Bu dinden çıkmayı gerektirir."

Şeyh Abdullatif b. Abdirrahman b. Hasen, Hatıb kıssasını ve Mumtehine suresinden Hatıb hakkında nazil olan ayetleri zikrettikten sonra şöyle der: "Hatıb, iman isminin muhatabıdır ve imanla vasıflanmıştır. Yasak umumiliği ile devam eder. Sebeb ise hususidir. Onun kastettiği şeye delalet etmektedir. Bununla beraber ayeti kerimede Hatıb'ın fiilinin muvalat türünden olduğu ve onlara sevgide ileri bir boyut olduğu belirtiliyor. Bunu yapan bir kimse doğru yoldan sapar. Lakin: "Eğer onların sadık olduklarını anlarsanız serbest

---

[87] Bkz.: es-Safediye (1/98, 99, 268) Mecmuu'l-Fetava (14/164, 165) en-Nevakıdu'l-Kavliyye ve'l-Ameliyye (s.377-380) Davetu't-Takribi'l-Edyan adlı risalede bu konuyla ilgili detaylı bilgiler vardır.

bırakın” kavlinin zahiri bununla tekfir edilmeyeceklerini gösterir. Eğer Allah ve rasulüne şeksiz ve şüphesiz iman etmişse bunu ancak dünyevi bir gaye için yapmıştır. Şayet kâfir olsaydı “serbest bırakın” buyrulmazdı.

Ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmazdı: “**Nereden bileceksin, belki Allah Bedir ehlinin durumuna muttali olduğundan: “İstediğinizi yapın, sizleri bağışladım” buyurmuştur**” bu onun tekfir edilmesine engeldir.

Diyoruz ki: “Şayet kâfir olsaydı, küfre ve onun hükmüne girdiğinden dolayı işlediği iyilikler kendisinde kalmazdı. Zira küfür, kendisinden öncekileri yıkar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Her kim îmanı inkâr ederse, ameli boşa gitmiştir**.” (Maide 5)

“**Eğer Allah'a ortak koşmuş olsalardı, yapmış oldukları iyi işler, kendilerinden boşa gitmiş olurdu**.” (En’am 88) Küfür icma ile iyilikleri ve imanı iptal eder. Öyle zannetme!

Allah Teâlâ’nın: “**İçinizden her kim onları dost edinirse, o onlardandır**.” (Maide 51)

“**Allah'a ve âhiret gününe îman eden bir kavmin, babaları yahut oğulları yahut kardeşleri, yahutta akrabaları bile olsalar, Allah'a ve Rasûlüne karşı gelen kimselere sevgi beslediklerini göremezsin**.” (Mucadele 22) ve:

“**Ey îman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden olup da, dîninizi alay konusu ve oyuncak edinenleri ve kâfirleri dost edinmeyin. Eğer (gerçekten) îman etmiş kişiler iseniz, Allah'tan korkun**.” (Maide 57) ayetlerine gelince; sünnet bunu tefsir etmiş, kayıtlamış ve mutlak umumi muvalat ile tahsis etmiştir.

Muvalatın aslı: sevgi, destek, sadakat ve bunun dışında değişik birçok mertebelerdir. Bunu kasteden her bir günah için tehdit ve kötüleme vardır.

İlimde kökleşmiş sahabe ve tabiinden selefe göre bilinen şekli budur. Ancak bu meselede dirayeti olmayan acemlerin ardından gelen, Kuran ve sünnetin manalarını bilmeyen nesillere müşkil gelir, anlamı gizli kalır ve hükümleri karıştırırlar.

Bu yüzden el-Hasen radıyallahu anh: “Acemlerden getirirler” demiştir. Amr b. A’la, Amr b. Ubeyd’e bu mesele hakkında münazara ederken: “Büyük günah sahipleri cehennemde ebedi kalacaklar” demiş, İbn Ubeyd de: “Bu Allah’ın vaadidir. Allah vaadinden dönmez” diyerek Kuran’da bazı büyük günah sahiplerinin cehennemde ebedi kalacağını bildiren tehditlere işaret etmiştir. İbn A’la ona: “Acemlerden getirdin. Bu tehdittir, vaad değil” demiş ve şairin şu sözünü söylemiştir:

Ben tehdit etsem de, vaad etsem de,

Tehditimden dönerim, vaadimden dönmem.

Bazı imamlar Buhari’den ve başkalarından şöyle naklettiler: “Acemin ve arabın müslüman olduklarında sünnet ashabından birine muvafakat etmeleri seadetlerindendir. Bu ikisinin heva sahibi ile uyum sağlamaları da şekavetlerindendir.” Şeyh Abdullatifin sözleri bitti.[88]

İbn Cerir, bu ayet hakkında der ki; “Kim müminleri bırakıp Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinirse onlardandır. Kim müminlere karşı onlara dostluk ederse onların dinindendir. Zira herkes ancak dininden olanla veya üzerinde olduğu şeye razı olarak dostluk eder. Onun dininden razı olduğu zaman onun muhalifine de düşmanlık etmiş olur. Böylece onunla aynı hükme dâhil olur. Bu yüzden bazı âlimler, Tağlib oğullarının kestikleri, kadınlarının nikâhlanması ve benzer hususlarda onlar hakkında Hıristiyanlar gibi hüküm vermişlerdir. Nesepleri ve dinlerinin aslı farklı olsa da, İsrail oğullarına dostluklarından, onlardan razı olmalarından ve onlara yardım etmelerinden ötürü böyle hüküm verilmiştir. Bu açıkça, kim bir kimsenin dinini din edinirse onunla aynı

---

[88] Bkz.: Mecmuu’l-Fetava (28/240, 530, 531, 534, 535).

hükümdedir şeklindeki sözlerimizin doğrulunu göstermektedir…”

Kurtubi şöyle demiştir: “Allah Teâlâ'nın: “İçinizden kim onları veli edinirse” buyruğu, kim onlara Müslümanlar aleyhine destek verirse, “muhakkak o da onlardandır” demektir. Şanı yüce Allah bu buyrukla, böylesinin hükmünün onların hükmü gibi olacağını beyan etmektedir. Bu da Müslümanın mürtedden miras almasına engel olması anlamına gelir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem döneminde onları veli edinen kişi, İbn Ubeyy idi. Diğer taraftan bu hüküm, onlarla müvâlât ilişkisini koparmak hususunda Kıyamet gününe kadar bakidir. Nitekim Yüce Allah başka yerlerde şöyle buyurmaktadır:

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

“**Bir de zulmedenlere meyletmeyin. Sonra size ateş dokunur**.” (Hûd, 113)

Yüce Allah Âl-i İmran sûresinde de şöyle buyurmaktadır: “**Mü'minler, müminleri bırakıp kâfirleri veli edinmesin**.” (Âl-i İmran, 28) Yine yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “**Ey iman edenler, kendinizden başkalarını sırdaş edinmeyin**...” (Âl-i İmran, 118)

Şöyle de denilmiştir: Yüce Allah'ın: “**Onlar, birbirlerinin dostlarıdırlar**” buyruğu ile yardımlaşmak hususu kast edilmektedir. “İçinizden kim onları veli edinirse, muhakkak o da onlardandır” buyruğu da şart ve cevabıdır. Yani, bunun böyle olmasına sebep, onları veli edinen kimsenin bizzat Yahudi ve Hıristiyanların muhalefetleri gibi, Allah'a ve Rasulüne muhalefet etmiş olmasıdır. Onlara düşmanlık beslemek farz olduğu gibi, artık ona da düşmanlık beslemek farz olmuştur. Onlar için cehennem nasıl vacip olduysa, böylesi için de cehennem vacip olmuştur. Bunun sonucunda o da onlardan, yani onların arkadaşlarından olmuştur.”[89]

İlim ehinden birçok kimse âlimlerin bu konuda icma ettiklerini

---

[89] Kurtubi (6/203-204).

nakletmiştir.[90]

Muteahhirin âlimlerinden kâfirlere yardım etmenin küfür olduğuna dair bu icmayı onlara müslümanlara karşı galip gelmelerini isteyerek yardım edenlere hamledenler vardır. Her türlü yardıma hamledilmesi doğru değildir. Zira bu icma iddiası önceki âlimlerin bazılarından nakledlmiştir. Onlardan bunun zıddında yani casusun öldürülmesinin haram olduğunda icma ettikleri de nakledilmiştir. Bu, casus mürted olmadığı için sahih bir icmadır. Onun öldürülmesinin haram olduğu meselesine gelince bunun icma olduğu ve âlimlerin cumhurunun görüşü olduğu da söylenmiştir.

İkinci Şekil: Müslümanlara karşı kâfirlere şahsi maslahatı için, korkudan dolayı veya kâfirlere karşı savaşan müslümanlardan biriyle arasındaki dünyevi bir düşmanlıktan dolayı herhangi bir şekilde yardım etmek haram olan bir yardımdır. Büyük günahlardandır. Lakin dinden çıkaran küfürden değildir.

Bu şekildeki yardımın küfür olmadığının delilerinden biri İmam Tahavi'nin naklettiği; müslüman casusun öldürülmesinin caiz olmadığına dair icmadır.

Hafız İbn Hacer İmam Tahavi'den – mürted olmayan - müslüman casusun kanının mubah olmadığına, ona mürted haddi uygulanmayacağına ve tazir olarak da öldürülemeyeceğine dair icmayı nakletmiştir.[91]

El-Kurtubi, Kadı Iyad, İbn Mulakkin ve Hafız İbn Hacer, bu görüşü cumhurdan rivayet etmişler ve bazı ilim ehlinin tazir olarak öldürülmesinin caiz olduğunu söylediklerini zikretmişlerdir. [92]

---

[90] Bkz.: ed-Dureru's-Seniyye (2/361, 10/8, 9, 15/479) Abdulaziz b. Baz Mecmuu Fetava (1/274)

[91] Fethu'l-Bari'de (12/310)

[92] Kurtubi el-Mufhim (3/47, 7/440-442) Kadı Iyad İkmalu'l-Mu'lim (6/71, 7/539) İbn Mulakkin, el-İ'lam (10/322) İbn Hacer Fethu'l-Bari (12/310) Bkz.: el-Mu'lim (3/160)

Tahavi’nin naklinin gereği o mürted değildir.

Şeyh Abdurrahman es-Sa’di “**Kim onlarla dost olursa, işte asıl zâlim olanlar onlardır**.” (Mumtehine 9) ayetinin tefsirinde şöyle der: “Bu zulüm dostluk şeklinde gerçekleşmiştir. Eğer bu tam bir dostluk ise islam dairesinden çıkaran bir küfürdür. Bunun ağır ve bundan aşağı olan mertebeleri vardır.”

Yine Allah Teâlâ’nın: “**İçinizden her kim onları dost edinirse, o onlardandır**.” (Maide 51) ayetinin tefsirinde: “Tam bir dostluk onların dinine geçmeyi gerektirir. Az dostluk çok dostluğa götürür. Sonra derece derece ilerleyerek kul onlardan biri oluverir.” Der.

Dr. Abdulaziz b. Abdillatif, “tevelli” (dostluğun) müfessirlerin cumhuruna göre “muvalat” anlamında olduğunu açıklayan ilim ehlinden bolca nakilde bulunmuştur.[93]

Bu icma, Hatıb b. Beltea radıyallahu anh’ın Mekke’nin Fethi gazvesinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ve müslümanlar aleyhinde casusluk yaparak, Mekke müşriklerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in ve müslümanların durumunu haber veren mektup yazmasına dayanmaktadır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kureyşle savaşmak için gideceği yönü gizliyordu. Hatıb radıyallahu anh şahsi maslahatı için bu mektubu yazmıştı. Bununla beraber Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onun mürted olduğuna hükmetmedi ve ona irtidad haddi uygulamadı.

Bu, onun yaptığının dinden çıkaran bir küfür olmadığını gösterir.[94]

Nevevi Hatıb kıssasını şerh ederken şöyle demiştir: “Âlimler dediler ki:

Keşfu’l-Muşkil (1/141) Mealimu’s-Sunen (4/4) Aridatu’l-Ahvezi (12/193) Zadu’l-Mead (3/114, 115) el-Furu (6/113-115) Keşşafu’l-Kına (6/126)

[93] en-Nevakıdu’l-İman el-Kavliyye ve’l-Ameliyye (s.381-384)

[94] Hatıb radıyallahu anh’ın kıssasını Buhari (3007) ve Müslim (2494) rivayet etmişlerdir.

Onların – Bedir ehlinin – bağışlanmasının anlamı; ahirette bağışlanmalarıdır. Ancak onlardan biri had cezası gerektiren bir şey yaparsa dünyada bu ceza uygulanır. Kadı Iyad hadlerin uygulanması hususunda icma nakletmiştir. Ömer radıyallahu anh onlardan bazısına had cezası uygulamıştır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de Bedir ehlinden olan Mıstah'a had uygulamıştır."[95]

Yine Bedir ehline de had uygulanabileceğine dair icmayı İbn Battal, Hafız İbn Hacer ve el-Aynî nakletmişlerdir.[96] Bu nakil açıktır.

İbnu'l-Arabi Mumtehine suresinin tefsirinde şöyle demiştir: "Müslümanların ayıplarına çokça muttali olan, düşmanlarını uyarır ve durumlarını haber verirse, eğer bunu dünyevi bir gaye için yapıp itikadı selim ise bununla kâfir olmaz. Nitekim Hatıb b. Beltea bu işi yapmakla dinden çıkmayı değil, el edinmeyi kastetmişti." Bunun benzerini Ebu Abdillah el-Kurtubi tefsirinde söylemiştir.

Ebu'l-Abbas el-Kurtubi Hatıb kıssasını şerh ederken şöyle demiştir: "Büyük günah işlemenin küfür olmadığı bu hadisin fıkhındandır."

Kadı Iyad şöyle demiştir: "Casusluk yapmanın imandan çıkarmadığı da bu hadisten anlaşılmaktadır."[97]

Nevevi şöyle der: "Casus ve diğer büyük günah sahipleri bununla tekfir edilmezler. Bu kesin olarak büyük günah cinsindendir. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i sıkıntıya sokmayı içerdiğinden büyük günah olduğunda şüphe yoktur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Allah ve Rasûlüne eza verenlere Allah, dünya ve âhirette lanet etmiş ve onlar için rezil edici bir**

---

[95] Şerhu Muslim (16/56, 57) Nevevi'nin sözünü İbn Muflih el-Furu'da (6/115) Aliyul-Kari Mirkat'ta (5/631) ikrar ederek nakletmişlerdir.
[96] İbn Battal, Buhari Şerhi (8/597) İbn Hacer Fethu'l-Bari (7/306) el-Aynî Umdetu'l-Kari (24/95)
[97] Kurtubî, el-Mufhim (6/442) Kadı Iyad İkmal (7/395)

azâb hazırlamıştır." (Ahzab 57)"[98]

Şeyhulislam İbn Teymiyye kâfirlerden bahsederken şöyle demiştir: "Kimi zaman bir kişi böylelerine karşı, akrabalık veya ihtiyaç sebebiyle bir sevgi meydana gelebilir. O zaman bu, kişinin imanını azaltan bir günah olur. Fakat bundan dolayı da kâfir olmaz. Nitekim Hatıb b. Ebî Beltaa'nın davranışı böyledir. O müşriklere Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in durumunu yazdığı mektupla haber verdiğinde Yüce Allah da onun hakkında şu buyruğu indirmişti:

"Ey iman edenler! Benim de, sizin de düşmanınız olanları veli edinerek onlara sevgi ile (peygamberin haberlerini) ulaştırmayın" (Mümtahine, 1)

Diğer taraftan **"**İfk" olayıyla ilgili olarak Sa'd b. Ubâde, İbn Ubeyy'in tarafını tutarak Sa'd b. Muaz'a şöyle demişti: "Allah'a yemin ederim, onu öldürmeyeceksin ve onu öldürmeye de gücün yetmeyecektir."

Aişe radiyallahu anha da bununla ilgili olarak şunu söylemişti: "Bundan önce (Sa'd b.Ubade) salih bir insandı. Fakat aşiret taraftarlığı onu böyle konuşmaya itti."

İşte bu konudaki şüphe dolayısıyla Ömer radıyallahu anh de Hatıb hakkında "münafık" tabirini kullanmıştı… Ömer radıyallahu anh, Hatıb'a "münafık" derken Hatıb'ın şüphe uyandıran davranışını esas alarak tevil yapmıştı."[99]

Hatıb'ın fiili riddet olmamakla birlikte Ömer radıyallahu anh'ın bu tevilinden dolayı, Buhari Edeb bölümünde "Tekfirde bulunduğu halde – yani kardeşine ey kâfir dediği halde – tevilden dolayı kâfir olmayan" şeklinde ve

---

[98] Şerhu Muslim (16/55)
[99] Mecmuu'l-Fetava (7/523)

İstitabeu'l-Murteddin babında: "Tevil edenler hakkında" şeklinde başlık koymuştur.

Hafız İbn Kayyım bu kıssadan sonra şöyle der: "Şirkin altında olan büyük günahlar büyük iyilikleri silerek yok eder."[100]

Hatıb radıyallahu anh'ın yaptığı icma ile riddet olmadığına göre, onun mektubu Mekke müşriklerine ulaşsaydı, Kureyşliler harbe hazırlanacaktı. Bu ise Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kastettiği şeyin tam zıddı idi. Hatıb'ın yaptığı, İslam'da çok önemli bir yeri olan bir savaşta müslümanlara karşı kâfirlere büyük bir yardım olacaktı. Bu sabit olduğuna göre, anlaşılıyor ki kâfirlere yardım, onlara sevgi ve müslümanlar aleyhinde onları destekleme isteğiyle birlikte oluncaya kadar küfür olmaz. Müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmenin küfür ve dinden çıkış olması görüşü bu şekilde anlaşılmalıdır.[101]

Bu açıklamalar Şeyhimiz Abdurrahman b. Nasır el-Berrak'in belirttiği, bu konuda varid olan delillerin gösterdiği husustur. Allah en iyi bilendir.

Bütün bunlar bunu kendi tercihi ile yapan hakkındadır. Ama zorlayıcı bir sebeple yaptırılan kimse, müslümanlara karşı kâfirlerle birlikte zorla savaştırılan kimse gibidir.

Şeyhulislam İbn Teymiyye, kâfirlerden bahsederken şöyle der: "Onlar savaşırken aralarında imanını gizleyen mümin de bulunabilir. Hicrete imkânı olmamış, savaşmaya zorlanmıştır. Böyleleri kıyamet gününde niyetine göre diriltilir. Nitekim Sahih'te Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"**Bu Beyt'e (Kabeye karşı) bir ordu savaşır. Onlar Beyda denilen**

---

[100] Zadu'l-Mead (3/423, 424)
[101] Bkz.: İbn Hazm el-Muhalla (11/198)

yerde yere geçirilirler.” Denildi ki: “Ey Allah’ın rasulü! Aralarında zorla savaştırılan var mıdır?” buyurdu ki:

“**Onlar niyetlerine göre diriltilirler**.”

Böylelerine Allah Teâlâ’nın: “**kendilerinden sakınmadıkça**” (Ali İmran 28) ayetinden dolayı bu hüküm uygulanmaz.”[102]

Haram Olan Muvalatın Bazı Şekilleri

Burada sahibini islamdan çıkarmasa da, haram olan vela’nın – bu berâ’nın zıddıdır – pek çok şekillerinden en önemli örnekleri zikredilecektir:

1- Kâfirleri sevmek ve onları arkadaş edinmek.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Allah'a ve âhiret gününe îman eden bir kavmin, babaları yahut oğulları yahut kardeşleri, yahutta akrabaları bile olsalar, Allah'a ve Rasûlüne karşı gelen kimselere sevgi beslediklerini göremezsin. İşte bunlar, Allah'ın, kalblerine îmanı yazdığı ve kendinden bir rûh ile kuvvetlendirdiği kimselerdir. Onları, içinde ebediyyen kalacakları, (ağaçları) altından ırmaklar akan cennetlere sokacaktır. İşte bunlar da Allah taraftarı olanlardır. Allah onlardan razı olmuştur; onlar da Allah'tan.. Haberiniz olsun ki, asıl kurtuluşa erenler de şüphesiz, Allah taraftarlarıdır**.” (Mucadele 22)

Meveddet: muhabbet (sevgi) demektir.[103]

“**İbrahim'de ve onunla beraber olanlarda, sizin için uyulacak güzel bir örnek vardır. Hani onlar kavimlerine demişlerdi ki: "Biz sizden ve sizin Allah'tan başka ibadet ettiğiniz şeylerden uzağız. Biz, sizin**

---

[102] Minhacu’s-Sunne (5/121)
[103] Bkz.: Kurtubi Tefsiri. İthafu Zevi’l-Basair (5/183-186)

putlarınızı inkâr ediyoruz. Siz, tek bir Allah'a îman etmedikçe, bizimle sizin aranızda ebedî olarak kin ve düşmanlık belirmiştir. Rabbımız! Sana tevekkül ettik; sana yöneldik. Dönüş sanadır." (Mumtahine 4)

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "**Bir kimse bir topluluğu severse mutlaka kıyamet gününde onlarla beraber gelir**."[104]

Müslümanın bütün kâfirlere ve müşriklere buğz edip onlardan uzaklaşması vaciptir. Bu konuda müslümanlar arasında icma vardır.

Şeyh Abdulaziz b. Baz şöyle der: "Kitap, sünnet ve müslümanların icmaı; Müslümanların Yahudi, Hıristiyan ve diğer müşriklere düşman olmasının, onları sevmekten ve dostlar edinmekten sakınmasının vacip olduğuna delalet etmektedir."[105]

Şeyh Muhammed Haseneyn Mahluf, şöyle der: "Selef, zalimlere, fasıklara ve Allah Teâlâ'ya adam öldürmek, hırsızlık, gasp gibi günahlarla isyan eden müslümanlara dahi sevgi göstermenin caiz olmadığında ittifak etmişlerken gayri müslimler nasıl sevilir?" [106]

Zira kâfirler Allah Teâlâ'ya en büyük günahları işleyerek, O'na ibadette ortak koşarak, O'nun eşi veya çocuğu olduğunu iddia ederek ve Allah Teâlâ hakkında eksiltme yaparak savaş açıyorlar. Onlar Allah Teâlâ'nın düşmanlarıdır. Onlara buğz ve düşmanlık ederek ve onlara güvenmeyerek Allah Teâlâya yaklaşmak gerekir.

Onlara güvenmek; onlara sevgi göstermek, onlara yaltaklık etmek veya

---

104 **Sahih**. Ebu Ya'la (4666) Ravileri sahihayn ricalidir. Diğer rivayet yolları ve şahitleri için bkz.: Mecmau'z-Zevaid (1/37) es-Silsiletu's-Sahiha (1387)

105 İbn Baz, Mecmuu Fetava (3/1028) Bkz.: Mecmuu Fetava (3/1021-1054)

106 el-Kavlu'l-Mubin'de (s.87) bkz.: Şeyhulislam el-İman (s.38) ez-Zevacir (1/110-111) Mecmuatu't-Tevhid (1/339, 340) Şeyh Muhammed b. Useymin Fetava (3/27, 28, 31, 40) Tedaburu'l-Vakiyye Mine't-Teşebbuh bi'l-Kuffar (1/443)

onların amellerinden razı olmaktır.[107]

Şeyh Muhammed b. Useymin şöyle demiştir: “Kâfir; Allah’ın, rasulünün ve müminlerin düşmanıdır. Bizim de tüm kalbimizle onlardan tiksinmemiz gerekir.”[108]

2- Daimi olarak kâfirlerin ülkelerinde yerleşmek.

Müslümanın kâfirlerin ülkelerine taşınması ve orayı vatan edinmesi caiz değildir.

Kâfirlerin ülkeleri “Daru’l-Küfr” olarak olarak isimlendirilen, kâfirlerin hükmettiği, küfür hükümlerinin yürürlükte olduğu veya halkının bir kısmı müslüman olsa da küfür hükümlerinin galip olduğu ülkelerdir. [109]

Şeyh Abdullah el-Ehdel el-Yemani şöyle der: “Şirk ehlinin yönettiği ülkeye taşınan kimse, küfür ve hükümlerinden razı olmasa da büyük günah işleyen bir fasıktır. Ancak bu hükümlerden razı olursa mürted bir kâfirdir. Ona mürted hükümleri uygulanır.

Akıl sahibi olan düşünür ki; kâfirlerin bulunmadığı islam diyarından, kâfirler tarafından alınan ve küfürlerini izhar ettikleri, taguti küfür hükümlerini uyguladıkları bir ülkeye taşınan kimse ancak kalbi sapmış biridir. Her hatanın başı olan dünya sevgisinden, dinle alakası olmayan bütün dünya yıkıntılarından, tevhid ehlinin ihanete tenezzül etmesinden ve Allah dostlarının civarı yerine Allah düşmanlarının civarını seçmekten Allah Teâlâ’ya

---

[107] Bkz.: Celaleyn Tefsiri ve Tefsiru’ş-Şevkani; Hud 113. Ayetinin tefsiri, Sebilu’n-Necat (1/339)

[108] Bkz. Mecmuu Fetava (3/12) bkz. Fetava’l-Lecneti’d-Daime (3/313)

[109] Bkz.: el-Ümm (7/334) el-Muhalla (11/200) el-Mebsut (10/144) Bedaiu’s-Sanai (7/130, 131) es-Seylu’l-Cerrar (4/575) İhtilafu’d-Dareyn (s.30-36)

sığınırız."[110]

Şeyh Muhammed b. Useymin şöyle demiştir: "Bir müminin nefsi, küfür şiarlarının ilan edildiği, Allah ve rasulünün hükümlerinden başkasının uygulandığı bir kâfir ülkesinde yaşamaktan, bunları gözüyle gördüğü, kulağıyla işittiği halde nasıl hoşlanıp razı olabilir? Hatta bu ülkelerin vatandaşlığına geçip ailesini ve çocuklarını oraya götürmekle nasıl müslümanların ülkesindeki gibi rahat olabilir? Bunda kendisi, ailesi ve çocukları için dinleri ve ahlakları hakkında büyük bir tehlike vardır."[111]

Şeyhulislam şöyle demiştir: "İman bakımından kıt olan Yahudi ve Hıristiyanlarla muaşereti çoğaltarak İslam'dan sıyrılan müslümanlar gördük"[112]

Dinini şiarlarını izhar edebiliyor olsa dahi zaruret hali dışında o ülkenin vatandaşlığına geçmesi caiz değildir. [113] Zira Cerir b. Abdillah radıyallahu anh şöyle demiştir:

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e bütün müslümanlara nasihat etmek ve müşriklerden ayrılmak üzere biat ettim."[114]

---

[110] es-Seyfu'l-Bettar (s.7) Bu sözleri el-Kettani, ed-Devahiyu'l-Mudhiye (s.210, 211)'de nakletmiş ve ikrar etmiştir.

[111] Mecmuu Fetava (3/30)

[112] el-İktiza (1/488) bkz.: İbn Rüşd Mukaddimat (2/612, 613) el-Mi'yaru'l-Muarreb (2/119-141) ed-Dureru's-Seniyye (1/165) Mealimu's-Sunen, Tehzibu's-Sunen ile birlikte (3/437) el-Kavlu'l-Fasli'n-Nefis (s.266)

[113] Bkz.: Şeyh Salih Şüsteri Hükmu'l-Lucu ve'l-İkamet Fi Biladi'l-Kuffar, Fetava'l-Lecneti'd-Daime (2/69-74) Mecelletu'l-Mecmai'l-Fıkhiyye (c.4)

[114] Ahmed (4/365) Nesai (4186, 4187) sahih isnad ile rivayet etmiştir. Benzer şahidini Ahmed (5/3, 4, 5) hasen bir isnad ile rivayet etmiştir. Diğer bir şahidini Ebu Davud (2645) Tirmizi (1604) mürsel olarak: "**Müşriklerin arasında yaşayan her müslümandan beriyim, ikisinin ateşi birbirini görmez**" lafzıyla rivayet etmişlerdir. Üçüncü bir şahidini: Ebu Davud (2787) zayıf isnad ile rivayet etmiştir. Bunun isnadında kavi olmayan bir ravi, meçhul bir ravi ve güvenilir bulunmayan iki ravi yoluyla: "**Müşriklerle bir araya gelen ve onlarla beraber oturan onlar gibidir**" lafzıyla

Taşınabileceği müslüman bir belde olmaması, ülkesinde kaldığı takdirde canından korkması vb. zaruretler hariçtir.[115]

Kâfir müslüman olup ülkesi küfür ülkesi ise ve orada dininin şiarlarını izhar edemiyorsa, hicrete gücü yettiği takdirde müslümanların ülkesine hicret etmesi ilim ehlinin icmaı ile vaciptir.

El-İnsaf'ta şöyle denilmiştir: "Darulharpte dinini izhar etmekten aciz kalanın hicret etmesinin vacip olduğunda kimse tartışmamıştır."[116]

Bu durumda olan bir kimsenin zaruret hali dışında o ülkede kalması caiz değildir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**İman edip de hicret etmeyerek kendi öz nefislerine zulmeder vaziyette olanların canlarını alırken melekler onlara diyorlardı ki: "Ne işte idiniz?" Onlar da: "Biz bu ülkede, dinin emirlerini uygulayamayan, baskı altında yaşayan kimselerdik" deyince, melekler bu sefer şöyle dediler: "Peki Allah'ın dünyası geniş değil miydi? Siz de orada hicret etseydiniz ya?" İşte onların durağı cehennemdir. Ne fena bir dönüş yeridir orası! Ancak, her türlü imkândan mahrum ve hicret için yol bulamayan erkekler, kadınlar ve çocuklar bu hükmün dışındadırlar**." (Nisa 97-98)

Hafız İbn Kesir, bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: "Bu âyet-i kerîme genel olarak dinini yaşama imkânı olmadığı ve hicrete gücü yettiği halde müşriklerin arasında kalanlar hakkında nazil olmuştur. Bu kişi icmâ' ile nefsine zulmetmiş, haramı işlemiş sayılır. Bu âyet-i kerîme'nin metni de onların kendilerine yazık ettiklerini ve haram işlediklerini bildirmektedir ki; bu âyette Allah Teâlâ: Melekler (hicreti terketmek suretiyle) kendilerine yazık edenlerin

---

rivayet etti. Bkz.: et-Telhis (2285) el-İrva (1207) es-Sunen ve'l-Asar Fi'n-Nehyi Ani't-Teşebbuh bi'l-Kuffar (s.397-400)

[115] bkz.: el-Muhalla (11/200)

[116] Merdavi el-İnsaf (10/35)

canlarını aldıkları zaman: Ne yapıyordunuz (Niçin hicreti terkederek burada kaldınız?) deyince; biz, yeryüzünde zavallı kimselerdik (yerde gitmeye ve memleketten çıkmaya güç yetiremezdik.) diyecekler."

Ebu'l-Mevahib el-Kettani, bu ayeti zikrettikten sonra şöyle der: "Bu ayet, insanın bir ülkede – bazı sebeplerin gereği olarak ve dinin ikame edilmesinin engellerinden dolayı - dinini ikame etme imkânı bulamadığı takdirde veya ülkesi dışında Allah'ın hakkını ikame edip ibadete devam edebileceğini bilirse hicretin kendisine vacip olacağının delilidir."[117]

Şeyh Muhammed b. Useymin'in Mecmuu Fetava'sında (3/30) kendisine müslüman olup, islamdan hoşlanmayan ve müslümanlarla harp eden ülkesinin halkıyla, vatanını terk etmesinin zorluklardan dolayı beraber kalan kimsenin durumu sorulmuş, o da şöyle cevap vermiştir:

"Bu kimsenin böyle bir ülkede kalması haramdır. Onun hicret etmesi gerekir. Eğer bunu yapmazsa Allah Teâlâ'nın şu ayetindekini irtikâp etmiş olur: "**İman edip de hicret etmeyerek kendi öz nefislerine zulmeder vaziyette olanların canlarını alırken melekler onlara diyorlardı ki**…"

Buna vacip olan, eğer hicrete güç yetirebiliyorsa islam ülkesine hicret etmesidir. Ama islam ve müslümanlarla harbeden bir ülkeden sırf ilk vatanı olduğu için ayrılmamak haramdır. Orada kalması caiz değildir."[118] Böyle bir ülkeden ve bidat diyarından hicret vaciptir. Nitekim İmam Malik: "Hiç kimsenin selefe söven bir beldede ikamet etmesi helal değildir." Haramların galip olduğu bir ülkeden de hicret etmek vaciptir. Zira helali talep etmek farzdır. [119]

Müslüman dininin tevhid, namaz gibi şiarlarını izhar edebiliyor, islam

---

[117] ed-Devahiyu'l-Mudhiye'de (s.167)

[118] bkz.: Fetava'l-Lecneti'd-Daime (2/45)

[119] Bkz.: el-Muhalla (11/200) İbnu'l-Arabi Ahkamu'l-Kuran (Nisa 94 tefsiri) Şerhu'l-Kebir, el-İnsaf ile beraber (10/35-38) Mecmuu'l-Fetava (18/284) el-Vela ve'l-Bera (s.286-288)

ahkâmını öğrenebiliyor ve kadınlar tesettürüne riayet edebiliyorsa, bu kimsenin müslümanların diyarına hicreti kendisi hakkında müstehap olur. Önceki ülkesinde kalması da caizdir.

Nitekim Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh bir bedevi'nin hicret hakkında sorduğunda Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"**Muhakkak ki hicret çok zor bir iştir. Deven var mı**?" adam:

"Evet" dedi.

"**Zekâtını verdin mi**?"

"Evet" dedi. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

"**Denizler ardından amel et. Zira Allah senin amelinden bir şey terk etmez**." Buhari ve Müslim rivayet etmişlerdir.[120]

Bu hadisin anlamına Burayde radıyallahu anh'ın rivayet ettiği hadis şahitlik etmektedir.[121] Yine elçiler hadisi de buna şahittir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kendisine gelen müslümanların elçilerine ve fetihten önce kavimlerine islamı haber verenlere hicret etmelerini emretmemiştir.

Ebu Ubeyd de böyle demiştir. Yine Abbas radıyallahu anh'ın müslüman olduktan sonra da Mekke'de kalmaya devam ettiği rivayet edilmiştir. Sumame'nin müslüman olduktan sonra ülkesine döndüğü sabit olmuştur.[122]

---

[120] Buhari (1452) Muslim (1865)
[121] Müslim (1731)
[122] bkz.: el-Emval (s.271-285) el-Mukni', Şerhu'l-Kebir ve el-İnsaf (10/35-39) Nevevi Şerhu Sahihi Muslim (13/7) Fethu'l-Bari (6/190) Şeyh Hamd b. Atik ed-Difa An Ehli's-Sunne ve'l-İttiba (s.14-17) Mecmuatu'r-Resail ve'l-Mesail (1/39) Mecmuatu't-

Eğer İslama davet gibi şer'î bir maslahat varsa ilk beldesinde kalması mustehaptır.[123]

3- İhtiyaç olmadan Küfür ülkesine yolculuk yapmak.

Müslümanın zaruret dışında bu ülkelere yolculuk yapması haramdır. Eğer o ülkeye kendisi için veya müslümanlarının geneli için yolculuk yapmasına ihtiyaç varsa bu yolculuk üç şartla caiz olur:

Birincisi: Bu ülkelere giden kimse dininin meselelerini bilen, faydalı ve zararlı olan hususlar konusunda dirayetli birisi olmalıdır.

İkincisi: Din ve ahlak hususunda fitneden emin ve uzak olmalıdır.

Üçüncüsü: Dininin şiarlarını izhar etmeye gücü yeten biri olmalıdır.

Kendisi için yolculuğun caiz olacağı ihtiyaçlar; Allah Teâlâ'ya davet için yolculuk, ticaret amaçlı yolculuk, tedavi için yolculuk, o ülkelerdeki müslüman hükümet elçileriyle müslümanların ihtiyaçlarını görüşmek için yolculuk, sadece küfür ülkelerinde mevcut olup müslümanların da ihtiyacı olan ilmi öğrenmek için yolculuk.

Şeyh Muhammed b. Useymin kâfirlerin ülkelerine yolculuğun kısımlarını ve yukarıda ikinci ve üçün şart olarak zikrettiğimiz şartları zikrettikten sonra şöyle demiştir:

"Beşinci kısım: öğrenim görmek için ikamet, ticaret ve tedavi için ikamet türündendir. Buna da ihtiyaç vardır lakin din ve ahlak bakımından daha tehlikelidir. Zira öğrenci, mertebesini öğretmeninden daha aşağıda hisseder.

Tevhid (1/34, 35, 366-376)

[123] Bkz.: el-Muvalat ve'l-Muadat (2/848) Dr. Muhammed Lutfi es-Sabbag el-İbtias ve Muhatiruh (s.12) İbn Teymiyye Mecmuu'l-Fetava (27/39)

Bundan dolayı onlara saygı duyar, görüşlerini, fikirlerini ve tutumlarını alabilir. Ancak Allah'ın korumayı dilediği az sayıdaki kimseler bu taklitten kurtulabilir. Sonra öğrenci, öğretmenine ihtiyaç duyunca kendisinde ona karşı sevgi hisseder ve ona üzerinde bulunduğu sapıklığa rağmen yağcılık yapar.

Öğrenci, öğreniminde kendisine refakat edenlerden arkadaşlar edinir ve onlara sevgi besler, onlara yakınlaşır. Bu tehlikelerden dolayı öncekilerden daha fazla korunması gerekir. Bu meselede iki ana şarta uygunluk şart koşulur:

Birinci şart: Öğrencinin yararlı ve zararlıyı ayırt edebilecek ve meselelerinin sonunu görebilecek akli melekeye sahip bir seviyede ve yaşta olması gerekir. Küçük yaşta olan, küçük akıl sahiplerinin gönderilmesi dinleri ve ahlakları bakımından büyük tehlike arz eder. Sonra onlar geri döndüklerinde vakıaya şahit olunduğu üzere; o kâfirlerden aldıkları zehirleri üfleyerek ümmet için tehlikeli olurlar. Bu şekilde gönderilenlerin çoğu geri döndüklerinde dinlerinden ve ahlaklarından yüzçevirmiş bir halde gelmişlerdir. Bilindiği ve şahit olunduğu gibi, onlarla beraber yaşamaları kendilerine zarar vermiştir. Bu gönderilenlerin misali ancak kurtlara takdim edilen koyunlar gibidir.

İkinci şart: Öğrenci, hak ile batılı ve batılı hak zannederek aldanmamak için veya kendisine kapalı gelip def etmekten aciz kalıp batıla uymaması için hakka benzeyen batılı birbirinden ayırabilecek seviyede şeriat bilgisine sahip olmalıdır.

Üçüncü şart: Öğrencinin küfür ve günahlardan korunabilecek kadar dindar olması gerekir. Dini zayıf olursa orada ancak Allah'ın dilediği kadar selamette kalabilir. Hücum eden kuvvetlere karşı dayanaklılığı zayıftır. Orada küfür ve günahların sebepleri kuvvetli ve çok çeşitlidir. Eğer girebileceği bir mukavemet zayıflığı bulursa girer ve yapacağını yapar.

Dördüncü şart: Kendisi sebebiyle ikamet ettiği ve ihtiyaç duyduğu ilmi müslümanların maslahatı için öğrenmeli, ülkelerindeki okullarda bunun dengi

bulunmuyor olmalıdır.” [124]

Küfür ülkelerine seyahat veya buna benzer maksatlarla yolculuk etmek ise haramdır. Zira önceki maddede zikredilen hadislerin ifadesi geneldir. Bu hadislerde küfür ülkelerinde ikamet yasaklanıyor olsa da, bir veya iki gün gibi az süre kalmak da bunun kapsamındadır. Çünkü bunda müslümanın zaruret veya ihtiyaç olmadığı halde dinini ve ahlakını riske atması vardır.[125]

Muhammed b. Useymin şöyle der: “Kâfirlerin ülkelerine gitmek ancak şu üç şartla caiz olur:

1- Kilinin şüpheleri def edebilecek ilme sahip olması

2- Kendisini haram şehvetlere düşmekten engelleyecek takva ve Allah korkusuna sahip olmalıdır.

3- Bu sefer için ihtiyaç olmalıdır.

Eğer bu şartlar tamamlanmazsa kâfir ülkelerine yolculuk caiz olmaz. Zira bunda fitne veya fitne korkusu ve insan bu yolculukta pekçok mal harcayacağı için malın zayi edilmesi vardır. Ama eğer kendi ülkesinde bulunmayan tedavi ve ilim tahsili gibi bir ihtiyaç olursa ve kendisinde anlattığımız gibi ilim ve dindarlık varsa o zaman yolculuğa çıkmasında sakınca yoktur. Kâfir ülkelerine seyahate gelince, ailesini ve islam şiarlarını koruyabileceği islam ülkelerine seyahat imkânı varken buna gerek yoktur.”[126]

---

[124] Mecmuu Fetava (3/28, 29) Bkz.: İbn Rüşd el-Mukaddimat (2/612, 613)

[125] Bkz.: Mecmuatu’t-Tevhid (1/65, 66, 373, 374) Abdulaziz b. Baz Mecmuu Fetava (2/1066-1070) el-Muvalat ve’l-Muadat (2/847-874)

[126] Mecmuu Fetava (3/24)

4- Yılbaşı gibi dini bayramlarında kâfirlere katılmak.

İlim ehlinin icmaı ile Müslümanın dini bayramlarında kâfirlerle bir araya gelmesi ve bu bayramlara iştirak etmesi caiz değildir.

Zira bunda onların yaptıklarına razı olmak ve yardım etmek söz konusudur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**Günâh işlemek ve düşmanlık etmek için yardımlaşmayın**." (Maide 2) Şüphe yok ki, onların batıl bayramlarına katılmak; günahta yardımlaşmak olup haramdır.[127]

Enes b. Mâlik radıyallahu anh'den rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (hicretten sonra Mekke'den) Medine'ye geldiklerinde, Medine'lilerin (Nevruz günü ile Mihricân günü diye) oynayıp eğlendikleri iki günleri vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Bu günler nedir**?" diye sordu. Medineliler:

"Biz (İslâm'dan önce), câhiliyet devrinden beri bu günlerde eğleniriz" dediler. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Şüphesiz Allah size, o iki günün yerine (dünya ve âhirette) daha hayırlı olan iki bayramı: Kurban bayramı ile Ramazan bayramını vermiştir**."[128]

Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'dan rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir: "Her kim, acemlerin ülkesinden geçerse (başka bir rivâyette: Müşriklerin diyârında ikâmet ederse), onlarla beraber onların Nevruz ve

---

[127] İktizau's-Sırati'l-Mustakim (1/424-488, 2/514-570) el-Adabu'ş-Şer'iyye (1/431-433) bkz.: İbn Cerir, Kurtubi ve Suyuti Tefsirlerinde Furkan suresi 72. Ayetinin tefsiri. Şeyh Muhammed b. Useymin Mecmuu Fetava (3/32, 33) Şeyh İbrahim el-Hukayl A'yadu'l-Kuffar (s.100) el-Muvalat ve'l-Muadat (2/732-737) en-Nevakidu'l-Kavliyye ve'l-Ameliyye (s.373-376)

[128] **Sahih.** Ebu Davud (1134) Nesai (1556) el-Elbani es-Sahiha (2021)

Mihricân bayramlarını kutlar ve ölünceye kadar bu hâl üzere onlara benzerse, kıyâmet günü onlarla beraber haşrolur."[129]

Ömer b. El-Hattâb radıyallahu anh'den rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir: "Bayram günlerinde, kiliselerinde müşriklerin yanlarına girmeyin. Çünkü Allah'ın lâneti, onların üzerlerine inmektedir."[130]

Ömer b. el-Hattâb radıyallahu anh yine şöyle demiştir: "Bayramlarına katılma konusunda Allah'ın düşmanlarından kaçının (onlardan uzak durun)."[131]

Ömer b. El-Hattab radıyallahu anh şöyle demiştir: "Allah'ın düşmanları olan Yahudi ve Hristiyanların bayramlarından sakının. Zira onların bir araya geldikleri yerlerde üzerlerine gazap iner, size de isabet etmesinden korkarım. Onların dil üsluplarını öğrenmeyin. Aksi halde ahlakınız onların ahlakına döner."[132]

Amr b. el-Haris'ten: "Birisi İbn Mes'ud radıyallahu anh'ı bir düğün yemeğine davet etti. İbn Mesud radıyallahu anh oraya gidince eğlence sesi işitti ve girmeden geri döndü. Neden döndüğü sorulunca şöyle dedi: Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

مَنْ كَثَّرَ سَوَادَ قَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ وَمَنْ رَضِيَ عَمَلَ قَوْمٍ كَانَ شَرِيكًا لِمَنْ عَمِلَهُ

"**Kim bir topluluğun kalabalığını artırırsa onlardandır. Kim bir**

---

[129] **Sahih mevkuf.** Beyhakî (9/234) Hakîm et-Tirmizi Nevadiru'l-Usul (1/255) Dulabi el-Kuna (3/1048) İbn Kayyım, Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/723-724)

[130] **Sahih mevkuf.** Abdurrazzak (1/411) Beyhaki (9/234) Beyhaki Şuab (7/43) Ebu'l-Kasım el-Hurafi, Fevaid (no:24)

[131] **Sahih mevkuf.** Buhari Tarih (4/14) Beyhakî (9/234)

[132] **Sahih mevkuf.** Beyhaki Şuabu'l-İman (7/43) Makrizi el-Mevaiz ve'l-İtibar (1/330) İbn Kesir Musnedu'l-Faruk (2/494)

topluluğun amelinden razı olursa onu işleyene ortak olur."[133]

Abdurrahman b. Ziyad şöyle dedi: "Ebu Zerr el-Gıfari radıyallahu anh bir düğün yemeğine davet edildi. Oraya gittiğinde eğlence sesleri işitti ve geri döndü. Ona: "Girmeyecek misin?" denilince:

إِنِّي أَسْمَعُ صَوْتًا، وَمَنْ كَثَّرَ سَوَادًا كَانَ مِنْ أَهْلِهِ، وَمَنْ رَضِيَ عَمَلًا كَانَ شَرِيكَ مَنْ عَمِلَهُ

"Ben bazı sesler işittim. Kim bir topluluğun kalabalığını artırırsa onun ehlinden olur. Kim bir amelden razı olursa onu işleyene ortak olur" dedi."[134]

Enes b. Malik radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ سَوَّدَ مَعَ قَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ

"**Kim bir topluluğun karartısını (kalabalığını) artırırsa onlardandır.**"[135]

Urs b. Umeyra el-Kindî radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu

---

[133] **Sahih.** Deylemi (5621) eş-Şenterini, ez-Zahire Fi Mehasini Ehli'l-Cezire (4/777) Zehebi, Teşbihu'l-Hamis (s.17) Ebu Ya'lâ'dan naklen: Fethu'l-Bari (13/37) Zeylai Nasbu'r-Raye (4/346) Metalibu Aliye (1660) Busayrî İthaf (3297/1) Ali b. Ma'bed'in Kitabu't-Taat ve'l-Ma'siyet'inden naklen; İbn Hacer, ed-Diraye (1015) Keşfu'l-Hafa (2588)

[134] **Munkatı.** İbnu'l-Mubarek, Kitabu'z-Zuhd (42) Begavi Şerhu's-Sunne (9/149) ez-Zeylaî Nasbu'r-Raye (4/346) Abdurrahman b. Ziyad ile Ebu Zerr radıyallahu anh arasında inkıta vardır.

[135] **Hasen ligayrihi.** Hatib Tarih (10/40) İbn Ebi Asım, es-Sunne (1464) Ebu Amr el-Buhayri, Fevaidu'l-Muntabe Li'l-Mahledî (el yazma no:788) el-Elbani ed-Daife (4608) isnadında el-Haris b. en-Numan ve Said b. Umare zayıftır.

aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِذَا عُمِلَ بِالْخَطِيئَةِ فِي الْأَرْضِ كَانَ مَنْ شَهِدَهَا فَكَرِهَهَا كَمَنْ غَابَ عَنْهَا، وَمَنْ غَابَ عَنْهَا فَرَضِيهَا كَانَ كَمَنْ شَهِدَهَا

"**Yeryüzünde bir günah işlenildiğinde orada bulunup da bundan nefret eden orada bulunmamış gibidir. Kim de orada olmadığı halde razı olursa, ona şahit olmuş gibidir**."[136] Aynısı İbn Mes'ud radıyallahu anh'den rivayet edilmiştir.[137]

El-Kettani, şöyle der: "İlim ehli, dinlerinin şiarlarında onlarla beraber bulunmanın caiz olmadığında ittifak etmişlerdir. Abdulmelik b. Habib, el-Vadıha'da dedi ki: İbnu'l-Kasım'a hıristiyanların bayramlarını kutlamak için bindikleri gemiye binmenin hükmü soruldu. Üzerinde toplandıkları şirklerinden dolayı üzerlerine gazap inmesinden korkulacağından bunu çirkin gördü ve bunun onların dinlerine tazim anlamına gelip şirklerinde yardım etmek olduğunu belirtti… Bunun Malik ve diğer âlimlerin görüşü olduğunu söyledi. Bu konuda ihtilaf eden kimse bilmiyorum."[138]

Yine ilim ehlinin icmaı ile bu bayramlarında onları kutlamak ve dünyevi bayramlarında bulunup kutlamak da haramdır. Zira bunlar bizim dininmizde bidat ve haram olan bayramlardır. Yine içinde dini veya dünyevi bayram olan bu günleri bayram (tatil, kutlama günü) yapmak da haramdır. Zira bu yasaklanan benzemedendir.[139]

---

[136] **Hasen.** Ebu Davud (4345-46) Taberani (17/139) Ebu Nuaym Tarihu İsbehan (1/169) İbn Kani Mucem (850) Fesevi Meşyeha (171)

[137] **Sahih mevkuf.** İbn Ebi Şeybe (7/484) Beyhaki (7/266) el-Uşeyb Cüz (no:27) İbn Dust, Emaliyu'n-Neccad (el yazma no: 8) Busayri, İthaf (3297/2)

[138] ed-Devahiyu'l-Mudhiye (s.85)

[139] El-İktiza (1/426-640, 2/581-616) Şeyh Abdulaziz b. Baz Fetava (s.894) el-Vela ve'l-Bera (s.331).

İbn Kayyım şöyle der: “Onları kendilerine has, küfür şiarlarında kutlamak ittifakla haramdır. Mesela bayramlarında ve oruçlarında “Tebrik ederim, bayramınız kutlu olsun” ve buna benzer sözler söylemede olduğu gibi. Bunu söyleyen kimse küfürden selamette kalsa bile bu yaptığı haramdır. Bu tıpkı puta secde etmelerini kutlamak gibidir.”[140]

Şeyh Muhammed b. Useymin şöyle demiştir: “Müşriklerin yaptıklarına bizzat katılsa da katılmasa da, onları bu şekilde kutlamak haramdır. Eğer biz onları bayramlarında kutlarsak bizim de onlardan farkımız kalmaz. Zira o bizim bayramımız değildir. Bu Allah’ın razı olduğu bir bayram değildir. Bunu ister dinlerinden bir bidat olarak uydurmuş olsunlar, isterse dinlerine göre meşru olsun fark etmez, İslam bunları nesh etmiş, ortadan kaldırmıştır… Müslümanın bu gibi bayramlar münasebetiyle yapılan davete icabet etmesi de haramdır. Zira onlara iştiraki ifade etmesinden dolayı, bu onları kutlamanın en ileri boyutudur. Yine müslümanların kâfirlere benzemeleri, bu münasebetle törenlerine katılmaları, hediye alıp vermeleri, tatlı veya yemek dağıtmaları, tatil yapmaları haramdır…

Herkim bunlardan birini yaparsa günahkârdır. İster güzel muamele için, ister sevgiden dolayı, ister çekindiğinden dolayı veya isterse başka bir sebeple yapmış olsun, durum değişmez. Zira bu, Allah’ın dininde taviz vermek ve mudanede bulunmak olup, kâfirlerin nefislerini dinleriyle övünmelerinde desteklemektir.”[141]

5- Onlara has olup kâfirlerle müslümanlar arasında ayırıcı alamet olan şeylerde onlara benzemek.

Müslümanın onlara has ibadet, adet, gelenek ve görünüşlerde onları taklid etmesi haramdır. Bunun aslının bizim dinimizde mubah olmasıyla haram

---

[140] Ahkamu Ehli’z-Zimme (1/162)
[141] Mecmuu Fetava (3/45, 46)

olması fark etmez.

Şeyh Muhammed b. Useymin şöyle demiştir: “Benzemede ölçü; benzenilen şeyin kendisine benzenen şeye has olmasıdır. Kâfirlere benzemek; müslümanın onların özelliklerinden olan birşeyi yapmasıdır. Ama müslümanlar arasında bu şey yaygınlaşmış ve kâfirlerin ayırıcı özelliği olmaktan çıkmışsa, bu benzeme olmaz. Başka bir yönden haram kılınmamışsa, böyle bir benzeme haram olmaz.”[142]

Müslüman erkek veya kadının onları giyimde, yeme içme şeklinde, baş veya yüz kıllarını tarama veya traş şeklinde, yeme ve içme usullerinde, oturma ve yürüme usullerinde, selamlama şekillerinde, evlerini yapma şekillerinde, hüküm, idare ve iktisad düzenlerinde ve buna benzer müslümanlara faydası olmayan konularda taklid etmeleri haramdır.

Müslümanların maslahatı bulunan keşifler, icatlar, idare usulü, malı muhafaza ve artırma usulü gibi onların keşfettikleri, islam dininin aslında mubah olan dünyevi ve tıbbi konularda faydalı olan meseleler bundan istisna edilir. Kâfirlerle muamelelerde caiz olanları açıklarken detay gelecektir. İnşaallah, Şeyhulislam ve öğrencisi İbn Kayyım’ın kâfirlere selamı cevaplamak gerektiğine dair sözlerinde geleceği gibi, müslümanın zarara uğrayacağı konularda bundan istisna edilir.

Fetava’l-Lecneti’d-Daime’de (3/308) şu karar yer almıştır: “Onlara benzemenin hükünleri muhteliftir. Kabir sahiplerinden yardım istemede, haç ile teberrük ve şiar edinmede benzeme gibi küfür olanı, sakal traş etmei bayramlarında onları kutlama gibi haram olanı vardır. Bazen haram olan benzeme hafife alınıp küfre götürebilir. Allaha sığınırız.”

---

[142] Mecmuu Fetava (3/47) Bkz.: İktizau’s-Sırati’l-Mustakim (s.242) el-Feth (1/272, 307) İrşadu Uli’l-Elbab (s.40-49) Sübülü’s-Selam (4/338) Cemil el-Luveyhik et-Teşebbuhu’l-Menhi Anh (s.96-127)

Malumdur ki, başkasını taklid etmek, şahsın zatını hakir hissetmesinin delilidir. Bu taklitçi, taklit ettiği kimseyi daha faziletli ve daha üstün görür.[143] Bu yüzden ona benzemek ister. Böyle bir tavır ise, kâfire karşı bir müslümana asla yakışmaz.

Kuran nassı ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetiyle sabittir ki, Müslüman bütün kâfirlerden üstün ve kıymetlidir.

İmam Zehebi, bazı cahil müslümanların kutlama ve bayramlarında hristiyanlara benzemesinden bahsederken şöyle demiştir: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Gazaba uğrayanlar; Yahudiler, sapıtanlar ise Hıristiyanlardır**" buyurmuştur.

Ey Müslüman! Allah sana her gün ve gecede on yedi defa; gazaba uğrayanların ve sapıtanların değil, Allah'ın kendilerine nimet verdiklerinin yolu olan sıratı mustakime iletmesi için Allah'a dua etmeni vacip kılmıştır! Sıfatları böyle olan ve cehennem odunları olan bir kavme benzemekten gönlün nasıl rahat olabilir?! Sana "kendini soytarıya benzet" denilse, bundan öfkelenirsin.

Hâlbuki sen farkında olarak veya olmayarak bayramlarında çocuklarına elbise giydirerek, onlar için yumurta boyayarak, tütsüler satın alarak haça ibadet edenlere benzemeye çalışıyor, peygamberinin bayramını kutlar gibi düşmanının bayramını kutlayarak kâfirleri sevindiriyorsun. Böyle yaparsan götürüleceğin yer neresidir?

Eğer Allah seni bağışlamazsa ancak Alah'ın gazabına uğrarsın! Eğer bunu iyi anlarsan, Nebin Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in seni, onlara mahsus olan herşeyde kitap ehline muhalefet etmeye teşvik ettiğini de

---

[143] Bkz.: İbn Haldun, Mukaddime (s.147).

bilirsin.”[144]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Sözü dinleyip de güzeline uyan kullarımı müjdele. Bunlar. Allah'ın kendilerine hidayet ettiği kimselerdir; akıl sahipleri de bunlardır**.” (Zümer 18)

“**Ey îman eden akıl sahipleri, Allah'tan korkun; Allah, size Zikri indirmiştir**.” (Talak 10)

Bu ayetlerde geçen “elbab” eksiklik şaibelerinden sâlim olan akıllardır.[145] Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur:

“**İslam üstün gelir, ona üstün gelinmez**.”[146]

Müslümanın kâfirlere sahih şeriat nazarından bakması gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**Onlar; dünya hayatının açık olanını bilirler; âhiretten ise, gafildirler**.” (Rum 7)

---

144 Teşebbuhu’l-Hamis Bi Ehli’l-Hamis (s.21-23)

145 Bkz.: Tefsiru İbn Kesir, Tefsiru’ş-Şevkani, Tefsiru’s-Sa’di (Al-i İmran 19. Ayet)

146 Beyhaki (6/205) Darekutni (3/252) er-Ru’yani; et-Taglik (2/489) Aiz b. Amr’dan rivayet etmişlerdir. İsnadında iki meçhul ravi vardır. Bahşel bunu Tarhu Vasıt’ta (1/155) Muaz radıyallahu anh’den rivayet etmiştir. İsnadında zayıf bir ravi vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. Hadisin hasen olması muhtemeldir. İbn Abbas radıyallahu anhuma’dan bunu takviye eden mevkuf şahidi vardır. Bunu Buhari Cenazi babında muallak olarak rivayet etmiştir. Tahavi Şerhu Meani’l-Asar’da (3/257) mevsul olarak sahih senetle rivayet etmiştir. Hafız İbn Hacer Fethu’l-Bari’de (3/220) Aiz radıyallahu anh hadisine hasen demiş, el-Aynî Umdetu’l-Kari’de (8/169) sahih demiştir. (el-Elbani) El-İrva’da (1268) der ki: “Aiz veMuaz radıyallahu anhuma’dan gelen tariklerle hadis merfu olarak hasen, mevkuf olarak da sahihtir.” Bu hadisin anlamı için bakınız: Sübülü’s-Selam (4/132)

“**İnkâr edenler ise, dünyada faydalanırlar, hayvanların yedikleri gibi yerler; fakat ateş, onların meskenleridir**.” (Muhammed 12)

“**Yoksa sen onlardan çoğunun söz dinleyip akıl ettiklerini mi sanıyorsun? Oysa onlar hayvanlar gibidirler; hatta yol itibariyle onlardan daha sapıktırlar**.” (Furkan 44)

Yine Müslümanlardan mertebe bakımından aşağıda olan kâfirlere benzemeye: küfür ve sapıklık olan itikadlarına inanmak, onların sıfatlarıyla vasıflanmak, onların müslümanlara yakışmayan ahlaklarıyla ahlaklanmak da dâhildir.

Dış görünüşte onlara benzemek, birbirine benzeyen şeyler arasında sevgi ve yakınlaşmaya sebep olur. Benzeyen kimse, benzediği kimsenin ahlakına uyar veya onun amelleri gibi amel eder. Bazen işin sonunda sapık küfür itikadlarında da onun gibi inanmaya başlar. Bu şahit olunan bir şeydir.

Asker elbisesi giyen kimse kendisininde onun gibi davranma şuuru hisseder. Böylece tabiati, bir engel söz konusu olmadıkça ona boyun eğer. Bu yüzden kâfirlere ve mertebesi müslümandan aşağı olan herşeye veya müslümana yakışmayacak sıfatlara benzeme hakkında yasak varid olmuştur. Bu konuda şeytana, hayvanlarai cahiliye ehline, fasıklara, kadınlara, yabancılara ve bedevilere benzemekten yasaklayan hadisler vardır. Bu yasaklarla kastedilen; müslüman olsalar dahi yabancılara ve bedevilere has olup selefin yapmadığı şeylerden sakındırmaktır. Zira selefin bir şeyi terk etmesi, onların terk ettiği şeyin en azından faziletli olmadığına delildir.[147]

Kâfirlere benzemenin haram olduğunu gösteren pek çok şer’î deliller

---

[147] Bkz.: el-İktiza (1/80-83, 164, 366, 371-411, 486-488) Mecmuu’l-Fetava (28/256-260, 304, 397, 310) Feydu’l-Kadir (6/104) et-Teşebbuhu’l-Menhi Anh (s.54, 130, 156, 173)

varid olmuştur.

Bazı âlimler kâfirlere benzeme kastı olmasa da mücerret benzemeyi haram, kâfirlere benzeme kastı varsa dinden çıkaran küfür olarak görmüşlerdir. Bu görüşe göre onlara benzeme kastı olmasa da teşebbüh gerçekleşmiş olur. Lakin eğer bu amelini beğenir ve hoşlanırsa küfür olmayıp, haramdır.

Kadı Huseyn eş-Şafii şöyle demiştir: "Şayet müslüman bir kimse mecusi şapkası giyerse veya hristiyan zünnarı takarsa kâfir olur. Zira ortaya koyduğu bu işi ancak akidesinde küfür olan kimse yapar."

Şeyh Cemil el-Luveyhik bu görüşü zikrederken şöyle demiştir: "Hanefi, Maliki ve Şafiilerin cumhurundan bunu mutlak olarak belirtenler vardır. Onların illet olarak öne sürdükleri şey; kâfirlere has, küfür alameti olan adetleri bir kimse ancak küfürden dolayı yapar. Alametten delil getirip onundelalet ettiği şeye göre hüküm vermek; akıl ve şeriat tarafından ikrar edilmiştir."

Nitekim bu görüşün sahipleri Allah Teâlâ'nın: "**Sizden kim onları dost edinirse onlardandır**" (Maide 51) ayetini delil getirmişlerdir. Teşebbüh, tevelli (dost edinme)dendir.

Yine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: "**Kim bir kavme benzerse onlardandır**" hadisini delil getirdiler. Doğruya yakın olanı; bu benzemenin dinden çıkarmayan bir haram olmasıdır. Bu ilim ehlinin çoğunluğunun görüşüdür. Bu naslar tehdit babındandır.[148]

Bazı ilim ehli şayet fiilin aslı bizim dinimizde meşru olup, mesela tek

---

[148] Bkz.: Ravdatu't-Talibin (10/6) el-İktiza (1/242, 420, 491) Muhtasaru Halil Şerhi et-Tacu'l-İklil ile birlikte (6/279) el-Fetava'l-Hindiyye (2/276) el-Fetava'l-Bezzaziye (6/332) Şerhu Ravdatu't-Talib, Haşiyetu'r-Ramli ile birlikte (4/11) Teşbihu'l-Hamis (s.24, 50) Mecmuatu't-Tevhid (1/340-365) en-Nevakıdu'l-Ameliye (s.372) Ali Acin Muhalefetu'l-Kuffar (s.22) Cemil el-Luveyhik et-Teşebbuhu'l-Menhi Anh (s.81-84)

aşura günü oruç tutmak, iftarı geciktimek gibi şeklen kâfirlere muhalefet emredilmişse, kâfirlere bu şekilde benzemenin haram olmayıp mekruh olduğunu belirtmişlerdir. [149]

Bunlardan bazıları şöyledir:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**İman edenlere, Allah'ın ve Kur'ândan nazil olanların zikri için, kalblerinin titreme vakti henüz gelmedi mi? Sakın ola ki evvelce kendilerine kitap verilip de aradan geçen zamanın uzaması dolayısıyle kalbleri katılaşan ve çoğu da fâsık olan Yahudî ve hıristiyanlara benzemesinler.**" (Hadid 16)

Allah Subhanehu ve Teâlâ bu ayette müminleri bizden önce kendilerine kitap verilen Yahudi ve Hıristiyanlara benzemekten yasaklıyor.

Şeyhulislam İbn Teymiyye "**Kendilerine kitap verilenler gibi olmayın**" kavli, mutlak olarak onlara benzemekten yasaklamadır. Yine bu, kalbin katılaşmasında onlara benzemekten yasaklamaya hastır." Hafız İbn Kesir bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: "Allah müminleri usul ve furü meselelerinde onlara benzemekten yasaklıyor."[150]

Bu delillerden birisi de Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet edilen şu hadistir:

"**Kim kendini bir kavme benzetirse onlardandır**."[151]

---

[149] Bkz.: el-İktiza (1/492) en-Nehyu Ani't-Teşebbuh (s.84, 118)

[150] el-İktiza (s.258, 259)

[151] **Sahih**. Ahmed (5114) Ebu Davud (4031) İbn Ebi Şeybe (5/313) Tahavi Müşkilu'l-Asar (231) Bkz.: Feydu'l-Kadir (6/104, 105) el-İrva (1269) Ebu Davud ve Ahmed b. Hanbel'in isnadlarında hakkında ihtilaf edilen Abdurrahman b. Sabit b. Sevban bulunmasından dolayı Şuayb el-Arnaut zayıf demiştir. Lakin Ahmed b. Hazlem'in Hadisu'l-Evzai cüzünde (s.31 no:30) ve Tahavi'nin Müşkilu'l-Asar adlı

Şeyhulislam şöyle demiştir: “Bu hadisin en düşük derecesi, zahirinde onlara benzeyenin küfrünü gerektirse de, onlara benzemeyi haram kılmasıdır.”[152]

Es-San’ani bu hadisi şerh ederken şöyle demiştir: “Âlimler dediler ki; görünüşte kâfire benzemek ve onun gibi itikad etmek küfürdür. Eğer onun gibi itikad etmezse bu hususta fakihler arasında ihtilaf vardır. Hadisin zahirinde

---

eserinde (1/238) İbn Ömer radıyallahu anhuma’dan rivayetinde İbn Sabit yerinde el-Evzai vardır. Bu mutabi ile hadis sahihtir. Ayrıca aşağıda belirttiğim gibi şahitleri de vardır. Bu hadisi muhaddislerin geneli hasen ve sahih olarak değerlendirmişlerdir. Bkz.: Darekutni el-İlel (9/272) Iraki el-Muğni (1/217) İbn Hacer Fethu’l-Bari (10/271) Busayri İthafu’s-Sadetil-Mahera (4/484) Zehebi Siyeru A’lami’n-Nubela (15/509) Suyuti Camiu’s-Sagir (8593) Elbani (Sahihu Ebi Davud, Gayetu’l-Meram, Cilbabu’l-Mer’e) Hadisin şahitlerinden bir kaçı

1- Huzeyfe radıyallahu anh’den: Bezzar (7/368) Taberani Evsat (8/179) Musnedu’ş-Şamiyyin (1/135, 3/94 no: 1862) Bkz.: İbn Hacer ed-Diraye (2/267) Zeylai Nasbu’r-Raye (4/347)

2- Ebu Hureyre radıyallahu anh’den Bezzar (8606) Darekutni İlel (9/272 no: 1754) İbn Ebi Hatim İlel (1/319) Herevi Zemmu’l-Kelam (1/54) Zehebi Siyeru A’lami’n-Nubela (16/242) isnadında Sadaka b. Abdillah es-Semin zayıftır. Diğer ravileri güvenilirdir. Bkz.: İbn Hacer ed-Diraye (2/267) Zeylai Nasbu’r-Raye (4/347)

3- Enes radıyallahu anh’den: Ebu Nuaym Ahbaru Esbahan (2/85) Tarihu Esbehan (1/69) Bkz.: İbn Hacer ed-Diraye (2/267) Zeylai Nasbu’r-Raye (4/347)

4- Tavus’tan mürsel olarak: İbn Ebi Şeybe (4/216, 6/470) Kudai Musnedu Şihab (1/244 no: 390) İbn Mubarek Cihad (105) isnadı hasendir. Bkz.: İbn Hacer ed-Diraye (2/267) Zeylai Nasbu’r-Raye (4/347)

5- Ömer radıyallahu anh’den mevkuf olarak: “Başını traş eden ve ipek elbise giyen birini görünce: Kim bir kavme benzerse onlardandır” lafzıyla: Abdurrazzak (11/453) Mamer Cami (1599)

6- Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma’dan: “Bizden başkalarına benzeyenler bizden değildir” lafzıyla: Tirmizi (2695) Taberani Evsat (7/238) Kudai (2/105) Deylemi (5270) Elbani bunun hasen olduğunu söylemiştir: es-Sahiha (2194) Sahihu’l-Cami (5434) Abdulkadir el-Arnaut da el-Ezkar tahkikinde (1/210) isnadı zayıf olup bunu takviye eden şahitleri vardır” dedi.

7- Cabir radıyallahu anh’den “Bizden başkalarına benzeyenler bizden değildir” lafzıyla: Taberani Musnedu’ş-Şamiyyin (1/289 no: 503) isnadı hasendir.

Rivayet yollarının tamamıyla hadis şüphesiz sahihtir. Allah en iyi bilendir.

[152] el-İktiza’da (1/241)

geldiği üzere “kâfir olur” diyen de, “kâfir olmaz fakat tedip edilir” diyen de vardır.”[153]

Yine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’den sabit olduğuna göre, imanı zayıf olanların bunu yapacaklarını, kendilerini kâfirlerin karşısında eksik ve hakir hissedeceklerini, bu yaptıklarını çirkin görerek şöylece haber vermiştir:

“**Elbette sizden öncekilerin yoluna adım adım, karış karış uyacaksınız. Hatta öyle ki, onlar bir kertenkele deliğine girseler siz de onları takip edeceksiniz**.” Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh dedi ki:

“Biz: Ey Allah’ın rasulü! Yahudi ve Hıristiyanları mı (kastediyorsun)? Dedik. Buyurdu ki:

“(Başka) kimler olacacaktı ki?”[154]

Sünen; yol demektir. Bu hadis Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in mucizelerindendir. Bu yüzden müslüman erkek ve kadınların çoğunun bugün pek çok konuda, hatta kendilerine hiçbir faydası olmayan giyim, saçların şekli, yanaklardaki tüyleri ve sakalları traş etmeleri gibi hususlarda bile kâfirleri taklid ettilerini görürsün. Öyle ki müslüman erkek ve kadınlar gazete ve dergilerde batıdaki veya doğudaki kâfirlerin son modalarını araştırıp aynısını yapmaktadırlar.

Mısır Allamesi Ahmed Muhammed Şakir (vefatı 1377) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma’ya: “**Kâfirlerin elbisesini giyme**” buyurduğu hadisin dipnotunda şöyle demiştir:

“Bu hadis, giyim ve görünüm konusunda kâfirlere benzemenin haram

---

[153] Sübülü’s-Selam (4/338)

[154] Buhari (3456) Müslim (2669) Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh’den rivayet etmişlerdir. Buhari (7319) benzerini Ebu Hureyre radıyallahu anh’den rivayet etmiştir.

olduğunu açıkça ifade etmektedir. Nitekim diğer bir sahih hadiste: "**Kim bir kavme benzerse onlardandır**" buyrulmuştur. İlim ehli ilk asırlardan bu son asırlara kadar, kâfirlere benzemenin haramlığı hususunda ihtilaf etmemişlerdir. Müslümanlar arasında köleleşmeye çalışan zelil nesiller çıkmış, her konuda kâfirlere benzeyerek onlara alay konusu olmuş ve köleleşmişlerdir. Sonra ilme yapışan ve kendilerini ilme nispet edip, giyim, görünüm, şekil, ahlak ve her konuda kâfirlere benzeme işini onlara süsleyen kimselere buldular. Durum o hale geldi ki, ümmet arasında içine bidat soktukalrı namaz, oruç ve hac görüntüleri dışında kâfirlere benzetmedik bir İslam alameti kalmadı."[155]

Pek çok mütevatir hadislerde birçok fiillerden yasaklama gelmiş, bunların illeti Yahudilere ve Hıristiyanlara benzemek olarak ifade edilmiştir.[156] Bu da onlara muhalefet etmenin dinen istenen bir şey olduğunu ve onlara benzemenin haram olduğunu göstermektedir.

Nitekim ilim ehli kâfirlere benzemenin haram olduğunda icma etmişlerdir.[157]

6- Kâfirlerin dinlerinin şiarları olan ibadet ve bayramlarını müslümanlar arasında izhar etmelerinde, Müslümanların ülkelerinde kilise veya ibadethaneler yapmalarında ve müslümanlar arasında günahları açıkça işlemelerinde onları serbest bırakmak.[158]

Şeyhulislam der ki: "Müslümanların ittifakıyla, müslümanlar kurdukları

---

155 Müsned (10/19)

156 Bu hadisleri Şeyh Muhammed Nasıruddin el-Elbani rahimehullah Hicabu'l-Mer'eti'l-Muslime adlı risalesinde (s.80-98) Dr. Osman Dokri et-Tedabiru'l-Vakiye mine't-Teşebbuh Bi'l-Kuffar risalesinde, bir araya toplamışlardır. Nitekim ben de bunlardan bazısını "Risaletu'l-Yehud"da (111-123) zikrettim.

157 Keşşafu'l-Kına (3/131) el-İktiza (1/165, 350, 420)

158 Abdurrazzak (11/319, 320, 366, 377) Ebu Ubeyd Kitabu'l-Emval (s.123-133) el-Veciz (2/199)

şehirlerde zimmet ehli için kilise yapamazlar. Müslümanların feth edip sulh içinde yaşadıkları yerlerde ise onların daha önceden yapmış oldukları kiliseleri onlara bırakırlar."[159]

7- Onları yakın dost edinmek.

Müslümanın kâfiri yakın dost edinmesi, işlerinin sırlarından haberdar etmesi, özel meselelerini veya müslümanların işlerini onunla istişare etmesi yahut onların sırlarına vakıf olduğu meseleler hakkında ona itimad etmesi mesela müslümanlar hakkında haberdar olabileceği bir kâtip edinmesi caiz değildir.

Ömer radıyallahu anh'a hıristiyan bir kâtibi kendisine kâtip edinmesini söylediler. Ömer radıyallahu anh:

"O zaman mü'minlerden ayrı olarak "dost edinmiş" olurum" dedi."[160]

Hafız İbn Kesir, az sonra gelecek olan iki ayetin tefsirinde bu eseri zikrettikten sonra şöyle demiştir: "Âyet-i kerîme ile birlikte mütâlâa edildiğinde bu eser, zimmîlerin katiblikte kullanılmasının caiz olmadığına delâlet eder. Zira bu işte kullanılmaları halinde müslümanlardan üstün tutulmuş ve müslümanların işlerinin içyüzüne muttali' kılınmış olurlar. Bu sırları müslümanların düşmanlarına ve harb ehline ifşa etmelerinden de korkulur."

Ömer radıyallahu anh, Ebu Musa el-Eşari radıyallahu anh hıristiyan bir kâtip edinmesine karşı çıkmıştır.[161]

Zira kâfir müslümanın düşmanıdır, ona samimi olmaz. Bilakis onun zora düşmesi, zarara ve fesada uğraması ile sevinir. Allah Teâlâ şöyle

---

[159] Mecmuu'l-Fetava (28/632-647) Bedaiu's-Sanai (7/113, 114) Ahkamu Ehli'z-Zimme (2/116-149)

[160] **Sahih**. İbn Ebi Şeybe (8/470) İbn Ebi Hatim (1274)

[161] **Hasen**. İbn Ebi Hatim Maide 51. Ayetinin tefsirinde ve Beyhaki (9/204)

buyurmuştur:

"**Ey iman edenler! Kendi dışınızdakilerden sırdaş edinmeyin Zira onlar, size zarar vermekten geri kalmazlar; size sıkıntı verecek şeyleri ister dururlar. Hakikatte onların kin ve düşmanlıkları, kendi ağızlarından apaçık belli olmuştur, içlerinde gizledikleri (düşmanlık) ise, çok daha büyüktür. Eğer aklınızı kullanacak olursanız, [ibret alasınız diye] âyetleri size açıkladık. İşte siz, onlar sizi sevmezken, siz onları seviyor ve bütün kitaplara inanıyorsunuz. Onlar sizinle karşılaştıkları zaman, "biz de inandık" diyorlar, yalnız kaldıklarında da, kin ve düşmanlıklarından, sanki sizi ısırıyormuşçasına, parmaklarını ısırıyorlar (Ey Muhammed!) De ki: "Öfkenizden çatlayın. Allah şüphesiz, kalplerde olanı hakkıyla bilendir." Eğer size bir iyilik dokunursa bu onları üzüntüye düşürüyor; eğer size bir kötülük isabet ederse, bununla da seviniyorlar. Eğer sabreder ve (Allah'tan) sakınırsanız, onların hilesi, size hiçbir zarar vermez. Allah, şüphesiz, onların yaptıklarını çepeçevre kuşatmıştır**." (Al-i İmran 118-120)

"Sizden olmayanlar" ile kastedilenler bütün kâfirlerdir.[162]

Burada sadece müslümanın kâfirlerin zararından emin olması şartıyla zarurette kalması istisna edilir. Buna Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in bir müşrik olan İbn Uraykit'i hicret edeceği zaman Medine yolunda rehberlik etmesi için, ondan emin olmasından dolayı kiralaması delil olmaktadır.[163]

8- Kâfirlerle beraber aynı evde ikamet etmek.

Müslümanın, akrabası veya arkadaşı olsa bile kâfirlerle beraber aynı

---

[162] Taberi, Kurtubi, İbn Kesir, Şevkani tefsirlerinde bu ayetlerin tefsirine bakınız. Bkz.: Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/184-189) az sonra gelecek olan kâfirlerle muamelelerde mubah veya mustehab olanlar konusuna da bakınız.

[163] Buhari (3905)

yerde ikamet etmesi caiz değildir. Yine onların dilini öğrenmek, ticaret veya başka bir dünyevi maslahat için onlarla beraber ikamet etmesi caiz değildir.

Müslümanın sahip olduğu köle, ehli kitaptan olan eşi ve hizmetçisi istisna edilir. Yine anne babayla birlikte ikamet etmek de bu hükmün dışındadır. Zira dünyada onlara iyi davranmak emredilmiştir.

Ebu Hureyre gibi bazı sahabeler anne babasıyla veya onlardan biriyle birlikte ikamet etmişlerdir.

Onunla ünsiyet etmek için veya eğlenmek için evini ziyaret etmek, bu sebeplerle ondan kendisini ziyaret etmesini istemek de caiz değildir. Zira bu onlarla muvalat (dostluk)tur.

Kâfirler ise bize düşmandırlar. Müslüman onların dini veya bedeni hakkında verecekleri zararlarından emin olamaz. Fakat akrabası veya komşusu olmasından dolayı onu ziyaret ederse bunda sakınca yoktur.[164]

Müslümanın onun kalbini ısındırıp İslam'a davet etmek gibi şer'î bir ihtiyaçtan dolayı, onun dinine veya bedenine zarar vermesinden emin olması halinde ihtiyacı kadar onu ziyaret etmesi veya ondan kendisini ziyaret etmesini istemesi de mubahtır.[165]

Bunun delillerinden birisi, Sad b. Muaz'ın Mekke'de Umeyye b. Halef'i ziyaret etmesi ve Umeyye'nin de Medine'de Sad radıyallahu anh'ı ziyaret etmesidir.[166]

İbn Muflih şöyle demiştir: "Kâfirlerin davetlerine icabet etmek vacip değil

---

[164] Bkz.: Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/158) Şeyh Abdulaziz b. Baz Fetava (3/1051) el-Muvalat ve'l-Muadat (1/729-731)

[165] Bkz.: Fetava'l-Lecneti'd-Daime (2/44, 63-65, 75)

[166] Buhari (2632)

müstehap, caiz veya mekruhtur. Bununla beraber şeriat koyucu genel bir emir vermiş ve Yahudinin davetine icabet etmiştir. Onları mutlaklık ve umumdan çıkaran delil, bunda ikram ve sevgi bulunmamasıdır."[167]

Kâfirlerle Muamelelerde Caiz veya Vacip Olanlar:

Vela ve beranın hükmü ve herbirinin şekillerini açıklandıktan sonra, haram olan velaya dâhil olmayan hususları da açıklamak gerekir. Bunlar kâfirlerle caiz veya mustehap olan muamelelerdir. Yine bunlardan müslümanlara vacip olanları zikredeceğim. Bu meselelerin beyanına geçmeden önce kâfirlerin dört kısma ayrıldıklarını bilmek gerekir:

Anlaşmalılar:

Bunlar kendi ülkelerinde ikamet edip, mesela Hudeybiye sulhü zamanındaki Kureyş kâfirleri ve asrımızdaki kâfir devletler ile müslümanların yetkisine boyun eğdikleri müslüman hâkim arasındaki anlaşmalar ve elçilikler gibi, müslümanlarla aralarında barış anlaşması bulunan kâfirlerdir.[168] Şayet müslümanlar için maslahat varsa Müslümanların kâfirlerle barış anlaşması yapıp harbi terk etmeleri caizdir. Allah Teâlâ:

---

[167] el-Adabu'ş-Şer'iyye'de (3/22) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in Yahudinin davetine icabet etmesine dair hadisi Ahmed; Eban – Katade – Enes radıyallahu anh yoluyla rivayet etmiştir: "Bir yahudi Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i arpa ekmeği ve bozulmuş içyağı için davet etti. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de ona icabet etti."

Ahmed (3/210, 211) Ravileri güvenilirdir. Lakin Katade müdellis olup, an'ane ile rivayet etmiştir. Ahmed (3/270) Eban yoluyla ondan "Bir terzi…" lafzıyla rivayet etmiştir. Yine Ahmed (3/289) Hemmam yoluyla Katade'den, o da tahdis sigasıyla Enes radıyallahu anh'den "Bir terzi…" lafzıyla rivayet etti. Bunu bu lafızla Buhari (2092, 5420) ve Müslim (2041) dört rivayet yoluyla Enes radıyallahu anh'den rivayet etmişlerdir. Eban'ın ilk rivayetindeki lafzı şaz veya münkerdir. Bkz.: el-İrva (35) Bu da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kâfirin davetine icabetinin sabit olmadığını gösterir.

[168] Hudeybiye anlaşmasıyla ilgili hadisi Buhari (2698) ve Müslim (1783) rivayet etmişlerdir.

“**Eğer onlar barışa yanaşırlarsa, ona sen de yanaş ve Allah'a dayan; O, hakkıyle işitendin hakkıyle bilendir**.” (Enfal 61) buyurmuştur.[169]

Zımmîler:

Bunlar müslümanların ülkelerinde yaşayıp, müslümanlara cizye vermek üzere anlaşmış kâfirlerdir.

Cizye, müslümanların ülkelerinde ikamet eden kâfirlerin, kendileri ve mallarını himaye etmeleri için müslümanlara mal vermeleri ve müslümanların yöneticisine boyun eğmeleridir.[170]

Zimmet ehli için onlara vacip olan hükümler ve alıkonuldukları bazı işler vardır. İlim ehli bu meseleleri fıkıh kitaplarının cihad bölümlerinde “Zimmet akdi babı” ve “Cizye alınması babı” başlıklarında detaylı olarak ele almışlardır.[171]

Müslümanların ülkelerinde veya müslümanların yönettikleri ülkelerde ikamet eden kâfirlere – Açıklaması geleceği üzere arap yarımadası bundan hariçtir - oturma izni vermek caizdir. Bu da müslümanlara cizye vermeleri halinde böyledir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**Kendilerine kitap verilenlerden Allah'a ve âhiret gününe îman**

---

[169] Sahihu’l-Buhari ve şerhi Fethu’l-Bari (6/275, 276) Şerhu’s-Sunne (11/157-167) Meratibu’l-İcma (s.143, 144) Bidayetu’l-Muctehid (1/387, 388) el-Muğni (87153-163) el-Veciz (2/203, 204) Bedaiu’s-Sanai (7/108-110) Minhacu’t-Talibin ve şerhi Mugni’l-Muhtac (4/260-265) İbn Teymiyye Mecmuu Fetava (29/140-142) Şerhu’l-Kebir ve el-İnsaf (10/373-392) Mevahibu’l-Celil (3/360) İhtilafu’d-Dareyn (s.131-135)

[170] Bkz.: Muhtasaru’l-Fetava’l-Mısriyye (s.512) el-Mebsut (7/81) Bedaiu’s-Sanai (7/111) Mugni’l-Muhtac (4/242) Neylu’l-Evtar (8/215)

[171] Bkz.: Abdurrazzak (6/85-90) Kitabu Ehli’l-Kitabeyn (10/324-333) Meratibu’l-İcma (s.142, 143) Fihrisu Mecmui’l-Fetava (37/182-185) İbn Kayyım Ahkamu Ehli’z-Zimme, Zadu’l-Mead (3/348, 349) Fetava’l-Lecneti’d-Daime (3/100)

etmeyenlerle, Allah'ın ve Rasûlünün haram kıldığını haram saymayanlarla ve hak dîni dîn edinmeyenlerle, boyun eğip kendi elleriyle cizye vermedikçe savaşın." (Tevbe 29)

Eman Verilenler:

Müslümanların ülkelerine idarecinin veya müslümanlardan birinin eman vermesiyle giren kâfirlerdir.

Müslümanlara karşı şerlerinden ve zararlarından emin olunması halinde müşriğin, müslümanların ülkesine belirli bir süre ticaret, çalışma veya buna benzer bir şey için girmesine izin vermek caizdir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**Ve eğer müşriklerden biri, sana sığınmak isterse, ona güven ver ki, Allah'ın kelamını işitsin; sonra da güven içinde bulunacağı yerine kadar onu ulaştır. Bu, onların, iyi bilmeyen kimseler olmalarındandır**." (Tevbe 6) Bu eman bugün "vize" olarak bilinmektedir.[172]

Arap yarım adası bundan müstesnadır. Onlar Arap yarımadasına ancak ihtiyaç sebebiyle girebilir, yerleşmek için izin verilemez. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem vefat ederken:

"**Müşrikleri Arap yarımadasından çıkarın**" buyurmuştur. Bunu Buhari ve Müslim rivayet etmişlerdir.[173] Yine şöyle buyurmuştur:

"**Arap yarımadasında iki din bırakılamaz**"[174]

---

172 İhtilafu'd-Dareyn (s.129, 130)

173 Buhari (3053) Muslim (1637)

174 Ahmed (6/275) bunu Aişe radıyallahu anha'dan hasen bir isnad ile rivayet etmiştir. Ravileri Müslim'in ricalidir. Aişe radıyallahu anha "Rasulullah sallallahu aleyhi

Lakin onların Arap yarımadasında girmesini gerektiren bir ihtiyaç varsa bunda sakınca yoktur.[175]

Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ihtiyaç olan bir işten dolayı Hayber Yahudilerini orada bırakmış, sonra Ömer radıyallahu anh bu ihtiyaç bitince onları çıkarmıştır.[176] Onları müslümanların yapabileceği işlerde çalıştırmak, hizmet ettirmek veya şöförlük gibi işler yaptırmak üzere getirmek caiz değildir.

Şeyh Abdulaziz b. Baz Mecmuu Fetava'sında (3/1044, 1045) geçen delilleri zikrettikten sonra şöyle der: "Bu yarımadaya az önce zikrettiklerimiz sebebiyle müşriklerin ikamet etmesi caiz değildir. Küfür ülkelerinden bu yarımadaya getirilen ihtiyaç malzemeleri ve küfür ülkelerinden bu yarımadanın idarecisine gelen elçiler gibi zaruretler dışında girmelerine izin verilemez. Yerleşme yeri olarak ikamet ettirilemezler. İşçi veya memur olmaları için getirilmeleri caiz değildir. Bilakis onlardan sakınmak gerekir.

Müslüman işçiler onlara ihtiyaç bırakmaz. Kâfirlerin yerine onlarla yetinmelidir. Ancak idarecinin gördüğü ve müslümanlarla telafi edilemeyen veya müslümanlarda bulunmayan bir san'at gibi bir zaruret sebebiyle zorunlu bazı işler için getirtilebilirler. İhtiyacın sona ermesiyle de ülkelerine gönderilirler. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellemYahudileri Hayber'de bırakmış, sonra Ömer radıyallahu anh işleri bitince onları sürmüştür." [177]

---

ve sellem'in son ahdi şuydu…" diyerek rivayet etmiştir. Bunu Malik (2/892) Zühri'den mürsel olarak rivayet etmiştir.

175 Bkz.: Meratibu'l-İcma (s.142) Bedaiu's-Sanai (7/114) el-Mugni (13/75-83) Şerhu's-Sunne (11/180-183) Şerhu'l-Kebir ve el-İnsaf (10/340-364) İbn Teymiyye Mecmuu Fetava (28/414, 29/213, 214) Mevahibu'l-Celil (3/360) Muhammed b. Useymin Fetava (3/41, 42) İhtilafu'd-Dareyn (s.127-130)

176 Buhari (2338) Muslim (1551)

177 Bkz.: A.g.e (3/1027, 1053-1055) Fetava'l-Lecneti'd-Daime (2/42)

Kendileriyle Harp Edilenler:

Daha önce sayılan üç sınıfın dışında kalan kâfirlerdir.

Bunlar da iki kısımdır:

1- Bizimle kendileri arasında süren bir savaş bulunanlar

2- Tarafsız kalanlar. İdareci bunda maslahat görürse bazı zamanlar bunlardan yüzçevirilmesine bir engel yoktur.[178]

Müslümanların bunlarla güçleri yettiği kadarıyla[179] cihad etmesi ve savaşması meşrudur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**Bu sebeple (böyleleri), sizden uzak durmazlar, barışı size bırakmazlar ve ellerini de çekmezlerse, onları bulduğunuz yerde tutup öldürün. İşte böylece sizi, onlara karşı (ve onların öldürülmeleri hususunda) açıkça yetkili kılıyoruz**." (Nisa 91)

Müslümanlara Karşı Savaşmayan Kâfirlerle İlgili Meseleler:

1- Zimmet ehli ve eman verilenler İslam ülkelerinde kaldıkları sürece himaye edilirler. Eman verilenler müslümanların ülkesinden çıkarsa, güvende olacağı ülkeye ulaşana kadar himaye edilirler.[180]

---

[178] Bkz.: Tefsiru'l-Begavi, Tefsiru'l-Kurtubi, Tefsiru İbn Kesir ve Tefsiru'ş-Şevkani Nisa 90. Ayetinin tefsiri. Dr. Abdullah et-Tariki'nin "el-Muzimme Fi İsti'mali Ehli'z-Zimme" risalesi mukaddimesi (s.8) İhtilafu'd-Dareyn (s.137-139)

[179] Meratibu'l-İcma (s.139) Bidayetu'l-Muctehid (1/381-389) Bedaiu's-Sanai (7/130) İhtilafu'd-Dareyn (s.141, 142)

[180] Tefsiru'l-Cessas, Tefsiru'l-Kurtubi, Tefsiru İbn Kesir, Tefsiru'l-Alusi; Tevbe 6. Ayetinin tefsiri. El-Mugni (13/159, 250) el-Furuk (fark 119) el-Veciz (2/201, 202)

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Ve eğer müşriklerden biri, sana sığınmak isterse, ona güven ver ki, Allah'ın kelamını işitsin; sonra da güven içinde bulunacağı yerine kadar onu ulaştır. Bu, onların, iyi bilmeyen kimseler olmalarındandır**.” (Tevbe 6)

2- Müslümanların hükmü altında bulunduklarında; onlar hakkında, onlarla müslümanlar arasında veya birbirleri arasında hüküm verilirken adaletli olmak gerekir.[181]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Bir kavme karşı olan düşmanlığınız, sizi (haklarında) âdil davranmamaya sevketmesin. Adaletli olun; zira bu, takvaya daha yakındır Allah'tan korkun; şüphe yoktur ki Allah, yaptıklarınızdan hakkıyle haberdârdır**.” (Maide 8)

Ayetin anlamı; “Bir kavme olan kininiz sizi onlar hakkında veya onlarla başkaları arasında hüküm verirken adaletsizliğe sürüklemesin. Bilakis, adil olun, zira adaletli davranmak Allah’tan takvaya daha yakındır.”

Abdullah b. Revaha radıyallahu anh’ın Yahudilerle Nebi sallallahu aleyhi ve sellem arasında, Hayber ürünlerinin taksimi konusunda yaptığı adalete bakınız. Onlar rüşvet vermek istediklerinde şöyle demişti:

“Ey Allah’ın düşmanları! Bana gazap yediremezsiniz! Allah’a yemin olsun, sizler benim için maymunlar ve domuzlardan sayılmanızdan daha çok nefret edilen kimselersiniz. Size olan kinim de, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’e olan sevgim de, beni size karşı adaletsizliğe sürükleyemez.” Dediler ki:

İhtilafu’d-Dareyn (s.123, 124, 129, 130)

[181] Abdurrazzak (11/321-324) el-Mugni (13/250) el-Veciz (2/201, 202) Şerhu’l-Kebir ve el-İnsaf (10/491-493) Abdulaziz b. Baz Mecmuu Fetava (3/1027-1035)

“Gökler ve yer bu (adalet)le durmaktadır.”[182]

Adalet ise ancak Allah Teâlâ’nın Kitabı ve Nebisi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetinde gelenlerle hükmetmekle gerçekleşir.

3- İslam’a davet edilmeleri gerekir. Kâfirlerin İslam’a davet edilmeleri müslümanlara farzı kifayedir. Bu onları karanlıklardan aydınlığa, yaratılmışa kulluktan yaratan Halık Azze ve Celle’ye kulluğa çıkarmaktır. Eğer bir müslüman bir kâfire onu davet etmek için ziyarette bulunursa bu güzeldir.[183]

Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Yahudi bir çocuğu hastalığı sırasında ziyaret etmiş, onu İslam’a girmeye davet etmiş ve o da müslüman olmuştur.[184]

4- Yahudi, Hıristiyan ve Mecusilerin dinlerini değiştirmeye zorlanmaları haramdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**Dînde zorlama yoktur. Hak yol, bâtıl yoldan ayrılmıştır**.” (Bakara 256)

Yahudi, Hıristiyan ve Mecusiler dışındakilerin zorlanması hakkında ihtilaf vardır.[185]

5- Müslümanın harp halinde olmayan kâfirlerden birine, bedenine

---

[182] Bunu İbn Hibban Sahih’inde (5199) ve başkaları rivayet etmişlerdir. Kıssa sabittir.

[183] Abdurrazzak (6/34-36) Şeyh Abdulaziz b. Baz Mecmuu Fetava (3/1039, 1047, 1051)

[184] Buhari (1356)

[185] Bu ayetin tefsirlerinde; İbn Cerir, Kurtubi, İbn Kesir, Şevkani ve es-Sadi’nin tefsirlerine bakınız. Bidayetu’l-Muctehid (2/389, 404) el-Mukni ve Şerhu’l-Kebir (10/393-399)

vurarak, öldürerek veya başka bir şekilde saldırması haramdır.[186]

Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'dan merfuan: "**Kim bir anlaşmalı (kâfiri) öldürürse cennetin kokusunu alamaz. Hâlbuki cennetin kokusu kırk senelik mesafeden duyulur**."[187]

Hişam b. Hâkim b. Hizam Şam'daki Nabıtalara uğrayıp onları güneşte ayakta bekletildiklerini gördü. "Mesele nedir?" diye sorunca, "Cizyeyi vermediler" dediler. Dedi ki:

"Şehadet ederim ki, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu duydum: "**Muhakkak ki Allah dünyada insanlara azab edenlere azap eder**."[188]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem' şöyle buyurdu: "**Zimmet ehlinden birini öldüren, cennetin kokusunu dahi alamaz**."[189]

6- Müslümanın, harbî olmayan kâfirlerden birini alışverişte aldatması veya haksız yere mallarından bir şey alması haramdır ve onlara emanetlerini iade etmesi vaciptir.[190]

Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu sabit olmuştur:

---

[186] Bkz.: el-Veciz (2/201, 202) ez-Zevacir (403. Büyük günah) Mevahibu'l-Celil (3/360) Abdulaziz b. Baz Mecmuu fetava (3/1039, 1047) İhtilafu'd-Dareyn (s.123, 124, 130)

[187] Buhari (3166)

[188] Muslim (2613)

[189] Ahmed (4/237, 5/369) Nesai (4763) isnadı sahihtir. Şeyh Abdulaziz b. Baz derslerinden birinde hadisin sahih olduğunu söylemiştir. Elbani de Gayetu'l-Meram'da (450) sahih demiştir.

[190] bkz.: Abdurrazzak (6/91-94) Fetava'l-Lecneti'd-Daime (2/73)

“**Dikkat edin! Kim bir anlaşmalıya zulmederse, onun hakkından eksiltirse, gücünün üstünde yük yüklerse veya rızası olmadan ondan bir şey alırsa kıyamet günü ondan ben davacı olurum**!”[191]

7- Müslümanın harbî olmayan kâfirlerden birini sözle kötülemesi, onlara yalan söylemesi haramdır. Zira Allah Teâlâ’nın şu kavli umumidir:

“**İnsanlara iyi (söz) söyleyin**” (Bakara 83)[192]

Hatta onlara yumuşak söz söylemesi, onunla sevgi izharı olmayacak şekilde ve onlara zillet gösterip onları müslümana tercih etmeyecek şekilde bütün güzel ahlaklar ile muhatap olması gerekir.

El-Karafi zimmet ehline iyilik kaidesi ile onlara sevgi kaidesi arasındaki farkı açıklarken şöyle demiştir:

“İçten sevgi olmaksızın emredilen yumuşaklık; zayıflarına rıfk ile davranmak, fakirlerinin ihtiyaçlarını gidermek, açlarını doyurmak, çıplaklarını giydirmek, onlara korku ve zillet yoluyla değil, lütuf ve merhamet yoluyla yumuşak söz söylemek, komşuluklarında verdikleri ezaları izale etmeye yetecek güç bulunduğu halde, onlara korku ve saygıdan değil, lütuf olarak eziyetlerine tahammül etmek, onların hidayeti ve saadet ehlinden olmaları için dua etmek, dinleri ve dünyaları ile ilgili bütün meselelerinde nasihat etmek, biri onlara eziyet ettiğinde gıyaplarında onları korumak, mallarını, ailelerini, ırzlarını ve bütün hukuk ve maslahatlarını korumak, onlardan zulmün giderilmesinde ve haklarının onlara ulaştırılmasında yardım etmek, düşmanına en üstününden en düşüğüne bütün iyilikleri yapmak, bütün bunlar

---

[191] Ebu Davud (3052) Beyhaki (9/205) birbirini destekleyen birçok isnadlarla rivayet etmişlerdir. Hadis sahihtir. El-Iraki ve es-Sehavi isnadını kuvvetli görmüşlerdir. Birçok şahitleri de vardır. Bkz.: Mekasıdu’l-Hasene (1044) es-Silsiletu’s-Sahiha (445)

[192] Bkz.: Şeyh Abdulaziz b. Baz Fetava (3/1047)

üstün ahlaktandır."[193]

8- Harbî olmayan kâfirlerden komşusu varsa ona güzel komşuluk yapmak, eziyet vermemek gerekir. Fakirse ona sadaka vererek iyilik etmek, hediye vermek, ona faydasında olacak hususlarda nasihat etmek mustehaptır.[194]

Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisi umumidir:

"**Cibril bana komşuyu tavsiye etmeye o kadar çok devam etti ki, neredeyse onu varis kılacak zannettim**."[195]

9- Müslümanın kâfirin verdiği selama cevap vermesi gerekir. Müslümana: "es-Selamu aleykum" dediğinde müslümdan da yalnızca "ve aleykum" demelidir. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Ehli Kitap size selam verdiğinde "ve aleykum" deyin**" buyurmuştur.[196]

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan merfuan: "**Yahudilerden biri size selam verdiği zaman "es-Samu aleykum" (Ölüm üzerinize olsun) derse siz de "ve aleykum" deyin**"[197]

Bazı ilim ehli kâfirlere de verdikleri selamın aynısıyla karşılık verilmesi

---

[193] El-Furuk (3/15 fark 119) Bkz.: Fetava'I-Lecneti'd-Daime (2/21, 43, 62)

[194] Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'nın Yahudi komşusuyla kıssasında bu hadisi delil getirmesi hakkında bkz.: Tirmizi (1943) Şeyh Abdulaziz b. Baz Fetava (3/1040, 1047, 1056)

[195] Buhari (6258) Muslim (2625)

[196] Buhari (6258) ve Müslim (2163) Enes radıyallahu anh'den rivayet etmişlerdir.

[197] Buhari (6257) ve Müslim (2164)

görüşündedir. Zira Allah Teâlâ'nın şu ayeti umumidir:

"**Bir selâm ile selâmlandığınız zaman, ondan daha güzeliyle selâm verin yahut aynıyla mukabele edin.**" (Nisa 86)

Dediler ki: "Bu hadis, "es-Samu aleykum" diyen yahudiler hakkında varid olmuştur. "es-Sam" ile kastettikleri ölümdür.

İbn Kayyım şöyle der: "Selamda adalet, onun verdiği selamın aynısıyla karşılık vermeyi gerektirir."[198]

Lakin kâfire önce selam vererek başlamak caiz değildir. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Yahudi ve Hıristiyanlara selamla başlamayınız**."[199]

Hadisin devamı şöyledir: "**Onlardan biriyle yolda karşılaştığınızda onları dar yola sıkıştırınız**." İlim ehli şöyle demiştir: "Onlara yolun geniş bırakılmamasından maksat, onun nefsinde daralması, onların kendi nefislerini tercih edip kendilerini yüksek görmemeleridir. Yollarda veya başka yerlerde onlara eziyet vermek ise haramdır.[200]

Şeyhimiz Muhammed b. Useymin şöyle der: "Yine onlara "Ehlen ve sehlen", "merhaba" ve buna benzer sözlerle selama başlamak caiz değildir. Zira bunda onlara ikram ve saygı vardır. Lakin onlar bize buna benzer bir şey söylerlerse, biz de ona söylediklerinin aynısıyla karşılık veririz. Zira İslam

---

[198] Ahkamu Ehli'z-Zimme'de (1/157) Bu mesele hakkında bkz.: Abdurrazzak (6/10-13, 117) Kitabu Ehli'l-Kitabeyn (11/371) İbn Ebi Şeybe (8/438-440, 442-444) Tefsiru İbn Cerir (Nisa 86. Ayetinin tefsiri) Fethu'l-Bari (11/39-46) Şerhu'l-Kebir ve el-İnsaf (10/452-454)

[199] Müslim (2167)

[200] Bkz.: Şerhu'n-Nevevi (14/147) Şerhu't-Tayyibi (9/11) Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/218) İkmalu'l-Mu'lim (5/435, 436) Muhammed b. Useymin Fetava (2/39)

adalet ve her hak sahibine hakkını vermek ile gelmiştir… Sana musafaha için elini uzatırsa sen de elini ona uzat, fakat başlayan sen olma."[201]

Müslümanın İslam'a teşvik etmek ve islam davetini dinleyip kabul etmesi için ısındırmak[202] gibi şer'î bir maslahat gereği yahut müslümanın maslahatı için ondan bir zararın def edilmesi veya mubah olan bir maslahatını elde etmek gibi durumlarda müslümanın kâfire latife yapması, ona künyesiyle seslenmesi, onun ve ailesinin halini sorması, çocuğu olduğunda tebrik etmesi, "Ehlen (merhaba)" gibi sözlerle selam vermesi caizdir.[203]

Yine şayet maslahat varsa müslümanın, cenazesi olduğu zaman kâfire taziyede bulunması caizdir. Lakin ölüsünün bağışlanmasını dileyemez. Zira kâfirlerin ölüleri için rahmet ve bağışlanma dilemek caiz değildir.

Umumi olarak müslümanın, şayet şer'i bir maslahat varsa, kendisini küçük düşürmeyecek şekilde kâfire sözlü ve fiili olarak latifede bulunması caizdir.

Bunun caiz oluşuna Allah Teâlâ'nın şu ayeti delildir: "**Müminler, müminlerin dışında (zaruri bir menfaat sebebiyle olmadıkça ve) kendilerinden sakınmadıkça, kâfirleri dost edinmesinler. Kim bunu yaparsa, hiçbir şeyde Allah'tan yardım göremez (Böylece) Allah, sizi kendisinden sakındırıyor; (nasıl olsa) varış Allah'adır**." (Al-i İmran 28)

(Ayette geçen) takiyye (sakınma) içinde onlara karşı buğz ve düşmanlığı

---

201 Bkz.: Fetava (3/34, 38, 41, 47)

202 Bkz.: Abdurrazzak (6/42, 122, 11/391) el-Mugni (13/251) el-Furu (6/269-272) Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/161, 162) Şerhu'l-Kebir ve el-İnsaf (10/453-457) Abdulaziz b. Baz Fetava (3/1040-1042) Feteva'l-Lecneti'd-Daime (3/312) Şeyh Muhammed b. Useymin (3/34-37)

203 El-Feth (11/41) el-Furu (6/271) Nevevi Şerhu Sahihi Muslim (14/144, 145) Fetava'l-Lecneti'd-Daime (3/312) el-Vela ve'l-Bera (s.359-363) el-Muvalat ve'l-Muadat (2/725-737).

gizlediği halde yakınlık izhar etmektir.[204] Onlarla şer'î bir maslahat söz konusu olmaksızın, sevgilerini kazanmak amacıyla konuşmak haramdır.

Şeyh Muhammed b. Useymin şöyle der: "Müminin, kâfirlerden birine hitaben sevgi amacıyla latifede bulunarak konuştuğu hiçbir kelime caiz değildir. Yine onların arasında sevgi kazanmak için onlara gülmek de bunun gibidir, caiz değildir." Müslümanın, akrabalarından olması dışında kâfirlerin cenazesine katılması da caiz değildir.[205]

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Aslında bunlara muhalefet etmek, ancak müslümanın din noktasından üstünlük elde etmesinden sonradır ve yücelmeyi sağlamasıyla mümkün olabilir. Bu ise cihad yoluyla, düşman durumundaki kâfirleri cizye vermeye ve onları küçük düşürmeye mecbur kılmakla sağlanır.

Bilindiği gibi, müslümanlar işin başında zayıf ve güçsüz iken, kendilerine müşrik ve kâfirlere muhalefet etmeleri meşru kılınmamıştı. Fakat din kemale erince, üstünlük kazanıp varlığını gösterince bu muhalefeti de beraberinde getirmiş oldu. Böylece kâfirlere muhalefet meşru kılınmış oldu.

Bu durumun günümüzdeki misali şöyle olabilir: Şayet bir müslüman Daru'l-Harp'te ise veya Daru'l-Harp olmayan bir küfür diyarında ise, bu durumda müslüman, kendisine zarar gelebilecek dış benzerliklerde, onlara muhalefet ile memur değildir. Bu hususta onlara muhalefet edecek diye bir durum söz konusu değildir.

Hatta kimi zamanlarda müslüman kişi için, zahirdeki (dıştaki) hususlarda onlara benzemesi müstahap veya bu, kendisi için vacip yani gerekli olabilir.

---

204 Bu ayetin tefsiri için İbn Cerir et-Taberi, Begavi ve Cessas'ın tefsirlerine bakınız. Ayrıca bkz.: Fethu'l-bari (12/311-314) ed-Devahiyu'l-Mudhiye (s.92-99)

205 Mecmuu Fetava (3/43) bkz.: Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/159, 160) İbn Useymin Fetava (3/40)

Fakat bu gibi durumların da mutlaka dini noktadan bir maslahata dayanması gerekir.

Mesela onları dine davet etmek gibi veya onların içyüzlerini öğrenerek, bunu müslümanlara bildirmesi veya müslümanlara gelebilecek bir zarar veya tehlikeyi önlemek için yapması ve bu gibi şeyler ki, bütün bunlar güzel ve iyi maslahata ve amaca bağlı bulunmaktadır. Fakat Daru'l-İslâm olan bir ülkede, Allah'ın hicret yoluyla orada üstün ve güçlü kıldığı dininin hâkim olduğu bir ülkede, kesinlikle kâfirlere muhalefet meşru kılınmıştır. Burada kâfirler küçük düşürülecekler ve kesinlikle kendilerinden cizye, yani vergi alınacaktır. Çünkü güç müslümanlarındır.

Zaman ve durumlara göre bu kimselere muvafakat ve muhalefetin ortaya çıkması, aynı zamanda hadislerin de gerçek manalarının ortaya çıkmasıdır."[206]

Hafız İbn Kayyım şöyle demiştir: "Bu ve daha önceki meseleler tercih edilen maslahat etrafında dönmektedir. Künyesini ve giyimini değiştirmeden devam ederse – yani dilediğini giymeyi terk edip müslümanların kıyafetini giymeye zorlanmaması – ona selam verilmesi ve buna benzer şeyler onun islama girmesi ümit edilerek, islama ısındırmak için yapılırsa daha uygundur. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ve ashabının siyretlerinde insanları İslama ısındırmak için uyguladıkları bütün yolları düşünen kimse meselenin hakikatini ve zikrettiğimiz hükümlerin çoğunun zaman, mekân, acizlik, kuvvet, maslahat ve mefsedete göre değişiklik gösterdiğini anlar."[207]

Kâfirlerle Muamelede Mubah veya Mustehap Olan Şeylerden Bazıları:

1- Kâfirin müslümana velayet sahibi olmadığı ve kâfirin müslüman

---

[206] el-İktiza (1/420, 421)
[207] Ahkamu Ehli'z-Zimme (2/188)

üzerine üstünlük sağlamadığı türden işlerde ücretle çalıştırılmaları caizdir. Müslümanın yanında bir sanayi işinde, inşaat işinde veya hizmetçilik işinde çalıştırılması caizdir.

Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hicret ederken Abdullah b. Uraykıt'ı ücretle kiralamış[208], Hayber yahudilerini çıkacak ürününün yarısı karşılığında ziraat işinde çalıştırmıştır.[209]

Kâfirlerin müslümanlar üzerinde yetki sahibi oldukları veya müslümanların sırlarından haberdar olacakları işlerde görevlendirilmeleri caiz değildir.

Müslümanların meselelerinde tasarrufta bulunan veya müslümanların haberlerine muttali olan kâtiplik (sekreterlik) görevinde kâfirin çalıştırılması caiz değildir. Onlardan tahsildar yapılamaz, müslümanların meselelerinde tasarrufta bulunacak görevlere getirilemezler.[210]

Hafız İbn Kayyım şöyle der: "Onların müslümanların işlerinde tasarrufta bulunacak görevlere getirilmesi onlara dostluğun eşi olduğundan, Allah Teâlâ onlara velayet verenin onlardan olduğuna hükmetmiştir. İman ancak onlardan beri olmakla tamamlanır. Velayet ise bera'nın zıddıdır. Bera (uzaklaşma) ile velayet asla bir araya gelmez. Velayetin izzeti asla küfrün zilleti ile bir araya gelmez. Velayet, kâfirlerle düşmanlıkla bir araya gelemez."[211]

2- Müslümanın kâfirlerden muhtaç olanlara, mesela fakirlere sadaka,

---

[208] Buhari (2263)
[209] Buhari (2285) Müslim (1551)
[210] Bkz.: Abdurrazzak (6/108, 109) Sahihu'l-Buhari ve Fethu'l-Bari (4/442) İbnu'n-Nakkaş el-Muzimme Fi İstimali Ehli'z-Zimme, Muhtasaru'l-Fetava'l-Mısriyye (s.512, 513) el-Verdani en-Nehyu Ani'l-İstiane ve'l-İstinsar Fi Umuri'l-Muslimine Bi-Ehli'z-Zimme ve'l-Kuffar (s.99-110) el-Kavlu'l-Mubin (s.97-100) et-Tedabiru'l-Vakiyye Mine't-Teşebbuh bi'l-Kuffar (2/560-571
[211] Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/187)

hastalarına yardım gibi ihsanlarda bulunması müstehaptır.[212]

Zira Allah Teâlâ'nın şu ayeti umumidir: "**İhsan edin, zira Allah, ihsan edenleri sever**." (Bakara 195)

Yine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisi de umumidir: "**Her yaş ciğer sahibinden dolayı ecir vardır**."[213]

3- Kâfir olan anne, baba, kardeş gibi akrabalara hediye gibi şeylerle sılayı rahim yapmak müstehaptır. Lakin müslüman bunları yakın arkadaş edinemez. Özellikle onun fitnesinden ve dinini etkilemesinden korkuyorsa!.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Akrabaya, düşküne ve yolda kalmışa hakkını ver**" (İsra 26) Anne baba hakkında da şöyle buyurmuştur:

"**Eğer ana-baba, hakkında bilgin olmayan bir şeyi bana ortak koşman için seni zorlarlarsa, onlara itaat etme. Dünya işlerinde onlara iyilik üzere muamele et. Bana yönelen kimsenin yoluna uy; sonra dönüşünüz yine banadır.**" (Lukman 15)[214]

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in Esma bt. Ebi Bekr radıyallahu anhuma'ya müşrike olan annesi kendisini ziyaret etmeye geldiği zaman sılada bulunmasını emrettiğini rivayet etmişlerdir.[215] Lakin müslümanın kâfir

---

[212] Bkz.: Ebu Ubeyd el-Emval (s.727-729) Abdulaziz b. Baz Mecmuu Fetava (3/1022, 1047) Şeyh Muhammed b. Useymin Mecmuu Fetava (3/44) Kâfirlere sözle eziyet vermenin haramlığına dair Karafi'nin el-Furuk adlı eserinden yapılan daha önce geçen nakle bakınız.

[213] Buhari (2363) Muslim (2244)

[214] Ankebut suresi 8. Ayeti de bu ayetin anlamındadır. Bkz.: Abdurrazzak (6/33-36) Kitabu Ehli'l-Kitabeyn (11/352, 353) Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/158) Muhammed b. Useymin Mecmuu Fetava (3/18)

[215] Buhari el-Hibe bölümünde, "Müşriklere hediye" babında (2620) ve Müslim (1003)

akrabasını ziyaret etmeye gitmesine dair delil varid olmamıştır.

Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh'ın Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zamanında, müşrik olan kardeşine elbise hediye ettiğini rivayet etmişlerdir.[216]

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, kureyşliler kıtlığa uğradığı zaman onlar için dua etmiştir. Ebu Süfyan onun akrabalık bağlarını gözettiğini ve yedi gün kesintisiz yağmur yağdığını, artık insanların yağmurun çokluğundan şikâyet ettiğini ve bunun üzerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in: "**Allah'ım! Etrafımıza (yağdır), üzerimize değil**" buyurduğunu anlatmıştır.[217]

4- Onları İslam'a teşvik için, onları davet esnasında veya onların şerlerinden müslümanları korumak için yahut müslümanlarla barış yapmalarına karşılık olarak ve düşmanlık etmeden devam etmeleri için veya buna benzer şer'î maslahatları kastederek hediye vererek yumuşak davranmak caizdir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Allah, dîn hususunda sizinle savaşmayan ve sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere iyilik etmekten ve onlara karşı adaletli davranmaktan sizi menetmiyor. Şüphesiz Allah, adil davrananları sever.**" (Mumtehine 8)

Birr (iyilik): onlara mal veya başka şeylerle ihsanda bulunmaktır. Kast: adalet demektir.

Hafız İbn Kesir bu ayeti kast'ın adalet anlamında olduğuna dair Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'nın rivayet ettiği şu hadisi delil getirmiştir: "**Muhakkak ki muksitler Allah katında Rahman Azze ve Celle'nin sağ yanında nurdan minberler üzerinde olacaklardır. Allah'ın iki eli de sağdır. Onlar hükümlerinde, ailelerinde ve idare ettikleri kimseler hakkında adil**

---

[216] Buhari (2619) ve Müslim (2028)
[217] Buhari (1020, 4821, 4822)

olanlardır."[218]

Allame Mahmud el-Alusi, Ruhu'l-Meani adlı tefsirinde Al-i İmran suresinin 28. Ayetini tefsir ederken şöyle der: "Bir topluluk kâfirleri, fasıkları ve zalimleri idare ederek sözü onlara yumuşatmayı, yüzlerine gülümsemeyi, onlarla geniş davranıp bağışta bulunarak onların eziyetlerinden ve dilleriyle ırzlarına dokunmalarından selamette kalmayı takiyyeden saymışlardır. Bu yasaklanan muvalat babından değildir. Bilakis bu sünnet ve meşru bir iştir." [219]

Hediye şayet; sadaka, muhabbet veya buna benzer bir amaçla verilirse haramdır.

5- Kâfir, müslümana misafir olduğu zaman ona ikram etmesi müstehaptır. Misafire ikram etmeyi tavsiye eden nasların umumi oluşu buna delalet eder.[220]

Yine müslümanın da kâfire misafir olması caizdir. Lakin müslümanın onun davetine icabet etmesi ona sevgi göstermek olduğundan caiz değildir.

"İbn Arafe şöyle der: "En doğrusu veya vacip olanı; kâfirin müslümanı düğün yemeğine davet etmesi halinde icabet etmemektir. Zira bu icabette onu aziz kılmak vardır. Talep edilen şey ise onun zelil edilmesidir."

İbn Rüşd dedi ki: En güzeli, eğer kendisine uyulan birisise Hıristiyan'ın davet ettiği sünnet yemeğine icabet etmenin gerekmediğidir. Zira bunda

---

[218] Müslim (1827) Bu ayetin tefsiri için bkz.: Taberi Tefsiri, Tefsiru'l-Begavi, Tefsiru'l-Cessas, Tefsiru İbni'l-Arabi, Abdulaziz b. Baz Fetava (s.1022) Fevzan el-İrşad (s.286, 287) et-Tedabiru'l-Vakiyye (2/452-461)

[219] Bkz.: Alusi Muhtasaru Tuhfeti'l-İsna Aşeriyye (s.317, 318) İrşadu Uli'l-Elbab (s.54-60)

[220] Bkz.: Ahkamu Ehli'z-Zimme (s.194-200)

kâfirlere sevgi gösterme söz konusudur."[221]

6- Müslüman kâfiri yakın arkadaş edinmeksizin onlarla beraber toplantı yerlerinde yemek yemesi caizdir. Yine genel düğün yemeklerinde veya toplantı yemeklerinde kâfir hizmetçisi ile beraber[222] veya kâfirin müslümana misafir olması halinde yahut müslümanın kâfirin yanında misafir olması halinde bununla ona sevgi ve ünsiyet kurmak kastı olmaksızın yemek yemek caizdir.

Ama şer'î bir maslahatı gerçekleştirmek dışında ona sevgi amacıyla beraber oturmak veya onunla ünsiyet kurmak için oturmak haramdır, büyük günahlardan biridir.[223]

7- İslam dininde mubah olan dünyevi işlerde onlarla muamelede bulunmak caizdir. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yahudilerle muamelede bulunmuş, onlardan alışveriş yapmıştır.

Aişe radıyallahu anha'dan: "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir yahudiden belirli bir süreye kadar yiyecek satın aldı ve ona demir zırhını rehin verdi."[224]

Yine müslümanın onlardan, dünya işlerinden müslümanların menfaatine olan ve islam dininde aslen mubah olan şeyleri öğrenmeleri caizdir. Bu müstehap da, vacip de olabilir.[225]

---

[221] Ed-Devahiyu'l-Mudhiye (s.59)

[222] Bkz.: Şeyh Abdulaziz b. Baz Mecmuu fetava (3/1039, 1040, 1045, 1054)

[223] Bkz.: ez-Zevacir (441. Büyük günah)

[224] Buhari (2068) ve Muslim (1603) Bkz.: Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/204) el-Kavlu'l-Mubin (s.81-84) Fetava'l-Lecneti'd-Daime (2/43, 3/303, 304) Şeyh Abdulaziz b. Baz Mecmuu Fetava (3/1039, 1040)

[225] Bkz.: Men Teşebbehe Bikavmin Fehuve Minhum risalesi (s.21) Muhalefetu'l-Kuffar (s.23) es-Sünen ve'l-Asar Fi'n-Nehyi Ani't-Teşebbuh bi'l-Kuffar (s.58-68) et-

Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in Bedir esirlerinden yanlarında fidye verecek bir malı bulunmayan bazılarını Ensar'ın çocuklarına yazı öğretmeleri karşılığında serbest bırakmıştır.[226]

8- Müslümanın, iffetli olması, din, can ve çocuklar hususunda zararından emin olunması şartıyla kitap ehli kâfir kadınla evlenmesi caizdir. Allah Tebarek ve Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**Bugün size bütün iyi ve temiz şeyler helâl kılınmıştır. Kendilerine Kitap verilenlerin yiyecekleri size helâl olduğu gibi, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldi', iffetli, zinaya sapmamış ve dost edinmemiş oldukları halde mehirlerini kendilerine verdiğiniz takdirde, mü'minlerden hür kadınlarla, sizden önce kendilerine kitap verilmiş olan hür kadınlar da keza size helâl kılınmıştır**." (Maide 5)

Muhsanat (hür kadınlar); zinadan iffetli olanlardır. En uygun olanı ise müslümanın kâfire kadınla evlenmemesidir. Zira bu kendisi ve zürriyeti için daha selametlidir. Bunun için Ömer b. El-Hattab radıyallahu anh kâfire kadınla evlenen birini azarlamış ve onu boşamaya teşvik etmiştir.[227]

Şöyle denilmiştir: "Çünkü kalbi ona meyleder ve fitnesine düşer. Ondan çocuğu olup ona meyledebilir"[228]

Şeyh Muhammed Haseneyn Mahluf şöyle der: "Kalbinin gayri müslime meyli ve sevgisi de olsa bu, din ve akidesi bakımından değil, akrabalık ve kasıt ve ihtiyar dışı tabiî meylin gerektirdiği sebeplerden meydana gelen sevgidir. Bu, oruçlu kimsenin sıcak günde soğuk su içmeye meyli ve güzel suret ve

---

Tedabiru'l-Vakiye (s.563-565)

[226] Ahmed (2216-Ahmed Şakir tahkiki) hasen bir isnad ile rivayet etmiştir.

[227] Bkz.: Sünenu Said b. Mansur (1/193, 194) Abdurrazzak (6/78, 79, 84) Tefsiru İbn Cerir (4/366, 367) Beyhaki (7/172)

[228] Şerhu'l-Kebir'de (20/348)

şekillere meyil gibidir. Bu kasıt ve ihtiyar dışı olduğu için affedilmiştir. Şer'an yasak olan sevgi; kalbin meyli olan ve zaruri vesilelerin gerektirdiği tabii meyil dışında teklif takati altında nefsin yönelmesidir.

Bunun dinin ve akidenin aslıyla bağı yoktur. Bundan dolayı müslümanın gayri müslime olan eşine meyli afvedilmiştir. Evet, bu meylin tercih seviyesinde kalbi meyle ulaşmaması gerekir. Zira bu onun yolunu güzel görmeye ve dininden ve akidesinden razı olmaya götürür. Bu ise apaçık küfürdür.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Müminler, müminlerin dışında (zaruri bir menfaat sebebiyle olmadıkça ve) kendilerinden sakınmadıkça, kâfirleri dost edinmesinler. Kim bunu yaparsa, hiçbir şeyde Allah'tan yardım göremez**" (Al-i İmran 28) Bu hadde varan meyil şüphesiz büyük bir belaya sürükler. Yine bu meyil yağcılık, ona boyun eğme ve söz ve amel olarak boyun eğmeye varmaması gerekir. Zira bu zillettir ve Allah'ın islam ile aziz kıldığına yakışmayacak bir aşağılanmadır."[229]

Kitap ehli olmayan diğer kâfire kadınlara gelince, ilim ehlinin icmaı ile müslümanın onlardan biriyle evlenmesi caiz değildir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**İman etmedikçe müşrik kadınlarla evlenmeyin**." (Bakara 221) Bunlarla evlenirse nikâhı batıldır.

Mecusiler ile İbrahim ve Şit aleyhimusselam'ın sahifelerine ve Davud aleyhisselam'ın Zebur'una tutunduklarını iddia edenlerin nikâhlanması hususunda ilim ehlinin ihtilafı vardır. Doğrusu bunun haram ve nikâhın batıl olmasıdır. Bunların dışında kalan kâfirlerin nikâhının haram oluşunda ve böyle

---

[229] el-Kavlu'l-Mubin Fi Hukmi'l-Muamele Beyne'l-Ecanib ve'l-Muslimin (s.106, 107)

bir nikâh gerçekleşirse batıl olacağında ihtilaf yoktur.[230]

Müslüman kadının ise ehli kitap veya onların dışında bir kâfirle evlenmesi müslümanların icmaı ile haramdır.[231]

9- Müslümanların, kâfirlerden müslümanlara karşı düşmanlıklarına engel olmak için yardım istemeleri caizdir. Bu hususta iki esas şart vardır:

Birincisi: Onların yardımına mecbur kalmak.

Bazı âlimler, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'le beraber savaşa katılmak isteyen bir müşriğe: "**Geri dön, biz müşriklerden yardım istemeyiz**"[232] hadisini onlara ihtiyaç olmamasına hamletmişlerdir.

Bazı âlimler de: "Bu nesh edilmiştir, zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn gazvesinde Safvan b. Ümeyye gibi bazı müşriklerden yardım istemiştir." demişlerdir.

Yine İbn Ebi Şeybe (12/395) sahih isnad ile Sad b. Ebi Vakkas radıyallahu anh'ın yahudilerle savaşırken onlara itaat ettiğini rivayet etmiştir.

İkincisi: Onların hilelerinden ve zararlarından emin olmak şarttır. Müslümanların emri altında bulunan askerler olduklarından ve onların tabisi olduklarından müslümanlara zarar vermeleri mümkün olmamalıdır.[233]

---

[230] Bkz.: Şerhu'l-Kebir ve el-İnsaf (20/349, 350, 355) İbn Cerir, İbnu'l-Arabi, el-Cessas, Kurtubi, İbn Kesir ve Şevkani tefsirlerinde bu ayetin ve Maide suresinin 5. Ayetinin tefsirlerine bakınız. Ayrıca bkz.: Beyhaki (7/170-173) Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/228, 302-313) Abdulaziz b. Baz Mecmuu Fetava (3/1050) Fetava'l-Lecneti'd-Daime (3/299, 300) İhtilafu'd-Dareyn (s.161-178)

[231] Bu icmayı İbn Cerir tefsirinde (4/367) nakletmiştir.

[232] Müslim (1817)

[233] Bkz.: Müşkilu'l-Asar (6/407-419) Abdurrazzak (5/188) Beyhaki (9/37) el-

Bu şartlardan birisi eksik olursa onlardan yardım istemek haram olur. Lakin bu küfür mertebesine ulaştırmaz. Zira onları severek ve müslümanlara karşı kâfirlere destek için onlardan yardım istenmiş değildir. Sadece bazı müslümanlara düşmanlık edenlere karşı müslümanlara yardım etmeleri istenir.

10- Müslümanların tedavi için güvenilir bir kâfir tabibe gitmeleri caizdir.

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Eğer Yahudi veya Hıristiyan tıp ilminde uzman ve güvenilir ise ona tedavi olmak caizdir. Yine ona mal vermek ve muamelede bulunmak da caizdir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem hicret ederken bir müşriği ücretle kiralamıştır."[234]

11- Kalpleri İslam'a ısındırılan kâfirlere zekât vermek caizdir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**Zekât, Allah'tan bir farz olarak ancak fakirlere, yoksullara, zekât toplayan memurlara, kalpleri İslam'a ısındırılmak istenenlere, kölelere, borçlulara, Allah yolunda cihat edenlere ve yolda kalanlara verilir**." (Tevbe 60)[235]

12- Müslüman ticarette kâfire ortak olabilir. Lakin gayri müslimin bu ticarette haram bir muamelede ve tasarrufta bulunmaması için, Müslümanın

---

Muhalla (7/334) İbnu'l-Arabi ve Cessas tefsirlerinde Nisa 144 ve Maide 51. Ayetlerinin tefsirleri, el-Muğni (13/98, 99) en-Nehyu Ani'l-İstiane ve'l-İstinsar Bi Ehli'z-Zimme (s.111-116) Fethu'l-Bari (6/179, 180) Haseneyn Mahluf el-Kavlu'l-Mubin (s.89-97) Şeyh Abdulaziz b. Baz Mecmuu Fetava (3/1058-1065) Dr. Abdullah et-Tariki el-İstiane Bigayri'l-Muslimin, et-Tedabiru'l-Vakiye (s.577-588)

[234] (Muhtasaru Fetava'l-Mısriyye s.516) Bkz.: el-İstiab (1/289) Mecmuu'l-Fetava (4/114) Bedaiu'l-Fevaid (3/208) et-Tedabiru'l-Vakiye (2/562, 563)

[235] Bu ayetin tefsiri için: İbn Cerir, Kurtubi, İbn Kesir ve Şevkani tefsirlerine bakınız. Ayrıca bkz.: Şerhu'l-Kebir ve el-İnsaf (7/231-236) Abdulaziz b. Baz Mecmuu fetava (3/1041)

daha üstün yetki sahibi olması şarttır.[236]

13- Şayet müslümanın zillete girmesi veya kâfire dostluk söz konusu değilse, kâfirden hediye kabul etmek caizdir.

Şeyh Muhammed Haseneyn Mahluf şöyle demiştir: “Gayri müslimlerden dini veya dünyevi maslahat için onların mallarıyla da olsa yardım istemek, zillet şaibesi ve yasaklanmış dostluk şaibesi yoksa ihtilafsız olarak caizdir.”[237]

Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem birçok müşrikten hediye kabul etmiştir.[238]

Lakin bu hediye kâfirlerin bayramlarından biri sebebiyle verilmişse kabul etmemek gerekir.

Bunun caiz oluşu hususunda ilim ehli arasında ihtilaf vardır. Şayet kâfir, müslüman bu hediyeyi kabul ettiği takdirde, bunu o amelinden razı olduğuna inanacaksa kabul etmek haramdır.[239]

14- Müslümanın kâfirin yanında çalışması ve kâfirlerin idare ettikleri işlerde çalışması caizdir. Lakin kâfirin şahsi hizmetinde çalışması caiz değildir. Zira bunda kendisini ona karşı zelil kılması söz konusudur.

Nitekim nebiler (aleyhimusselam) kâfirlerin koyunlarına çobanlık yapmışlardır. Suheyb radıyallahu anh gibi bazı sahabeler Mekke’de bazı

---

[236] Bkz.: Ahkamu Ehli’z-Zimme (1/205)

[237] el-Kavlu’l-Mubin’de (s.81) Bkz.: Sahihu’l-Buhari ve şerhi Fethu’l-Bari (6/230, 231) Fetava’l-Lecneti’d-Daime (2/43, 3/303)

[238] Buhari (1418) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in İyle melikinin hediyesini kabul ettiğini rivayet etmiştir. Yine Buhari (2616) ve Müslim (2469) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’e Dumetu’l-Cendel’de Ukeydir’in bir cübbe hediye ettiğini rivayet etmişlerdir. Bkz.: Fethu’l-Bari (3/345, 346) Camiu’l-Usul (11/610-614)

[239] Bkz.: Muhammed b. Useymin Fetava (3/33)

kâfirlerin işlerinde çalışmışlardır.[240]

Kitapsız Kâfirin Kestiğini Yemek

Çeşitli vesilelerle Allah'tan gayrı adına kesilmeyip, kan akıtılarak meşru kesimi yapılmış etlerin yenilmesinin caiz olduğunu söylemiştim. Zira Kitap ve sünnette hayvan kesimlerinde iki aslî şart vardır:

1- Yalnız Allah için kesilmesi

Allah Teâlâ: "**Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvanlardan yemeyin. Zira onu yemek fısktır**" buyurmuştur. (En'âm 6/121)

Allah için kesmeye niyet yeterlidir, Allah adının zikredilmesi mustehaptır. Nitekim İbn Abbas radıyallahu anhuma: "Allah'ın adını zikretmeyi unutursa kestiğinde sakınca yoktur"[241] demiştir. Yine bu şart, Allah'ın adı zikredilmesine rağmen, kabirler ve türbeler yanında kesilen yahut önemli birinin gelişi için kesilen kurbanların mundar olduğunu ifade etmeye yeterlidir.

Nitekim İbn Abbas radıyallahu anhuma şöyle demiştir: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bedevilerin cömertlik gösterisi için düzenledikleri deve kesme yarışında kesilen hayvanların etlerinden yemeyi yasakladı."[242]

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"(**İslâm'da) Fer'a ve Atîra yoktur**." Fer'a: Tagutları için kesilen ve

---

[240] Bkz.: Sahihu'l-Buhari ve şerhi Fethu'l-Bari (4/442, 452) Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/207-213) Muhammed b. Useymin Mecmuu Fetava (3/38) el-Muvalat ve'l-Muadat (2/875) et-Tedabiru'l-Vakiye (s.572-577)

[241] **Sahih mevkuf.** Buhari (6/224 muallak olarak) Said b. Mansur (914) Darekutni (4/295) Abdurrazzak (4/479)

[242] **Sahih.** Ebu Davud (2820)

devenin ilk doğurduğu yavrudur. Atîra ise; Receb ayında kesilen kurbandır."[243]

'Â'işe radıyallahu anha anlatıyor: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme:

"Halk (küfürden yeni çıkmış kimseler) bize et getiriyor, kesilirken besmele çekilip çekilmediğini bilmiyoruz, ne yapalım?" diye soruldu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

'Siz besmele çekin, yiyin!' buyurdu."[244]

Zuhrî rahimehullah diyor ki: "Arap Hıristiyanlarının kestiklerini yemekte bir beis yoktur. Ancak, Allah'tan başka birisinin adını andığını işitirsen o zaman kestiğini yeme. İşitmezsen (kuruntu yapma) Allah, onların küfrünü bildiği halde kestiklerini helâl kılmıştır."[245]

İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan: "Hayvanı keserken Allah'ın adını zikretmeyi unutan, kestiğini Allah'ın adını zikrederek yesin. Meşru kesimi gözettiği takdirde onu şeytana bırakmasın. Zira Allah'ın adı her Müslümanın kalbindedir."[246]

2- Meşru kesim yapılması.

Bu şart usulsüz olarak öldürülen hayvanların yahut günümüzde Avrupada uygulandığı söylenen petar tabancasıyla bayıltılarak/öldürülerek meşru kan akıtılmasının engellendiği kesimlerin meşru olmadığını ifade etmek için yeterlidir.

Semura b. Cundub radıyallahu anh'den: "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hayvanların bağlanarak (hedef yapılarak) öldürülmesini ve bu şekilde

---

[243] **Sahih.** Buhari (5473) Muslim (1976)
[244] **Sahih.** Buhârî, (5507); Mâlik (2/488) Ebû Dâvud (2829) Nesâ'î (7/237).
[245] **Sahih maktu.** Buhârî (7/92 muallak olarak) Abdurrazzak (4/485) Tagliku't-Ta'lik (4/515)
[246] **Sahih mevkuf.** Abdurrazzak (8538) Said b. Mansur Tefsir (914) Beyhaki (9/239) Fethu'l-Bari (9/624)

öldürülen hayvanın etini yemeyi yasakladı."[247]

Hafız İbn Hacer şöyle demiştir: "Bu rivayet, bunduka (sapan taşı, saçma vb.) ile öldürülen hayvanlar gibi, kan akıtılmaksızın öldürülen hayvanlar hakkındadır."[248]

Burada bunduka ile kastedilen, fındık büyüklüğünde çamurdan yapılan, kuruduktan sonra hedefe atılan taşlardır. Bu şekilde öldürülen hayvan helal değildir. Zira bu kan akıtmaz ve yaralamaz. Ancak çarparak öldürür. Modern silahlar ise böyle değildir. Bu silahlarda barutla kurşun atılır. Bu şekilde öldürülen hayvan helaldir. Zira kurşun ok ve mızraktan daha fazla kan döker. Bu da onların hükmündedir.[249]

Kitap ehli, zikredilen iki şarta uygun kesim yapması sebebiyle onların kestikleri bize helal kılınmıştır. Kitapsız kafirlerin ise bu iki şarta riayet etmemeleri sebebiyle kestikleri haram kılınmıştır. Bu yüzden zikredilen iki şart yerine gelmeden bir müslüman veya kitap ehli kesim yapsa o et yenmez.

Kitapsız bir kâfir Allah adına ve meşru kesim yaparak hayvan kesse, Kitap ve sahih sünnet naslarında o eti yemeye açık bir engel yoktur. Âlimlerin çoğunluğu bu eti yemenin haram olduğunu söylemişlerdir. Ancak icma etmemişlerdir.

İbn Hazm isnadıyla rivayet ederek dedi ki: "Said b. el-Museyyeb'e "Hasta olan kimse bir mecusiye Allah'ın adını anarak hayvan kesmesini emretse ve o da bunu yapsa (o et yenir mi)?" diye soruldu. Said:

"Bunda sakınca yoktur" dedi. Bu aynı zamanda Katade ve Ebu Sevr'in de görüşüdür."[250]

Müslümanlar, Kitap ve sünnetin gösterdiği gibi, kitap ehli dışındaki

---

[247] **Sahih.** Bkz.: es-Sahiha (2391)
[248] Fethu'l-Bari (9/529)
[249] Bkz.: Sıddık Hasen Han, Ravzatu'n-Nediyye (2/187).
[250] **Sahih maktu.** İbn Hazm el-Muhalla (7/456) İbnu'l-Munzir'den naklen: Nevevî el-Mecmu (9/79)

kâfirlerin kestiklerinin yenmeyeceğinde icma etmişlerdir. Fakat burada birçok Müslüman, "*kitapsız kâfirin kestiği, her ne şekilde olursa olsun yenilmez diye icma vardır*" zannederek yanılgıya düşmektedir. Zira bu icmanın sebebi, Ehl-i Kitab'ın yukarıda zikrettiğim şartlara uygun kesim yapmaları, kitapsız kâfirlerin ise buna riâyet etmemeleridir. Bu yüzden yukarıda zikrettiğim şartlar yerine gelmeden bir müslüman veya kitap ehli kesim yapsa o et yenmeyeceği gibi, kitapsız bir kâfir bu şartlara uyarak kesim yapsa o eti yemekte de bir sakınca yoktur.

"Abide es-Selmanî radıyallahu anh dedi ki: "Ali radıyallahu anh Beni Taglep Hristiyanlarının kestiklerinden hoşlanmıyor ve şöyle diyordu: "Onlar Hristiyanlığın ancak içki içme kısmına tutunuyorlar."[251]

Beni Tağlib hristiyanlarının kestiklerini yeme konusunda sahabe arasında ihtilaf vardır. Mesela İbn Abbas ve İbn Mes'ud radıyallahu anhum onların kestiklerinde sakınca görmezdi.[252]

Gudayf b. Haris'ten: "Bir memuru Ömer radıyallahu anh'e şöyle yazdı:

"Bizim tarafta Samire'ye seslenen, Tevrat okuyan, cumartesi tatili yapan, dirilişe iman etmeyen kimseler var. Müminlerin emirinin onların kestikleri hakkındaki görüşü nedir?" Ömer radıyallahu anh ona şöyle cevap yazdı:

"Onlar Kitap ehlinden bir taifedir. Kestikleri de kitap ehlinin kestikleri gibidir."[253]

Hülasa: Kitapsız kâfirlerin kestiklerinin yenmesinin yasaklanmasının illeti, genellikle onların meşru kesimi gözetmeyen ve yalnız Allah adına kesmeyi amaçlamayan kimseler olmalarıdır. Kitap ehlinin kestiklerinin yenmesinin helal kılınmasının sebebi de, genel olarak onların meşru kesim yapmaları ve Allah'tan gayrı adına kesme gibi bir adetlerinin olmamasıdır.

Ancak, bir Müslümanın yahut Ehl-i Kitabın sözü edilen şartlara uymadan

---

[251] **Hasen mevkuf**. Abdurrazzak (4/485)
[252] **Sahih mevkuf**. Abdurrazzak (4/486, 487)
[253] **Hasen mevkuf.** Abdurrazzak (4/487)

kesim yaptığına şahit olunursa bu yenmez. Bu istisnâî bir durumdur.

Yine her ne kadar çok nadir bir durum olsa da, kitapsız bir kâfirin yalnız Allah için kestiği ve meşru kesimi gözettiği bilinirse bunu yemekten yasaklayan bir nas ya da icma mevcut değildir.

Bazı âlimler, Müslümanlıktan irtidat edip Yahudi ve Hristiyan olanın kestiğinin yenmesini caiz görürken, bir kısım âlim bunu caiz görmemişlerdir.[254] Caiz görmeyenlerin açık bir delili olmadığından caiz görenlerin görüşü tercihe daha layıktır.

Gerek bu ihtilaf ve gerekse İbnu'l-Museyyeb'in bahsi geçen sözü, yukarıda zikredilen "Hiçbir şekilde kitapsızın kestiği yenmez" şeklindeki vehmî icma'nın geçersiz bir iddia olduğuna delil olarak yeter. Allah en iyi bilendir.

Kitapsız Kâfirin Kestiğinin Haram Olduğunda İcmâ Var mı?

Soru: "Sizin bir sohbetinizde kesen kişinin müslüman olmasının şart olmadığını söylediğinizi biliyorum fakat şu ayeti getirerek karşı çıkıyorlar Mâide 3. âyetinde "Sizin kestikleriniz hariç haram kılınmıştır" kavlindeki; "sizin" hitabı müminleredir diyorlar. Ayrıca Mürsel bir hadis icma olunca delil olur diyerek mecusilerin kestiklerini haram sayıyorlar.

Cevap: Ayetin bu kısmıyla istidlal yerinde değildir:

وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ

"...**Allah'tan başkası üzerine kesilen (hayvan eti), (henüz can vermeden) yetişip kestiğiniz dışındaki boğulmuş, vurulmuş, yüksekten düşmüş, süsülmüş, yırtıcı hayvanlar tarafından parçalanmış... hayvan (etlerini yemeniz) haram kılınmıştır**."

Ayette "**إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ**" ifadesi, boğulmuş, vurulmuş, yüksekten düşmüş,

---

[254] Bu konudaki ihtilafa dair Nevevi'nin el-Mecmu şerhu'l-Muhezzeb kitabına (9/79-81) ve İbn Kudame'nin el-Mugni (9/277) adlı kitabına bakılabilir

süsülmüş, yırtıcı hayvanların parçaladığı hayvanlar üzerine getirilen bir istisnadır. Zira şayet iddia sahiplerinin dediği gibi anlaşılsaydı; yani cümlenin başından beri bu istisnayı alacak olsaydık, ayetin başında leş, domuz eti ve Allah'tan gayri adına kesilmişler zikrediliyor. O zaman müslümanlar domuz kesse veya Allah'tan başkası adına kesse bunun meşru olduğu gibi bir anlam çıkardı.

İddia sahiplerine şunu sorarız:

"إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ" ibaresine kitap ehli dâhil midir, değil midir?"

Eğer dâhildir derlerse, "Kitap ehli olmayanları bu ayetin kapsamından çıkaran nedir?" deriz.

"Dâhil değildir" derlerse; "Allah kitap ehlinin kestiklerini bize helal kıldığına göre bu ibareyle nasıl haram kılabiliyorsunuz?" deriz.

Netice olarak "إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ" ibaresi bütün kulları kapsayan hususen insan cinsini kapsayan bir muhatap sigasıdır deriz.

İddia edilen icma ise kapalı bir meseledir. Çünkü daha önce Said b. el-Museyyeb'den mecusi köleme Allah adına kestirirsem onu yerim dediğine dair nakli zikretmiştim. İcma, Müslümanlardan ve Ehl-i Kitap'tan başkasının kestiklerinin meşru olmadığı şeklindedir, doğrudur. Lakin bu bir sebebe binaendir. Kitapsız kâfirin şahsından dolayı değildir. Çünkü âdeten kitapsız kâfirler ya Allah adına kesmezler, ya kan akıtma şeklinde meşru kesimi gözetmezler yahut her ikisini de yapmazlar. Lakin bize şöyle bir icma ispat etmeleri gerekir: "*Kitapsız bir kâfir Allah adına kesse ve meşru kesimi gözetse dahi onun kestiği yenmez*." Bu İbn Abbas radıyallahu anhuma ile birçok âlimlere nispet edilen bir görüştür. Lakin çoğunluk hüccet değildir. Bu şekilde bir icma olmadığına da Said b. Museyyeb'in rivayeti ile En'am 145. ayetinin zahiri delildir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً
أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنِ

اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

“**De ki: "Bana vahyolunanlar arasında, yiyen bir kimseye, ölü eti, yahut akıtılmış kan, yahut zaten bir pislik olan domuz eti, yahut da Allah'tan başkası adına kesilmiş fisk (hayvan eti) dışında yediği bir şeyin haram kıldığını göremiyorum**” (En’am 145)

Şu ayetin mefhumu muhalifi de delildir:

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

“**Kendi zanlarına göre, "bunlar, dokunulmaz hayvanlar ve ekinlerdir; onları, bizim dilediğimiz kimselerden başkası yiyemez. Şu hayvanlar da, sırtları haram edilmiştir (binilmez)" demektedirler. (Bir kısım) hayvanlar da vardır ki, (keserken) üzerlerine Allah'ın ismini zikretmezler. Bütün bunları Allah'a iftira olmak üzere uydurmuşlardır**.” (En’am 138) Bu ayetin ikinci cümlesinin mefhumu muhalifine göre, şayet onlar üzerine Allah’ın adını zikretse idiler haram kapsamında olmayacaktı. Allah katından delil olmaksızın haram kılmak ayrıca zemmedilmektedir.

Nitekim En’am 118-119. ayetlerinde şöyle buyrulur:

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ* وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ

“**Bu itibarla, eğer O'nun âyetlerine inananlardan iseniz, üzerine Allah'ın adının zikredildiği (hayvanların etleri)nden yeyin. (Açlıktan ölmek korkusuyla yemek) zorunda kaldığınız dışında Allah size haram kıldıklarını açıkladığına göre, üzerine Allah'ın isminin zikredildiği**

şeylerden yemenize engel olan nedir? Herhalde birçok kimse, bilmeden, kendi heva ve hevesleriyle (fetva verip halkı) saptırıyorlar. Oysa Rabbın, haddi aşanları çok daha iyi bilir.”

Görüldüğü gibi bu ayette “mimma zukira ismullahi aleyhi” ifadesi meçhul sigadadır, Allah’ın adını zikreden kimsenin müslüman veya kitap ehli olmasını şart koşanın delil getirmesi gerekir. Bu ayetin çoğunluğa uymaktan yasaklayan En’am 116. ayetinin devamında gelmesi de manidardır. Allah en iyi bilendir.

Küfür Sistemlerini Desteklemek

Cahiliye toplumları, kralı ve sistemi eleştirdikleri için, rasule ve hakka karşı çıkarak kralın ya da sistemin dinini savunmuşlardır. Baş edemeyecekleri kesin delillerle karşılarına çıkıldığında onları hemen düzene bağlı yetkililere şikâyet ederek: “Bunlar senin dinine hakaret edip aşağılıyor, dinimizi değiştirmek istiyorlar. Yeryüzünde bozgunculuk çıkarmak istiyorlar” derler.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ

“Firavun'un kavminden ileri gelenler ise, (Firavun'a) şöyle demişlerdi: “Mûsâ ve kavmini, yeryüzünde fesad çıkarmaları, aynı zamanda onun da seni ve ilâhlarını bırakması için mi serbest bırakıyorsun?” (Araf 127)

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ

“**Firavun şöyle demişti: "Bırakın beni, Musa'yı öldüreyim; o Rabbına yalvaradursun. Ben, dîninizi değiştirmesinden yahut yeryüzünde fesad çıkarmasından korkuyorum”** (Mü'min 26)

Muaz b. Cebel radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

أَلَا إِنَّ الْكِتَابَ وَالسُّلْطَانَ سَيَفْتَرِقَانِ فَلَا تُفَارِقُوا الْكِتَابَ , أَلَا إِنَّهُ سَيَكُونُ أُمَرَاءُ يَقْضُونَ لَكُمْ، فَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ أَضَلُّوكُمْ وَإِنْ عَصَيْتُمُوهُمْ قَتَلُوكُمْ»

قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ , فَكَيْفَ نَصْنَعُ؟ قَالَ: «كَمَا صَنَعَ أَصْحَابُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ , نُشِرُوا بِالْمَنَاشِيرِ وَحُمِلُوا عَلَى الْخَشَبِ مَوْتٌ فِي طَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ حَيَاةٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

“**Dikkat edin! Kur’ân ile yönetim birbirinden ayrılacaktır. Sizler Kur’ân nerede olursa o tarafta yer alın. Üzerinize bazı idareciler gelecek, onlara itaat ederseniz sizi saptırırlar. Karşı çıkarsanız sizi öldürürler**.” Dediler ki: “Ey Allah’ın rasulü! O zaman ulaşırsak ne yapalım?” Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “**İsa’nın (aleyhi's-selâm) ashabının yaptığını yapın. Onlar testere ile biçildiler, darağaçlarına çekildiler. Allah’a itaat üzere ölmek, isyan üzere yaşamaktan iyidir**.”[255]

Zalim Yöneticiler İçin Milletvekili, Polis, Vergi Memuru ve Hazinedar Olmak

Ebu Said ve Ebu Hureyre radıyallahu anhuma’dan:

لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَكُونُ عَلَيْهِمْ أُمَرَاءُ سُفَهَاءُ، يُقَدِّمُونَ شِرَارَ النَّاسِ وَيُظْهِرُونَ بِخِيَارِهِمْ، وَيُؤَخِّرُونَ الصَّلَاةَ عَنْ مَوَاقِيتِهَا فَمَنْ أَدْرَكَ مِنْكُمْ فَلَا

---

[255] **Sahih ligayrihi.** Taberani (20/90) Taberani Mucemu’s-Sagir (749) Ebu Nuaym Hilye (5/165) Şeceri Emali (2830) İbn Hacer Metalibu’l-Aliye (4416) Ravileri güvenilirdir. Ancak Yezid b. Mersed, Muaz radıyallahu anh’den işitmemiştir. Hadisin şahitleri vardır:

* **Ubade b. Samit radıyallahu anh’den**: Ziyau’l-Makdisi el-Muhtare (8/345) İbn Ebi Şeybe (7/461)

* Ebu Hureyre radıyallahu anh’den: İbn Ebi Şeybe (7/461)

* Ebu Berze radıyallahu anh’den: Ebu Ya’la (13/436)

يَكُونَنَّ عَرِيفًا وَلَا شُرَطِيًّا وَلَا جَابِيًا وَلَا خَازِنًا

"**İnsanlar üzerine bir zaman gelecek, sefihler yöneticileri olacak, insanların şerlilerini öne geçirecekler ve hayırlılarını geri bırakacaklar. Namazları da vakitlerinden geciktirecekler. İçinizden kim buna yetişirse arîf (milletvekili) olmasın, şurtî (polis, asker, zabıta vb.) olmasın, vergi tahsildarı olmasın ve muhasebeci olmasın**."[256]

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا، قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ

"**İki sınıf insan vardır ki, onlar cehennem ehlidirler; Bunlardan biri ellerinde sığırkuyruğu gibi kamçılar olup insanları dövecekler….**"[257]

Zalimleri Desteklemek

Huzeyfe radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Şüphesiz yalan söyleyen ve zulmeden yöneticiler olacaktır. Onların yalanlarını tasdik eden ve zulümlerine yardım edenler bizden değillerdir, ben de onlardan değilim. Onlar havza gelemeyecektir. Onların yalanlarını tasdiklemeyen ve zulümlerine yardım etmeyen ise bendendir, ben de ondanım. O havza gelecektir**."[258]

---

[256] **Hasen.** İbn Hibban (10/447) Ebu Ya'la (2/362) el-Elbani, es-Sahiha (360)

[257] **Sahih.** Malik (Libas,7) Müslim (2128) Ahmed (2/355, 440) Deylemi (3783) Beyhaki (2/234) Şuabu'l-İman (7801) İbn Hibban (16/500) Taberani Evsat (2/224) Darimi (isti'zan,15) İbn Teymiye Mecmu (4/402) İbnu Katan Kitabu'n-Nazar (s177) İbn Habib El-Gaye ve'n-Nihaye (s.213)

[258] **Sahih.** Ahmed (5/384) Taberani (3/167) Bezzar (7/255)

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Üzerinize öyle idareciler gelecek, yapmadıkları şeyleri size emredeceklerdir. Onların yalanlarını tasdikleyen ve zulümlerine yardım eden benden değildir, ben de ondan değilim. O havza gelemez**."[259]

Ka'b b. Ucre radıyallahu anh'den: "Biz deriden bir minder üzerinde otururken Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, yanımıza çıktı geldi ve şöyle buyurdu:

"**Benden sonra bazı idareciler olacaktır. Kim onların yanına girer, yalanlarını tasdik eder ve zulümlerine yardım ederse benden değildir, ben de ondan değilim. O havza gelemez. Kim de onların yalanlarını tasdik etmez ve zulümlerinde yardım etmezse o bendendir, ben de ondanım. O havza gelebilir**."[260]

Diğer lafzı şöyledir: "**Burada kim varsa beni duyuyor mu? Şüphesiz benden sonra Allah'a taat dışında amel eden idareciler olacak. Kim onlara işlerinde ortak olur ve zulümlerine yardım ederse benden değildir, ben de ondan değilim. İşlerinde onlara katılmayan ve zulümlerine yardım etmeyen bendendir ve ben de ondanım**."[261]

Cabir b. Abdillah radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Ka'b b. Ucra radıyallahu anh'e dedi ki:

"**Ey Ka'b b. Ucra! Ben seni sefihlerin idareciliğinden Allah'a sığındırırım**." Ka'b: "Ey Allah'ın rasulü! Sefihlerin idareciliği nedir?" dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"**Benden sonra gelecek bazı idarecilerdir. Benim hidayetime**

---

[259] **Hasen ligayrihi.** Ahmed (2/95) isnadında İbrahim b. Kuays zayıftır.

[260] **Hasen.** Nesai (4207) İbn Hibban (1/519) Ahmed (4/243) İbn Ebi Asım el-Ahad ve'l-Mesani (2065) Taberani (19/141) Taberani Evsat (5/206) Beyhaki (8/165)

[261] **Hasen.** Taberani (19/160) Tayalisi (1064) İbn Ebi Asım el-Ahad ve'l-Mesani (2064)

uymazlar ve sünnetlerime tabi olmazlar. Onların yanına girip yalanlarını tasdik eden ve zulümlerinde onlara yardım eden benden değildir, ben de ondan değilim. O havza gelemez."[262]

Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Zulmeden ve yalan söyleyen idareciler olacak. İnsanlardan aldanmış olanları bunlara gidecektir. Kim onların yalanlarını tasdik ederse ben onlardan değilim, onlar da benden değillerdir**."[263]

Tagut Kelimesinin Tefsiri

Soru: Bakara suresi 256. Ayetinde geçen "tagut" kelimesi, bazı türkçe Kur'an meallerinde "şeytan" olarak tercüme edilmiştir. Bazıları da bu ayeti öne sürerek "tagut" olarak isimlendirdikleri devlet yöneticilerini tekfir etmeyen kimselerin imanlarının geçersiz olduğunu iddia etmektedirler. Hatta Allah'ın dinine aykırı her hükmü reddettiklerini ifade eden, lakin oy kullanmak suretiyle Müslümanlar üzerindeki zulmün bir kısmını bertaraf edebileceklerine inanan ve celb-i maslahat niyetiyle oy kullanan Müslümanların, "tagutu reddetmemiş olacakları" gerekçesiyle kâfir olduklarını iddia ediyorlar. Özetle;

Tagut kelimesinin şeytan olarak tefsir edilmesi doğru mudur? Günümüzdeki yöneticileri tekfir etmeyen ya da oy kullananlar Bakara 256. Ayetine göre kâfir mi olmaktadırlar?

Cevap: Şüphesiz Allah Azze ve Celle sahabelerin, Kur'an ve sünnet nasları hakkındaki anlayışlarını sonrakiler üzerine bir rehber kılmış, hidayeti onların iman ettiği gibi iman etmeye bağlamıştır. Sahabe asrından sonra ihtilaf ederek fırkalara ayrılanlar arasında aşırılık yapanlar, geri kalanlar ve orta yolu tutarak selefin menhecinden ayrılmayanlar bulunmaktadır. Selefin anlayışı aşırılık edenlerin hislerini törpülemekte, aşırılığında ısrar edenler orta yolu

---

[262] **Sahih.** İbn Hibban (5/11, 10/372) Hakim (1/152, 3/546, 4/141, 469) Ahmed (3/321, 399) Taberani (19/142, 145, 146, 156, 161) Taberani Sagir (430) Mamer b. Raşid Cami (1330) Begavi Mu'cem (2833) Hattabi el-Uzlet (s.92) Abd b. Humeyd (1138)

[263] **Hasen.** İbn Hibban (1/519) Tayalisi (2337) Ebu Ya'la (2/404, 465) Ahmed (3/24, 92) Ebu Muhammed el-Fakihi el-Fevaid (197)

tutanlara “Mürcie” ithamında bulunmaktadır. Yine selefin anlayışı geri kalanları da olması gereken konuma yönlendirmekte, onların ısrar edenleri de kendilerini ora yola çağıranları “haricilik” ile itham edebilmektedir. Selefin menheci, bütün meselelerde olduğu gibi bu meselede de birbirine zıt iki sapıklığın tam karşısında değil, ortasında yer almaktadır. Dolayısıyla her iki uç da orta yolu tutanları kendilerine tam bir zıtlık arz eden fırka ile eşit kefeye koymaktadır.

Meselenin aslına gelecek olursak; Allah Azze ve Celle mealen şöyle buyurmuştur:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“**Dinde zorlama yoktur. Hak yol, bâtıl yoldan ayrılmıştır. Kim tâğûtu inkâr eder, Allah'a iman ederse, kopması mümkün olmayan en sağlam kulpa tutunmuş olur**.” (Bakara 256)

Ayetin akışından anlaşılacağı üzere kişiyi reddetmediği takdirde kâfirlerden kılacak olan tagut; Allah'ı birleyerek iman etmesini ve İslam dinine girmesini engelleyen her şeydir. Bunların başında şeytan gelir. Görünürde şeytandan başka bir varlık da olabilir.

Müfessirler imamı İbn Cerir et-Taberî rahimehullah, tefsirinde sahabelerden ve tabiin imamlarından tagutun tarifi hakkında bazı nakillerde bulunmuştur. Buna göre tagut kelimesi, şeytan, kendisine muhakeme olunmak için başvurulan kâhin, sihirbaz vb. olarak tefsir edilmiştir. Kâhinlere ve sihirbazlara da neticece şeytan indiği için bu görüşler arasında ciddi bir ihtilaf olduğundan söz edilemez.

İmam Taberî rahimehullah bahsi geçen nakillerden sonra şöyle der: “Bana göre tagut kelimesi hakkındaki görüşlerden doğru olanı şudur: Allah’a karşı tuğyan (taşkınlık) eden ve Allah’ın dışında kendisine kulluk edilen her şey taguttur. Bu ister kendisine kulluk edenlere karşı tagutun zorlamasıyla yapılıyor olsun, isterse ona kulluk edenlerin kendiliklerinden itaatleriyle

yapılıyor olsun fark etmez. Bu kendisine kulluk edilen varlık bir insan, şeytan, put veya herhangi bir şey olabilir."[264]

Bu tarife göre tagutun tekfir edilmesi ile kastedilen tagutun, Allah'ın dinine aykırı olan her yönünü reddetmektir. Bir kimse "tagut" olduğuna hükmedilen bir kimsenin Allah'a itaate aykırı tavırlarını reddetmesine rağmen, sırf o kimseye "kâfir" hükmü vererek tekfir etmediği için Bakara 256. Ayetine muhalefet ettiği söylenemez. Bunu ancak dinde anlayıştan mahrum kılınmış olan haricilerin aşırıları iddia eder.

Sonra İmam Taberî rahimehullah ayetin anlamını şöylece takdir eder: "**Kim tagutu inkâr eder**" Yani; Allah'ın dışında kendisine tapılan her şeyin rububiyetini inkâr eden kimse tagutu tekfir (red) etmiş olur. "**Ve Allah'a iman ederse**" Yani; Allah'ın kendisinin ilahı, rabbi ve mabudu olduğunu tasdik ederse, "**kopması mümkün olmayan sağlam kulpa tutunmuş olur**" Yani; kendi nefsi için Allah'ın azabından ve cezalandırmasından kurtuluş talep ederek sağlam kulpa sarılmıştır."[265]

Günümüzde Müslümanların yaşadıkları ülkelerdeki yöneticilerin tekfiri meselesine gelince, belirli şahısların tekfirine hükmetmek, ümmetin büyük âlimlerinin en çok sakındıkları meselelerdendir. Zira Allah'tan hakkıyla korkanlar, âlim kullarıdır. Sözü edilen yöneticilerin bazılarının fiilleri büyük küfür, bazılarının fiilleri küçük küfür türündendir. Her Müslümana vacip olan, küfrün büyüğüne de küçüğüne de karşı çıkmaktır. Ancak küfre karşı çıkmak ve onu reddetmek, bu fiillerin sahibi olan herkesi tekfir etmeyi gerektirmez. Ehl-i Sünnet indinde karara bağlanmış olan şudur ki, belirli bir şahsın tekfirinde şartlar ve maniler gözetilir. İmanı, küfrü, tekfir hükümlerinin detaylarını, tekfir edilecek kimsenin durumunu değerlendirmeyi vb. hususları, dinlerinin temel esaslarını dahi iyi bilmeyen kimselerin cılız omuzlarına yükleyip, kendi zanlarına göre kâfir saydıkları kimseleri tekfir etmeyi herkese farz kılmak gibi bir metod; asla ümmetin selefinin anlayışına tabi olanların menheci olmamıştır. Hatta böyle bir yolu tutmak bir kimsenin din konusunda sapmış veya aldanmış olduğunun en önemli göstergelerinden biridir. Bu, meselenin

---

[264] Taberi Tefsiri (5/419)
[265] Taberi Tefsiri (5/419)

ifrat/aşırılık boyutudur.

Bunun tefrit/geri kalma boyutu ise, büyük ya da küçük olsun, işlenmekte olan küfrün yahut günahların hoş görülmesi, durumun sanki yönetici konumunda olan kimselerin Allah'ın dinine muhalefet etme serbestlikleri varmış gibi bir hal almasıdır. Hatta daha büyük kötülüğü savmak düşüncesiyle demokrasi küfrünü, ondan daha beter küfür ideolojilerinin üzerine salmakla işin bittiğini zannedenler vardır. Bilakis demokrasi küfrüne karşı insanlar bilinçlendirilmeli, bu pisliğin diğer küfürlere nazaran daha hafif görünmekle beraber diğer küfürlerden daha fazla yayılmaya müsait olduğu, bunun insanlarda dinlerine karşı gevşekliğe daha fazla sebep olduğu hususu dikkatlerden uzak tutulmamalı, bu küfre karşı çok daha fazla mücadele sergilemek gerektiği unutulmamalıdır! Zira diğer küfür rejimlerinde Müslümanlar üzerindeki baskı tek bir yönden şiddetle gelirken, demokrasi rejimlerinde şiddeti daha az olan birçok yönden gelmektedir. Demokrasi rejiminde Tevhid davetinin önü bir miktar açılmakla beraber, tevhide aykırı olan görüşlerin ve din adına sapık fırkaların görüşlerinin önü de o oranda açılmaktadır. Diğer bir ifadeyle baskıcı ve bariz küfür rejimlerinde müslümanlar daha çok zarar görürlerken, demokratik rejimlerde İslâm dini daha çok tahrif edilmekte, zarar görmektedir.

Şayet yukarıda belirttiğimiz gaye ile oy kullananlar, tehlikenin bu yönlerini de düşünmüş, gereken tedbirleri almış ve bunu uygulamaktalarsa mesele yok. Lakin gördüğümüz o ki, partitisyon selinde birçok Müslüman boğulmakta, konfora râm olmakta, Allah için gözetilmesi gereken değerler bir yana bırakılmakta, aşağılanması gereken düşüklükler yüceltilmekte, en büyük düşmanımız olan şeytana boyun eğmiş tagutların "ılımlı İslam" yahut "aslı giderilip yalnız adı kalmış İslam" planları saat gibi işlemekte, sakallı Müslüman vizyon(!) değiştirip önce sakalını kısaltarak "maslahat" yaptığını zannetmekte ve sonra imanını kısaltmakta, tesettürlü kadın "maslahat" yaptığını zannederek önce çarşafıyla peçesini terk etmekte ve sonra imanından sıyrılmakta, mayasında Müslümanlara karşı kalleşlik olanlara karşı "kardeşlik" sergilenmekte, Müslümanlar taklit edenler ve taklit edilenler olarak ya vitrinlerin yahut tribünlerin adamı olmaya sürüklenmektedir. Fakat dinin başladığı andaki gurbeti gibi garip kalanlar Allah'a hamd olsun ümmetten hiç eksik olmayacaktır. Önemli olan; nerede duracağımızı, nerede ilerleyeceğimizi Kitap, sünnet ve sahabelerin menhecinden öğrenerek bunun dışına çıkmamaktır. Allah'tan afiyet ve muvaffakiyet dileriz.

Demokratik Düzenlerde Oy Vermek

İbn Mes'ud radıyallahu anh'den: "Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "**Kim bir topluluğun kalabalığını artırırsa onlardandır. Kim bir topluluğun amelinden razı olursa onu işleyene ortak olur**."[266]

Ebu Zerr el-Gıfari radıyallahu anh şöyle dedi: "Kim bir topluluğun kalabalığını artırırsa onun ehlinden olur. Kim bir amelden razı olursa onu işleyene ortak olur."[267]

Enes b. Malik radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Kim bir topluluğun karartısını (kalabalığını) artırırsa onlardandır.**"[268]

Burada dikkat edilmesi gereken husus, bizim oy kullanmayı küfür, oy kullananları da kâfir sayan haricilere muhalefet etmemizdir. Teşrî kelimesi lügatte kanun koymaktır. Dinde kullanılan manası ise; bir hükmü Allah'a veya dine nispet etmek, helal ve haram koymak yahut Allah'ın hükmünü değiştirerek uydurulan hükmü dine nispet etmektir. Nitekim delil getirilen ayette "**Yoksa onların Allah'ın meşru kılmadığı şeyi dinden meşru kılan ortakları mı var**?" (Şura 21) buyrulmuştur.

Demokratik seçimlere katılmak, amelde kâfirlere benzemek ve onlara amelî olarak itaat etmek olduğundan haramdır. Eğer akide hususunda da

---

[266] **Sahih.** Deylemi (5621) eş-Şenterini, ez-Zahire Fi Mehasini Ehli'l-Cezire (4/777) Zehebi, Teşbihu'l-Hamis (s.17) Ebu Ya'lâ'dan naklen: Fethu'l-Bari (13/37) Zeylai Nasbu'r-Raye (4/346) Metalibu Aliye (1660) Busayrî İthaf (3297/1) Ali b. Ma'bed'in Kitabu't-Taat ve'l-Ma'siyet'inden naklen; İbn Hacer, ed-Diraye (1015) Keşfu'l-Hafa (2588)

[267] **Munkatı.** İbnu'l-Mubarek, Kitabu'z-Zuhd (42) Begavi Şerhu's-Sunne (9/149) ez-Zeylaî Nasbu'r-Raye (4/346) Abdurrahman b. Ziyad ile Ebu Zerr radıyallahu anh arasında inkıta vardır.

[268] **Hasen ligayrihi.** Hatib Tarih (10/40) İbn Ebi Asım, es-Sunne (1464) Ebu Amr el-Buhayri, Fevaidu'l-Muntabe Li'l-Mahledî (el yazma no:788) el-Elbani ed-Daife (4608) isnadında el-Haris b. en-Numan ve Said b. Umare zayıftır.

onlara benzenir ve itikadî itaat gerçekleşirse bu küfür ve şirk olur. Bu da demokrasiyi meşru görmek, Allah'ın indirdiğinden başkasıyla hükmetmeyi caiz kabul etmekle gerçekleşir. Böyle bir itikada sahip olan kimse oy kullanmasa dahi kâfir olur.

Lakin demokrasiyi akide olarak reddettiği halde, demokrasiden daha şerli küfür sistemlerinin zulmüne maruz kalmaktan dolayı, mevcut zulmü ancak oy kullanmak suretiyle def edebileceğini zannederek oy kullanan tevhid ehli bir kimseyi tekfir etmek mümkün değildir. Zira bu kimse, muhatap olduğu iki kötülükten büyük olanını def etmek için küçük olanına katlanmak düşüncesiyle bu fiilde bulunmuştur. İlim ehli olarak kabul ettikleri bazı kimselerin de görüşünü almak suretiyle böyle bir davranışta bulunan kimselerin hatalı olduklarını anlatmak için sağlam delillerle hüccet ikamesi gereklidir. Kur'ân ve sünnet naslarından veya aklî olarak getirilen şüphelerin giderilmesi gerekir. Oy kullanmak sebebiyle insanları tekfir edenler ise diğer bir sapık gruptur. Şu kaideyi hatırdan çıkarmamak gerekir: "Batıl, hak suretinde gelebilir lakin hak hiçbir zaman batıl suretinde gelmez." Bu yüzden tevhid ehli Müslümanlar, davetlerinde asla miting, seçimlere katılmak, parlementoya girmek gibi küfür ehline ait metotları benimsemezler. İbrahim aleyhi's-selâm'ın kavminin şerrinden kurtulmak için yıldıza bakarak "ben hastayım" demesi gibi, Müslümanların kendilerini oy kullanmaya mecbur hissettikleri durumlar söz konusu olabilir, lakin oy kullanmama gibi bir seçenek olduğu sürece bu bâtıl fiile asla iştirak etmemek gerekir! Nitekim zarurette kaldığı için meyte veya domuz eti yiyen kimse, bunların helal olduğunu iddia edemez!

Şeyh Muqbil b. Hâdi el-Vadiî Rahimehullah'ın Seçimler Hakkındaki Fetvaları

Şeyh Mukbil b. Hadi el-Vadiî rahimehullah şöyle demiştir: "Seçimlere katılmaya davet eden selefi olamaz. O selefi değil, felsefîdir."[269]

Yine şöyle demiştir: "Seçimlere katılmaya çağıranlar sapık ve fasık sayılırlar. Zira bu, komünistlerin, baasçıların, nasırîlerin ve - Nebî sallallahu

---

[269] Garetu'l-Eşrita (2/20)

aleyhi ve sellem'in: "**İman Yemendendir, hikmet Yemen'lidir**"[270] buyurduğu - tertemiz topraklarımız üzerine gelecek olan diğerlerinin ayaklarını sağlamlaştırmaktır. Oy kullanma meselesine "içtihadi bir mesele" diyen miskinin de miskinidir."[271]

Şeyh Mukbil b. Hadi el-Vadiî rahimehullah'a şöyle soruldu: "*Seçimlere katılmayı vacip görüyorum. Zira hayır ehlinin bundan geri kalması caiz olmaz. Çünkü hayır ehli bundan geri kalırlarsa hayırsız kimseler oraya girer. Hayırlı kimselerin hükümet meclislerinde bulunmaları iyidir. Zira bu meclislerde doğruyu gösterebilirler. Seçimler hakkında sizin görüşünüz nedir? Bunu caiz gören kimseyi reddetmek için kitap ve sünnetten delil nedir? Bunun haramlığının delili nedir*?"

Cevap: Rabbu'l-İzzet, kerim kitabında şöyle buyuruyor: "**Hiç mü'min olan kimse fâsık olan gibi midir? Bunlar asla eşit olamazlar.**" (Secde 18) Alim, fazilet sahibi, eşek ve komünistin oyları birdir. Allah Teâlâ kerim kitabında şöyle buyuruyor: "**Yoksa kötülükleri işleyenler, hayatlarında ve ölümlerinde, kendilerini, iman eden ve sâlih amel işleyen kimselerle bir tutacağımızı mı zannediyorlar? Ne kötü hüküm veriyorlar**." (Casiye 21)

"**Yoksa îman edenleri ve sâlih amel işleyenleri, yeryüzünde fesad çıkaranlar gibi mi tutacağız? Yahutta Allah'tan korkanları, kötülük işleyenler gibi mi tutacağız**?" (Sad 28)

"**Erkek kız gibi değildir**." (Al-i İmran 36)

Fazilet sahibi kimsenin oyu, günahkâr bir kadının oyu ile eşit sayılmaktadır. Allah Subahnehu ve Teâlâ, müşrikler meleklerin Allah Teâlâ'nın kızları olduklarını söyledikleri ve erkekleri kendilerine nispet ettiklerinde şöyle buyurmuştur: "**O halde bu haksız bir taksim**" (Necm 22)

Bu seçimler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem zamanında, Ebu Bekir ve Ömer radıyallahu anhuma zamanlarında, Emeviler ve Abbasiler devletlerinde var mıydı? Nitekim küfür ülkelerinden bazısında livata, erkeğin

---

270 **Sahih.** Muslim (52)
271 Garetu'l-Eşrita (2/153)

erkekle evlenmesi, içkiyi ve faizli bankaları serbest bırakma konuları oylanır hale gelmiştir. Oylama ve seçimler gölgesinde her şeyi yapmak mümkündür. Rabbu'l-İzzet ise kerim kitabında şöyle buyuruyor: "**Onlar, yine de câhiliyyenin (o kokuşmuş) hükmünü mü arıyorlar?**" (Maide 50) Sen dosdoğru olanı talep et. Allah Teâlâ, Nebisi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle buyuruyor: "**Emrolunduğun gibi dosdoğru ol**." (Hud 112) Yine şöyle buyurur: "**O halde dosdoğruca O'na yönelin**" (Fussilet 6) Bizler Kitap ve sünnete karşı dosdoğru olmakla emrolunduk. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "**Eğer seni sağlam tutmamış olsaydık, neredeyse onlara azıcık meyledecektin**." (İsra 74)

Afganistan'da seçimlerin sonucu ne oldu? Birçok İslamî ülkelerde seçimler ne sonuç getirdi? Bundan da kötüsü, seçimler demokrasinin vesilesidir. Bu sözler Sudan'lı kardeşlerimize yönelik değildir. Seçimlerden günler sonra kimse benden konuşmamı istemesin. Ben "el-Musara'a", "Fetva Fi Vahdeti'l-Muslimin Maa'l-Kuffar", "Kam'u'l-Muanid" ve "Gâretu'l-Eşrita Ala Ehli'l-Cehl ve's-Safsata" kitaplarımda seçimler hakkında konuşmaktan yoruldum. Elhamdulillah bu kitapların hepsi basılmıştır."[272]

Şeyh Mukbil rahimehullah'a bazı şeyhlerin oy kullanmaya cevaz verdikleri söylenir ve bunun neden içtihadi bir mesele olmadığı sorulur. Bunun üzerine şöyle cevap vermiştir: "Şeyh el-Elbânî Cezair'de seçimlere katılmaya cevaz vermiş, kadınların nikaplarıyla seçime katılmasında sakınca görmemiştir. Yine Şeyh b. Baz da böyle fetva vermiştir. İhvanu'l-Muflisin de onların fetvalarını yayınlamıştır. Ben de diyorum ki bu iki şeyhin Allah'tan korkmaları ve Ehl-i Sünnet'ten birçok kimseyi saptırdıkları bu fetvadan dönmeleri gerekir. Allaha hamd olsun Ehl-i Sünnet taklit etmez. Çünkü Allah Azze ve Celle kitabında şöyle buyurmuştur: "Bilmediğin şeyin ardına düşme" (İsra 36)…"

Şeyh Mukbil rahimehullah oy kullanmayı caiz sayan Abdurrahman Abdulhalık ve Ebu İshak el-Huveyni'yi şu sözleriyle reddetmiştir:

"Abdurrahman Abdulhalık'a Allah hayırlı karşılık vermesin. Selefi idi, sonra Sulfatî oldu. Çünkü seçimlere katılma görüşüne tutundu. Oy kullanmak

---

[272] Mukbil b. Hadi, Tuhfetu'l-Mucib (244-246) Garetu'l-Eşrita (2/114, 166)

demokratiyye’nin görüşüdür.

Onun Allah’tan korkması ve Allah’a daveti terk etmesi gerekir. Zira ben onun gibilerin yerinde oturması gerektiği görüşündeyim. Onun zararı faydasından büyüktür. Ondan teberri edilmelidir. Çünkü başkalarının Kitap ve sünnet üzerine kurulu olan davetlerine zararı çoktur. Onun tevbe etmesini ve bu partilerden uzaklaşmasını öğütlerim.[273]

Bütün selefilerin sünnet ile izzet bulmaları, bunu şeref saymaları gerekir. Abdurrahman Abdulhalık’ın selefiliği gibi olmamalıdırlar. O Yemen’de, Sudan’da, Cidde’de ve hatta Endonezya’da Ehl-i Sünnet’in saflarını bölmüştür. Abdurrahman Abdulhalık oralara gittiğinde ancak aralarını bölen belalarla dönmüştür. Fikirleriyle değil, dinarlarıyla bölücülük yapmıştır.

Onun İhvanî görüşleri vardır ve seçimlere katılmaya davet etmektedir. Onun ve Abdullah es-Sebt’in daveti Selefî ve Sünnî davete karşı bir lekedir.[274]

Abdurrahman Abdulhalık’ın el-Vela ve’l-Bera kitabı hakkında Şeyh Mukbil şöyle dedi: “Hükümetlere dostluk edenleri ve Salihlerden uzaklaşanları Allah’a davet edenlerin en faziletleri olarak sayıyor” demiştir. Sonra Şeyh Mukbil, Abdurrahman Abdulhalık’ın bu kitabındaki sapık sözlerinden birisi olarak şunu nakleder: “Saddam müminlerin kahramanı ve mucahiddir…” diyor”[275]

Ebu İshak el-Huveyni, Parlemento meselesi hakkında: “Fer’î bir meseledir, aslî mesele değildir. Bizim bundan geri kalmamamız gerekir” demiştir. Ebu Abdillah el-Mısri dedi ki: Şeyh Mukbil, Ebu İshak el-Huveyni hakkında şöyle dedi: “Nasıf Ali dedi ki: “Allah biliyor ya, bu adam hakkında emin olamıyorum.” Kasetlerini dinlemeyi tavsiye etmiyorum.”[276] Bir gün Şeyh Mukbil, Ebu İshak el-Huveyni hakkında eliyle havaya işaret ederek “Şuradan

---

[273] Fadaih ve Nasaih (s.49, 54)
[274] Garetu’l-Eşrita (Es’ileti’l-Cezairiyye)
[275] Garetu’l-Eşrita (1/286) el-Mahrec Mine’l-Fitne (s.138)
[276] Şemsan nakletmiştir.

ve buradan yemeyi seven birisi” dedi.[277]

Şeyh Mukbil’in seçimler hakkında birçok açıklamaları; İ’lamu’l-Ecyal Bikelami’l-İmam el-Vadiî Fi’l-Furuk ve’l-Kutub ve’r-Rical kitabında bulunmaktadır.

Şeyh Mukbil’in bu konuda fetvalarından diğer bazıları da şöyledir:

Soru: *Hüküm yalnız Allahın olmasına rağmen, “Halkın kendi kendini yönetmesi” sözlerinin anlamı nedir? Oylama Allahın şeriatına muhalif olursa tabi olunabilir mi?*

Cevap: Halkın kendi kendini yönetmesi demokrasidir ve bu küfürdür. Zira Allah Teâla: “**Hükmünde hiç kimseyi ortak kılmaz**." (Kehf 26) Demokrasi küfürdür başlıklı sesli kaydımız vardır.

Oylamaya gelince, bu Müslümanlara karşı taraf olmaktır. Bu dinde pazarlıktır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “**Bütün cahiliye işleri ayaklarımın altındadır**”[278] Bizim de: “Partilerin, Ba’asçıların, Nasırilerin görüşleri ayaklarımızın altındadır” dememiz gerekir. Ama Allah’ın kitabını millet meclisine koymamız halinde Kitap ve sünnete aykırı bir oylama yapıldığında, “Millet meclisinin söylediğini alırız” demek küfürdür. “**Öyleyse bu haksız bir paylaşma**“ (Necm 22) Allah yardımcımız olsun.[279]

Soru: *İnsanların birçoğu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in: “**Şeytan arap yarımadasında kendisine ibadet edilmesinden ümit kesmiştir**” hadisini delil getirerek Arap yarımadasında şirk olmayacağını söylüyor.*

Cevap: Şeytanın ümit kesmesi hüccet değildir. O namaz kılanların ibadetinden ümit kesmiş ve namaz kılmayanlara çıkmıştır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “**Devs kabilesinin kadınlarının kıçları**

---

[277] Şeyh Yahya b. Ali el-Hacuri hafazahullah nakletmiştir.
[278] **Sahih.** Müslim (2137)
[279] Mecmuul Fetava’l-Vadii 1/154)

Zu'l-Halasa putu için sallanmadıkça kıyamet kopmaz."[280]

İşte Arap yarımadasında Allah'tan başkasına dua edenler! İşte Allah'ın indirdiğinden başkası ile hükmedenler! Allah'ın indirdiğinden başkasıyla hükmetmek şirktir. İşte Allah'tan başkasına itikad besleyenler!

Bu sadece şeytanın bir zannıdır ve o zannında hata etmiştir. Şirk günümüzde de kol gezmektedir. Mesela Müslümanların yöneticilerinin hükümde bulunduğu meclisler buna bir örnektir. Bu şekilde muhakeme şirk ve küfürdür. Birleşmiş Milletlerin hükümleri şirk ve küfürdür.: "**Yoksa, Allah'ın dinde izin vermediği bir şeyi onlara meşru kılacak ortakları mı vardır?**" (Şura 21)

İşte Irak tagutu Saddam! İşte Kaddafi! Savtu'l-Ummal ve el-Mesar gazeteleri: "el-Vadii Müslümanları tekfir ediyor" diyorlar! Bilakis ben ehl-i sünnetim ey gafiller! Müslümanları değil, kâfirleri tekfir ediyorum! Allah'ın kendilerine vacip kıldıklarını yerine getirerek namaz kılanlara gelince, ben onları tekfir etmiyorum. Size meydan okuyorum: bir müslümanı tekfir ettiğimi ispatlayın!

Bu gazeteleri rezil ederek onların partici olduklarını Müslümanlara bildiren Allah'a hamd olsun. Onların partici olduklarını söylediğimizde hakkımızda: "Siz çok sertsiniz, siz şöylesiniz, siz böylesiniz…" diyorlardı. Bizim bu gazetelerin partici olduğunu yazmaktaki amacımız; Müslümanlara onların partici olduklarını ve küfre hizmet ettiklerini bildirmekti.

Bu zamanda tagutlar çoktur. Millet meclisi taguttur, ülkemizdeki partici bakanlar taguttur. Ey Cezayirli'ler! Şazeli b. Cedid taguttur. Fransa Şazeli b. Cedid'e öfkelenmiş ve ülkesine girmekle tehdit etmiştir. Bu, Şazeli b. Cedid'in Fransa için çalıştığını ve onlara vekâlet ettiğini gösterir."[281]

---

[280] **Sahih.** Buhari (6583) Müslim (5173)
[281] Mecmuu'l-Fetava'l-Vadii (1/139-140)

Şeyh Nasıruddin el-Elbânî'nin Fetvası

Şeyh el-Elbani rahimehullah şöyle demiştir: "Oy kullanarak seçimlere katılmak zalimlere meyletmektir. Çünkü sahih islâmi kültüre sahip her Müslüman bilir ki, parlemento düzeni ve seçimler İslam düzeninden değildir."[282]

Şeyh el-Elbani rahimehullah'a şöyle denildi: "Ey şeyh! İşittiğimize göre bazı şartlarda parlementoya girmeye cevaz vermişsiniz?!" el-Elbani dedi ki: "Hayır! Caiz değildir. Bu şartlar pratik değil, teoriktir. Hangi şartları zikrettiğim size ulaştı mı?" soruyu soran: "Birinci şart insanın nefsini muhafaza etmesidir." Şeyh dedi ki: "Bu mümkün müdür?" Soruyu soran: "Hiç tecrübe etmedim" Şeyh: "İnşaallah tecrübe etmezsin. Bu şartların gerçekleşmesi mümkün değildir. Bizler insanlardan birçoğunun hayatlarında, giyimlerinde, sakallarında, bu meclislere girdikleri zaman değişmeler ve bozulmalar meydana geldiğine şahit oluruz!! Onlar bu işlerini temize çeker, takip ettikleri yolun bunu gerektirdiğini söylerler… Bazı insanlar parlementolara İslami Arap elbisesiyle girmiş, kısa bir zaman sonra giyim şekilleri değişmiştir. Bu bozulmanın mı yoksa düzelmenin mi göstergesidir?" Soruyu soran: "Cezayirdeki kardeşleri ve siyasi alanda yaptıklarını mı kastediyorsunuz?" Şeyh dedi ki: "Tavsiye etmeyiz! Bu günlerde herhangi bir islam ülkesinde siyasi çalışmayı tavsiye etmeyiz."[283]

Şeyh Abdusselam Berces'in Fetvası

Şeyh Abdusselam Berces rahimehullah şöyle demiştir: "Bilinmektedir ki bu parlementolara girmek, hâciyyat ve tahsiniyyat bir tarafa, hakikatte dinin zaruretler hususundaki maksatlarının da kaybedilmesidir. Çünkü bu dini temelinden yıkmaktır. Dinin en yüksek gayesi olan Allah'ın birlenmesini gerçekleştirme esası düşürülmektedir."[284]

---

282 Hataru'l-Muşareke fi'l-İntihabat adlı kaset.
283 Silsiletu'l-Hedyi'n-Nur (2/352) bkz.: Medariku'n-Nazar Fi's-Siyase (s.345)
284 Abdusselam Berces, el-Hucecu'l-Kaviyye (s.37-38)

Yahyâ el-Hacûrî'nin Fetvası

Şeyh Yahya el-Hacuri şöyle demiştir: "Eğer sana seçimlerde oy kullanmanın hakikati nedir diye sorarlarsa de ki: "O Allah'ın hak dininden uzak olan Demokrasi nizamıdır ve kâfirlere benzemektir. Onlara benzemek caiz değildir. Oy kullanmakta birçok zararlar vardır ve Müslümanlara hiçbir faydası yoktur. En önemli zararları şunlardır: Çoğunluk hesabıyla hak ile batılın ve hak ehliyle batıl ehlinin eşit sayılması, vela ve beranın (Allah için dostluk ve Allah için düşmanlık ilkesinin) kaybolması, Müslümanları parçalaması, aralarına kin, düşmanlık, partilerle gruplaşma, taassup, aldatma, hile ve yalan sokması, vakitlerin ve malların zayi edilmesi, kadınların saygınlığının yok edilmesi, İslamî din ilimlerine ve ehline karşı güvenin sarsılmasıdır."[285]

Yine şöyle demiştir: "Zaruretlerin sınırını din belirler. Âlimler şöyle derler: "Zaruret; insanın canı veya malı hususunda tahammül edemeyeceği zarardır." Bazı insanlar zaruret kaidesini öyle genişletiyorlar ki, sakalı kesmeyi, rezillikleri seyretmeyi, pantolon giymeyi, kadın erkek karışık okullarda okumayı, partileri ve oy kullanmayı dahi zaruret görmektedirler! Bunlar zaruret değil bilakis haram olan şeylerdir."[286]

Yine Yahya el-Hacuri şöyle demiştir: "Hangi delil seçimlere katılmayı mubah kılabilir? Bu kâfirleri taklittir. Oy kullanmanın kafirleri taklid olması yeter. Hayır vallahi, ilimden az bir nasibi olan alim veya sünnetin rayihasından koklamış kimse bir tarafa, akıl sahibi bir kimse dahi oy kullanmanın Allah Azze ve Celle'nin dininden olduğunu söylemeye cüret edemez. Bu ancak kâfirlerin işidir."[287]

Şeyh Muhammed b. el-İmam'ın Fetvaları:

Soru: *Siyasi partilere üye olmak caiz midir?*

Cevap: Siyasi partiler laikliğin gruplarıdır. Laiklik; dinsizliktir. Yani Allah'ın hak dinini din edinmemektir. Hatta laiklik, Allah katından indirilmiş ve

---

[285] El-Mebadiu'l-Mufide (s.30)
[286] El-Kenzu's-Semin (5/131)
[287] Celsetun Saa Fi'r-Reddi Ale'l-Muftiyyine bi'l-İzaa

değişikliğe uğramamış dini dahi kabul etmez. Laiklik, mesela batıda tahrif edilmiş ve değiştirilmiş Tevrat ve İncil'i de kabul etmez. Kendi iddialarına göre Musa ve İsa aleyhime's-selâmdan kaldığını ileri sürdükleri Yahudilik ve Hristiyanlığı da kabul etmez. Bu, Allah Azze ve Celle'nin katından bir din indiğine iman etmemektir.

Sonra Müslümanlar arasında laiklik yayıldı. Şu kaidelerini ortaya koydular: Din Allah içindir, vatan herkes içindir. Yine: Din kul ile rabbi arasındadır kaidesini yaydılar. Yani namaz, oruç ibadet edenin ibadetidir. Ama hükümler, ahlak, muameleler, siyasi ve iktisadi meselelere gelince bunlarda insanların hükmüne müracaat edilmesi ve insanların kanun koyması görüşündedirler! Bu konularda İslam dininin hükmünü kabul etmezler. Müslümanların arasında bu laiklik/dinsizlik çoğaldı. Bu, batılı devletlerin laikler için seçtiği laiklik olup Müslümanlar arasında da bulunmaktadır.

Bütün bunlara göre; partiler, laik partiler ile bidat ve sapıklık içeren partiler arasındadır. Bu partilere girmek dinen caiz değildir. Bilakis bu haram, hatta haramların en büyüklerindendir. Zira bunda günahta yardımlaşmak, sapıklık üzere düşmanlık ve haddi aşma vardır. Özellikle siyasi partiler, ister seçim yoluyla gelip barış devrimi denilen, demokrasi kanunlarıyla amel eden demokratik devrim partileri olsun, isterse askeri devrimle gelenler olsun fark etmez.

Yine bu partiler iki şeyi bir arada barındırır. Siyasi partiler fitnelerin ve sapıklıkların kaynağıdır. Müslümanları fazlasıyla parçalamakta ve zayıflatmaktadır. Düşmanlar için Müslümanlara karşı gedikler açmaktadır. Daha bunun gibi Müslümanlara zararlı olan birçok meseleleri vardır. Hareket ve kuvvet ancak Allah'tandır. Allah'a ve ahiret gününe iman eden için partilere girmek caiz değildir. Bilakis Müslümanlara farz olan, tek grup olan Allah'ın seçtiği Allah'ın grubu olmaları, tek ümmet olmalarıdır ki, o da salih selefin ve onlara güzellikle uyanların üzerinde bulundukları nübüvvet menhecine tabi olan İslam ümmetidir. Allah en iyi bilendir.[288]

Şeyh Muhammed el-İmam şöyle demiştir: "Seçimler, Allah'a ortak

---

[288] Fetva tarihi: 02 Cemadiyessani 1433 Link: http://www.sh-emam.com/show_fatawa.php?id=424

koşma kapsamındadır. Bu itaatte şirktir. Zira seçimler demokrasi nizamının bir parçasıdır ki, bunu İslam düşmanları, Müslümanları dinlerinden uzaklaştırmak için koymuşlardır. Kim onu razı olarak, istekle, sahih olduğuna inanarak kabul ederse, Allah Azze ve Celle'nin emrine muhalefet hususunda İslam düşmanlarına itaat etmiş olur. Bu ise itaatte şirkin ta kendisidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ * تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ

"**Yoksa onların, Allah'ın izin vermediği şeyi kendileri için dinden bir şeriat koyan ortakları mı var? Eğer önceden verilmiş bir hüküm olmasaydı, muhakkak aralarında hükmolunurdu. Şüphesiz zâlimler için acı bir azâb vardır. Zâlimleri, işledikleri şeylerin azabından korkan kimseler olarak görürsün ki, bu, mutlaka onların başına gelecektir**" (Şura 21-22)

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَى لَهُمْ * ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ

"**Kendileri için hidayet apaçık belli olduktan sonra arkalarını dönüp tekrar küfre yönelenlere şeytan işlerini kolaylaştırmış, ümidlerini artırmıştır. Bu da, onların, Allah'ın indirdiklerinden hoşnud olmayanlara, "biz, bazı hususlarda size itaat edeceğiz" demiş olmalarındandır**." (Muhammed 25-26)

وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

"**Onlara itaat ettiğiniz takdirde, şüphe yoktur ki, siz de müşriklerden olursunuz**" (En'âm 121)

Bu seçimler Allah'ın kanunlarından mıdır, yoksa beşerin kanunlarından mıdır? Eğer Allah'ın kanunlarındandır derlerse bu Allah'a karşı büyük bir iftiradır. Laik anayasalar Müslümanların ülkelerinde mevcuttur. Bu, seçimlerin laik düzenlerin uygulaması olduğunun en büyük şahididir. Eğer: "Beşerin kanunlarındandır" derlerse, beşerin kanunlarını nasıl kabul edebilirsiniz? Böyle bir kanun koymanın hükmü nedir? Ayet, seçimleri düzenleyen demokrasi kurucularının, insanlar için şeriat koyma hususunda Allah'a ortak koşmakta olduklarını açıklamıyor mu? Seçimleri kabul eden kimse, yaratılmışları şeriat koyucu olarak görmüyorsa, yaratılmışlar nasıl şeriat koyucu olurlar? Geçen ayeti nasıl anlamamız gerekir o halde? "Seçimlere katılmak caizdir" diyen kimse bununla yetinmiyor, daha da çamura batarak: "Oy kullanmak vaciptir, bunu terk eden günahkârdır, emaneti eda etmemiştir…" vs. diyor!"[289]

Şeyh Muhammed el-İmam, Mefasidu'l-İntihabat kitabında demokrasinin birçok pisliklerini anlatmış, demokratik seçimlerde oy kullanmanın caiz olmadığına dair doyurucu açıklamalar yapmış ve "iki zarardan hafif olanına katlanmak" kaidesiyle oy kullananların şüphelerini çürütmüştür.

Şeyh Rebi' b. Hâdi el-Medhalî'nin Fetvası

Şeyh Rebi b. Hadi el-Medhali, Ebu'l-Hasen es-Suleymani'ye son reddiyesinde şöyle demiştir: "Diyorsun ki: "Seçimler konusu içtihadî bir meseledir"

Derim ki: Seçimlerin içtihadi bir mesele olduğunu söylemek caiz değildir. Bilakis bu sapıklık meselelerindendir ve Yahudi ve Hristiyanların

---

[289] Şeyh Muhammed el-İmam Mefasidu'l-İntihabat (s.25)

uydurdukları kâfir demokrasi pisliklerinden birisidir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara tabi olmayı en şiddetli bir şekilde kötülemiştir:

“**Elbette sizler, sizden öncekileri karış karış, dirsek dirsek izleyeceksiniz. Hatta onlar keler deliğine girseler sizler de gireceksiniz**.” Dediler ki: “Ey Allah’ın rasulü! Onlar Yahudi ve Hristiyanlar mı?” Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem: “**Başka kim olacaktı**?” buyurdu.[290]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “**Bundan sonra. Şüphesiz sözlerin en hayırlısı Allah’ın kitabı, yolların en hayırlısı Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in yolu, işlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlardır. Her bidat sapıklıktır**.”[291]

Yine şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz aranızdan yaşayacak olanlarınız, birçok ihtilaflar görecektir. Sizlere sünnetime ve hidayet edilmiş raşid halifelerimin sünnetine sarılmak düşer. Ona azı dişlerinizle tutunun. Sizleri sonradan çıkarılan işlerden sakındırırım. Zira her bidat sapıklıktır**.”[292]

Demokrasi seçimlerini yapanlar, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in ve raşid halifelerin sünnetine en ilgisiz kalan insanlardır. Seçimlerin sayılamayacak kadar kötülükleri vardır. Nitekim bu konuda birçok eserler yazılmıştır. Allah fesattan yasaklar. Senin sapıklıkları içtihadi mesele sayma ve hafife alma konusundaki bu menhecin, Rafızilik, Haricilik, Kabircilik gibi sapıklıklara kapı açar.

Diyorsun ki: “Selefîler arasında bu meselelerde daha önce de ihtilaf vardı. Kuveyt’teki Selefîler seçimlere katılma görüşündeler. Bizler ise Yemen’de bu görüşte değildik. Bu gün uygun gören de var, görmeyen de var.”

Derim ki: Sen ve senin menhecinde olup sana körükörüne tabi olanlar bunu uygun görüyorlar. Selefilere gelince, onların İslamî duruşları sabittir.

---

[290] **Sahih.** Buhari (3456) Muslim (2669)
[291] **Sahih.** Muslim (867) Ahmed (3/371)
[292] **Sahih.** İbn Hibban (1/178) Hakim (1/174, 176, 177) Ahmed (4/126) Ebu Davud (4607) İbn Mace (42) Bezzar (10/137) Taberani (18/245, 248, 249)

Sakın karıştırma! Demokratik seçimler hakkında selefilerin ihtilaf ettikleri meselelerden saymaya kalkışma!

Nitekim Allame el-Elbani rahimehullah Kuveyt'te İhyau't-Turas cemiyetinde demokratik seçim sapıklığına katılma konusuna dalan ve gruplaşan kimseleri reddederek çürütmüştür."[293]

İbn Useymin, Ahmed en-Necmî, Muhammed Eman Camî ve Şeyh Fevzan'ın Fetvaları

Allame İbn Useymin rahimehullah Şerhu'l-Mumti'de Müslümanların seçimlere katılmalarının mümkün olmadığını söylemiştir.[294]

Allame en-Necmî[295], Muhammed Eman Cami[296] ve Şeyh Salih el-Fevzan[297] da seçimlere katılmanın caiz olmadığını, bunun kâfirlere benzemek olduğunu açıklamışlardır.

Oy Kullanmak ve Protesto Yürüyüşleri Hâricîliğin Modern Bir Şeklidir

Allah'a davete nispet edilen bazı kimselerin Allah yolunda cihad saydıkları şeylerden birisi de, seçimler yoluyla yöneticilerle ve partilerle yönetim hususunda çekişmektir!

Bu Allah Azze ve Celle adına ilimsiz olarak söz söylemektir. Zira Allah yolunda cihad olması bir yana, salih gençleri bu kavgaya itmek dahi caiz değildir. Bunun sebepleri şöyledir:

---

293 Rebi b. Hadi el-Medhali, "Tenbihu'l-Magrur İla Ma Fi Makali Ebi'l-Hasen ve Menhecihi Mine'd-Dalal ve'ş-Şurur" (Hicri 4.11.1432)

294 Şerhu'l-Mumti (8/10)

295 El-Mevridi'l-Azbi'z-Zulal (s.240)

296 Hakikatu'd-Dimokratiyye (s.33-34)

297 Şeyh Fevzan'ın internet sitesi 8027 nolu fetva. Bkz.: Es'iletu'l-Menahici'l-Cedide (s.207)

1- Yöneticilik talep etmektir. Bu ise Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in sakındırdığı bir iştir. Abdurrahman b. Semura radıyallahu anh'den: Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

"**Ey Abdurrahman! Yöneticilik isteme. Zira o sana istediğin için verilirse ona havale edilirsin. Eğer sen istemeden sana verilirse yardım görürsün. Bir yemin ettiğin zaman, ondan başkasını daha hayırlı görürsen yeminine keffaret ver ve daha hayırlı olanı yap**."[298]

Ebû Mûsâ radıyallahu anh'den: "Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'e yanımda Eş'ari'lerden iki kişi ile beraber gittim. Biri sağımda, diğeri solumda idi. Her ikisi de iş istedi. Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem misvaklanıyordu. Bunun üzerine:

"**Ne diyorsun ey Ebû Mûsâ**?" yahut

"**Ey Abdullah b. Kays**!" dedi. Ben de:

"Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, bunlar kalplerinde olanı bana söylemediler. Ben bunların vazife isteyeceklerini bilemedim" dedim. Ama dudağının altında misvakının yükseldiğini (hâlâ) görür gibiyim.

"**Biz işimize, isteyeni tâyin etmeyiz! Lâkin sen git ey Ebû Mûsâ!**" yahut

"**Ey Abdullah b. Kays**!" dedi. Ve onu Yemen'e gönderdi. Sonra onun peşinden Muâz b. Cebel'i yolladı. Muâz onun yanına varınca: (Ebû Mûsâ ona) buyur etti ve ona bir yastık serdi. Bir de baktı ki, Ebû Musa'nın yanında bağlı bir adam var!

"Bu kim?" diye sordu. Ebû Mûsâ radıyallahu anh:

---

[298] **Sahih**. Buhârî (7146) Muslim (1652)

“Bu bir yahudi idi; müslüman oldu. Sonra tekrar kendi dînine, kötülük dînine döndü ve yahudî oldu” dedi. Muâz radıyallahu anh:

“Bu adam öldürülünceye kadar oturmam! Allah'ın ve Rasulünün hükmü budur” dedi. Ebû Mûsâ radıyallahu anh:

“Otur! Evet!” dedi. Muâz radıyallahu anh:

“O öldürülünceye kadar oturmam! Allah'ın ve Resulünün hükmü budur!” dedi. Bu üç defa tekerrür etti. Nihayet onun öldürülmesini emretti ve öldürüldü. Sonra (Muâz'la Ebû Mûsâ) geceleyin namaz kılmayı müzâkere ettiler, de biri (yâni Muâz):

“Bana gelince: Ben hem uyurum hem namaza kalkarım. Uykum esnasında da namazımda umduğumu umarım!” dedi.”[299]

Ebu Hureyre radıyallahu anh’den: Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Şüphesiz sizler yöneticiliğe hırs göstereceksiniz. Bu kıyamet gününde pişmanlık olacaktır. (Yöneticilik) Ne güzel sütannedir ve ne kötü sütten kesicidir.**”[300]

2- Din ve sünneti alçaltmak, zayıf nefisleri; sâlih kimselerin makam ve başkanlığa hırslı oldukları şeklinde şüpheye düşürmek, dini kabul ve redde arz etmek. İşte bu, dine karşı bu büyük alçaltmadır.

3- Bâtıl demokrasiyi itiraf etmek. Genellikle bu işin arkasında demokrasiyi insanlara, bunun İslam’daki Şura olduğu şeklinde arz etme vardır. Bu ise bâtıldır. Zira demokrasi; halkın halkı yönetmesidir. Yani şayet halk dine karşı serkeşlik etseler veya Allah’ın haram kıldığını helal, helal kıldığın haram yapsalar, halkın hevasına göre helal ya da haram olur. Bu açık bir küfürdür.

---

[299] **Sahih**. Buhârî (7149) Muslim (1733)
[300] **Sahih**. Buhârî (7148)

Demokraside cahilin görüşü ile âlimin görüşü, erkek ile kadın, Hristiyan ile Müslümanın görüleri eşit sayılır. Bu ise dine karşı koymaktır. İstişarede ise ancak ehl-i hal ve'l-akd (çözüm ve karar mercii) olan ilim ehlinin görüşü söz konusudur.

4- Bu seçimlerde ümmeti bölmek, fitnelere, aralarında kinleşmeye ve kavgalara sürüklemek vardır. Bu ise Allah'ın ve rasulünün haram kıldığı bir şeydir. Nitekim Allah ümmeti fırkalara ayrılmaktan ve her grubun kendi elindekiyle sevindiği gruplara bölünmekten yasaklamıştır. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

"**Dinlerini parçalayan ve bölük bölük olan müşriklerden olmayın. Bunlardan her fırka, kendilerinde olan ile böbürlenmektedir.**" (Rum 31-32) Bu manada ayetler ve hadisler çoktur.

5- Kaidenin ıslahı ve Müslümanların kitap ve sünnet üzerine terbiye edilerek, daha önce anlatıldığı gibi dinde güvenilir bir toplumun çıkması üzerine kurulu olan rasullerin yoluna muhalefet. Nitekim bu konuda Ömer b. El-Hattab radıyallahu anh'den gelen şu rivayeti delil getirmişlerdir:

"Muhakkak ki Allah Kur'an ile durdurmadığını sultanla/kuvvetle durdurur."[301]

Eğer bu sahihse, mevkuftur. Bununla beraber bu ancak dini ikame eden olduğu zaman söz konusu olur. Allah'ın dini adına eman vermeye hak sahibi olan nerede?

6- Bu yolu tutanlar defalarca kayba uğramayı ve pişmanlığı tecrübe ederler. Nitekim Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem: "**Mü'min aynı delikten iki defa ısırılmaz**" buyurmuştur. Lakin onlar ne ibret alırlar, ne de öğüt!

7- İhlaslı gençlerin gayretlerini karşılıklı suçlamalar ve tezahuratlarda

---

[301] **Çok zayıf**. Hatib, Tarih (4/108) isnadında el-Heysem b. Adiy vardır. O bitik bir ravidir.

zayi etmek. Şayet bu gençler kitap ve sünnet üzere yetiştirilmeye yönlendirilseydiler pek çok hayır kazanılırdı. Lakin bunlar, onları ve gayretlerini zayi etmektedirler. Allah'tan bizim için ve onlar için hidayet isteriz.

8- Bu kavgalar çoğunlukla Cezair'de olduğu gibi kanlı biter. İslamcılar neredeyse iktidar sahibi olacaklardı. Sonra durum İslam ve Müslümanlar için malum kötü hale dönmüştür.

Şeyh Mukbil b. Hadi rahimehullah'a bazılarının şu sözü soruldu: "Şeyh İbn Baz ve Şeyh İbn Useymin, İslam'ın maslahatına uygun ise parlementoya girmeye cevaz veriyorlar. Diyorlar ki: "Bu gibi meseleler kabul edilebilecek içtihat kabilindendir." Buna reddiyeniz nedir?

Şeyh Mukbil şöyle cevap verdi: "Bütün mesele bu hususun bu iki şeyhten sabit olmasıdır. Eğer bu sabitse, Sünnet ehli taklid etmez. Biz âlimlerimizi şer'î olarak severiz. Allah'a hamd olsun onları savunuruz. Lakin belki de iki şeyh, millet meclisinde neler olduğunu bilmiyorlardır. Nitekim Yemen Millet Meclisinde içki konuşulmuş, oradakilerden biri:

"Bunu oylamaya gerek yok. Bu konuda Kur'ân ayeti ve nebevî hadisler vardır" demiş, meclis başkanı Yasin Said Nu'man:

"Sözün doğrudur. Lakin meclisin sözü daha doğrudur" demiştir. Bu bir küfür değil midir?

Rabbu'l-İzzet Kerim Kitab'ında şöyle buyuruyor: "**Yoksa Allah'ın dinde izin vermediği bir şeyi onlara meşru kılacak ortakları mı vardır**?" (Şura 21)

Meclis üyelerinden olan Kabile şeyhlerinden biri beni ziyaret etti. Ona:

"Siz kendinizi kanun/din koyucu olarak isimlendiriyor musunuz?" dedim.

"Evet. Biz kendimizi kanun koyucu olarak isimlendiriyoruz" dedi.

Rabbu’l-İzzet, Kerim Kitab’ında şöyle buyurmuştur:

“**Allah’ın indirdikleri ile hükmetmeyenler kâfirlerin ta kendileridir**.” (Maide 44) Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“**Haber, görmek gibi değildir**.”

İhvanu’l-Muslimin’den bir şahıs Şeyh İbn Baz’a veya Şeyh İbn Useymin’e gelir, sarıklıdır, sakal bırakmıştır, bıyığını kısaltmıştır, sonra şeyhe hükmün tamamen İslam’a ait olduğunu anlatır ve der ki:

“Ey Şeyh! Eğer biz buraya girmezsek komünistler makamları kapacak ve bizi ülkeden çıkaracaklar”

Derim ki: Onlar komünistlere beşik hazırlayanlardır. Komunistlerin millet meclisine gitmesine razı oluyorlar. Nitekim Yemen’deki komünistler parmakla sayılacak kadardır. Baasçılar da parmakla sayılacak kadardır. Onları kabullenirler, onların her bağıranın peşinden giden halka mal dağıtmasına imkân verirler. Onlar da kazandıklarını kazanırlar. Aksi halde bu gibi kimseler parmakla sayılacak kadardırlar. Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem’in: “**İman Yemen’lidir. Hikmet yemenlidir**” buyurarak övdüğü temiz topraklara bu pislik ayakların basmasına razı olurlar. Onları Komünist Parti, Baas Partisi, Nâsırî, Rabıta Partisi ve daha başka partiler adı altında kabullenirler.

Nitekim daha önce söylemiştim: Şayet eşek konuşabilse onlar: “Görüşünü ifade etsin” derler.

Millet meclisi ile şura meclisi arasında büyük fark vardır. Şura meclisi ehl-i hal ve’l-akd olan insanların ellerinde olur. Millet meclisindekiler arasında ise namaz kılan vardır, kürsüye düşkündür, aralarında eşek vardır, söz sahibi olan kadın vardır, görüşünü ifade eder. Bu İslam dininde var mıdır?”[302]

---

[302] Fadaih ve Nasaih (s.135-137)

Yine Şeyh Mukbil rahimehullah şöyle demiştir: “Beni Kadı Muhammed Katran ziyaret etti. Ona:

“Bu oylama tagutî bir oylamadır” dedim. Dedi ki:

“Belki de yönetimi barış yoluyla alırız.” Ben dedim ki:

“O zaman başkan o yönetimi barış yoluyla vermezse ne yaparsınız?” dedi ki:

“Barış yoluyla vermezse onunla savaşırız.” Ben:

“Bu söz İhvanu’l-Muslimin’den üç kişinin sözüdür. Hakikatte onlar faziletli kimseler. Nitekim onlara aynı soruyu sordum. Aynı cevabı verdiler.”[303]

Derim ki: işte bu, daha önce bahsettiğimiz sakıncalar arasında; “gençleri Müslümanlar ile yönetim arasında savaş suretiyle, Cezair’de olduğu gibi fitneye sürüklemek” sözünün tasdikidir. Allah yardımcımız olsun.

Nitekim Şeyh Mukbil rahimehullah’ın işaret ettiği gibi Arap Baharı denilen ve Allah’ın kaderine isyan ateşiyle başlayan komplo tezgâhı saat gibi işlemiş, sonra İhvanu’l-Muslimin’in habis akideli azgınları Mısır’da Müslümanların sokaklara dökülmelerine sebep olmuş, dünyanın birçok yerinde, dinleri naslara değil de hislerine bağlı cahil Müslümanlar, bu çıkışları İslamî zanneder olmuştur.

İslam düşmanlarının sinsi tuzakları tutmuş, facebook denilen ihanet kanalına maalesef kendilerine “Selefî” diyen bazı basiretsiz kimseler dahi üye olmuşlar, demokratik düzende oy kullanma pisliği, İslamî ambalajlar içerisinde sunulmuş, imanlarını zatu envatlara asmış gafiller oy kullanma davetini sanki cihad ediyor havasında sunmuşlar, bu davet mescitlere dahi girmiş, hilekâr kâfirler demokrasi dinini, Müslümanların dilleri üzerinden pazarlama ve savundurma imkânı bulmuşlardır. Mitingler demokrasi için, kavgalar

---

[303] El-Bais Ala Şerhi’l-Havadis (s.27)

demokrasi için, hatta savaşlar/cihadlar(!) demokrasi içindir artık!

Bizzat gözlerimizle, kulaklarımızla şahit olmuşuzdur ki, bu pisliğe bulaşan hiç kimse İslam'dan, Kur'an ve sünnetin hükümlerinden artık razı olmamakta, ashabın yaşadığı dini aşırılık, kabalık, sertlik, üslupsuzluk, maslahatı gözetmemek olarak görmekte, Mescidlerde başlayan İslam davetinden fersah fersah uzaklaşıp, türedi dernekler ve seminerler tezgâhını cazip görmekte, başına felaket gelen Müslüman, mescide sığınıp Allah'a yakınlaşacağı yere, dernek evine sığınıp Allah adına aldanmaktadır.

Allah'ın adını, rasulün adını, selefin menhecini kullanarak, Allah'ın kitabına harp açmakta, rasulün sünnetinden yan çizmekte, selefin menhecinden yellenerek kaçmaktadırlar! Dilleri "Önce Tevhid" derken, Fiilleri: "Önce tevhid yıkılmalı!" demektedir. Çok takkeler düşecek, çok keller görünecek, lakin iş işten geçmiş, atı alan Üsküdar'ı aşmış olacak! Hoş, hevâlar boya seviyor, süsü, gösterişi seviyor!

Demokratik Seçimlerin Hükmü[304]

Yakalaması şiddetli, El-Alî ve el-Hamîd olan Allah'a hamd olsun. Allah Teâlâ indirdiği muhkem kitabında şöyle buyurmuştur:

"**Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmet oldunuz. İyiliği emreder, kötülükten yasaklarsınız ve Allah'a iman edersiniz.**" (Al-i İmran 110)

Salat ve selam Muhammed'in üzerine olsun. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Sizden kim bir münker görürse onu eliyle değiştirsin, buna güç yetiremezse diliyle, buna da gücü yetmezse kalbiyle ki, bu imanın en zayıfıdır.**"

"**Din nasihattir**" Şehadet ederim ki Allah'tan başka ibadete layık hak ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem Allah'ın kulu ve rasulüdür. Bundan sonra:

Burada zikredilen ayet ve bu konuda gelen başka ayetler ile zikredilen hadis ve bu konudaki diğer hadisler sebebiyle ümmete nasihat olması ve sorumluluktan kurtulmak amacıyla bu sayfaları nasihat olarak yazmak istedim. Kulak veren bundan faydalanır ve o bir şahittir. Doğru görüş ve olgun akıl sahibi olur. Kabul etmekten büyüklenen ise hunidir. Onlar ittibayı iptal edenlerdir. Nitekim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Kavmin hunilerine yazıkları olsun.**" Onlar hakkı işitip de ondan faydalanmayanlardır.

---

[304] Şeyh Abdurrahman b.Yahya b. Zeyd el-Hacuri'nin "Nasihatun ve Tahzirun Min Batşi'l-Aliyyi'l-Kadir (Ali ve Kadir Olan'ın Şiddetli Yakalamasından Sakındırma ve Nasihat)" adlı risalesinin tercümesidir.

Ey müslümanlar! Muhakkak ki fitnelerin kötülüğü artmış ve yaygınlaşmıştır. Bu durum, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisini doğrulamaktadır:

"**Müslümanın en hayırlı malının, diniyle fitnelerden kaçmak için peşinden dağ eteklerini ve yağmur düşen yerleri takip edeceği koyun sürüsü olması yakındır**." Buhârî Ebu Said radiyallahu anh'den rivayet etmiştir. Fitnelerin kötülüklerinin artıp yaygınlaşmasının sebebi ilmin azlığıdır. Hadiste şöyle buyrulur:

"**İlim kaldırılıp cehalet galip gelmedikçe kıyamet kopmaz**." Buhârî ve Muslim Ebu Musa radiyallahu anh'den rivayet etmişlerdir.

Yine haramı helal sayan kötü âlimler de bu fitnelerin yaygınlaşma sebeplerindendir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Muhakkak ki Allah ilmi göğüslerden çekip almak suretiyle kaldırmaz. Lakin ilmi âlimlerin ölümüyle kaldırır. Ta ki bir âlim kalmaz. İnsanlar da cahilleri önder edinirler, onlar da şahsi görüşleriyle fetva verirler**." Bir rivayette: "**İlimsiz olarak fetva verirler, hem sapar, hem saptırırlar**" şeklindedir. Buhârî ve Muslim Abdullah b. Amr radiyallahu anhuma'dan rivayet etmişlerdir.

Bu fitnelerin yayılıp galip gelmesinin diğer bir sebebi dünya ve mal sevgisidir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Her ümmetin bir fitnesi vardır, ümmetimin fitnesi de maldır**."

Bu fitnelerin yaygınlaşmasının en büyük sebeplerinden birisi de akide zayıflığıdır. Bu da fikrî ve askerî zayıflığa sebep olmuştur. Kâfirlerin fikirleri arkasından koşuşturulur hale gelinmiş, Allah Azze ve Celle'nin rahmet ettiği kimseler haricinde insanlar onların giyimlerini, sözlerini ve fiillerini taklid etmişlerdir. Nitekim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Kim kendisini bir kavme benzetirse onlardandır**." Ebû Dâvûd,

Abdullah b. Ömer radiyallahu anhuma’dan rivayet etmiştir.

Ey insanlar! Bu benzeri hadislerden dolayı sakınmalıyız! Zira bu hadiste kitap ve sünnete muhalefetin dünya ve ahirette azarlanması vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**Allah’a ve rasulüne karşı gelenler var ya, işte onlar en alçaklar içindedir**.” (Mucadele 20)

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“**Emrime muhalefet edenlere zillet ve küçüklük yazıldı**.” Buhârî ve Muslim Cabir radiyallahu anh’den rivayet etmişlerdir.

Ey müslümanlar! Allah’ın kulları! Muhakkak ki kâfirler müslümanları dinlerinden ayırmak için mücadele etmektedirler. Bu yüzden onlar müslümanları ifsat etmek için pekçok mallar harcamaktadırlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**O küfredenler, mallarını Allah'ın yolundan çevirmek için sarf etmektedirler. Daha da sarf edeceklerdir. Fakat sonra bu, kendilerine pişmanlık olacak, sonra da mağlûb olacaklardır**.” (Enfal 36)

Şeyhulislam İbn Teymiyye, İktidau’s-Sirati’l-Mustakim’de şöyle demiştir: “Muhakkak ki kâfirler pekçok mallar harcarlar. Bunun sebebi müslümanlara dinlerini terk ettirmek değildir. Lakin dinlerinden bazı hususlarda onları aşağı indirmek içindir.” Allah ona rahmet etsin, doğru söylemiştir. Allah’tan onları yenilgiye uğratmasını dileriz. Ayette geçtiği gibi, bu Allah’ın vaadidir.

Ey Allah’ın kulları! Bu asırdaki fitnelerin en büyüklerinden birisi Demokrasi fitnesidir. Böyledir, çünkü demokrasi Allah Azze ve Celle’nin hükmünden uzaklaştırmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“**Hüküm ancak Allah’ındır**.” (Yusuf 40)

“**Hükmünde kimseyi ortak etmez.**” (Kehf 26)

Çünkü demokrasi, İslam dinini herhangi bir yol ile yıkma girişimidir. Bu, kadının özgürleştirilmesi gerekçesiyle evinden çıkarılmasına çağırmaktır! Ta ki zinâkarlar ve aylaklar için bir av haline gelsin! Bu, erkek ile kadının ve salih kimse ile facirin eşit sayılmasına, din ve fikir hürriyetine davet etmektir! Bununla İslam dininin hürriyetini değil, kendilerinin fikirlerinin ve dinlerinin hürriyetini kastetmektedirler. Yoksa neden kendi ülkelerinde müslümanlara baskı yapıyorlar ve kadınların hicabını/örtüsünü kaldırmayı zorunlu kılıyorlar? Neden onlara ezan, kurban kesmek ve daha başka din şiarlarını izhar etmeme konusunda baskı yapıyorlar?

Dikkat edin! Bu tagutun fitnelerinden birisi de Allah Azze ve Celle’nin dışında kulluk edilen bir ilah haline gelmesidir. Buna çağıran Amerika’lılar, avrupa’lılar, onlara bu konuda benzeşen müslümanların cahilleri ve onlara tamah edenlerdir. Bu, yönetime ulaşmanın en uygun yolu saydıkları seçimlerdir. Hâlbuki bu yolda pek çok dine aykırılıklar vardır. Vallahi buna katılanın Allah Azze ve Celle’nin şiddetli yakalamasına, intikamına, mekrine ve gazabına muhatap olmasından korkulur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**Rabbının yakalayışı, muhakkak ki çok şiddetlidir**” (Buruc 12)

“**Azabı şiddetli ve lütuf sahibidir**” (Gafir/Mu’min 3)

“**İşte Rabbın, zâlim kasabalar halkını yakaladığı zaman, O'nun yakalayışı böyledir ve O'nun bu yakalayışı da, çok acı ve çok şiddetlidir**.” (Hud 102)

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“**Muhakkak ki Allah zalime mühlet verir, ta ki onu yakaladığı zaman bırakmaz**.” Buhârî ve Muslim rivayet etmişlerdir.

Zulmün yalnızca insanların mallarını batıl yolla almak veya onları dövüp öldürmek olduğunu zannetme! Şüphesiz bunlar zulümdür, lakin burada

zulmün başka şekilleri de vardır. Bu insanın kendi nefsine zulmüdür! Büyük günahları işleyen, nefsine zulmetmiştir. Daha önce geçtiği gibi bu kimsenin Allah'ın yakalamasına, gazabına, mekrine ve cezalandırmasına muhatap olmasından korkulur. Sana bu seçimlerde işlenen bazı büyük günahları zikredeceğim. Bununla beraber müslümanlardan birçok kimse, dışı rahmet, içi azap olan bu derin çukura düşmüşlerdir.

Seçimlere Katılmadaki Kötülükler

1- Bu seçimler kâfirleri taklit etmektir. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

"**O'na ihlâs ile yönelin, O'ndan korkun ve namazı dosdoğru kılın. Sakın dinlerini parçalayan, fırka fırka olan ve her fırkası, kendi elindekiyle sevinen müşrikler gibi olmayın**." (Rum 31-32)

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "**Kim kendisini bir kavme benzetirse onlardandır**." Ebû Dâvûd, Abdullah b. Ömer radiyallahu anhuma'dan rivayet etmiştir.

Onların yollarında giderek, onlara benzeyerek yaratılmışların en şerlisi olan kâfirler gibi olmak ister misin? Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**Fakat kitap ehlinden ve müşriklerden inkâr edenler, içinde ebediyyen kalacakları ateştedirler. İşte, halkın en şerlileri bunlardır**." (Beyyine 6)

Müslümanın, herhangi bir görünüş şeklinde, giyiminde, âdetinde veya hareketinde kendisini kâfirlere benzetmesi, benzediği kimselere sevgisini açıkça ortaya koymasa bile, iç âleminde de bu duygunun olduğunun göstergesidir. Yine bu benzeşme, kişinin kendisini, benzemeye çalıştığı kimseden düşük görmesinin göstergesidir.

2- Seçimlerde erkek ile kadının, hür ile kölenin, isyankâr fasık ile itaatkâr takvalının ve ilim ile cehaletin eşit sayılması söz konusudur. Allah

Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: “**De ki: kötü ile iyi bir olmaz**.” (Maide 100)

“**Erkek, dişi gibi değildir**.” (Ali İmran 36)

“**Müslümanları mücrimler/suçlular gibi kılar mıyız? Size ne oluyor, nasıl hükmediyorsunuz**?” (Kalem 35-36)

“**De ki: hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu**?” (Zumer 9)

Birinizin şahitliği bir kadının şahitliğiyle eşit sayıldığında akıllarınız nerede ey müslümanlar topluluğu! Bazen açık saçık bir şarkıcı veya zinakar bir orospu ile eşit sayıldığınızda akıllarınız nerede? Ayyaşın oyu ile âlimin oyu eşit sayılırken akıllarınız nerede? Öğüt alan yok mu?

3- Bu seçimlerde ruh taşıyan canlıların suretleri/resimleri vardır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem suret yapanlara lanet etmiştir. Nitekim Buhari’nin Ebu Cuhayfe radiyallahu anh’den rivayet ettiği hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“**Herhangi bir suret yapan kişi kıyamet gününde ona ruh üfürmekle mükellef tutulacaktır. Fakat ona ruh üfleyemeyecektir**.”

Yine şöyle buyurdu: “**Cehennemden bir boyun çıkar ve: “Üç kişi işe görevlendirildim” der. Bunlar arasında suret yapanlar da vardır.**

Ey miskin! Ey partisine, grubuna, şeyhine veya liderine hizmet eden kişi! Sen bu büyük tehdidin neresindesin?! Bundan daha çirkini, daha acısı ve daha şerlisi ise kadınların resimleridir! Ey müslümanlar! Gayretiniz nerede? Mahremlerinizin resimleriyle dışarı çıkmalarına nasıl razı oluyorsunuz? Ona iyi de bakar, facir de bakar! Kavgacı, belalı kimseler kadınlar için gazeller söyler, kadınlarla gençleşirler! Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurur: “**Deyyus (mahremlerini kıskanmayan kimse) cennete giremez**.”

Cahiliyye halkı bile, kendilerinde bulunan yaygın kötülüklere ve herşeyi hafife almalarına rağmen, namus konusunu hafife almazlardı. Bizler ise bu

zamanlarda çoğunluk tarafından yardımsız bırakıldık, kadınlarını kendi elleriyle bu kötülüklere çıkarıyorlar!

4- Bu seçimlerde batıl şahitlik ve yalan vardır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“**Büyük günahlar; Allah’a ortak koşmak, anne ve babaya isyankârlık ve batıl şahitliktir**.” Allah Teâlâ, batıla şahitlik etmeyen müminleri şu ayetiyle övmektedir:

“(**Keza Rahman'ın kulları), batıla şâhidlik etmeyen ve boş laf edenlerle karşılaştıklarında vakarla geçip gidenlerdir**” (Furkan 72)

Ey müslüman kardeşim! Yaptığın ve bıraktığın her işte Allah’tan sakın. Dünyanın geçici molozları için batıla şahitlik eden, aldatan, yalancı bir kimse olma! Bazıları bir şey elde edemez, sadece fitneye düşerler!

5- Bu seçimlerde canların yok edilmesi, parti taassubu veya lider taassubu vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**Kim bir mümini kasten öldürürse cezası cehennemdir, orada kalıcıdır. Allah’ın gazabı ve laneti onun üzerinedir ve ona büyük bir azap hazırlanmıştır**.” (Nisa 93)

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur: “**Mümin, haram bir kana bulaşmadığı sürece dininde bir açıklık üzerinde kalmaya devam eder**.”

“**Kendisiyle cennet arasında kandan bir avuçla engel koymamaya gücü yeten, bunu yapsın**.”

6- Bu seçimlerde müslümanların yöneticilerine karşı ayaklanma ve yönetim hususunda onunla çekişme vardır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“**İşiniz (yönetiminiz) bir kişi üzerine toplanmışken birliğinizi yarmak ve cemaatinizi ayırmak üzere geleni öldürün**.” Yine şöyle buyurmuştur:

“**İki halifeye biat edildiği zaman bunlardan sonrakini (ikincisini) öldürün**.” Yine şöyle buyurmuştur:

“**Ey Osman! Belki Allah sana bir gömlek giydirir. Senden bu gömleği çıkarmak istediklerinde sakın çıkarma**”

7- Seçimlere katılan, Allah Azze ve Celle’ye karşı gelmiştir. Çünkü o İslam dinini, beşeri kanunlarla uzaklaştırmak isteyenleri yükseltmek için pay sahibi olmuştur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**Yoksa onların kendilerine dinden Allah’ın izin vermediği şeyleri meşru kılan ortakları mı var?”** (Şura 21) Seçimler, Allah’a ortak koşmaya dâhildir. Özellikle bu, itaat şirkidir. Zira bilindiği gibi, seçimler, İslam düşmanı Yahudilerin uydurduğu, hristiyanların da onlardan aldığı; taguti kâfir düzenin çocuğudur.

8- Seçimler, çoğunluğa dayalıdır. Allah Azze ve Celle ise şöyle buyurur:

“**Ne kadar istersen iste, insanların çoğu, yine îman etmez**” (Yusuf 103)

“**Kullarımdan şükreden azdır**.” (Sebe 13)

Daha fazla oy alan kazanır. Fitne zamanlarından insanların çoğu ise hakkı önemsemez. Onların gayesi ancak dünyalık arzularını elde etmektir. Bunda helale harama aldırmazlar. Bilindiği gibi hırsız, hırsızı seçer, sarhoş, sarhoşu seçer, hizipçi hizipçiyi seçer. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“**Eğer yeryüzündeki insanların çoğuna uyarsan, seni Allah'ın yolundan saptırırlar; zira onlar, zandan başka bir şeye uymuyorlar ve**

dolayısıyla sadece saçmalıyorlar” (En’âm 116) Yine şöyle buyurmuştur:

“**Çoğunu yoldan çıkmış kimseler olarak bulduk**” (A’raf 102)

9- Seçimlere katılanlar, iddia ettikleri gibi uygun olan kimseyi destekliyor değillerdir. Lakin insanların en günahkârı olsa dahi, bütün parti mensuplarını veya liderlerini destekleyen her grubu desteklerler. İhvanu’l-Muslimun, kendilerinde olan şeylere rağmen kendilerini salihler olarak görürler. Hâlbuki onlarda din adına ümmete karşı ayaklandıran hizipçilik, bid’at ve bölücü fesat unsurlar vardır. Yine onlar entrikacıdırlar. Komunistler, küfürlerine ve taşkınlıklarına rağmen kendilerini hak üzerinde görürler. Yine Baasçılar ve her batıl ehli kendisini hak üzerinde zanneder. Oysa kitap ve sünnete uyum göstermek ve ümmetin selefine uymak dışında hak yoktur.

Hayrın tamamı selefe tabi olmaktadır.

Şerrin tamamı da sonrakilerin bidatlerindedir.

Yine başkaları da böyledir. Allah Azze ve Celle şöyle buyururken ne kadar doğru söylemiştir!:

“**Her hizip/fırka kendinde olanla sevinir**.” (Mu’minun 53)

10- Seçimlerde parti liderleri kendilerini temize çeker, ufukları tutan yalanlarla yalan söylerler. Nitekim Allah Azze ve Celle kendini temize çekmekten şu sözüyle yasaklamıştır:

“**Kendinizi siz temize çıkarmayın. O, sakınan kimseyi daha iyi bilir**” (Necm 32)

Onların insanlara yalan söylemeleri ve aldatmaları sebebiyle Semura b. Cundub radiyallahu anh hadisindeki gibi bir durumun kendilerine isabet etmesinden korkulur. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“**Yürüdük, o esnada sırtı üstü yatan birisinin yanına geldik, başucundaki bir adam demirden çatal bir kanca ile ayakta duruyor ve yatan adamın yüzünün bir tarafına gelip kancasıyla ağzının, burun ve gözünün bir kısmını ta kafasına kadar yarıyordu. Sonra da yüzünün öbür tarafına dönüp orasını da aynı olarak yarıp parçalıyordu. Öbür tarafı parçalamaya koyulurken, ilk parçaladığı taraf da oraya tekrar gelmeden yenilenip iyi oluyordu. Sonra dönüp birinci defa da yaptığı gibi yine ayın hareketi tekrarlayıp duruyordu… Şakakları, göz ve burnu demirle yarılıp parçalanan adam vardı ya, evinden dışarıya çıktığı zaman her yere ulaşacak yalanlar uyduran kimsedir**.” Buhârî rivayet etmiştir.

11- Oy isteyenlerin gayeleri, seçmenlerinin herhangi bir şekilde memnun etmektir. Onların düşüncesinde Allah’ın razı olup olmaması önemli değildir. Bunun delili, rafızilere, hizipçilere, sufilere ve günahkâr kimselere yakınlaşmalarıdır. Buna hiç itiraz eden olmaz. Onlar hakkında Aişe radiyallahu anha hadisinde geçen durumdan korkulur:

“**Allah’ın öfkesine rağmen insanları razı eden kimseye Allah öflendiği gibi, insanları da ondan öfkelendirir**.”

Bunlar, seçimlerin bazı kötülükleridir. Bunlardan bir tanesi dahi seçimlere katılmanın haram olmasına yeter. Zikredilen bu maddelerden her biri büyük günahlardan sayılır. Bu günahları ne namaz, ne oruç, ne zekât ve sadaka örter. Tevbe etmek zorunludur.

Malları zayi etmek, bu konuya haksız olarak dalmak, vakitleri ziyan etmek, parti liderlerinin resimlerini caddelere ve yollara asmak suretiyle müslümanlara eziyet vermek gibi unsurlar da vardır.

Daha fazla bilgi isteyen Şeyh İmam Mukbil b. Hadi el-Vadiî rahimehullah’ın Tuhfetu’l-Mucib ve “Tenviru’z-Zalamat Bikeşfi Mefasidi ve Şubuhati’l-İntihabat” adlı kitabına bakabilir. Allah’tan selamet dileriz. Nitekim Şeyhimiz Yahya el-Hacuri “el-Mebadiu’l-Mufide” adlı sohbet vermiştir.

Bazıları şöyle sorabilir: “Müslümanların imamı veya cumhurbaşkanı

nasıl seçilecek?” onlara deriz ki:

“Selefiniz olan sahabe ve tabiin nasıl yaptıysa öyle yapın. Müslümanların yöneticisi üç yol ile atanır:

Birincisi: Önceki imam veya başkanın tayin etmesi ile

İkincisi: Âlimler, ileri gelenler ve akıl sahiplerinden oluşan Ehlu Hal ve’l-Akd (çözüm ve karar mercii) yöneticiyi seçer.

Üçüncüsü: Yönetime zorla el konulur, ona karşı ayaklanılmaz.

Bir şüphe ve cevabı:

Diyorlar ki: seçimler, İslam’daki şuradır.

Onlara deriz ki: Vallahi yalan söylüyorsunuz! Zira şura ile demokratik seçimler arasında dağlar kadar fark vardır.

* Şura; Allah’tandır, demokratik seçimler ise Allah’ın düşmanları olan kâfirlerdendir.

* Şura bağlayıcı değildir, seçimler ise bağlayıcıdır.

* Şura’da kitap ve sünnete muhalefet yoktur. Seçimlerde ise kitap ve sünnete muhalefet ediliğ edilmediğine aldırılmaz.

* Şura devlet meseleleri hakkında yetkili olan âlimler ve akıl sahiplerine hastır. Seçimlere ise iyi ve facir, erkek ve kadın herkes katılır.

İşte böyle. Allah’tan başarı, doğruluk, bizlere takvayı ve en uygun olanı ilham etmesini dileriz.

Bid’at Ehline ve İsyankârlara Sevgi Beslemek

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

“**Allah'a ve âhiret gününe îman eden bir kavmin, babaları yahut oğulları yahut kardeşleri yahut da akrabaları bile olsalar, Allah'a ve Rasûlüne karşı gelen kimselere sevgi beslediklerini göremezsin.**” (Mucadele 22)

Taberi rahimehullah şöyle demiştir: “Bu âyet-i kerime, İslam’da dostluğun ve kardeşliğin dini esaslar üzere kurulduğunu, bu itibarla İslam’a ters düşen kişinin dostluk ve kardeşlik bağını kopardığını, bu itibarla kişinin öz babası, oğlu, kardeşi ve akrabası da olsa artık onlara karşı sevgi besleyemeyeceğini beyan etmektedir.” [305]

Bu hususta başka âyetlerde de şöyle buyrulmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ * قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ

---

[305] Taberi (23/257)

كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

"**Ey müminler, eğer inkârı imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi dostlar edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse işte onlar zalimlerin ta kendileridir. De ki: "Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz akrabalarınız, elde ettiğiniz mallar, durgunluğundan korktuğunuz ticaret ve hoşlandığınız evler, Allah'tan, peygamberinden ve Allah yolunda cihad etmekten sizin için daha fazla sevgili ise Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah, fasıklar güruhunu hidayete erdirmez**" (Tevbe 23-24)"

Kurtubi rahimehullah şöyle demiştir: "Malik rahimehullah bu âyet-i kerimeden Kaderiyeye düşmanlık edilmesi ve onlarla oturup kalkmanın terkedilmesine delil çıkarmıştır: Eşheb, Malik'ten şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Kaderiye (Kaderi inkâr edenler) ile oturup kalkma ve Allah için onlara düşmanlık et! Çünkü Allah Teâlâ: "Allah'a ve âhiret gününe inanan hiçbir kavmin Allah ve Rasûlü ile sinir mücadelesi yapanlara sevgi beslediklerini göremezsin" diye buyurmaktadır.

Bütün zulüm ehli ve haddi aşıp başkalarına haksızlık yapanlar da Kaderiye hükmündedirler.

es-Sevrî'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Öncekiler bu âyet-i kerimenin sultanlar ile arkadaşlık yapan kimseler hakkında indiği görüşünde idiler.

Abdulaziz b. Ebi Davud'dan rivayet edildiğine göre o tavaf esnasında Mansur ile karşılaşmış. Onu tanıyınca, ondan kaçmış ve bu âyeti okumuş."[306]

İbn Mes'ud radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

[306] Kurtubi (17/260)

مَا مِنْ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللهُ فِي أُمَّةٍ قَبْلِي إِلَّا كَانَ لَهُ مِنْ أُمَّتِهِ حَوَارِيُّونَ، وَأَصْحَابٌ يَأْخُذُونَ بِسُنَّتِهِ وَيَقْتَدُونَ بِأَمْرِهِ، ثُمَّ إِنَّهَا تَخْلُفُ مِنْ بَعْدِهِمْ خُلُوفٌ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ، وَيَفْعَلُونَ مَا لَا يُؤْمَرُونَ، فَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِيَدِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِلِسَانِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِقَلْبِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلَيْسَ وَرَاءَ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ حَبَّةُ خَرْدَلٍ

"**Allah'ın benden önceki ümmetlere gönderdiği her bir nebînin kendi ümmetinden havarî ve dostları olmuştur. Bunlar o nebîden sonra sünnetine tutunur, emirlerine uyarlar. Bunlardan sonra ise yapmadıklarını söyleyen (kendileri yapmadıkları halde başkalarına emreden) ve emrolunmadıkları şeyleri yapan halefler çıkar. Kim onlarla eliyle cihad ederse mümindir. Kim diliyle cihad ederse mümindir. Kim kalbiyle cihad ederse mümindir. Bundan sonrasında ise hardal tanesi kadar iman yoktur**."[307]

Bu hadiste emrolunmadıkları şeyleri yapmaları, onların Kitap ve sünnetten bir delil olmaksızın ibadet içerikli amel etmeleri, yani bid'atleri işlemeleridir. Onlara elle ve dille karşı çıkmak, bunlara güç yetmiyorsa kalp ile buğzetmek gerekmektedir. Bunun ötesinde iman olmadığı bildiriliyor!

Fudayl b. Iyaz rahimehullah şöyle demiştir: "Şüphesiz Yahudi veya Hristiyanın yanında yemek yemem, bid'at sahibinin yanında yemek yememden daha iyidir. Zira ben eğer Yahudi veya Hristiyanın yanında yemek yersem kimse bana uymaz. Eğer bid'at sahibinin yanında yemek yersem insanlar bana uyarlar.

Benimle bid'at sahibi arasında demirden bir kale olmasını isterdim. Sünnet ile az amel, bid'at sahibinin çok amelinden hayırlıdır. Kim bir bid'at

---

[307] **Sahih.** Muslim (50) Ahmed (1/458, 461)

sahibiyle oturursa ona hikmet verilmez.

Kim bir bid’at sahibiyle oturuyorsa, ondan da sakındırın. Bid’at sahibine dinin hakkında güvenemezsin. İşin hakkında da onunla istişare etme. Onun yanında oturma.

Kim bid’at sahibiyle oturursa Allah Azze ve Celle ona körlük bulaştırır. Allah bir kimsenin bid’at sahibine buğzettiğini bilirse, ameli az da olsa Allah’ın onu bağışlamasını umarım. Muhakkak ki ben ondan ümitliyim. Çünkü sünnet ehlinin her iyiliği arz edilir. Bid’at sahibinin ise ameli çok olsa da Allah’a bir ameli yükseltilmez.

Muhakkak ki Allah Azze ve Celle’nin zikir halkalarını arayan melekleri vardır. Kimin yanında oturduğuna dikkat et. Yanındaki bid’at sahibi olmasın! Zira Allah onlara bakmaz.

Münafıklığın alameti, kişinin bid’at sahibi ile beraber oturmasıdır. İnsanların hayırlılarına yetiştim, hepsi de sünnet ashabı idi ve bid’at ashabından sakındırıyorlardı. Bid’at sahibiyle oturursan Allah amelini iptal eder ve İslam nurunu kalbinden çıkarır.

Allah bir kulu sevdiği zaman yemeğini (yemek arkadaşlarını) güzelleştirir. Bid’at sahibiyle oturma. Zira ben üzerine lanet inmesinden korkarım. Kime bir kimse danışmak için gelir de, ona bid’atçi birini gösterirse İslam’ı aldatmış olur.

Bid’at sahibinin yanına girmekten sakının. Zira onlar haktan alıkoyarlar. Ruhlar derli toplu askerler gibidir. Tanışan ruhlar anlaşır, tanışmayan ruhlar ise ihtilaf ederler. Sünnet ehli birinin bid’at sahibine meyletmesi mümkün değildir. Bunun sebebi ancak münafıklıktır.”[308]

Abdullah b. Mes’ud radıyallahu anh “**Kâfirlerle ve münafıklarla cihad et**” ayeti hakkında şöyle dedi:

---

[308] **Sahih maktu.** Ebu Nuaym Hilye (8/103-104) İbn Batta el-İbane (437-441) el-Lalekai İtikad (261-267)

بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَلْيَلْقَهُ بِوَجْهٍ مُكْفَهِرٍ.

"Eliyle cihad eder, buna gücü yetmeyen diliyle, buna gücü yetmeyen kalbiyle cihad eder ve asık surat gösterir."[309]

Diğer lafzı şöyledir: İbn Mes'ud radıyallahu anh dedi ki:

إِذَا لَقِيتَ الْفَاجِرَ فَالْقَهُ بِوَجْهٍ مُكْفَهِرٍ

"Günahkâr kimseyle karşılaştığında onu asık suratla karşıla"[310]

Diğer bir lafzı şöyledir: İbn Mesud radıyallahu anh dedi ki:

«إِذَا كَانَ لَكَ جَارٌ فَاجِرٌ لَا تَسْتَطِيعُ لَهُ غَيْرًا فَالْقَهُ بِوَجْهٍ مُكْفَهِرٍّ»

"Eğer günahkâr bir komşun olursa ve onu değiştirmeye (ıslah etmeye) gücün yetmezse onu asık suratla karşıla"[311]

İbn Mes'ud radıyallahu anh şöyle demiştir:

لَمَّا نَزَلَتْ: {يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ} أُمِرَ رَسُولُ اللهِ صَلى الله عَلَيه وَسَلم أَنْ يُجَاهِدَ بِيَدِهِ, فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِوَجْهٍ

---

309 **Sahih mevkuf.** İbn Ebi Hatim, Tefsir (7/333) Taberi (14/358)
310 **Sahih mevkuf.** Taberani (9/112) Zehebî Mu'cemu'l-Latif (39)
311 **Sahih mevkuf.** Hennad es-Seri, Zühd (1251) Vekî Zühd (532)

مُكَفَهِرٍّ

"**Ey Nebi! Kâfirlerle ve münafıklarla cihad et**" ayeti indiği zaman Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; el ile cihad etmesi, buna gücü yetmezse onları asık suratla karşılamakla emrolundu."[312]

İbn Mes'ud radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«تَقَرَّبُوا إِلَى اللَّهِ بِبُغْضِ أَهْلِ الْمَعَاصِي، وَالْقَوْهُمْ بِوُجُوهٍ مُكْفَهِرَّةٍ، وَالْتَمِسُوا رِضَا اللَّهِ بِسَخَطِهِمْ، وَتَقَرَّبُوا إِلَى اللَّهِ بِالتَّبَاعُدِ مِنْهُمْ». قَالُوا: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، فَمَنْ نُجَالِسُ؟ قَالَ: «مَنْ تُذَكِّرُكُمُ اللَّهَ رُؤْيَتُهُ، وَيَزِيدُ فِي عَمَلِكُمْ مَنْطِقُهُ، وَمَنْ يُرَغِّبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلُهُ»

"**Allah'a isyan bayrağı açanlara kalben kızmakla Allah'a yakınlaşmaya çalışın. Onları asık yüzle karşılayın. Onları öfkelendirmekle Allah'ın rızasını arayın. Onlardan uzaklaşmakla Allah'a yakınlaşın**." Dediler ki:

"Ey Allah'ın nebisi! Kimlerle oturalım?" Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Görülmesiyle Allah'ı hatırladığınız, konuşmasıyla amelinizi artıran ve ameliyle sizi ahirete teşvik eden kişilerle**."."[313]

---

312 **Sahih.** Beyhaki, Şuabu'l-İman (7/38)

313 **Hasen ligayrihi.** İbn Şahin et-Tergib (482) Deylemi (2320) İbn Hacer, Garaibu'l-Multekita (el yazma no: 1234)

* Malik b. Migvel bunu İsa aleyhi's-selâm'ın sözü olarak nakletmiştir: İbnu'l-

İbn Ömer radiyallahu anhuma'dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ أَعْرَضَ عَنْ صَاحِبِ بِدْعَةٍ بُغْضًا لَهُ فِي الله مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ أَمْنًا وَإِيمَانًا وَمَنِ شهر بصَاحِب بِدْعَةٍ آمَنَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ وَمَنْ أهان صَاحِبِ بِدْعَةٍ رَفَعَهُ اللَّهُ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ وَمَنْ سَلَّمَ عَلَى صَاحِبِ بِدْعَةٍ أَوْ لَقِيَهُ بِالْبِشْرِ أَوِ اسْتَقْبَلَهُ بِمَا يَسُرُّهُ فَقَدِ اسْتَخَفَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"**Kim bir bid'at sahibinden Allah için buğzederek yüz çevirirse (**diğer rivayette: **"Kim bid bid'at sahibini korkutursa"** şeklindedir**) Allah onun kalbini emniyetle** (diğer rivayette: **"bereketle"** şeklindedir) **ve imanla doldurur. Kim bir bid'at sahibini açıklarsa (**diğer rivayette: **"Kim bir bid'at sahibi inkâr ederse",** bir diğer rivayette: **"Kim bir bid'at sahibinden yasaklarsa"** şeklindedir**) Allah onu büyük korku gününde güvende kılar. Kim bir bid'at sahibini aşağılarsa (**diğer rivayette**; "Kim bir bidât sahibinin aleyhinde yardım ederse"** şeklindedir**) Allah onun cennette yüz derecesini (**diğer rivayette **"bir derecesini") yükseltir. Kim bir bid'at sahibine selam verirse yahut onu güler yüzle karşılarsa veya onu sevindirecek şekilde ona yönelirse (**diğer rivayette: **"Bid'at sahibine yumuşak davranıp ona ikramda bulunur ve güler yüzle karşılarsa",** diğer bir rivayette: **"Güler yüzle onu rahatlatırsa"** şeklindedir**) Allah'ın Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e indirdiğini hafife almış olur**."[314]

Mubarek, ez-Zuhd (355) Ahmed, Zühd (299)

[314] **Sahih ligayrihi**. Hatib Tarih (10/263) Hatib, Muvazzahu Evham (288) Hadisu Ebi'l-Fadl ez-Zuhri (no:147) Kudaî Musnedu Şihab (537) Herevi Zemmu'l-Kelam (4/168 no: 949) Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (8/199, 200) İbn Ebi'l-Muberred, Cem'u Cuyuşi'd-Desakir Ala İbn Asakir (no: 46) Deylemi (5779) Ebu'l-Kasım ez-Zencani el-Munteka Min Fevaid (59) İbn Asakir Tarih (54/199)

Bid’at ve İsyan Ehlinden Berâ Etmek Hususunda İcma

Bid’at ehline dostluk etmek, onları övmek, onlarla oturmak ve onlara teşvik etmenin haramlığında icma vardır:

Şeyh Bekr b. Abdillah Ebu Zeyd rahimehullah, Hecru’l-Mubtedi adlı eserinde bid’atçilere karşı hecr/dargınlık uygulamanın şekilleri, çeşitleri, şartları, kitap, sünnet, ashabın uygulaması ve icmadan delillerini zikretmiştir.

---

1. Rivayet Yolu: Hatib, Ebu Nuaym, Ebu’l-Fadl ez-Zuhri, Herevî ve İbn Ebi’l-Muberred bunu; el-Huseyn b. Halid - Abdulaziz b. Ebi Ravvad – Nafi – İbn Ömer yoluyla rivayet ettiler. el-Huseyn b. Halid Ebu Cuneyd hakkında İbn Main: “Sika değil” dedi. İbn Adiy: “Hadislerinin geneli zayıf veya meçhul kimselerdendir” demiştir. Abdulaziz b. Ebi Ravvad; sikadır. Onun hakkında cerh sabit olmamıştır.

2. Rivayet Yolu: Ebu Nuaym, Abdulgaffar b. el-Hasen b. Dinar - Suleyman el-Havvas ve İbrahim b. Edhem’in arkadaşı olan; Muhammed b. Mansur ez-Zahid - Abdulaziz b. Ebi Ravvad – Nafi – İbn Ömer radıyallahu anhuma yoluyla rivayet etmiştir. Abdulgaffar b. el-Hasen hakkında Ebu Hâtim: “sakınca yok” demiştir. Muhammed b. Mansur’un cerh ve ta’dili hakkında malumat bulamadım.

3. Rivayet Yolu: Kudaî; Musnedu Şihab’da: Ebu Hazim Abdulgaffar b. el-Hasen b. Dinar – Abdulaziz b. Ebi Ravvad – Nafi – İbn Ömer radiyallahu anhuma yoluyla mutabisini zikretmiştir. Abdulgaffar b. el-Hasen bu rivayette Abdulaziz b. Ebi Ravvad’dan işittiğini tasrih etmiştir.

4. Rivayet Yolu: Ebu Nasr es-Secezi el-İbane’de; İshak b. Rahuye - Abdulmecid b. Abdilaziz b. Ebi Ravvad – babası – Nafi İbn Ömer radiyallahu anhuma yoluyla rivayet etmiştir. Bkz.: İbn Arrak, Tenzihu’ş-Şeria (1/314) Suyuti, Lealiu’l-Masnua (1/230) Abdulmecid b. Abdilaziz sika, saduktur, hafızası bakımından eleştirilmiştir. Rivayeti takviye için elverişlidir.

5. Rivayet Yolu: Ebu’l-Kasım ez-Zencani ve İbn Asakir; Ebu Hazim Abdulgaffar b. el-Hasen b. Dinar - Muhammed b. Mansur - Abdulaziz b. Muhammed ed-Deraverdi – Nafi – İbn Ömer radıyallahu anhuma isnadıyla rivayet etmişlerdir. Abdulaziz b. Muhammed ed-Deraverdî saduk olup hafızası bakımından eleştirilmiştir. Muhammed b. Mansur’un cerh ve tadiline dair bilgi bulunmadığı daha önce geçmişti.

Netice: Rivayet yollarının bir araya gelmesi ile hadis “sahih ligayrihi”dir.

Kadı Ebu Ya'la rahimehullah: "Sahabe ve Tabiun, bid'atçilerle bağların koparılmasında icma etmişlerdir" demiştir.[315]

İmam Gazalî rahimehullah: "Selefin isyan ehline karşı buğzetme yolları farklıdır. Lakin hepsi de zalimlere, bid'atçilere ve günahı başkasına bulaşacak olan günahkârlara karşı buğz ortaya koyma hususunda ittifak etmişlerdir."[316]

Ebu Osman es-Sabunî Akidetu's-Selefi Ashabi'l-Hadis'te şöyle demiştir: "Bid'at ehlinin kahredilmesi, onların zelil edilmeleri, onların aşağılanmaları, onlardan uzaklaşılması, onlarla arkadaşlık etmekten ve beraber bulunmaktan uzak durulması, onlardan uzaklaşmak ve onlara darılmak suretiyle Allah Azze ve Celle'ye yakınlaşılması hususunda ittifak etmişlerdir."[317]

Ebu Abdulmuiz Ferkus şöyle demiştir: "Dinde bid'atlerle savaşılması, bid'atlerin terk edilip ondan sakındırılması ve bid'at ehline şiddet ve sertlik gösterilmesi selefi menhecin en bariz özelliklerindendir. Zira bid'atler, ibadetin iki şartından biri olan Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'e ittiba etmeye aykırıdır."[318]

Begavî rahimehullah şöyle demiştir: "Sahabe, Tabiin ve onlara tabi olan sünnet âlimleri bid'at ehline düşmanlık ve onlara darılmak hususunda icma ve ittifak etmişlerdir."[319]

İbn Ebi Zemeneyn rahimehullah şöyle demiştir: "Ehl-i sünnet, saptırıcı heva ehlini ayıplamaya, onlarla oturmaktan yasaklamaya, fitnelerinden korkutmaya ve onların ahlaklarını haber vermeye devam etmişler, bunu gıybet olarak ve onlara bir hakaret olarak görmemişlerdir."[320]

Şatıbî şöyle demiştir: "Kurtulan fırka olan Ehl-i Sünnet, bid'at ehline düşmanlık etmekle, onları kötülemekle, onların yolunu eleştirmekle, onlarla savaşmakla emrolunmuşlardır. Nitekim âlimler, onlarla arkadaşlık etmekten,

---

[315] Bekr Ebu Zeyd Hecru'l-Mubtedi (s.20)
[316] Bekr Ebu Zeyd, Hecru'l-Mubtedi (s.20)
[317] Akidetu's-Selefi Ashabi'l-Hadis (s.123)
[318] Şeyh Ferkus, Davabitu Hecri'l-Mubtedi (s.13-14)
[319] Şerhu's-Sunne (1/227)
[320] İbn Ebi Zemeneyn, Usulu's-Sunne (425)

beraber oturmaktan sakındırmışlardır. Bunun düşmanlık ve kin yaydığı zannedilir. Lakin bunu hafife almak cemaatten ayrılmaya ve sonradan çıkarılan işlerle müminlerin yolundan başkasına tabi olmaya sebep olur. Nasıl olur da biz onlara düşmanlık etmekle ve onlar da bize dostluk etmekle ve cemaate dönmekle emrolundukları halde onlara mutlak olarak düşmanlık etmeyelim?”[321]

İmam Taberi, “**Onlarla beraber oturmayın**” (Nisa 140) ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: “Bu ayette batıllarına daldıklarına – bid’atçi veya fasıklardan her türden - bâtıl ehliyle oturmaktan yasaklamaya açık bir delil vardır.”[322]

Buhari Sahih’inde: “Günah işleyene darılmanın caiz olması babı”, “bir günah işleyene selam vermeyen kimse ve tevbe ettiği ortaya çıkıncaya kadar onun selamını almayan kimse babı ve günahkârın tevbe ettiği ne zaman anlaşılır babı, Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma dedi ki: “İçki içene selam vermeyin” babı”[323] şeklinde başlıklar açmıştır.

Ebû Dâvûd rahimehullah Sünen’inde: “Heva ehlinden uzaklaşmak veya onlara buğzetmek babı, heva ehline selamı terk etmek babı”[324] şeklinde başlıklar açmıştır.

Nevevî, Riyazu’s-Salihin’de “Müslümanlar arasında üç günden fazla dargın kalmanın haramlığı, ancak bid’at sebebiyle veya açıktan işlenen günah sebebiyle dargın kalınacağı babı” şeklinde başlık açmıştır.[325]

Begavi rahimehullah Şerhu’s-Sunne’de “Heva ehlinden uzaklaşma babı” açmıştır.[326]

---

[321] El-İ’tisam (1/120)

[322] Tefsiru’t-Taberi (4/330)

[323] Fethu’l-Bari (10/491, 498) bkz.: Edebu’l-Mufred (tavla oynayana selam vermeyen kimse babı)

[324] Ebû Dâvûd (4599-4602)

[325] Riyazu’s-Salihin (609-601)

[326] Şerhu’s-Sunne (1/219-230)

Munziri, et-Tergib ve’t-Terhib’de: “Şerli kimseleri ve bid’at ehlini sevmekten sakındırma. Zira kişi sevdiğiyle beraberdir babı” açmıştır.[327]

İmam Ahmed şöyle demiştir: “Onlara reddiye vermekten aciz olan yahut onlara aldanmaktan korkan veya başkasına zarar vermesinden korkulan kimsenin, küfreden yahut bir bid’atle günah işleyen veya saptırıcı yahut günaha düşürücü bir bid’ate davet eden kimseye darılması gerekir.”[328]

İbn Abdilberr rahimehullah şöyle demiştir: “Ancak edeplendirilmesi umulan veya bid’ati veya başka bir sebeple şerrinden korkulan kimseye hecr (darılma) uygulanır.”[329]

Yine şöyle demiştir: “Âlimler Müslümanın kardeşine üç günden fazla küsmesinin caiz olmadığında icma etmişlerdir. Ancak konuşulması ve bağların devam ettirilmesi halinde dinine zarar gelmesinden korkulan veya dini veya dünyası hususunda nefsine zarar vermesinden korkulan kimseye dargınlığı devam ettirmeye ruhsat verilmiştir.”[330]

Tenbih: Kişiye ancak açık bir nassa veya üzerinde icma edilmiş olup, muhalefet etmekte mazeret olmayan bir meseleye muhalefet etmesinden sonra bid’atçi hükmü verilir. Cehalet, te’vil gibi engel ve mazeretleri bulunan bid’atçi ve günahkârlara ise zihinlerinde takılı bir şüphe bırakmayan bir açıklama yapılması gözetilir.[331]

Bid’at veya açıkça işlenen günah sebebiyle selamı kesmek, sert uyarı yapmak vb. meşru oluşunda icma edilmiş meselelerdendir. Kim bu tavrı çirkin görürse, o da bir bid’atçidir.

Açıktan Günah işleyenlere Karşı Tavır

Sefine Radıyallahu anh’den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem nakışlarla

---

327 Et-Tergib ve’t-Terhib
328 İbn Muflih, Adabu’ş-Şer’iyye (1/268)
329 Et-Temhid (6/119)
330 Et-Temhid (6/127)
331 Şeyh Ferkus, Davabitu Hecri’l-Mubtedi (s.18)

süslenmiş bir eve girmezdi”[332]

Ebu Sa’lebe el-Huşenî radıyallahu anh’den: “Bir adam parmağında altından bir yüzük bulunduğu halde Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in yanına oturdu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem elindeki değnekle adamın eline vurdu. Sonra da adama gereken önemi göstermedi. Adam da yüzüğünü çıkarıp attı…”[333]

Ebû Said el-Hudrî radıyallahu anh’den: “Bir adam parmağında altından bir yüzük olduğu halde Necran’dan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in yanına geldi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem yüzüğü görünce adamdan yüz çevirdi. Adam da Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e hiçbir şey soramadı. Bunun üzerine adam, hanımının yanına geri döndü ve ona durumu anlattı. Hanımı:

“Sende bir hal var. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in yanına dön ve yüzüğü de at” dedi. Adam gelip Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in yanına girmek için izin istedi. Ona izin verdi. Adam selam verdi, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem de selamı aldı. Adam:

“Ey Allah’ın rasulü! Benden niçin yüz çevirdin?” diye sordu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“**Sen bana parmağında ateşten bir kor tanesi olduğun halde geldin.**” Buyurdu. Adam:

“Ey Allah’ın rasulü! O halde ben şu anda size pekçok ateş koru getirdim” dedi. Zira adam bahreyn’den süslü eşyalar getirmişti. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem:

“**Getirdiğin şeyler bizden bir şeyi zenginleştirecek değildir ve bizim yanımızda Harre’nin taşlarından farksızdır. Fakat onlar dünya**

---

[332] **Sahih.** İbn Hibban (8/91) Hakim (2/186) Ahmed (5/220-222) İbn Mace (3360) Ebu Davud (3755) Taberani (7/84)

[333] **Hasen.** İbn Hibban (1/410) Tahavi (4/261) Ahmed (4/195) Nesai (8/171)

hayatının geçimliğidir” buyurdu. Adam:

“O halde ashabının içerisinde bana mazeret beyan et ki, senin herhangi bir şey sebebiyle bana kızdığını sanmasınlar” dedi. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalkıp adama mazeret beyan etti ve aralarında geçen durumun yüzükle ilgili olduğunu bildirdi. Adam:

“O halde yüzüğü neden yaptırayım?” dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“**Demir, gümüş veya tunçtan**” buyurdu.”[334]

Cabir b. Abdillah radıyallahu anhuma’dan: “Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh’e Mekke’nin fethi yılında Muhassab vadisinde iken, Kâbe’ye varmasını, orada bulunan bütün suretlerin silinmesini emretti. Çünkü Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe’nin içindeki bütün resimler silininceye kadar oraya girmemiştir.”[335]

Kumandanlardan birini bir kimse övmeye başlayınca Mikdad b. Esved radıyallahu anh onun üzerine toprak atmaya başlamış ve “Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bize meddahların yüzüne toprak saçmamızı emretti” demiştir.[336]

İbn Abbas radıyallahu anhuma Arafatta cemaatin telbiye getirmediklerini görünce bunun sebebini sormuş, halkın Muaviyeden korktukları için telbiye getirmediğini öğrenince hemen çadırından çıkmış ve:

“Lebbeyk, Allahumme Lebbeyk. Onlar Ali radıyallahu anh’e kızgınlıklarından dolayı sünneti terk ediyorlar!” diye söylenmiştir.[337]

İbn Ömer radıyallahu anhuma’nın azatlı cariyesi ona Medine’den

---

[334] **Sahih.** İbn Hibban (7/411) Ahmed (3/14) Nesai (8/170)

[335] **Sahih.** İbn Hibban (7/540) Ebû Davud (4156) Beyhaki (7/268) Ahmed (3/335, 336, 383, 396)

[336] **Sahih.** Muslim (Zühd 68)

[337] **Sahih.** Nesai, (3006)

gitmek istediğini, zamanın kötüleştiğini söyleyince, İbn Ömer radıyallahu anhuma: “Yerinde otur! Aptal! Zira ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’i:

“**Eğer bir kimse Medinenin şiddet ve sıkıntısına katlanırsa, kıyamet gününde ben ona şahit yahut şefaatçi olurum**” buyururken işittim” demiştir.[338]

Abdullah b. Ömer radıyallahu anhuma oğlunun, hanımını mescide göndermeyeceği ile ilgili sözü üzerine, daha önce hiçkimseye sövmediği şekilde sövmüştür.[339]

Birisi İbn Ömer radıyallahu anhuma’ya Ramazanda Teravihi imamın arkasında kılayım mı?” diye sordu. O da ona Kur’an’ı okuyup okuyamadığını sordu. Adam evet deyince: “Öyleyse neden eşek gibi susuyorsun? Git evinde kıl” dedi.[340]

Umare b. Rueybe, Bişr b. Mervan’ı Cuma günü minberde ellerini kaldırarak dua ederken görünce:

“Allah bu ellerin belasını versin Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’i minber üzerinde gördüm; işaret parmağından başkasını kaldırmazdı” demiştir.[341]

Ebu Bekre radıyallahu anh Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in taş atmayı yasakladığına dair hadisi anlatırken amcasının oğlu taşı almış ve: “Bunu mu yasakladı?” diyerek atmış, Ebu Bekre radıyallahu anh de bunun üzerine: “Dikkat et! Ben sana Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’den haber veriyor ve yasakladığını söylüyorum, sen ise hala atıyorsun. Vallahi yaşadığım sürece artık seninle konuşmam” demiştir.[342]

İbn Ömer radıyallahu anhuma mescidde hadis rivayet ederken orada

---

[338] **Sahih.** Muslim (Hac 482)
[339] **Sahih.** Abdurrazzak (3/147, 5107) Ahmed (2/127, 140, 143)
[340] **Sahih.** Abdurrazzak (4/263)
[341] **Sahih.** Muslim (hac 53)
[342] **Sahih.** Ahmed (5/46) Muslim (sayd 54)

bulunan bir kıssacıya sırtını dönerek oturmuş, o kıssacı ellerini kaldırıp dua etmiş, İbn Ömer radıyallahu anhuma ise elini kaldırmamıştır.[343]

Muaviye b. Ebi Sufyan, altın veya gümüşten yapılmış su kabını kendi ağırlığından daha fazlasıyla satınca Ebu'd-Derda radıyallahu anh:

"Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den işittim, O böyle yapılmasını yasakladı. Ancak misli misline satılmasına izin verdi" dedi. Muaviye:

"Ben bunda sakınca olduğunu sanmıyorum" dedi. Ebu'd-Derda:

"Bunun yaptığını kınayıp beni destekleyecek yok mu? Ben ona Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den hadis rivayet ediyorum, o ise kendi görüşünü söylüyor. Ben senin bulunduğun yerde artık kalamam…" demiştir.[344]

İbn Ömer radıyallahu anhuma Ebu Eyyub radıyallahu anh'ı evine davet etti. Ebu Eyyub duvarda bir perde asılı olduğunu gördü. İbn Ömer:

"Duvara perde (duvar halısı gibi) asma hususunda kadınlar bize galip geldi" deyince, Ebu Eyyub:

"Bunu herkesten beklerdim de senden beklemezdim. Vallahi senin yemeğini yemeyeceğim" diyerek geri döndü.[345]

İbn Mes'ud radıyallahu anh bir evde suret görünce geri dönmüştür.[346]

Vali Mervan b. Hakem sünnette olanın aksine olarak bayram namazında hutbeyi öne alınca Ebu Said radıyallahu anh bunun sebebini sordu. Mervan bu durumun terk edildiğini söyleyince Ebu Said radıyallahu anh üç defa:

---

343 **Hasen.** Abdurrazzak (3/218)
344 **Sahih.** Malik (buyu 33) Şafii, er-Risale (s.192)
345 **Sahih.** Buhari (Nikâh 76)
346 **Sahih.** Buhari (Nikâh 76)

“Asla olmaz! Allaha yemin ederim ki siz benim bildiğimden daha hayırlısını yapamazsınız” diyerek oradan ayrılmıştır.[347]

Aişe radıyallahu anha kendisinin yanında kalan bir ailenin evinde tavla olduğunu öğrenince: “Eğer o tavlayı çıkarmazsanız, ben sizi evimden kovacağım” demiştir.[348]

Ömer radıyallahu anh, Ebu Bekr radıyallahu anh’ın kızkardeşini ölü ardından feryatla ağladığı için yanından uzaklaştırmıştır.[349]

Ömer radıyallahu anh bir adamın başında kedi derisinden bir şapka görünce onu alıp yırtmış ve “Ben bunu ancak leş olarak görüyorum” demiştir.[350]

Huzeyfe radıyallahu anh Medain’de iken kendisine gümüş kapta su getiren birisinin elinden bardağı alıp sahibine fırlatmış ve

“Bunu ilk defa yapmadım. Ben onu gümüş bardakla su vermekten yasaklamıştım. Fakat o vazgeçmedi” demiş ve ilgili hadisi rivayet etmiştir.[351]

İbn Ömer radıyallahu anhuma kendisine gümüş kapla su verilirse o kabı kırardı.[352]

Hecr (Darılmanın) Çeşitleri ve şartları

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah’a şöyle soruldu: “Kimlere buğzedip hecretmek (darılmak) caizdir? Yahut bunlardan hangisi Allah için olandır? Allah Teâlâ için kendisine buğzedilecek veya kendisinden ayrılınacak

---

[347] **Sahih.** Muslim (Salatu’l-iydeyn 9)
[348] **Hasen.** Malik (Ru’ya 6) Şerhu’s-Sunne (12/385) Buhari Edebu’l-Mufred (1274)
[349] **Sahih.** Buhari (husumat 5)
[350] **Munkatı’.** Abdurrazzak (1/71)
[351] **Sahih.** Ahmed (5/396, 397, 398, 400)
[352] **Sahih.** Abdurrazzak (Ma’mer’in Cami kitabı 11/70)

kimsenin şartları nelerdir? Selam vermeyi terk etmek hecr'e girer mi girmez mi? Hecr uygulanan kimse, bunu uygulayana selam verirse bu selama cevap vermek gerekir mi? kendisinden dolayı buğzedilen veya ayrılık uygulanan sıfat, sahibinden zail oluncaya kadar bu ayrılık sürdürülür mü? Yoksa bunun bilinen bir müddeti mi vardır? Eğer bunun belli bir müddeti varsa bunun sınırı nedir? Bize cevap verin, Allah size karşılık versin."

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle cevap verdi: "Şer'î hecr (ayrılık/dargınlık) iki çeşittir:

1- Kötülükleri terk etmek anlamında olan hecr.

2- Bu kötülüklerden dolayı cezalandırma manasında olan hecr.

Birincisi: Allah Teâlâ'nın şu ayetinde zikredilmektedir: "**Âyetlerimiz üzerinde (lüzumsuz münakaşaya) dalıp (onlar hakkında ileri geri) konuşan kimseleri gördüğün zaman, (onlar konuyu değiştirip de) başka bir konuya dalmadıkça onlardan uzak dur. Eğer şeytan bunu sana unutturursa, hiç olmazsa hatırladıktan sonra, zâlim kişilerle beraber oturma**." (Enâm 68)

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Allah size Kitapta "Allah'ın âyetlerine küfredildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, (onlar konuyu değiştirip) başka bir konuşmaya dalmadıkça, onlarla birlikte oturmayın.' (diye bir âyet indirmişti.! Aksi halde, siz da onlar gibi olursunuz.**" (Nisa 140)

Bu ayetlerde ihtiyaç olmadıkça münkerlere şahitlik etmemek kastedilmiştir. Mesela içki içen topluluğun yanında oturmak gibi. İçki ve çalgı bulunan düğün yemeğine davet edene icabet edilmez. Bunun gibi. Ancak onların yanına katılıp da onlara karşı çıkan yahut istemeden onların yanında hazır bulunan böyle değildir. Bu yüzden: "Münkere şahit olan onu işleyen gibidir" denilmiştir. Hadiste de şöyle buyrulmuştur:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلَا يَقْعُدْ عَلَى مَائِدَةٍ يُشْرَبُ عَلَيْهَا الْخَمْرُ

"**Allah'a ve ahiret gününe iman eden üzerinde içki bulunan sofraya oturmasın**."[353]

Bu hecr (ayrılık) insanın kendisini münkerleri işlemekten uzak tutması cinsindendir. Nitekim Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

وَالمهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ

"**Muhacir, Allah'ın yasakladığı şeylerden uzaklaşandır**."[354]

Bu, küfür ve günahkârlık diyarından İslam ve iman yurduna hicret etmek babındandır. Zira Allah'ın emirlerini yerine getirmeye imkân vermeyen kâfirlerle ve münafıkların arasında ikamet etmekten ayrılmaktır. Bu yüzden Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Günahlardan uzak dur.**" (Muddessir 5)

İkincisi: Edeplendirme yoluyla hecr (ayrılık)tır. Bu, münkerleri açıkça işleyen kimseden ayrılmaktır. Bu kötülükten tevbe edinceye kadar ondan ayrılmak gerekir. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ve müslümanlar, Allah kendilerinin tevbelerini kabul ettiğine dair ayet indirinceye kadar, kendilerine farz olan cihaddan mazeretsiz olarak geri kalan üç kişiden ayrılmışlardır. Bir münafık dahi olsa, hayrı izhar eden kimseden ise hecr uygulanmaz. Buradaki hecr (ayrılık) ta'zir menzilesindedir.

---

353 **Sahih.** Ahmed (1/20, 3/339) Darimi (2137) Tirmizi (2801) Ebu Ya'la (1925) Taberani (11/191) Taberani Musnedu'ş-Şamiyyin (4/331) el-Elbani, el-İrva (1949)

354 **Sahih.** Buhari (10, 6484) Ebû Davud (2481) Nesai (4996)

Ta'zir ise farzları açıkça terk eden ve haramları açıkça işleyen kimseye karşı uygulanır. Mesela namazı ve zekât vermeyi terk eden, zulüm ve çirkinlikleri ortaya koyan, Kitap, sünnet ve ümmetin selefinin icma'ına aykırı bid'atlere çağıran, bu bid'atleri açıkça işleyen kimseler böyledir.

Aslında bu, seleften ve imamlardan şöyle diyenlerin görüşüdür: "Bid'atlere davet edenlerin şahitlikleri kabul edilmez, onların arkasında namaz kılınmaz, onlardan ilim alınmaz, onlarla evlenilmez." Bid'atlerini terk edinceye kadar bu onlara bir cezalandırmadır. Bu yüzden bid'ate davet eden ile davet etmeyen arasında fark gözetilir. Çünkü bid'atlere davet eden kişi münkeratı açıkça izhar edendir. Cezalandırılmayı hak etmiştir. bid'atini gizleyen ise böyle değildir. Zira o Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in kendilerinden alenî hallerini kabul ettiği ve gizli hallerini Allah'a bıraktığı münafıklardan daha şerli değildir. Hâlbuki Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem münafıkların çoğunun da durumunu biliyordu.

Bu yüzden hadiste şöyle buyrulmuştur:

إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوُا الْمُنْكَرَ وَلا يُغَيِّرُوهُ أَوْشَكَ اللَّهُ أَنْ يَعُمَّهُمْ بِعِقَابِهِ

"**Muhakkak ki insanlar bir münker gördükleri zaman onu değiştirmezlerse yakında Allah cezasını onlara genelleştirir**."[355]

Açıkça işlenen münkerlere karşı çıkılması gerekir. Gizli işlenenler ise böyle değildir. Zira gizli işlenenlerin cezası sahibine özeldir.

Bu hecr, bunu uygulayacak kimselerin kuvvet veya zayıflıklarına, azınlık veya çoğunluk olmalarına göre farklılık gösterir. Eğer burada amaç hecr uygulanan kimsenin sakındırılması, edeplendirilmesi ve halkın onun

---

[355] **Sahih.** İbn Hibban (1/540) Ziya el-Muhtare (1/145) Ahmed (1/2, 5, 9) Ebu Davud (4338) Tirmizi (2307, 3309) İbn Mace (4005) el-Elbani, es-Sahiha (1564)

durumundan geri çevirilmesi ise böyledir.[356] Eğer bunda ağır basan bir maslahat varsa, ondan ayrılmak kötülüğü azaltacak ve gizleyecekse bu meşrudur. Ama eğer kendisinden uzaklaşılan kimse bundan ibret almayacaksa, bilakis kötülük artacaksa veya hecri uygulayacak kişi zayıfsa, kötülük, maslahata ağır basacaksa, hecr meşru olmaz. Bilakis bazı insanlar için ülfet, hecr'den daha faydalı olur. Bazı insanlar içinse hecr, ülfetten daha faydalı olur.[357] Bu yüzden Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bir topluluğa ülfet ederken, diğer bir topluluğa hecr uygulamıştır.

Nitekim cihaddan geri kalan üç kişi, müellefetu'l-kulub (kalpleri İslama ısındırılan kimseler)den daha hayırlı idiler. Zira onlar (müellefetu'l-kulub) aşiretlerinin ileri gelenleri ve kendilerine itaat edilen kimseler idiler. Dinî maslahat, onların kalplerinin ısındırılması idi. Cihaddan geri kalan üç kişi ise müminler idiler. Onlardan başka (kendilerine hecr uygulanan) müminler de çoktur.[358]

---

356 Önem verilmesi gereken diğer bir konu da şudur: hecri uygulayacak kimsenin durumu gözetilmelidir. Zira müslüman, bid'at, şüphe ve hevâ ehlinden uzaklaşmakla emrolunmuştur. Ta ki onlara iştirak eder ve onların yolunda gider bir duruma düşmesin. Nitekim ilim ehli, bid'atçilerden uzaklaşılmasını emretme hususunda ittifak etmişlerdir. Kalp zayıftır. Aynı şekilde onların sözlerini dinlememek için kulakların tıkanması emredilmiş, yolda onlardan biriyle karşılaşılırsa yolunu değiştirmek tavsiye edilmiştir. Bu husus gayet açıktır.

357 Bid'at ehlinin destekçilerinin ve savunucularının çoğu bu sözü kötü anlıyorlar ve Sünnet ehline karşı harb etmelerine ve bid'at ehlini dost edinmelerine sebep olacak şekilde uyguluyorlar! Hâlbuki kötülüklerin maslahatlara ağır bastığı kıyaslanamayacak kadar açıktır. Bid'at ehliyle içli dışlı olmaktan hiç geri kalmazlar. Durum, birçok gençlerin bidatlere ve bid'at ehlinin kucağına atılarak zayi edilmelerine sebep olmuştur. Şayet Şeyhulislam İbn Teymiyye sağ olsaydı ve bunlara şahit olsaydı, bu kimselerin kendisinin sözlerini nasıl çarpıttıklarına hayret eder, bid'at ehlinden çok bunlara hücum ederdi! Zira bu çirkin işleri, bid'at ehlinin hile yaparak ve tuzak kurarak gerçekleştiremeyecekleri yıkımlara götürmüştür. Gerçekten kötülük zayıf ve hafif midir? Yoksa yırtık daha fazla mı genişlemektedir?

358 Peki, o kimseler ülfet ettirme konusunda Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in yolunu tutuyorlar mı? Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in müellefei kulub'u küfürlerinden ve şirklerinden ayrılmaya yönlendirdiği gibi, onlar da bid'at ehlini sünnetlere ve bid'atlerini terk etmeye yönlendiriyorlar mı? Yoksa durum bunun tam

Onlara hecr uygulanması dinin izzetinden[359] ve kendilerinin günahlarından temizlenmeleri için idi. Nitekim bazen düşmanla savaşmak meşru iken, bazen onlarla barış yapmak, bazen onlardan cizye almak meşrudur. Bütün bunlar durumların ve maslahatların farklılığına göredir.

İmam Ahmed gibi imamların ve başkalarının bu konudaki cevabı asla göredir. Bu yüzden bid'atlerin çok olduğu mekânlar ile böyle olmayan yerler arasında fark gözetilir.[360] Nitekim Basra'da Kaderiyye yoğun idi. Horasan'da Tencîm (yıldızcılık) – yahut Cehmîlik -, Kufe'de şialık yoğun idi. İtaat olunan imamlar ile başkaları arasında da ayrım gözetilir. Dinin maksatları bilinirse, ona ulaştıran yolu tutmak da başarılabilir.[361]

Eğer şer'î hicretin, Allah'ın ve rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in emrettiği amellerden olduğu anlaşıldıysa, itaatin Allah'a hâlis olması ve emrine uygun olması, yani hem Allah'a hâlis ve hem de doğru olması da zorunludur. Kim nefsinin hevası için hecr uygularsa veya emrolunduğundan başka bir hecr uygularsa bu anlatılanların dışındadır. Nefislerin yaptığının çoğu heva üzerine olmasına rağmen, yaptığının Allah'a itaat olduğunu zannettirebilir.[362]

İnsanın hazzı için uyguladığı hecrin (dargınlığın) üç günden fazla devam etmesi caiz değildir. Nitekim Buhari ve Muslim'in Sahih'lerinde Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu gelmiştir:

---

aksi midir?

[359] Peki, bid'at ehline yakınlık göstermede ve bu sebeple sünnet ehline karşı harb etmede dinin izzeti elde edilebilir mi?

[360] Peki, çözülme ve gevşeme davetçileri bu ayrımı gözetirler mi? Hayır, asla! Bilakis onlar sünnetin aziz ve kuvvetli olduğu yerlerde dahi hecr uygulanmasına karşı çıkarlar. Peki, bid'atlere davet edenler ile davet etmeyenler arasında ayrım gözetiyorlar mı? Bid'at ehliyle karışma ile başkaları arasında ayrım gözetirler mi?

[361] Onlar dinin maksadını biliyor ve doğruluk, samimiyet ve ihlas ile ona ulaşmaya çabalıyorlar mı? Samimiyet, fıkıh ve ihlaslarının sonuçları ortaya çıkıyor mu?

[362] Hecrin uygulanıp uygulanmaması hususunda bu açıklama çok önemlidir!

لاَ يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثِ لَيَالٍ، يَلْتَقِيَانِ: فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلاَمِ

"**Müslümanın, kardeşini üç günden fazla hecretmesi (darılıp terk etmesi) helal değildir. İkisi karşılaşırlar da biri bir tarafa, diğer bir tarafa döner. İkisinden hayırlı olanı selam vermeye önce başlayanadır.**"[363] Böyle bir hecrde üç günden fazlasına ruhsat verilmemiştir. Nitekim kadının kocasından başkası için üç günden fazla yas tutmasına da ruhsat verilmemiştir. Buhari ve Muslim'de Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu gelmiştir:

تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ، وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا، إِلَّا رَجُلًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ، فَيُقَالُ: أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا

"**Cennet kapıları her pazartesi ve Perşembe günleri açılır. Allaha ortak koşmamış olan her kul bağışlanır. Ancak kendisiyle kardeşi arasında kinleşme bulunan kimse bundan hariçtir. Şöyle buyrulur: "Bu ikisi barışıncaya kadar bekleyin**."[364]

Böyle bir dargınlık insana haramdır. Ancak bazısına ruhsat verilmiştir. Mesela erkeğin, serkeşlik yaptığı zaman karısının yatağını ayırması ve üç güne kadar dargınlığa ruhsat verilmesi gibi.

---

[363] **Sahih.** Buhari (6077) Muslim (2560)

[364] **Sahih.** Muslim (2565) Begavi Şerhu's-Sunne (13/103) Ebu Ya'la (12/38) Hatib Tarih (14/314)

Allah'ın hakkı için olan dargınlık ile nefsin hakkı için olan dargınlığın arasının ayrılması gerekir. İlki emrolunan şeydir, ikincisi ise yasaklanmıştır. Zira müminler birer kardeştirler. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem sahih hadiste şöyle buyurmuştur:

لَا تَقَاطَعُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَحَاسَدُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ

"**Birbirinizle bağınızı koparmayın, birbirinize sırt dönmeyin, birbirinize buğz etmeyin, birbirinize haset etmeyin. Allah'ın kardeş kulları olun. Müslüman, müslümanın kardeşidir.**"[365]

Yine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Sünen'de gelen hadiste şöyle buyurmuştur:

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصَّلَاةِ، وَالصِّيَامِ، وَالصَّدَقَةِ؟ " قَالُوا: بَلَى قَالَ: " إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ قَالَ: وَفَسَادُ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ ل لَا أَقُولُ تَحْلِقُ الشَّعْرَ، وَلَكِنْ تَحْلِقُ الدِّينَ

"**Dikkat edin! Size namaz, oruç, zekât, iyiliği emir ve kötülüğü yasaklamadan daha üstün bir dereceyi bildireyim mi?**" Sahabeler: "Evet Ey Allah'ın rasulü!" dediler. Şöyle buyurdu: "**Ara bulmaktır. Ara bozmak ise traş edicidir. Saçları traş eder demiyorum, bilakis dini traş edicidir.**"[366]

---

[365] **Sahih.** Muslim (2563-2564)

[366] **Sahih.** Ahmed (6/64, 444) İbn Hibban (11/489) Ebu Davud (4919) Tirmizi (2508-2509) el-Elbani, Sahihu Ebi Davud (4111)

Yine sahih hadiste şöyle buyurmuştur:

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ، وَتَرَاحُمِهِمْ، وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى

"**Müminlerin birbirlerini sevme, merhamet ve şefkat göstermedeki misali, tek bir bedenin misali gibidir. Bir organ sancısa, bedenin diğer organları da ateşlenme ve uykusuzlukla ona katılırlar**."[367]

Böyledir, zira hecr (darılma) şer'î cezalar babındandır. Bu da Allah yolunda cihad cinsindendir. Bu, Allah'ın kelimesinin en yüce olması ve dinin tamamen Allah'a ait olmas için yapılır.[368] Mümin, Allah için düşmanlık yapar, Allah için dostluk yapar. Eğer bu kimse mü'min ise, ona dostluğun gereği, zalim olsa da (zulmünden alıkoyarak) ona yardım etmektir. Eğer zulmediyorsa imanî dostluk ondan kesilmez. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Eğer mü'minlerden iki gurup birbirleriyle vuruşurlarsa, aralarını düzeltin. Eğer biri diğerine tecavüz ederse, Allah'ın emrine donünceye kadar, tecavüz edenle savaşın. Eğer Allah'ın emrine dönerse, aralarını adaletle düzeltin ve adil davranın. Allah, şüphesiz adil davrananları sever. Mü'minler kardeştirler; kardeşlerinizin aralarını düzeltin ve Allah'tan sakının ki merhamet olunasınız**." (Hucurat 9-10) Savaşma ve taşkınlık bulunmasına rağmen Allah onları kardeş kılmıştır ve aralarını bulmayı emretmiştir.

Mümin bu iki tür arasındaki farkı iyi düşünmelidir. Bu iki türden biri diğeriyle çokça karıştırılıyor. Bilinmelidir ki, zulmetse de, sana karşı taşkınlık etse de mümine dost olmak gerekir. Sana bağışta bulunsa ve iyilik etse dahi

---

[367] **Sahih.** Buhari (6011) Muslim (2586)

[368] Şeyhulislam doğru söylemiştir! Bid'at ehline dostluk ve fitne davetçileri Şeyhulislam İbn Teymiyye'nin ve salih selefin penceresinden bakabilirler mi? yoksa sünnet ehline karşı kılıçları çekip ortalığı mı karıştırırlar? Bunun Allah'ın kelimesinin en yüce olması için bir vesile olduğunu idrak edebilirler mi?

kâfire de düşman olunması gerekir. Zira Allah Subhanehu ve Teâlâ rasulleri dinin tamamen Allaha ait olması, dostlarının sevilmesi ve düşmanlarına buğzedilmesi, dostlarına ikram etmek, düşmanlarını aşağılamak, dostlarını ödüllendirmek ve düşmanlarını cezalandırmak için göndermiş, kitapları bunun için indirmiştir.

Bir kimsede iyilik ve kötülük, itaat ve isyan, sünnet ve bid'at bir araya gelmişse; ondan bulunan iyilik oranında dostluğu ve ödüllendirilmeyi hak eder. Yine kendisinde bulunan kötülük oranında düşmanlığı ve cezalandırılmayı hak eder. Böylece aynı şahısta ikramı gerektiren şeyler ve aşağılanmayı gerektiren şeyler bir araya gelir. Bununla diğeri cem edilir.[369] Tıpkı fakir hırsızın elinin kesilmesi ile devlet hazinesinden onun ihtiyacının karşılanmasının bir araya gelmesi gibi.

Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin ittifak ettiği asıl budur. Bu konuda Ehl-i Sünnete; Hariciler, Mutezile ve onlara uyum gösterenler muhalefet etmişlerdir. İnsanların sadece ödüllendirilmeyi hak edeceklerini söylememişlerdir. Ehl-i Sünnet şöyle der: "Muhakkak ki Allah, büyük günah sahiplerinden azap

---

[369] Allah şeyhulislam'a rahmet etsin. Eğer bu sözleriyle Fitne ehlinden birileri, iyiliklerle kötülüklerin tartılması gerektiğine delil getirirse bu, salih selefin yapmadıkları bir şeydir. Hatta İbn Teymiyye'nin kendisi de bid'at ehline reddiyelerinde bunu yapmamıştır. Bilakis buna aykırı kararları vardır. Bkz.: Mecmuu'l-Fetava (4/483) ve Fetava'l-Mısriye (s.210) Ondan önce İmam Ahmed, Yezid b. Muaviye ve benzerleri hakkında şöyle demiştir: "Ona ne söveriz, ne de severiz." Bid'at ehlinin iyilikleri ile kötülüklerini tartmak, selefin icmaına da aykırıdır. Şeyhulislam'ın gelecek olan sözü gayet açıktır. O, burada büyük günah işlemenin ve bunda ısrar etmenin sahibini İslam dairesinden çıkaracağını ve cehennemde ebedi kalmayı gerektirdiğini, yani büyük günah işlemenin kulun imanını ve salih amelini iptal ettiğini iddia eden Haricileri ve Mutezile'yi reddetmeyi kastetmiştir. Nitekim başka bir yerde (Mecmuu'l-Fetava 28/228-229) bunu açıklamış ve şöyle demiştir: "Kimde iman ve günahkârlık bir arada mevcutsa, imanına göre ona dostluk edilir, günahkârlığına göre ona buğzedilir. Haricilerin ve Mutezilenin iddia ettikleri gibi sırf günahları sebebiyle iman dairesinden çıkarılmaz." Selefin cerh ve ta'dil hususunda menheci, Haricilerin ve Mutezile'nin ifratlarından ve İslam'da akide ve menhec çözünmesine sebep olan gevşemecilerin iyiliklerle kötülükleri tartma iddialarındaki tefritlerinden ve mürcielikteki aşırılıklarından uzaktır.

edileceklere cehennem ile azap eder, sonra Allah'ın fazlu rahmetiyle izin verdiği kimselerin şefaatiyle onları çıkarır. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den gelen sünnet de bu şekilde ifade etmektedir."[370]

Bu Fetva Hakkında Bir Şüphenin Giderilmesi

Ebu Malik el-Cuhenî er-Rıfâî şöyle demiştir: "Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah'ın Mecmuu'l-Fetava'da (28/209) geçen şu sözünden alınarak karıştırma yapılmıştır:

"Bir kimsede hayır, şer, fücur, taat, ma'siyet, sünnet ve bid'at bir araya gelmişse, kendisinde bulunan hayır miktarında dostluk edilmeyi ve ödüllendirilmeyi, kendisinde bulunan şer miktarında düşmanlık ve cezalandırılmayı hak eder. Bir şahısta ikram edilmeyi ve aşağılanmayı gerektiren haller bir araya gelmiş olur. Mesela fakir hırsızın, hırsızlıktan dolayı eli kesilir ve ona beytu'l-mal'den ihtiyacını giderecek bağış verilir."

Selefin menhecine muhalefet eden bu kimseler, bu sözü varacağı tehlikeye aldırmayan bir anlayışla anlıyorlar ve Şeyhulislam'ın sözün şöyle açıklıyorlar:

"*Bid'atçide hayır ve şer, taat ve masiyet bir araya gelmiştir. O halde onda bulunan hayır kadar sevilir ve dostluk edilir. Bunun gereği olarak da bid'atçiye darılman, onunla bağları kesmen, buğzetmen ve mutlak buğzu izhar etmen caiz değildir. Çünkü o hayrı ve şerri, taat ve masiyeti bir araya getirmiştir*."

Şeyhulislam İbn Teymiyye'nin sözü hakkında yaptıkları bu açıklamadaki tuhaf maksatları çok açıktır.

Bunlar, kalabalıklaşma ve yığılma ehlidir. Üzerinde salih selefin ve onlardan sonraki imamların icma ettikleri "Bid'atçiye hecr (darılma) kaidesine itiraz etmekte, bu ümmetin samimi mensuplarını onların yolundan engellemektedirler: Sünnet ehli olanla bid'at ehli olanı, selefi ile tekfirci olanı

---

[370] İbn Teymiyye, Mecmuu'l-Fetava (28/203-210)

nasıl tek çatı altında toplayabilirsiniz?!

Nitekim Salih selefimiz bid'atçiden hecr uyguluyor (onlardan bağları kesiyor), buğzu ve öfkeyi izhar ediyor ve insanları onlardan sakındırıyorlardı.

Nitekim Fudayl b. Iyad rahimehullah şöyle demiştir:

صَاحِبُ بِدْعَةٍ لَا تَأْمَنْهُ عَلَى دِينِكَ , وَلَا تُشَاوِرْهُ فِي أَمْرِكَ , وَلَا تَجْلِسْ إِلَيْهِ , وَمَنْ جَلَسَ إِلَى صَاحِبِ بِدْعَةٍ , أَوْرَثَهُ اللَّهُ الْعَمَى. يَعْنِي فِي قَلْبِهِ

"Bid'at sahibine dinin hakkında güvenme! İşin hakkında onunla istişare etme! Onun yanında oturma! Kim bid'at sahibinin yanına oturursa Allah onun kalbine körlük bulaştırır."[371]

O kalabalıkçı ve yığılmacılar nasıl yapıyorlar? İbn Teymiyye rahimehullah'ın bu sözüyle oynayarak her tarafa çekiyorlar, hevalarına göre açıklıyorlar, salih selefin bid'atçiye dargınlık hakkındaki icma'ına direşiyorlar. Gençler de onların Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah'ın sözü hakkında söyledikleri bu yalan ve saptırmayı tasdikliyorlar!

Şayet İbn Teymiyye rahimehullah'ın sözünün anlamı, onların söyledikleri ve anladıkları gibi olsaydı, istisnasız olarak bütün bid'at ehli bu sözün kapsamına girerdi. Bu topluluk, Seyyid Kutupçular'ı ve benzerleri kastediyorlar, bu sözü bu kapsamda değerlendirmiyorlar. Onlar Rafızilere muvalat (yakınlık) gösteren İhvanu'l-Muslimin'e karşı çıkarlar. Sufilere muvalat eden Tebliğ cemaatine karşı çıkarlar. Şayet İhvanu'l-Musliminciler ve Tebliğ cemaati onlara İbn Teymiyye'nin bu sözünü delil getirirlerse cevapları ne olurdu? Bu delil getirmeye karşı konumları ne olurdu?

Eğer Şeyh'in bu sözü ile getirilen delili reddeder ve kabul etmezlerse çelişmiş olurlar. İhvancılar ve Tebliğ cemaatinin şöyle demeleri hak olur: "Size

---

[371] **Sahih maktu.** İbn Batta el-İbane (437) Lâlekâî, İtikad (264) Ebu Nuaym Hilye (8/103)

helal de bize haram mı? Biz, İbn Teymiyye'nin sözünü, bid'atçiye muvalat, sevgi ve destek hususunda sizin delil getirdiğiniz manaya yakın olarak delil getiriyoruz. Şayet İbn Teymiyye'nin sözü sizin açıkladığınız ve şerh ettiğiniz gibiyse, size de uyar, bize de uyar." Böylece bütün bid'at ve heva ehli bu kapsama girer. Sadece İhvancılar ve Tebliğ cemaati değil, dikkat et!

O zaman Şia, Sufiyye, Eşariyye, Maturidiyye, Mu'tezile, İbadiyye ve diğer sapıklık fırkalarına dostluk edenler sizi ilzam ederler. Ancak siz, Şeyhulislam'ın sözünü bir yerde delil olarak kullanıp, bir yerde reddetmekle çelişkiye düşersiniz.

Onların hepsinde, başta Şia'da, sonra İbadiyye'de hayır ve şer, sünnet ve bid'at, taat ve masiyet bulunmaktadır. İbn Teymiyye'nin sözünden onları nasıl çıkaracaksınız? Ya bu sözü, bütün bid'atçileri dikkate alarak anlayacaksınız ve böylece bütün bid'at ehliyle aynı safta ittifak edeceğiz, ya da selefe tabi olanlar gibi yapacaksınız! Selefe tabi olanlar İbn Teymiyye'nin sözünü sizin anladığınız gibi anlamıyor, sizin açıkladığınız gibi açıklamıyorlar. Bu sözü bid'atçilerle muvalat etmeye delil getirmiyorlar. Onlar, bir yerde bunu delil getirirken diğer bir yerde reddetmiyorlar. Bu, sizin oynamanızdır. Bize gelince, meselenin aslı indimizde sabittir. Sizin gibi çelişkiye düşmüyoruz.

Derim ki: Şayet düşünürsen, şu Seyyid Kutupçuların hali tek başına, Şeyhulislam rahimehullah'ın bu sözünü doğru anlamadıklarını ve yanlış yükleme yapmalarını açıklamaya yeter.

Eğer: "Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah'ın sözünün düzgün ve doğru açıklaması nedir?" dersen;

Derim ki: Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah sünnette bir imamdır. O, sonraki sünnet ehlinin selefi akideyi anlayış ve takrirlerinde dayanağıdır. Buna göre, şu muhaliflerin İbn Teymiyye'nin sözünü az önce geçtiği şekilde salih selefin bid'atçiye hecr, buğz ve düşmanlığa dair icmalarını iptal edip çelişerek açıklamaları gibi, O'nun sözünün bir kısmını alıp, selefi icmalara ve eserî (rivayetlere dayalı) akidelere karşı çıkmamız yaraşmaz.

İmam Begavî rahimehullah Şerhu's-Sunne'de (1/227) şöyle der: "Sahabe, tabiin ve onlara tabi olanlar ile sünnet imamları bid'at ehline düşmanlık ve onlara hecr (dargınlık) uygulama hususunda icma ve ittifak

üzere devam etmişlerdir.”

Durum böyle olduğuna göre yürürlükte olan esaslar, selefin icma’ını koruyarak devam etmeyi gerektirir. İbn Teymiyye rahimehullah bile olsa, sonrakilerden herhangi bir âlimin sözü, ilk asırlardaki icmayı delemez. Sonra, bu âlimin sözünü, sahih ve açık icmaya zıt düşmeyecek şekilde yönlendirmek gerekir.

Bizler Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah’ı, kendisinin sözüne şu muhaliflerin salih selefin bid’atçiden ayrılmaya dair icma’ına aykırı kılarak yaptıkları tuhaf açıklamadan tenzih ederiz. İbn Teymiyye’nin bir vadide, bunların ise başka bir vadide olmaları sana yeter.

Şayet onlar İbn Teymiyye rahimehullah’ın sözünün akışını düşünselerdi elbette maksadını öğrenir, meramını anlarlardı. Lakin onlar O’nun sözünün bir kısmını alarak sözün akışından ayırıyorlar, sonra diledikleri şekilde açıklıyorlar. Onların durumu: “**Namaz kılanlara veyl olsun**” kısmını alıp da ayetin devamındaki: “**Onlar ki, namazlarından gafildirler**” kısmını okumayan kimseye benzer.

Kıymetli kardeşim, işte sana Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah’ın Mecmuu’l-Fetava’daki (28/209) sözünün tamamı! Bu sözleri okuduğunda Şeyhulislam rahimehullah’ın maksadının şu muhaliflerin zannettikleri gibi olmadığını öğreneceksin. Allah ona rahmet etsin, İbn Teymiyye şöyle diyor: “Bir kimsede hayır ve şer, fücur, taat ve masiyet, sünnet ile bid’at bir araya gelirse, onda bulunan hayır oranında muvalatı ve ödüllendirilmeyi hak eder. Yine kendisinde bulunan şer oranında düşmanlık ve cezalandırılmayı hak eder. Bir şahısta ikram ve aşağılamayı gerektiren hallerle şu ve şu haller bulunabilir. Mesela fakir hırsızın çalmasından dolayı eli kesilir, lakin Beytu’l-mal’den onun ihtiyacını giderecek bağış yapılır. Ehl-i sünnet ve’l-cemaatin üzerinde ittifak ettiği asıl budur. Hariciler, mutezile ve onlara uyum gösterenler buna muhalefet ederek, ödüllendirilmeyi hak eden insanın cezayı hak etmeyeceğini söylemişlerdir. Ehl-i sünnet ise şöyle der:

“Muhakkak ki Allah, büyük günah sahiplerine cehennemde azap eder, azap ettiği bu kimseleri lütfu ve rahmetinden dolayı sonra kendilerine izin verilenlerin şefaatiyle çıkarır. Nitekim Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem’den gelen sünnet bu şekilde belirtmiştir.”

Şeyh rahimehullah'ın sözü gördüğün gibi, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin ittifak ettiği esas ile onlara muhalefet eden Harici ve Mutezile'nin sözleri hakkındadır. Onun sözünün bu esas çerçevesinde açıklanması gerekir. Ehl-i sünnet ve'l-cemaat, büyük günah sahibine veya bid'at sahibi olan fasığa kâfir muamelesi yapmaz. Onların katında zina eden kimse bir Yahudi gibi değildir. Onların katında hırsız, puta tapan bir müşrik gibi değildir. Hariciler ve Mutezile ise böyle görmezler. Hariciler bunların hepsini bir sayarlar. Mutezile ise ilk kısımdakileri (büyük günah işleyenleri) dünyada iki menzile arasında bir menzilede sayarlar, sonra ahiretteki durumları hakkında Haricilerle ittifak ederek onların cehennemde ebedî kalacaklarını söylerler.

Şeyhulislam rahimehullah'ın sözleri bu şekilde düzgünce açıklandığı zaman, selefin sözleri ile ittifak etmiş olur. Selefin bid'atçiye hecr uygulanması hususundaki icma'ı ile bu söz arasında bir çelişki yoktur. Ama Kutupçuların ve benzerlerinin açıkladığı gibi batıl şekilde açıklanırsa selefin icma'ına aykırı düşer. İbn Teymiyye rahimehullah ise bundan berîdir.

Bu muhaliflerin Şeyhulislam rahimehullah'ın sözünü bu şekilde batıl olarak açıklayıp, sonra bid'at ehline muvalat için delil getirmeleri şaşırtıcıdır. İbn Teymiyye'nin kendisi, "Bu, ehl-i sünnet ve'l-cemaatin üzerinde ittifak ettikleri bir esastır" diyor. Allah'ım! Hayret doğrusu! Ehl-i sünnet ve'l-cemaat, bid'atçiye muvalat edip, - iddia ettikleri gibi - onda bulunan hayır ve taatten dolayı sevilmesinde ittifak mı etmişlerdir? Ya İbn Teymiyye rahimehullah bu ittifakı aktarmada yanlış yapıyor, ya da salih selefin yolunu delmeye çalışan bu kimseler İbn Teymiyye'nin sözünü açıklamada yanlış yapıyorlar! Şüphesiz ortadaki durum ikincisidir. İbn Teymiyye'nin söylediği de doğrudur, aktardığı ittifak da doğrudur. Lakin bâtıl olsan, şu bâtıl ehlinin getirdikleri açıklamalardır.

Sonra, herhangi bir âlimin sözü açıklanırken kendisinin menheci ve akidesi gözetilmelidir. Bid'atçiye muvalat için sözünü delil getirdikleri İbn Teymiyye rahimehullah'ın, bid'at ehline karşı dikilmede, onlara karşı çıkmada insanların en şiddetlilerinden olduğu, onun siyretinden malum ve meşhurdur. Allah ona rahmet etsin.

Hafız İbn Hacer rahimehullah, er-Reddu'l-Vafir'e takrizinde şöyle diyor: "Şu adamın (yani İbn Teymiyye) Rafızilerden, Hulul ve ittihatçılardan olan bid'at ehline karşı en büyük direnişi yapan insan olması hayret vericidir. Bu konuda pek çok ve meşhur eserleri ve hasıraltı edilemeyecek fetvaları

vardır…”

Şayet Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şu kimselerin menhecinde olduğu gibi; bid’atçiye kendisinde bulunan – iddia ettikleri - hayır ve taat oranında sevgi ve yakınlık gösterileceği menhecinde olsaydı, bid’at âlimleri ve sapıklık kadıları kendisinin asrında onu defalarca öldürmeye kalkmazlardı. Allah onu, onlardan korudu.

Hafız Zehebî rahimehullah, Şeyhulislam İbn Teymiyye hakkında şöyle diyor: “Sağlam sünnete ve selefi yola destek oldu, kendisinden önce çıkmamış meselelerde deliller ve mukaddimelerle sünnete delil getirdi, öncekilerin ve sonrakilerin hücum edecekleri ibareleri kullandı, ondan ürktüler, o da cesaretle üzerine gitti, hatta Mısır ve Şam âlimlerinden bir topluluk üzerine kıyam ettiler, bid’atçilikle suçladılar, tartıştılar, ona büyüklendiler, İbn Teymiyye ise ne korktu, ne yağcılık yaptı, sebat etti. Bilakis, içtihadının, zihninin keskinliğinin, sünnetler ve görüşler hususundaki geniş kapasitesinin, kendisini götürdüğü sonuç olan acı gelen hakkı söyledi. Bununla beraber verâ, mükemmel tefekkür, kavrama çabukluğu, Allah’tan korkma ve Allah’ın haramlarına tazim ile meşhur oldu. Kendisiyle rakipleri arasında hamle savaşları oldu, Şam ve Mısır olayları meydana geldi. Tek bir yaydan dönüşümlü olarak nice atışlar yaptılar, Allah onu kurtardı. Kendisi daima Allah’a yalvarır, yardım isterdi. Tevekkülü kuvvetli idi. Sarsıntılara karşı sebatkâr idi. Devam ettiği virdleri ve zikirleri vardı. Diğer taraftan alimler ve Salihler, askerler ve komutanlar, tüccarlar ve ileri gelenler ile kendisini seven halk tarafından sevilirdi. Çünkü o, gece gündüz dili ve kalemiyle onlara faydalı olmaya kendisini adamıştı.” (ez-Zeyl Ala Tabakati’l-Hanabile 4/394)

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah ve sünnete, selefi akideye destek olma yolunca üstün cihadı hakkındaki bu parlak tablo, Şam’da ve Mısır’da nebevî sünnetin ve eserî akidenin düşmanları tarafından yapılan saldırılar nerede, bid’at ehline muvalat ve muhabbetten bahseden şu muhalifler nerede? Sonra da tutup bid’at ve heva ehline karşı böylesine cihad ve mücadele etmiş bir kimsenin sözünü kendilerine delil getiriyorlar!

İbn Teymiyye üzerine yalan söylüyor ve onun sözünü açıklarken saptırıyorsunuz! Onun menhecine ve itikadına muhalefet ediyorsunuz. Kendi nefislerinize acıyın. Zira İbn Teymiyye adına yalan söyleyen, güneş hakkında yalan söyleyen gibidir.

Şeyhulislam rahimehullah'ın akidesi, menheci, siyreti ve cihadı, parlaklık ve açıklık bakımından güneş gibidir.

İnsanlardan birinin sözünü delil getirmeden edemiyorsanız, işte size (muasır sünnet inkarcısı) Muhammed el-Gazalî'nin kitapları yahut Fehmi Huveydi, yahut Said Havva, Hasen el-Benna'nın ashabı! Onları takip edin, orada hevanıza uyacak, bid'at ehline karşı dostluk ve sevgi duyup aynı safa geçebileceğiniz, cesaretlenebileceğiniz pek çok şey bulursunuz!

Belki de bu sizin için, sünnet imamları adına yalan söylemenizden, onların sözünü olmadık yerlere çekmenizden daha hayırlıdır.

Makalemi, Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah'ın rakiplerine yaptığı duasıyla bitiyorum: "Allah'ım! Onlara kendisiyle hakka hidayet bulacakları bir nur bağışla"

Velâ Konusunda Bid'atçi Kimse, Günahkâr İle Kıyaslanamaz[372]

Allah'a hamd, rasulüne, âline, ashabına ve din gününe kadar O'nun menhecinde gidenlere salat ve selam olsun.

Bundan sonra:

Muhakkak ki Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in Haricilerden, Mu'tezile'den, Cehmiyye'den ve Mürcie'den ayrıldıkları temel esaslardan birisi de şudur: Günahkârlara bir açıdan sevgi ve yakınlık gösterilirken, diğer bir açıdan buğz ve düşmanlık gösterilir. Mürcie'nin iddia ettikleri gibi onlara tamamen sevgi ve yakınlık gösterilmez. Haricilerin iddia ettikleri gibi sevgi ve yakınlık onlardan tamamen de kesilmez. Ancak imanları yönünden onlara sevgi ve yakınlık

---

[372] Ebû Muâz Raid Âlu Tahir'in "İ'lamu'n-Nebhi Ennehu La Yukase'l-Mubtedî Alel-Asî Fi'l-Muhabbeti ve'l-Muvalati Min Vechi" adlı risalesinin tercümesidir.

gösterilir, günahları yönünden buğz ve düşmanlık gösterilir.

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Her Müslümana gereken; sevgisinde, buğzunda, yakınlığında ve düşmanlığında Allah'ın ve rasulünün emrine tabi olmasıdır. Allah ve rasulünün sevdiklerini sever, Allah ve rasulünün buğz ettiklerini buğz eder. Allah ve rasulüne yakınlık gösterenlere yakınlık gösterir, Allah ve rasulüne düşmanlık edenlere düşmanlık eder. Her kimde yakınlık gösterilmesi gereken iyilikler ve düşmanlık gösterilmesi gereken kötülükler varsa ona göre davranılır. Mesela bu dine mensup olan fasıklar gibi. Onlar ödül ve cezayı, yakınlık ve düşmanlık gösterilmesini, sevgi ve buğzu, kendilerinde bulunan iyilik ve kötülüklere göre hak ederler. Zira "**Kim zerre (karınca) ağırlığınca iyilik işlerse onu görür, kim de zerre (karınca) ağırlığınca kötülük işlerse onu görür**." Bu Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in; Haricilere, Mu'tezile'ye, Murcie'ye ve Cehmiyye'ye muhalif olan mezhebidir. Zira onlar bir yönden bunlara meylederken, diğer yönden şunlara meylederler. Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat ise vasattır."[373]

Bu asırdaki gevşemeciler bu esasa karşı sözü yerinden kaydırmak türünden bir tahrif yaparak aşırılık yapmışlardır. Şöyle iddia ediyorlar: "*Bid'at ehline karşı sevgi ve yakınlık gösterilir, onlar sünnete uyum gösterdikleri açıdan övülür ve ikram edilir. Sünnete aykırı düştükleri ve bid'at işledikleri açıdan düşmanlık gösterilir, kınanır ve aşağılanırlar*." Yine şöyle iddia ediyorlar: "*Bu bid'at ehline karşı tavır, şehvetlerine uyan günahkârlara karşı yapılan tavra kıyas edilir*." Veya "*Hepsi de bu dinin fasıkları konumunda oldukları için bid'at ehli ile günahkârlar arasında fark yoktur*."

Bu bozuk esası kökleştirdikten sonra buna delil getirmek için kitaptan, sünnetten, imamların ve ümmetin selefinin âlimlerinin sözlerinden araştırma yapıyorlar, fakat bu bâtıllarını destekleyecek bir şey bulamıyorlar! Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah'ın kitaplarını çokça araştırıyorlar, sonra sadece bid'at ehline buğz ettiğini, onlardan sakındırıp mutlak ve muayyen olarak onları aşağıladığını görüyorlar.

---

[373] Mecmuu'l-Fetava (35/94-95)

Lakin onlar İbn Teymiyye'nin bir yerde geçen kapalı bir sözünü buldular ve çok sevinerek sınıfları ve şekilleri farklı olan birçok yerde yayınladılar. Bu söz, İbn Teymiyye rahimehullah'ın şu sözüdür: "Bilinmeli ki, mümin kimse sana zulmetse ve sana karşı taşkınlık yapsa dahi ona yakınlık göstermek gerekir. Kâfir kimse sana bağışta bulunsa ve sana iyi davransa bile ona düşmanlık etmek gerekir. Muhakkak ki Allah Subhanehu dinin tamamen Allah için olması üzere rasuller göndermiş ve kitaplar indirmiştir. Sevgi; Allah'ın dostlarına, buğz ise Allah'ın düşmanlarına karşı olmalıdır. O'nun dostlarına ikram etmeli, düşmanlarını aşağılamalıdır. Ödül O'nun dostlarına, ceza ise düşmanlarınadır. Bir şahısta iyilik ve kötülük, birr ve fücur, taat ve masiyet, sünnet ve bid'at bir araya gelirse, onda bulunan iyilik oranında kendisine yakınlık gösterilir ve ödüllendirilir. Kendisinde bulunan şer oranında da düşmanlık gösterilir ve cezalandırılır. Bir şahısta ikram etmeyi ve aşağılamayı, gerektiren haller bir araya gelirse mesela bir fakir kimse hırsızlık yapsa, onun eli kesilmekle beraber, kendisine beytu'l-mâlden ihtiyacını giderecek ödeme yapılır. Bu, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in ittifak ettikleri bir esastır. Hariciler, Mu'tezile ve onlara uyum gösterenler buna muhalefet etmişlerdir. İnsanların ya yalnızca ödüllendirilebilecekleri ya da yalnızca cezalandırılabileceklerini söylemişlerdir."[374]

Bazıları bu sözleri İbn Teymiyye rahimehullah'ın diğer bir sözüyle de destekliyorlar: "Muhakkak ki çoğu zaman tek bir fiilde veya tek bir şahısta iki durum bir araya gelir; kötüleme, yasaklama ve ceza bunlardan birine yönlendirildiğinde, onda bulunan diğer türden gaflet edilmez. Nitekim övgü, emir ve ödül bunlardan birine yönlendirildiğinde de diğer yönü hakkında gaflet edilmez. Bir kimse bazı kötülükleri, bid'atleri ve fücuru terk ettiği için övülebilir. Lakin bununla beraber bir başkası da iyilikleri, sünnetleri ve birri işlediği için övülmeyebilir. Bu muvazene ve muadele yoluyla olur. Kim bu yolu tutarsa Allah'ın indirdiği kitap ve mizana göre adaletle hareket etmiş olur."[375]

Gevşemeciler bu iki nakli, bid'at ehli için yorumluyorlar ve Ehl-i Sünnet'e bazı meselelerde uyum gösteren bidatçiye bir açıdan sevgi ve

---

[374] Mecmuu'l-Fetava (28/209)
[375] Mecmuu'l-Fetava (10/366)

yakınlık gösterilip övülmesi, bid'ati ve sünnete muhalefeti açısından da buğz ve düşmanlık gösterilmesi ve kınanması gerektiğini iddia ediyorlar!

Onların bu konuda heva ve cehaletten başka gerekçeleri yoktur!

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah'ın sözü ancak Ehl-i Sünnet'ten olup da, kendisinde bir içtihat, te'vil veya bir şüphe nedeniyle bir bid'ate düşen kimse hakkındadır. Mesela Menazilu's-Sairin sahibi Ebu İsmail el-Herevî gibi! Nitekim Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Bu, el-Cuneyd rahimehullah ve onun emsali olan ârif şeyhlerin kötüledikleri şeylerdendir. Halkın birçokları hatta Kur'an'ı, tefsirini, hadisi ve rivayetleri bilen, Allah'a ve rasulüne içten ve dıştan tazim eden, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetini sevip onu savunan kimseler dahi kasıtsız olarak bu yanlışa düşmüşlerdir. Onlar bunun tevhidin nihayeti olduğunu zannetmişlerdir. Tıpkı Menazilu's-Sairin sahibi gibi. Hâlbuki o ilmine, sünnete uymasına, bilgisine ve dindarlığına rağmen Menazilu's-Sairin kitabında güzel ve faydalı şeyler zikrettiği gibi bâtıl şeyler de zikretmiştir."[376]

Yine şöyle demiştir: "el-Menazil sahibinin zikrettiği "el-fenâ" kavramına gelince, bu ilahiyet tevhidinde değil, rububiyet tevhidinde fenâ'dır. O sebepleri ve hikmetleri nefyetmekle beraber, rububiyyet tevhidini ispat etmektedir. Nitekim Cehm b. Safvan gibi Cebriyeci Kaderîler ve ona tabi olanlardan el-Eşarî ve başkaları da böyle demektedirler. Şeyhulislam (Ebu İsmail el-Herevi) Allah kendisine rahmet etsin, sıfatlar hususunda ispat edenlerle iptal edenler arasındaki farka dair "el-Faruk" kitabını yazarak insanları Cehmî'likten şiddetle uzaklaştıranlardan biridir. "Tekfiru'l-Cehmiyye" kitabını yazmış, yine "Zemmu'l-Kelam ve Ehlihi" kitabını da tasnif etmiştir. Bu konuda ise sıfatları ispatta aşırılığa ulaşmıştır. Lakin o kader meselesinde hikmetleri ve sebepleri nefyeden Cehmiyye'nin görüşündedir."[377]

Derim ki: Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah kendisinde sünnet ve bid'atin bir araya geldiği bir şahıs hakkında konuşmaktadır. Bu sıfat ancak

---

[376] Minhacu's-Sunne (5/241)
[377] Minhacu's-Sunne (5/249)

ehl-i sünnetten olup da içtihada genişlik bulunan bir meselede içtihat etmesi neticesinde bir bid'ate düşen kimse hakkında kullanılır. Zira bizler bu sıfatı bid'at ehli olanlar için de aynı şekilde kullanırsak, sünnet ehlinden olup da, bid'ati, küfre düşürücü olmayan kimseler bunun dışında kalmaz. "*Az da olsa sünnete uyum gösterdikleri bir şeyler olduğu sürece, küfre düşürücü bidati olmayan bid'at ehlinin tamamına bir açıdan yakınlık ve sevgi gösterilebilir*" denilebilir mi?!

Eğer gevşemecilerden (Ehlu't-Temeyyi'den) birisi "Evet" derse!

Onlara şöyle denilir: "Öyleyse Şia, Mu'tezile, Hariciler, Kaderîler, Cebrîler, Mürcie, Eşariler, Sufiler ve bunların dışında eski ve yeni bütün fırkalara bu sevgi ve yakınlığınız kutlu olsun!

Bu, gevşemenin aslı ve bugünkü selefîlere harp açanların hakikatidir! Selefî gençler bu hususa çok dikkat etmelidirler!

Onlardaki bu esas şu kötü etkileri ortaya çıkarmaktadır:

* Bid'at ehlinden bahsedilirken onun iyilikleri ile kötülüklerini tartma (muvazene)!

* Bid'at ehliyle yardımlaşma ve beraber çalışma

* Bid'at ehlini savunma ve onlara destek olma!

* Bid'at ehline sünnet ehli oldukları zannını verme! Zira bunlar, onlardan hakka uygun gördükleri şeyi alacak, hakka muhalif gördükleri şeyi reddedecekler. Bu geniş menhec, bugünkü gevşemecilerin nida ettikleri şişirilmiş yoldur.

* Bid'at ehliyle beraber oturmak!

* Bid'at ehliyle beraber ihtilaf edilen meseleleri önemsizleştirmek!

* Bid’atçi sayma ve cerh etme kapısını kapamak!

Bu bâtıl kökten dallanan bunun gibi b daha birçok bozukluklar vardır.

Derim ki: Selefî’nin “Bid’atçi” ile “günahkâr” arasındaki farka dikkat etmesi zorunludur. Bu meselenin şu açıları vardır:

Birinci açı: Sünnet ve icma, bid’atçi ile günahkâr arasında ayrım gözetmiştir. Bid’atçiyi günahkârdan daha şiddetli kılmıştır. Birincisi, ikincisine kıyas edilemez. Çünkü bu kıyas maa’l-farıktır ve bâtıl bir kıyastır.

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Sünnete ve icmaya göre, muhakkak ki bid’at ehli, şehvetleriyle isyan edenlerden (günahkârlardan) daha şerlidirler. Zira Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Haricilerle savaşılmasını emrederken, zalim yöneticilerle savaşılmasını yasaklamıştır. İçki içen kimse hakkında:

“**Ona lanet etme! Zira o Allah’ı ve rasulünü seviyor**” buyrulmuştur. Fakat Zu’l-Huveysira hakkında şöyle buyurmuştur:

“**Bunun soyundan Kur’an’ı okuyan, okudukları gırtlaklarından inmeyen, dinden (bir rivayette: İslam’dan) okun yaydan çıktığı gibi çıkan bir topluluk çıkacaktır. Biriniz onların namazı yanında kendi namazını, onların orucu yanında kendi orucunu, Kur’an okuyuşları yanında kendi okuyuşunu beğenmeyecektir. Onlarla nerede karşılaşırsanız öldürün. Zira onların öldürdüğü kimseye ve onları öldürenlere kıyamet gününde Allah katında ecir vardır**.” Önceki kaideler gibi bu kaideyi birçok delilleriyle kaydetmiştim.

Sonra günahkârlar; hırsızlık, zina, içki içme ve malı bâtıl yolla yemek gibi yasaklanan bazı günahları işlemişlerdir.

Bid’at ehlinin günahları ise emrolundukları; sünnete ve müminlerin cemaatine uymayı terk etmektir. Haricilerin bid’atlerinin aslı, onlara göre Kur’an’ın zahirine aykırı görünen hususta Rasûlullah sallallahu aleyhi ve

sellem'e ve O'na tabi olanlara itaat etmeyi uygun görmemeleridir. Bu farzın terk edilmesidir. Yine Rafıziler sahabenin adil oluşlarını, onları sevip bağışlanma dilemek gerektiğini kabul etmezler. Bu da farzın terkidir. Kaderiyye Allah Teâlâ'nın kadim ilmine, kapsamlı meşiyetine (dilemesine) ve kâmil kudretine iman etmezler. Bu da farzın terkidir.

Cebriyye kulun kudretini ve meşiyetini (dilemesini) ispat etmez, işi tamamen kadere yüklerler. Bu da farzın terk edilmesidir. Orta yollu Murcieler de böyledir. Onların bid'atleri, fakihlerin bid'atlerinden olup, imamların hiçbiri katında küfür olmasa da, ashabımızdan bazısı onları tekfir edilen bid'atçilere dâhil etmiş ve bu konuda yanlış yapmışlardır. Onlar ancak amelleri veya sözleri imana dâhil görmedikleri için farzı terk etmişlerdir. Murcie'nin aşırılarına gelince cezalandırmayı inkâr etmekte, nasların sadece korkutma içerdiğini, bunların hakikati olmadığını iddia etmektedirler. Bu büyük bir sözdür. Bu da farzı terk etmektir. Yine Vaidiyye, büyük günah işleyenlerin cehennemden çıkacaklarını reddetmekte, şefaati kabul etmemektedirler. Bu da farzın terkidir.

Eğer şöyle denilirse: "*Bu durum, bu haram inanca sahip olan kimsenin tekfirini, fasık sayılmasını ve cehennemde ebedi kalmasını gerektirmez mi?"*

Şöyle denilir: Onlar bu konuda Ehl-i Sünnetin yanında; müminler ile kâfirler menzilesindedirler. Kitap, sünnet ve icma'ın delalet ettiği bir şeye imanı terk etmek sapıklıktır. Böyle bir şeyin varlığına itikad etmese de böyledir. Eğer bu da eklenirse iki durum bir araya gelmiş olur. Onlarda sünnetten bir esas olsa dahi bid'ate düşmüş olurlar."[378]

Başka bir yerde de şöyle demiştir: "Nefsine zulmetmiş olan iman ehline gelince, onunla beraber imanı ve takvası oranında Allah'ın yakınlığı vardır. Nitekim fücuru oranında da bununun zıddı söz konusudur. Bir şahısta ödüllendirmeyi gerektiren iyilikler ile cezayı gerektiren kötülükler bir araya gelirse, ödüllendirilir de, cezalandırılır da. Bu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bütün ashabının, İslam imamlarının ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in

---

[378] Mecmuu'l-Fetava (10/103-105)

görüşüdür. Onlara göre kalbinde zerre ağırlığınca iman bulunan kimse cehennemde ebedi kalmaz.

Hariciler ve Mu'tezile gibi, bu kimsenin ebedi olarak cehennemde kalacağını söyleyenler şöyle derler: "*Kıble ehlinden cehenneme giren bir kimse oradan çıkamaz. Büyük günah sahiplerine ne cehenneme girmelerinden önce, ne de girmelerinden sonra, ne rasulün şefaati ne de başkasının şefaati söz konusudur.*"

Onlara göre bir şahısta ödül ve ceza, iyiliklerle kötülükler bir araya gelemez. Bilakis kim ödüllendirilirse o cezalandırılmaz, kim de cezalandırılırsa o ödüllendirilmez. Bu esasın kitap, sünnet ve ümmetin selefinin icmaından delilleri pek çoktur. Ancak burası bu konunun genişçe inceleneceği yer değildir. Bunun üzerine birçok meseleler ortaya çıkar. Bu yüzden hakiki bir imana sahip kimsenin, günahları olsa dahi, imanı oranında bu amellerden işlemesi mutlaka zorunludur. Nitekim Buhârî Sahih'inde Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hımar (eşek) denilen birisi vardı. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem güldüren biriydi. İçki de içerdi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ona sopa cezası uygulardı. Bir defasında birisi:

"Allah ona lanet etsin, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e ne de çok getiriliyor" dedi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bu adama şöyle buyurdu:

"**Ona lanet etme! Zira o Allah'ı ve rasulünü seviyor**" Bu bize gösteriyor ki, içki içme günahını ve daha başkasını işleyen kimse Allah'ı ve rasulünü seviyor olabilir. Allah'ı ve rasulünü sevmek imanın en sağlam kulpudur. Nitekim zahid bir âbidde bir açıdan Allah ve rasulünü öfkelendiren bir bid'at ve nifak bulunabilir. Sahih'te ve daha başka eserlerde gelen hadisten şöyle anlaşılmaktadır: Müminlerin emiri Ali b. Ebi Taib radıyallahu anh, Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh ve başkaları Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in Hariciler hakkında şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"**Biriniz onların namazı yanında kendi namazını, onların orucu**

yanında kendi orucunu, onların Kur'an okuyuşları yanında kendi okuyuşunu beğenmez. Okudukları Kur'an gırtlaklarını aşmaz ve okun yaydan çıktığı gibi İslam'dan çıkarlar. Onlarla nerede karşılaşırsanız öldürün. Zira onları öldürene ve onlar tarafından öldürülene kıyamet gününde Allah katında ecir vardır. Şayet onlarla karşılaşırsam Ad'ın öldürüldüğü gibi onlarla savaşırım."

Onlar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabı ve müminlerin emiri Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh'ın, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in emriyle kendileriyle savaştıkları kimselerdir. Sahih hadiste Nebî sallallahu aleyhi ve sellem onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"**Müslümanlar arasında ayrılık olduğu zaman bir fırka çıkar, iki taifeden hakka en yakın olanı onlarla savaşır**."

Bu yüzden Sufyan es-Sevri ve daha başka İslam imamları şöyle demişlerdir: "Bid'at, İblise, günahtan daha sevimli gelir. Çünkü bid'atten tevbe edilmez. Ama günahtan tevbe edilir."

Bu sözlerinin manası şudur: Muhakkak ki bid'atten tevbe edilmez." Çünkü bid'atçi bid'atini Allah'ın ve rasulünün meşru kılmadığı bir din edinmiştir. Lakin kötü ameli kendisine süslenmiş ve onu güzel görmüştür. Bu yüzden onu güzel gördüğü sürece ondan tevbe etmez. Zira tevbenin başı, yaptığı şeyin tevbe edilmesi gereken kötü bir şey olduğunu veya onu terk etmenin farz olarak veya müstehap olarak emrolunan bir iyilik olduğunu bilmektir. Hakikatte kötülük olan bu şeyi, bir iyilik olarak gördüğü sürece ondan tevbe etmez. Lakin Allah'ın hidayet etmesi ve hakka irşad etmesiyle hak kendisine ortaya çıkarsa tevbe etmesi mümkün olur. Nitekim Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın hidayet ettiği kâfirler, münafıklar, bid'at ve sapıklık ehli taifeler vardır. Bu, hakkı bildikten sonra ona tabi olmakla söz konusu olur. Bildiğiyle amel edeni Allah bilmediği şeylere de varis kılar."[379]

Derim ki: Bu iki nakilden anlıyoruz ki bid'atçi ile günahkâr arasında fark

---

[379] Mecmuu'l-Fetava 10/7-10)

vardır:

* Günahkârın itikadı ve imanı sahihtir, fiili ise dine aykırıdır. Bu yüzden imanı ve günahı haram sayması açısından övülür, günahı işlemesi açısından da kınanır.

* Bid'atçiye gelince, itikadı bozuktur. O hakiki imanı terk ederek bu hususta muhalefet etmiştir. Çünkü bu muhalefetinin meşru olduğuna itikat etmektedir. Onun durumunun hakikati, kendisine (ilim) ulaşmış ve zıt düşmüştür. Dine zıt düşmesi Allame eş-Şatibî rahimehullah'ın el-İ'tisam'da zikrettiği gibi, din için bu fiiliyle muhalefet etmesidir.

Peki bu bid'atçiye hangi açıdan yakınlık gösterilecek? Onun, kendisi için sevgi gösterilecek sahih itikadı olmadığı gibi meşru bir fiili de yoktur!!

* Günahkâr kimseler yasaklandıkları bazı şeyleri işlerler. Bid'at ehli ise emrolundukları; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e itaat ve ittibayı terk ederler. Bu, farz olan imanı terk etmektir. Nitekim bu, bozuk itikatlar gibi yasaklanmış şeyleri işlemeyi de içerebilir. Böylece sapıklıkları daha fazla artar.

* Günahkârlar kendilerinin dine muhalefet etmekle günahkâr olduklarını ve tevbe etmeleri gerektiğini bilirler. Ancak baskın gelen şehvetin galebesi ve imanlarının zayıflığı sebebiyle bunları işlerler. Bid'at ehline gelince onlara kötü amelleri süslenmiş ve bu kötülükleri iyilik olarak görmüşlerdir. Bundan dolayı tevbe etmeleri gerektiğini görmezler. Çünkü onlar dine muhalif olduklarını düşünmezler. Bu yüzden bid'at İblis için günahtan daha sevimlidir.

Allah kendisine rahmet etsin İmam el-Berbehârî Şerhu's-Sunne'de şöyle demiştir: "Bir kimsede bid'atlerden bir şey ortaya çıkarsa ondan sakın. Zira sana ortaya çıkardıklarından daha fazlasını gizler. Sünnet ehlinden bir kimsenin kötü bir yol ve gidişatta olduğunu, fasık, facir ve zalim bir günahkâr olduğunu görsen, onunla arkadaşlık edip beraber oturabilirsin. Zira onun günahı sana zarar vermez. Ama ibadette gayretli olan zahid bir kimsenin hevâ sahibi olduğunu görürsen onunla oturma, sözünü dinleme, yolda onunla

beraber yürüme. Zira kendi yolunu süslü gösterip seni tehlikeye düşürmesinden emin olunamaz.”

İkinci Açı: Ehl-i Sünnet imamları akideye dair eserlerinde bid’at ehlinden buğz edip düşmanlık gösterme konusunu zikretmişler, mutlak olarak herhangi bir açıdan onlara sevgi ve yakınlık gösterilmesini zikretmemişlerdir. Nitekim bu hususu şehvetleri sebebiyle isyan ve günah ehli olanlar hakkında zikretmişlerdir.

Bu imamların yaptıkları, iki durum arasında fark olduğunu gösterir. Bunların arasında ayrım yapmayan önceki imamların yolu üzerinde değildir.

İmam İbn Batta rahimehullah, el-İbânetu’l-Kubrâ’da şöyle demiştir: “Dinin hususunda bid’at ehlinden hiç kimseye danışma, yolculuğunda onunla arkadaşlık etme. Mümkünse onunla yakın komşu da olma. Zikrettiğimiz hususlardan bir şeye itikad eden herkese karşı darılıp öfkelenmemiz ve bu kimselere yakınlık gösteren, onları destekleyen, savunan ve arkadaşlık eden herkesi de terk etmemiz sünnettendir. Kişi bunu yaparsa sünneti izhar etmiş olur.”

İmam Ebu Osman es-Sâbûnî rahimehullah, Akidetu’s-Selefi ve Ashabi’l-Hadis kitabında şöyle demiştir: “Bid’at ehlini kahretmek, onları zelil etmek, aşağılamak, onlardan uzaklaşmak, onları uzaklaştırmak, onlarla arkadaşlık edenlerden ve beraber bulunanlardan da uzaklaşmak, böylece onlardan uzaklaşıp terk etmek suretiyle Allah Azze ve Celle’ye yakınlaşmak görüşünde ittifak etmişlerdir.”

Yine şöyle demiştir: “Bid’at ve sapıklık ehlinden uzaklaşırlar, hevâ ve cehalet sahiplerine düşmanlık ederler, dinde ondan olmayan şeyler çıkaran bid’at ehline buğz ederler. Onları sevmez ve onlarla arkadaşlık etmez, onların sözlerini dinlemez ve onlarla oturmazlar.”

İmam Begavî rahimehullah da Şerhu’s-Sunne’de şöyle demiştir: “Sahabe, tabiun ve onlara tâbî olan sünnet âlimleri, bid’at ehline düşmanlık edip onları terk etmek hususunda söz birliği (icma) etmişlerdir.”

Şeyh Hamûd et-Tuveycirî rahimehullah, el-Kavlu'l-Belîğ Fi't-Tahzîri Min Cemâati't-Tebliğ'de şöyle demiştir:

"Salih selef bid'at ehlinden sakındırmış ve onlardan sakındırma hususunda mübalağa göstermişlerdir. Onlarla oturmayı, arkadaşlık etmeyi, sözlerini dinlemeyi yasaklamışlar ve onlardan uzaklaşmayı, düşmanlık göstermeyi, onlara buğz etmeyi ve onları terk etmeyi emretmişlerdir."[380]

Şeyh İbn Useymin rahimehullah şöyle demiştir: "Bid'at ehlini terk etmek ile kastedilen; onlardan uzaklaşmak, onlara sevgi ve yakınlık göstermeyi, onlara selam vermeyi, ziyaret etmeyi, hasta ziyaretinde bulunmayı ve benzerlerini terk etmektir. Bid'at ehlini terk etmek, Allah Teâlâ'nın şu ayetinden dolayı farzdır:

"**Allah'a ve âhiret gününe îman eden bir kavmin, babaları yahut oğulları yahut kardeşleri yahut da akrabaları bile olsalar, Allah'a ve Rasûlüne karşı gelen kimselere sevgi beslediklerini göremezsin**." (Mucadele 22)"[381]

Bid'at ehli Allah'a ve rasulüne karşı gelenlerdendir. Onlara sevgi beslenmez ve yakınlık gösterilemez. Bu konuda ümmetin selefi ittifak etmişlerdir. Onların menhecinde gitmek ve onlara muhalefet etmemek farzdır.

Bir kimse şöyle diyebilir: "*Bid'atçiye sevgi ve yakınlık gösterilmeyecek ve değer verilip hiçbir açıdan övülmeyecekse, bu onu kâfire benzetmek olmaz mı? Veya o bir kâfir midir ki, ona hiçbir açıdan sevgi ve yakınlık gösterilmiyor*?

Cevap: Şüphesiz bid'at ehline buğz etmek ve düşmanlık göstermek, sakındırma ve ta'zir babındandır, kâfir ve mürtet sayma babından değildir. Mesela ona selam vermemek, arkadaşlık etmemek, onunla oturmamak, hastalandığında ziyaret etmemek, öldüğünde cenaze namazını kılmamak gibi hükümleri uygulayan kimse hakkında: "Bid'at sahibini tekfir ediyor" denilebilir

---

[380] El-Kavlu'l-Beliğ (s.31-33)
[381] Lum'atu'l-İtikad (s.110)

mi?

İşte bunun gibi, bid'atçiye hiçbir açıdan sevgi ve yakınlık göstermeyen kimseye de, eğer bid'ati küfre sokan bir bid'at değilse, onu tekfir etmediği söylenir. Bu tavır ancak sakındırma, ta'zir ve dinde nasihat babındandır.

Tekfir edilmeyen bid'at ehli, bu dinin fasıklarından ise, aynı günahkârlarda olduğu gibi onlarda da övgüyü ve yakınlığı gerektiren haller ile kınanmayı ve düşmanlığı gerektiren haller bir araya gelmiş olabilir. Lakin bid'atçiye övgüde bulunmaktan ve ona yakınlık göstermekten yasaklanması, cezalandırma, Müslümanlara nasihat ve suçluların yoluna tabi olmaktan sakındırma babındandır. Çünkü insanlar günahkârlara aldanmazlar ama bid'at sahibine aldanırlar.

Başarılı kılacak olan Allah'tır.

Şeyh Rebi b. Hâdî el-Medhalî'ye şöyle soruldu: "Bid'atçi bir kimseye sevgi gösterme ile buğz etme bir araya gelir mi?"

Şöyle cevap verdi: Allah için sevmek ve Allah için buğz etmek imanın en sağlam kulplarındandır. Bu sevgiye ihlas sahibi sadık müminler girer. Çünkü sen bu kimseleri Allah Azze ve Celle için seversin. Bu buğzun kapsamına; çeşitli sınıflarıyla münafıklara ve kâfirlere buğz etmek de girer.

Nitekim bid'at ehli de bu kapsamdadır. Çünkü onların, bid'ati oranında Allah'ın kitabına ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine muhalefetten payları vardır.

Yine akide ve menhec olarak kâfirlere ve münafıklara uyum göstermek suretiyle yaptıkları muhalefetten dolayı buğzdan nasipleri vardır.

Selefin sözlerini ve sünnet kitaplarının genelini iyi düşünecek olursak, böyle bir dağıtımı bulamayız. Bid'at ehli meselesinde kalbi bir açıdan sevgi göstermeye ve diğer bir açıdan buğz göstermeye dağıtmayı bulamayız. Selef'te bulacağımız şey; bid'at ehline karşı yalnızca buğz etmek ve onları terk

etmektir. Hatta imamlardan, sünnet imamlarından biri olan, müceddidlerden sayılan, Şerhu's-Sunne, Tefsir ve daha birçok faydalı eserlerin sahibi el-Begavi rahimehullah ve Şerhu Akideti's-Selefi Ashabi'l-Hadis adlı eserin sahibi İmam es-Sâbûnî rahimehullah gibi birçok kimse, bid'at ehline buğz edilmesi, onların terk edilip alakanın kesilmesi konusunda icma nakletmişlerdir. Bu sahabenin ve onlardan sonrakilerin icma ettikleri bir husustur.

Bir kimsenin sevgi ve buğzu bir araya getirebileceğini, bunları iki kısma ayırıp dağıtabileceğini, işlediği bid'at kadar buğz edip, kalan sünnet kadarıyla sevgi gösterebileceğini zannetmiyorum. Bu imkânsız olanı yüklemek olurdu. Bu İslam imamlarından bir kimsenin sözü dahi olsa, herkesin sözü alınabilir veya reddedilebilir. Onun sözlerinin durumu aynı sünnet imamlarının sözleri gibidir. Hak olanı kabul eder ve başımız üzerine kaldırırız. Hatalı olan sözler ise reddedilir. Her sözü alınıp, hiçbir sözü reddedilmeyecek olan ancak Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'dir. Selef, sahabe hata etmesine rağmen, birbirlerine hürmet eder, saygı gösterirlerdi. Lakin onların hatası alınmaz. İsmet (korunmuşluk) ancak Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ve nebiler (aleyhimu's-selâm) için, tebliğ ettikleri konularda söz konusudur. Onlardan başkaları ise hataya düşmekten korunmuş değillerdir. Bu yüzden ne Ömer radıyallahu anh'ın ne Osman radıyallahu anh'ın bir şey hakkında şüpheli gelen bir sözünü almadıklarını, reddettiklerini görürsün.

Ali, İbn Abbas ve İbn Mes'ud radıyallahu anhum'un şüpheli gelen sözünü reddetmişlerdir. Onlardan sonraki büyük imamlardan; Said b. el-Museyyeb, Malik, el-Evzâî, es-Sevrî, eş-Şafiî, Ahmed b. Hanbel ve daha başkalarının bazı sözlerini almamışlar, ancak hakka uygun olan, kitap ve sünnete uygun olan sözlerini almışlar, bununla beraber onlara hürmet etmişler, onlardan razı olmuşlar ve onların hata da eden, isabet de eden müçtehitler olduklarına itikat etmişlerdir. Bu, hakkında içtihadın caiz olduğu, Allah'tan ve rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'den bir nas bulunmayan meseleler hakkındadır.

"*Kendisinde bulunan sünnet oranında sever, onda bulunan bid'at oranında da buğz ederiz*" sözüne gelince, selefte böyle bir söz bulunmaz.

Nitekim bazı kitaplarda bu fikrin münakaşasını yaptık ve "muvazene (iyiliklerle kötülükleri tartma)" ehline ve onlara bağlananlara reddiye verdik. "Bir kimseye onda bulunan sünnet oranında sevgi gösterilir, bidati oranında da buğz edilir" görüşünü Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah'ın sözüyle gizliyorlar. Bu iddiaları selefin ve onlara uyanların sözleriyle, hatta icmalarıyla reddettik. Allah'tan bizleri sünnet üzerinde sabit kılmasını dileriz.

Lakin buğzun farklı dereceleri vardır. Bir Yahudiye, bir Hristiyana buğzdan daha fazla buğz edilir. Hristiyanlara da, Yahudilere de buğz eder, onları sevmeyiz. Lakin Yahudilerin düşmanlığı daha şiddetlidir.

"**İman edenlere düşmanlık bakımından insanların en şiddetlileri olarak Yahudileri ve şirk koşanları bulursun**." (Maide 72)

Hristiyanların Müslümanlara buğzu veya düşmanlığı ise Yahudilerinkinden daha azdır. Bu sabit bir şeydir. Bunu vakıa ve tarih ispatlamıştır. Müslüman, Hristiyanların ülkelerinde yaşamaya güç yetirebilir. Nitekim Müslümanlardan birçok kimsenin Hristiyan ülkelerinde yaşayabildiklerini görürsün. Ama Yahudi ülkelerinde yaşamaya güç yetiremezler. Hatta Yahudiler, kendi ülkeleri bir tarafa, Hristiyanların ülkelerinde dahi onlara musallat olurlar.

Aynı şekilde bir sünnî de Rafızilerin yanında yaşayamaz. Yahudilerden bile görmeyeceği baskı ve eziyetler görür. Onlarda bulunan küfürlere rağmen Rafizileri nasıl sevebiliriz? Onlar bize Yahudilerin bize buğzundan bile daha fazla buğz ederlerken onları nasıl sevebiliriz? Sevgiyi bizimle onlar arasında nasıl taksim edebiliriz? Sen selefin hiçbir kitabında bu muvazeneyi göremezsin. Biz birçok fırkaları olan Sufilere ve diğer bid'at ehline, Eş'arilere ve diğerlerine buğz ettiğimizde, Yahudilere ve Hristiyanlara buğz ettiğimiz gibi buğz etmeyiz. Yani sevgi de iman gibi artar ve eksilir. Kullar hakkındaki sevginin farklı dereceleri vardır. Buğz da böyledir. Yahudilere olan buğzum, Hristiyanlara olan buğzum gibi değildir. Bid'at ehline olan buğzum da böyle değildir.

Eğer Yahudi ve Hristiyan kâfirleri, mesela Eşari ve Sufiler gibilerine

saldırırsa onları savunuruz. Bu bid'at ehline buğz etmemize rağmen, o düşmanlara karşı bunları müdafaa ederiz. Onların bize karşı buğzu ise daha şiddetlidir. Onlarda böyle bir sevgi dağılımı yoktur. Onların yapması gereken şey bizleri sevmeleri ve üzerinde bulunduğumuz şeye dönüş yapmalarıdır. Lakin ne sevgi ne de insaf gösterirler. Bilakis bazı aşırıları zulüm ve düşmanlık ederek bizi tekfir ederler. Biz ise onları tekfir etmeyiz ve onlara düşmanlığımızı kâfirlere olan düşmanlık derecesine vardırmayız."[382]

Bid'at Ehlinin ve Fâsıkların İmamlığı

Müslümanların Halifesinin Tayin Ettiği Fasık İmamın Arkasında Namaz Kılmak

Bir şahıs bir cemaate imam oldu ve kıbleye karşı tükürdü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de bakıyordu. İmam namazı bitirince Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem cemaate şöyle buyurdu:

"**Şu şahıs size namaz kıldırmasın**." Bu defadan sonra aynı şahıs o cemaate imam olmak istedi, cemaat ona mani oldu ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sözünü ona haber verdiler. O kimse Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e:

"Öyle mi buyurdunuz?" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Evet**" buyurdu. Zannediyorum ki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona:

"**Çünkü sen Allah'a ve Resulüne eza ettin**" buyurdu.[383]

---

[382] Rebi b. Hâdî el-Medhalî, Avnu'l-Bârî (2/981)

[383] **Sahih.** Ebû Dâvud (481) İbn Hibbân (4/515) Taberanî *Evsat* (6/215) Ahmed (4/56)

İbn Ömer radıyallahu anhuma Haccâc'ın arkasında namaz kılmıştır.[384]

İbn Mesud ve başka sahabeler de (radıyallahu anhum) el-Velid b. Ebi Muayt'ın arkasında namaz kılmışlardır. El-Velid bir gün onlara sabah namazını iki rekat kıldırmış sonra da: "Sizin için artırayım mı?" demiştir. İki kişi Osman radıyallahu anh'e onun hakkında şahitlik etmiş ve ona had cezası olarak kırk sopa vurulmuştu."[385]

Hasen el-Basri: 'Namazı kıl, onun bid'ati kendisinedir' demiştir.[386]

İbn Hazm şöyle demiştir: "Sahabelerden (radıyallahu anhum) birinin el-Muhtar (es-Sekafi), Abdullah b. Ziyad, el-Haccac ve bunlardan daha fasık olanlarının arkasında namazı terk ettiklerini bilmiyoruz. Nitekim Allah Azze ve Celle:

"**İyilik ve takva üzere yardımlaşın. Günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın**" (Maide 2) buyurmuştur. Namazları mescidlerde cemaatle kılmaktan güzel iyilik yoktur. Kim buna davet ederse, bu davete icabet ederek iyilik ve takvada yardımlaşmak farzdır. Beş vakit namazın mescidlerde cemaatle kılınmasını iptal etmekten büyük küfür ve günah yoktur. Bu konuda yardımlaşmamız haramdır. Aynı şekilde oruc, hac, cihad da böyledir. Kim bunları yaparsa, onunla beraber yaparız. Kim de günaha çağırırsa ona icabet etmeyiz ve yardım etmeyiz. Bütün bunlar aynı zamanda Ebu Hanife, Şafii ve Ebu Suleyman'ın da görüşüdür."[387]

Nevevi şöyle demiştir: "Fasığın arkasında namaz sahihtir, haram olmasa da mekruhtur. Yine şayet imam bidatçi ise ve bidatinden dolayı tekfir edilen biri değilse onun arkasında namaz sahih olsa da mekruhtur. Eğer

---

[384] **Sahih.** İbn Ebî Şeybe, (2/84) *el-İrvâ',* (525)
[385] **Sahih.** Muslim (1707)
[386] **Sahih maktu.** Buhârî, (*Ezan,* 56); *Fethu'l-Bârî,* (2/158).
[387] El-Muhalla (4/214) bkz.: Şafii, er-Risale (no:88) Fethu'r-Rabbani Min Fetava'ş-Şevkanî (6/2927-2932)

bidatinden dolayı tekfir edilen biriyse namaz sahih değildir."[388]

Kâfir olduğu bilinen kimsenin arkasında ise namaz sahih olmaz. Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye ﷺ der ki: 'Başkasının ardında kılma imkânı varken, bidatçilerin ve heva ehlinin ardında namaz sahih olmaz. Bu konuda Müslümanların halifesi ile başka imamların hükmü farklıdır. Müslümanların halifesinin ardında namazı -halife bidatçi de olsa- ancak bid'at ehli terk eder. Eğer bid'atinden dolayı tekfir ediliyorsa ardında namaz kılınmaz.'[389]

Müslümanların Halifesi Bulunmadığında, Bidatçi ve Zalimlerin İşgal Ettikleri Camilerde Namaz

Huzeyfe radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Müslümanların cemâatinden ve imamlarından (halifelerinden) ayrılma**" buyurdu.

"Eğer onların cemâati ve imamı yoksa (ne yapayım)?" dedim.

"**Bir ağaç kökü dişlemek zorunda kalsan bile, sana bu halde iken ölüm gelinceye kadar o fırkaların hepsinden ayrıl**" buyurdu.[390]

Müslümanların Kureyş'ten bir halife etrafında toplanan cemaati yoksa ve müslümanlar cemaatle namaz şiarını kendi aralarında mescid kurarak ikame edemiyorlarsa; zalim, fasık, kafir veya bidatçi yöneticiler tarafından işgal edilip, fasık imamların atandığı mescidlerde cemaatle namaza katılmaları, yukarıda zikrettiğimiz açıklamalarda görüldüğü gibi meşrudur.

İmam, cemaatin bilmediği bir hata işlerse veya cemaatin bilmediği şekilde bir rüknü terk ederse, cemaatin namazı sahihtir: Ebû Hureyre radıyallahu anh anlatıyor: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

---

[388] El-Mecmu (4/150)
[389] Tecridu'l-İhtiyarât, (s.17).
[390] **Sahih.** Buharî (3411); Muslim (1847).

‘(İmamlar) sizin için kılarlar. Doğru kılarlarsa (sevabı) sizedir. Hatalı kılarlarsa (sizin namazınızın sevabı) sizedir, hata onların aleyhlerinedir.’[391]

Ömer radıyallahu anh unutarak cünüp şekilde insanlara namaz kıldırdı. Sonra bu namazı iade etti. Cemaat ise iade etmedi.[392]

Ancak bu durumda, namazın sıhhatiyle ilgili olarak şu hususlara dikkat edilir:

1- Namazı vaktinde kılmazlarsa, onlara uyulmaz, namaz vaktinde kılınır.

Ebu Zerr radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem dizlerime vurdu ve şöyle buyurdu:

“**Namazı vaktinden erteleyen bir toplulukla kalırsan nasıl hareket edersin?**” ben:

“Ne yapmamı emredersin?” dedim. Buyurdu ki:

“**Sen namazı vaktinde kıl. Sonra ihtiyacını gör. Namaz için kamet getirildiğinde mescidde bulunursan, o namazı kıl**.” Bir rivayette

“**O sana nafiledir**” buyrulmuştur.[393]

Onlarla kılınan namazın nafile olduğunun belirtilmesi, böyle cemaate katılmanın farz olmadığını göstermektedir. Yine onlarla beraber kılınan namaz farz niyetiyle de kılınamaz:

Meymune’nin azatlısı Süleyman’dan: “İbn Ömer radıyallahu anhuma

---

[391] **Sahih.** Buhârî, (694).
[392] **Sahih mevkuf.** Darekutni (1/364)
[393] **Sahih.** Muslim (648)

namaz kılmakta olan bir kavme geldi. “Onlarla beraber namaz kılmayacak mısın?” dedim. “Ben namazı kıldım. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim:

“**Bir namazı aynı günde iki defa kılmayın.**”[394]

2- Namazın ta’dili erkanına uymadıkları takdirde namaz geçersizdir. İade etmek gerekir. Namazın şartları bölümünde tadili erkanın farz oluşunun delilleri zikredilmişti.

3- Bayram namazında olduğu gibi, mezheplerden birine tabi olarak sünnette gelen şekle muhalif bir şekilde kıldıkları namaz geçersizdir.

Müslümanlar, sapıkların işgal ettikleri mescidlerde cemaate katılmak zorunda olmasalar da, önemli bir şiar olan cemaatle namazı ikame için kendi mescidlerini oluşturup Cuma , bayram ve cemaat namazlarını ikame etmelidirler:

Ukbe b. Amir radıyallahu anh’den: “Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“**Ümmetimden iki taife helak olur: Ehli Kitap ve Ehli liben! Ehli kitap: Allahın kitabını Allahın indirdiğinden (sünnetten) başkasıyla tevil ederek müslümanların alimleriyle mücadele edecekler. Ehli liben ise Cuma ve cemaatleri terk edecekler, bedevileşeceklerdir**."[395]

---

[394] **Hasen.** Nesai (2/114) Ebu Davud (2/286) Şeyh Mukbil, Camiu’s-Sahih (1011)

[395] **Sahih.** Taberani (17/297) Hâkim (2/374) Ahmed (4/155) Ebu Ya’la (1746) Buhari Halku Ef’ali’l-İbad (615) Herevi Zemmu’l-Kelam (2/28) Elbani Sahiha (2778)

Bid’at Ehliyle Oturmak

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ

“**Allah size Kitapta “Allah'ın âyetlerine küfredildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, (onlar konuyu değiştirip) başka bir konuşmaya dalmadıkça, onlarla birlikte oturmayın.” (diye bir âyet) indirmişti. Aksi halde, siz de onlar gibi olursunuz**.” (Nisâ 140)

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

“**Âyetlerimiz üzerinde (lüzumsuz münakaşaya) dalıp (onlar hakkında ileri geri) konuşan kimseleri gördüğün zaman, (onlar konuyu değiştirip de) başka bir konuya dalmadıkça onlardan uzak dur. Eğer şeytan bunu sana unutturursa, hiç olmazsa hatırladıktan sonra, zâlim kişilerle beraber oturma**.” (En’âm 68)

İmrân b. Husayn radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ سَمِعَ بِالدَّجَّالِ فَلْيَنْأَ عَنْهُ فَوَاللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِيهِ وَهْوَ يَحْسِبُ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ فَيَتَّبِعُهُ مِمَّا يُبْعَثُ بِهِ مِنَ الشُّبُهَاتِ أَوْ لِمَا يُبْعَثُ بِهِ مِنَ الشُّبُهَاتِ

“**Deccâl’i işiten ondan uzaklaşsın. Allah’a yemin olsun, kişi ona gider de, onu mü’min zannederek attığı şüphelere veya onun hakkında**

meydana gelen şüphelere tabî oluverir."[396]

Ebû Hureyre radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ

"**Kişi dostunun dini üzeredir. Her biriniz kiminle dostluk ettiğine baksın**."[397]

Abdurrahman b. Yezid rahimehullah'tan: Abdullah b. Mes'ud radıyallahu anh şöyle dedi:

إِيَّاكُمْ وَمَا يُحْدِثُ النَّاسُ مِنَ الْبِدَعِ , فَإِنَّ الدِّينَ لَا يَذْهَبُ مِنَ الْقُلُوبِ بِمَرَّةٍ , وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ يُحْدِثُ لَهُ بِدَعًا حَتَّى يُخْرِجَ الْإِيمَانَ مِنْ قَلْبِهِ , وَيُوشِكُ أَنْ يَدَعَ النَّاسُ مَا أَلْزَمَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَرْضِهِ فِي الصَّلَاةِ وَالصِّيَامِ وَالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ , وَيَتَكَلَّمُونَ فِي رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ , فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ الزَّمَانَ فَلْيَهْرُبْ» . قِيلَ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَإِلَى أَيْنَ؟ " قَالَ: «إِلَى لَا أَيْنَ» . قَالَ: «يَهْرَبُ بِقَلْبِهِ وَدِينِهِ , لَا يُجَالِسُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْبِدَعِ

"Sizleri insanların çıkardıkları bid'atlerden sakındırırım. Şüphesiz din, kalplerden tek seferde gitmez. Lakin şeytan bunun için bid'atler çıkarır da, iman kişinin kalbinden gider. İnsanların Allah'ın kendilerini sorumlu tuttuğu;

---

[396] **Sahih.** Ahmed (4/341); Ebû Dâvûd (4/116) Sahîhu'l-Câmi (6301)

[397] **Hasen.** Ahmed (2/303, 334); Ebû Dâvûd (4833); Tirmizî (2378) Hakim (4/188) el-Elbani, es-Sahiha (927)

namaz, oruç, helal, haram gibi farzları terk edip, rableri Azze ve Celle hakkında konuşmaları yakındır. Kim bu zamana yetişirse kaçsın." Denildi ki:

"Ey Ebu Abdirrahman! Nereye kaçsın?" İbn Mes'ud radıyallahu anh dedi ki:

"Nereye değil! Kalbiyle ve diniyle kaçsın. Bid'at ehlinden hiçkimseyle beraber oturmasın."[398]

Ebû Kılâbe şöyle dedi: "Hevâ ehliyle oturmayın ve onlarla tartışmayın. Zira ben sizi sapıklıklarına daldırmalarından veya sizi bildiğiniz konularda şüpheye düşürmelerinden emin değilim."[399]

Hişâm dedi ki: "el-Hasen (el-Basrî) ve Muhammed (b. Sîrîn) şöyle derlerdi: "Hevâ sahipleriyle oturmayın. Onlarla ne tartışın ne de onları dinleyin."[400]

Mufaddal b. Muhelhel şöyle demiştir: "Şayet bir bid'at sahibi senin yanına oturur da bid'atinden konuşsaydı ondan sakınır ve ondan kaçardım. Lakin o meclisinin başında sana sünnete dair hadisler rivayet eder, sonra da sana bid'atini bulaştırır. Belki de bu senin kalbine yapışır. Peki, onu kalbinden nasıl çıkaracaksın?"[401]

Sâbit b. Aclân şöyle dedi: "Enes b. Mâlik'e, İbnu'l-Museyyeb'e, el-Hasen el-Basrî'ye, Saîd b. Cubeyr'e, eş-Şa'bî'ye, İbrahim en-Nehâî'ye, Atâ b.

---

[398] **Hasen mevkuf.** El-Lâlekâi, İtikad (196) Esbehânî, et-Tergib ve't-Terhib (477) Esbehânî, el-Hucce Fi Beyani'l-Mahacce (1/339)

[399] **Sahih maktu.** Dârimî (1/120); el-Lâlekâî (1/134) Ebû Nuaym, Hilye (2/287); İbn Asâkir, Tarihu Dımeşk (28/298); Beyhakî, Şuabu'l-İmân (7/60); İbn Sa'd, Tabakat (7/184); Ebû Ubeyd, el-Emsâl (s.22); İbn Ebî Zemeneyn, Usûlu's-Sunne (236); Âcurrî, eş-Şerîa (111, 1973); Firyâbî, el-Kader (327, 331); İbn Vaddâh, el-Bid'a (119); Abdullah b. Ahmed, es-Sunne (99) Şeyh Mukbil b. Hadi, Neşru's-Sahîfe (s.52)

[400] **Sahih maktu.** Dârimî (1/121); İbn Batta, el-İbâne (2/444); el-Lâlekâî (1/133) İbn Sad, Tabakat (7/172); İbn Abdilberr, el-Câmi (2/96); Beyhakî, Şuab (7/61); Herevî, Zemmu'l-Kelâm (754); İbn Vaddâh, el-Bid'a (126); Ebû İshâk el-Cuzcâni, Ahvâlu'r-Ricâl (s.36) Şeyh Mukbil b. Hâdî, Neşru's-Sahîfe (s.51)

[401] **Hasen maktu.** İbn Batta, el-İbâne (2/444)

Ebî Rabâh'a, Tâvus'a, Mucâhid'e, Abdullah b. Ebî Muleyke'ye, ez-Zuhrî'ye, Mekhûl'e, el-Kâsım b. Abdirrahman'a, Atâ el-Horâsânî'ye, Sâbit el-Bunânî'ye, el-Hakem b. Utbe'ye, Eyyûb es-Sahtiyânî'ye, Hammâd'a, Muhammed b. Sîrîn'e, Ebû Âmir'e – ki o Ebû Bekr es-Sıddîk'a yetişmişti – Yezîd er-Rakkâşî'ye ve Suleymân b. Mûsâ'ya yetiştim. Hepsi de bana cemaatte bulunmamı emrediyor ve hevâ sahiplerinden beni yasaklıyorlardı."[402]

Sufyân es-Sevrî'den: Bid'at sahibiyle oturan kimse şu üç şeyden birinden kurtulamaz: Ya başkasına bir fitne olur, ya kalbine bir şey girer de bu sebeple Allah onu cehenneme atar, ya da şöyle der: "Allah'a yemin olsun ne konuştuklarına aldırmıyorum. Ben kendime güveniyorum." Her kim göz açıp kapayıncaya kadar dini konusunda Allah'tan emin olursa, ondan onu çekip alır."[403]

Abdullah b. Mes'ûd radıyallahu anh şöyle dedi: "İnsanları dostlarıyla değerlendirin. Zira kişi ancak hoşlandığı kimselerle dostluk eder."[404]

İbn Avn şöyle demiştir: "Bid'at ehlinin meclislerine katılanlar bize karşı bid'at ehlinden daha şiddetlidirler."[405]

El-Evzâî şöyle derdi: "Bizden bid'atini gizleyenler, kaynaştıkları kimseleri gizleyemezler."[406]

Yahyâ b. Saîd el-Kattân şöyle dedi: "Sufyân es-Sevrî, Basra'ya geldiğinde Rebî' b. Subeyh'in durumuna ve insanlar katındaki değerine baktı. "Onun mezhebi nedir?" diye sordu. "Onun sünnetten başka mezhebi yoktur" dediler. "Yakın dostları kimlerdir?" diye sorunca: "Kaderîlerdir" dediler. Bunun

---

[402] **Hasen maktu.** Taberânî, Musnedu'ş-Şâmiyyîn (3/279); el-Lâlekâî (1/132) İbn Asâkir, Tarih (11/134); Fesevî, el-Ma'rife (3/375)

[403] İbn Vaddâh, el-Bid'a (s.89).

[404] **Hasen mevkuf.** İbn Ebî Şeybe (25592); Taberânî, Mu'cemu'l-Kebîr (9/187); İbn Batta, el-İbâne (2/477) İbn Ebi'd-Dunya, el-İhvan (38) Abdurrazzak (4/307)

[405] İbn Batta, el-İbâne (2/473)

[406] **Hasen maktu.** İbn Batta, el-İbâne (2/452) el-Lâlkâi (1/137 no:257) İbn Ebi'd-Dunya el-İhvan (no:40)

üzerine: “O halde o da bir kaderîdir” dedi.”[407]

Muâz b. Muâz şöyle dedi: “Yahyâ b. Saîd’e şöyle dedim: “Ey Ebû Saîd! Kişi kendi görüşünü gizlese de, oğlunu, arkadaşını veya meclisine katıldığı kimseleri gizleyemez.”[408]

Muhammed b. Ubeydillah el-Gullâbî şöyle dedi: “Şöyle deniliyordu: Hevâ ehli, kaynaştıkları ve sohbet ettikleri kimseler dışında herşeylerini gizleyebilirler.”[409]

Bidât Ehliyle Oturan da Terk Edilir

Ahmed b. Ömer Bâzemûl, “Salih selefin, bid’atten ve bid’at ehlinden ayrılmak (hecr) ile onlarla beraber olanlardan ve onları övenlerden sakındırmak hususundaki menhecini gözetmek maslahattır, Sapmış Halefîn (sonrakilerin) cerh, ta’dil ve nasihatlerdeki maslahatları kötüleyen ve çirkinlikleri güzel gösteren menheci ise tamamen mefsedettir” başlıklı yazısında şöyle demiştir:

Şüphesiz hamd Allah içindir. O’na hamd eder, O’ndan yardım ister ve O’ndan bağışlanma dileriz. Nefsilerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah’a sığınırız. Allah kimi hidayet etmişse onu saptıracak yoktur. Kimi de saptırmışsa onu hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki Allah’tan başka ibadete layık hak ilah yoktur, o birdir, ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem O’nun kulu ve rasulüdür.

Dikkat edin! Sözlerin en doğrusu Allah’ın kelamıdır. Yolların en hayırlısı Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’in yoludur. İşlerin en kötüsü dinde sonradan çıkarılanlardır. Dinde her sonradan çıkarılan bir bid’attir, her bid’at

---

[407] **Sahih maktu.** İbn Batta, el-İbâne (2/452).
[408] **Hasen maktu.** İbn Batta, el-İbâne (2/479)
[409] **Sahih maktu.** İbn Batta, el-İbâne (2/479).

sapıklıktır ve her sapıklık da ateştedir.

Şüphesiz selefin menhecine sarılmak azizdir, bu menhecde yürüyen de çok azdır. Lakin işlerin en garip ve en çirkini; müdafaa ve püskürtme ve bid'at ehline karşı kahramanlık alanlarında kendilerini selefiliğe nispet edenlerin selefi âlimlere ve talebelerine eleştiri ve karalamalarda bulunmalarıdır.

Huzeyfe radıyallahu anh şöyle der: "Bil ki sapıklığın en hakikisi; karşı çıktığın şeyi kabul etmeye ve kabul ettiğin şeye karşı çıkmaya başlamandır. Seni televvünden (delilsiz olarak renkten renge girmekten, görüşler değiştirmekten) sakındırırım. Zira Allah'ın dini tektir."

Hatta temel esasları ve kuralları değiştirip tahrif ederek ve nasları eğip bükerek nefsini savunmaya kalkar. Allah'ın diniyle hevasına göre oynar. İmam Malik b. Enes şöyle demiştir: "Mutlaka oynayacaksan, dininle oynama!"

Bazı sahtekârların, ilmiyle ve konumu ile mağrur olanların yıkmaya çalıştığı bu esaslardan birisi de cerh ve ta'dil esası, bid'at ehlinden, onlarla sohbet etmekten ve onları övmekten sakındırma esaslarıdır.

Nitekim selef, bid'at ehliyle oturmaktan, onlarla sohbet etmekten ve onları övmekten sakındırmışlardır. Kim böyle bir şey yaparsa nasihat edilir ve sakındırılır. Eğer bunu terk etmezse onlara (bid'at ehline) katılır ve ona değer verilmez.

Peki ya onlarla oturan, onları savunan, onlara destek vererek ülfet eden nasıl olur?

Ya sünnet ehlini eleştiren ve onlar hakkında karalama yapanın durumu nasıl olur?

Şüphe yok ki bu gibi kimseler daha düşüktürler. Selefî olduklarını iddia etseler dahi onlar bid'at ve sapıklık ehline nispet edilirler.

Sünnet ehli olan bir selefi; hevâlar (bid'atler) zikredildiği zaman onlara

gazap eden ve onlara taassup göstermeyen kimsedir.

Ebu Bekr b. Ayyaş şöyle demiştir: “Sünnet ehli; hevâlar (dinde sonradan çıkarılan görüş ve ameller) zikredildiği zaman onlardan hiçbirine taassup göstermeyen kimsedir.”

Süleyman b. Harb şöyle demiştir: “Sünnetten kıl kadar ayrılan kimse sünnet ehlinden sayılmaz.”

Derim ki, Allah ona rahmet etsin, doğru söylemiştir. Zira sünnete muhalefet eden çok az bir şey hususunda dahi olsa sünnetten ayrılmıştır. Şüphesiz onun durumu büyük bir kötülüğe varır. Ancak Allah’a tevbe eden ve hakka dönen hariçtir.

El-Berbehari şöyle demiştir: “Dinde sonradan çıkarılan şeylerin küçüklerinden sakın. Zira küçük bid’atler büyüklere dönüşür.”

Her bir selefi ve hakkı dileyen herkes için, bid’at ve heva ehlinden ayrılmanın, sakındırıldıktan sonra onlarla sohbet edip onları öven ve onları savunan kimsenin onlara katılması gerektiğini ifade eden şu nasları zikredeceğim:

Mus’ab b. Sad şöyle demiştir: “Fitneye düşmüşlerle oturma. Zira onlara karşı sen iki halde birisindesin: Ya seni de fitneye düşürür ve ona tabi olursun, ya da sen ondan ayrılmadan önce sana eziyet verir.”

Hasen el-Basri ve İbn Sirin şöyle demişlerdir: “Hevâ ehliye oturmayın, onlarla tartışmayın, onları dinlemeyin.”

Ebu Kılabe şöyle demiştir: “Heva ehliyle oturmayın, onlarla tartışmayın. Zira ben sizi sapıklıklarına daldırmalarından veya bildikleriniz hakkında sizi şüpheye düşürmelerinden emin olamam.”

İbn Avn şöyle demiştir: “Bid’at ehliye oturanlar bize karşı bid’at ehlinden daha şiddetlidirler.”

Sufyan es-Sevri şöyle demiştir: “Kim bir bid’at sahibi ile oturursa şu üç halde birinden kurtulamaz: Ya başkaları için bir fitne olur, ya kalbine gideremediği bir şüphe girer de Allah onu cehenneme sokar, ya da “Vallahi onların konuştuklarına aldırmıyorum, ben kendime güveniyorum” der. Her kim dini hakkında göz açıp kapayıncaya kadar Allah’tan emin olursa, kendisinden bu dini alır.”

Fudayl b. Iyaz şöyle demiştir: “Kim bir bid’at sahibiyle oturuyorsa, ondan da sakın.”

İmam Ahmed şöyle demiştir: “Bid’at ehliyle hiçkimsenin oturmaması, onların arasına karışmaması ve onlarla ünsiyet etmemesi gerekir.”

Ebu Davud, İmam Ahmed b. Hanbel’e şöyle sordu: “Sünnet ehli olarak gördüğüm birisini, bid’at ehlinden biriyle görürsem onunla konuşmayı terk edeyim mi?” Ahmed dedi ki: “Hayır, ona kendisiyle beraber gördüğün kimsenin bid’at sahibi olduğunu öğret. Eğer onu terk ederse onunla konuş, terk etmezse o da ona katılır.”

El-Berbehari şöyle demiştir: “Bir kimseyi heva ehlinden biriyle beraber görürsen onu sakındır ve onu tanıt. Eğer öğrendikten sonra hala onunla oturmaya devam ediyorsa o kimseden de sakın. Zira o bir hevâ sahibidir.”

İbn Batta şöyle demiştir: “Bilin ki ey kardeşlerim, ben bazı toplulukların sünnet ve cemaatten ayrılmalarının, bid’atlere ve çirkinliklere mecbur kalmalarının, kalplerine bela kapısının açılıp hakkın nurunun basiretlerinden engellenmesinin sebebini düşündüm ve bunun iki açıdan olduğunu gördüm:

Birincisi: Kendilerini ilgilendirmeyen, bilinmemesinin akıl sahibine zarar vermediği ve anlamasının mümine fayda vermediği şeyleri çokça araştırıp çokça sormaları.

İkincisi: Fitnesinden emin olunmayan ve sohbeti kalpleri ifsad eden kimselerle oturmaları.”

Yine şöyle demiştir: “Ey Müslümanlar topluluğu! Allah’tan korkun Allah’tan! İçinizden hiç kimseyi, kendi nefsine güzel zannı ve tuttuğu yol hakkındaki bilgisi, şu hevaların ehlinden biriyle oturmaya ve böylece dinini riske atmaya sürüklemesin! O şöyle der: “Ben onun yanına münazara etmek veya görüşünden döndürmek için gidiyorum” Şüphesiz onların fitnesi deccalin fitnesinden şiddetli, sözleri kuduz mikrobundan daha bulaşıcı ve kalpleri ateş korundan daha yakıcıdır. Nitekim onlara lanet ve hakaret eden bazı insan toplulukları gördüm ki, onlara karşı çıkmak ve reddiye vermek için onlarla oturdular. Onlar da kendilerine gizlice, ince fikirlerle yaygılar döşediler, nihayet onlardan oldular.”

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle dedi: “…Bunlar ne söylediklerini ve Müslümanların dinine muhalefet ettiklerini gayet iyi bilmektedirler. Bu sebeple bunlara intisap eden, bunları savunan, övüp yücelten, kitaplarına değer veren, bunlara yardım ve desteğiyle tanınan, bunları eleştirmeyi hoş görmeyen veya onların sözlerinin mahiyetini, bu kitabı onun yazıp yazmadığını bilmediği mazeretiyle ve ancak bir cahilin ya da münafığın ileri sürebileceği benzeri mazeretlerle onları mazur görmeye kalkışan herkesin cezalandırılması gerekir. Hatta durumlarından haberdar olup da onlara karşı çıkmaya yardım etmeyen herkesin de cezalandırılması gerekir. Çünkü böylelerine karşı kıyam edilip de mücadelede bulunmak en önemli farzlardandır…”

Şeyh Salih el-Fevzan şöyle demiştir: “Kendisinde hak olan bazı unsurlar bulunsa dahi bid’atçıya saygı göstermek ve onu övmek caiz değildir. Zira onların övülmesi, onların bid’atlerine revaç ettirir. Bid’atçileri bu ümmetten kendilerine uyulacak kimselerin saflarına sokar. Selef bizi bid’atçiye güvenmekten, onları övmekten ve onlarla oturmaktan sakındırmıştır. Onlarda hak olan bazı unsurlar bulunsa dahi, bid’atçiden sakındırılması ve onlardan uzaklaştırılması gerekir. Zira sapıklık onlarda galip gelmiş ve haktan bir şey bırakmamıştır. Lakin onlarda bid’at unsurlar, muhalefetler ve kötü fikirler bulunduğu sürece onları övmek caiz değildir. Bid’atlerine göz yummak caiz değildir. Çünkü bu bid’ate teşvik olur ve sünnetin değerini alçaltmak olur. Bu yol, bid’atçilerin ortaya çıkıp ümmete önderlik etmelerine vesile olur. Allah onlara imkân vermesin! Onlardan sakındırmak gerekir.”

Allahu ekber! Bu imamlar şayet selefilik iddia eden kimselerin bid'at ehlinden birilerini savunduklarını, sapıklık kurumlarını savunduklarını görselerdi nasıl olurdu? Şayet onların sünnet ehlini karaladıklarını görselerdi nasıl olurdu? Onlar kendilerinin selef menheci üzerinde olduğunu nasıl zannedebiliyorlar! Hâlbuki onlar daha önce bid'at ehlini eleştirmeye dair tasnifler yapıyorlardı! Şimdi ise daha önce karar verdikleri şeyin aksine tasnifler yapıyorlar!

Onlara hangi bir mazeret vardır?

Allaha yemin olsun hakkın kuyruğu olman, senin için batılın başı olmaktan hayrlıdır!

Bu yüzden ben bütün açıklığıyla şunu ilan ediyorum:

Kendisini bu temel esastan ilgisiz bırakan herkes, selefî olduğunu iddia etse dahi, halini açıklamamızdan, iç yüzünü ortaya koymamızdan, kitaplarını, konferanslarını ve derslerini değersizce duvara çarpmamızdan, ismen kendisinden sakındırmamızdan çekinsin!

Şeyh Salih el-Fevzan şöyle demiştir: "Hataya ve sapmaya karşı uyarmanın kuralı, teşhis edilmesinden sonra, eğer durum kendilerine aldanılmaması için muhalefet eden şahısların ismini açıklamayı gerektiriyorsa, özellikle kendilerinde fikirde, gidişatta veya menhecde sapma bulunan şahıslar, insanlar arasında meşhur iseler, onlara güzel zan besleniyorsa, isimlerinin zikredilmesinde ve menheclerinden sakındırılmasında sakınca yoktur. Alimler, cerh ve tadil ilminde ravileri ve onlar hakkında söylenen eleştirileri zikretmişlerdir. Şahıslarından dolayı değil, ancak ümmete nasihat edip onlardan din alınmaması veya Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem adına yalandan korunmaları için bunu yapmışlardır.

Öncelikli kaide; eğer isminin zikredilmesi zarar verecekse veya bunda bir fayda yolsa, sahibinin ismini zikretmeden hataya uyarmaktır. Ama durum, insanları o kişiden ve menhecinden sakındırmayı gerektiriyorsa ismi açıklanır. Bu, Allah için, kitabı için, rasulü için, Müslümanların imamları için ve halkın

geneli için nasihattendir. Özellikle de insanlar arasında o kişi meşhur ise, ona güzel zan besleniyorsa, insanlar onun kasetlerinin ve kitaplarının fitnesine düşmüşseler isminin açıklanması ve insanların ondan sakındırılmaları gerekir. Çünkü böyle bir sükut, insanlara zarar getirir. Mutlaka açıkça eleştirilmesi gerekir. Bu ancak Allah için, kitabı için rasulü için, Müslümanların imamları için ve halkın geneli için nasihat olarak yapılır. Hata, insanların fark edemedikleri şekilde gizli ise, onu reddetmek de gizli olur. Ama ortaya çıkmışsa açıkça reddedilmesi gerekir. Ancak bu hatanın sahibi, nasihat edildiğinde bu hatadan dönecekse o başka."

Allah'ın salat ve selamı nebimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabının üzerine olsun.[410]

Soru: "Yanımızda selefi bir genç var. Lakin vela ve bera konusunda zayıf birisi olup bazı şüpheci kimselerle beraber bulunuyor. Bazı selefiler de onun hakkında: "O selefi değil" derken, diğer bazıları: "O selefidir, ama vela ve bera konusunda zayıf. Ona nasihat etmeye devam edilmeli" diyorlar. Bununla beraber o şüpheci kimseler de bu gençle bir araya gelip ziyaret ediyorlar. Bu gence karşı nasıl davranmalıyız?

Şeyh Abdulaiz el-Ber'î'nin cevabı: "Selefi'nin aşmaması gereken sınırları bulunmak zorundadır. Evet, bu sınırda durduğu zaman bid'at ehlinden hiç kimse ona yaklaşmaz. Sen sünnet üzeresin, bid'at ve sapıklık ashabına kulaklarını açarsan kalbin kayar veya kayacak gibi olur. Kendini tehlikeye atma! Bu bid'atçiden bir şey işittiğinde sana bir zarar vermeyecek olsa dahi nefsine karşı güzel zamanda aşırı gitme!

Bid'atçi zehir gibidir. Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem: "Hastayı sıhhatlinin yanına sokmayın" buyurmuştur. Yine: "Cüzzam'lıdan, aslandan kaçar gibi kaç" buyurmuştur. Fikri cüzzamlı olan kimse, bedeni cüzzamlı olan kimseden daha tehlikelidir. Evet, bid'at ehlinden sakınma üzere olmalısın! O şahıs bid'atçi, sen ise sünnet ehlisin! "Ben ona nasihat ediyorum, şöyle

---

[410] Şeyh Ahmed b. Ömer Bazemul Hafizehullah'ın şu linkteki yazısı: http://www.sahab.net/forums/index.php?showtopic=96268

açıklıyorum” diyorsun! Bu kelam da nedir!? Büfe’de çay içmeler, Arabada tek başına gitsen bile telefon mesajları, Whatsapp mesajları vs. bu üslup neyin nesidir?! Sen sünnet ehlisin, o ise bid’at sahibi! O Allah’a tevbe etmedikçe onu terk et, onunla oturma! Nefsini bid’at ehliye oturmaya alıştırma! Bu bir tehlikedir!

“Kuduz hastalarının yanına sağlıklı kimseyi sokmak fayda vermez, lakin sağlıklı kimseler kuduz olur.”

Bir kutudaki tek bir çürük elma, yanındaki elmaları da çürütür. Sen onun yanında oturursan seni bozar. Onu terk et! Evet, ona kardeşlerinin doğru şekilde nasihat etmek gerektiğini zikrediyorsunuz. Onun menheci hakkında şüphelenmeleri doğrudur. Bu yüzden akıl sahiplerinden üç veya dört kişi onunla oturup, olabildiğince yumuşak ve en güzel ibarelerle nasihat etmelidir. Bundan sonra ya sizi tercih eder, ya da bid’atçi hizipçi (dernekçi)leri tercih eder.”[411]

Bid’atçi Kimdir?

Şeyh el-Elbânî rahimehullah şöyle demiştir:

“Bid’atçi olduğu söylenmesi gereken kimdir meselesine gelince; o, Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem’in: “Her bid’at sapıklıktır ve her sapıklık ateştedir” sözüne muhalefet eden kimsedir. Sonra Allah Azze ve Celle’ye yakınlaşmak için Allah’ın dininde yenilik çıkaran veya Allah Azze ve Celle’nin dininde başkasının çıkardığı bir bid’at ile yakınlık sağlamaya çalışan kimsedir.

Ama kendisinden bir bid’at meydana gelip de bunu kaidedeki gibi kastetmeyene gelince; o kimse Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem’in “her bid’at sapıklıktır” kaidesini benimseyen bir kimsedir. Lakin hata eder ve bid’at çıkarır. Nitekim bazı müçtehitler bazen haram olan bir şey hakkında mubah olduğunu söyleyebilmiştir. Bu İslam’da caiz değildir. Ancak böyle bir müçtehit ecir alır, onun harama düştüğü söylenmez. Aynı şekilde bid’atçi olmadığı

---

[411] Link: http://olamayemen.com/index.php?article_id=12042

halde ondan bir bid'at meydana gelebilir. Bu kendisinin sadece bir içtihadıdır. Lakin hakikatte o bir bid'attir ve bu konuda o müçtehide bid'atçi denmez."[412]

Fetvadan çıkan sonuçlar:

1- Her bid'at sapıklıktır kaidesine muhalefet eden; yani bazı bid'atleri sapıklık olarak görmeyen kimsedir. Böyle bir kimse bid'atçi hükmünü hak eder.

2- Allah'a yakınlık/ibadet maksadıyla dinde yenilik çıkaran kimse – samimiyetle, ilmin kuralları çerçevesinde içtihat eden bir ilim ehli değilse - bid'atçi hükmünü hak eder.

3- Başkasının çıkardığı bir bid'atle amel ederek Allah'a yakınlaşmaya çalışan kimse bid'atçidir.

4- Her bid'atin sapıklık olduğunu kabul etmekle beraber içtihada ehil olan bir ilim ehlinin samimiyetle ve ilmin kaidelerine uygun hareket ederek içtihat etmesi ve hata etmesi neticesinde, böyle bir âlim bid'atçi olarak nitelenemez.

İbn Kayyım rahimehullah İ'lamu'l-Muvakki'in'de şöyle demiştir: "Her halukarda kıyamet günü Allah katında, kendisine bu gibi meselelerle ilgili hadis ya da sahabî sözü nakledilir, bu hadis ve sözlerle çelişecek bir başka hadis ya da söz de bulunmaz ise, bunları arkasına atarak Allah Teâlâ'nın taklit edilmesini yasakladığı kişileri taklit edenler için hiçbir mazeret yoktur. Alim şöyle der: "Sünnete aykırı olması halinde benim sözüm ile hükmetmen sana helal olmaz. Hadis sahih ise benim sözüme aldırış etme." Âlim kendisine böyle bir şey söylememiş olsa bile, kişiye düşen böyle davranmasıdır. Bu, onun için zorunluluktur, hiçbir kaçamağı olamaz. Âlim bunun aksini söyleyecek olsa, kişiye düşen alime değil, delile tabi olmaktır…"

[412] Şeyh el-Elbani'nin resmi sitesi Kaset: 704 fetva no: 10

Bid'atçiliğe Hükmetmek

Soru: "Şeyhimiz, Allah size ihsan etsin, size ve ilminize bereket versin. Bir sorum var. İki alim cerh etme, bid'atle itham ve sakındırma hususunda ihtilaf ettiğinde sakındırmayı bid'atle ithama çeviren kayıt nedir? Selefi bir kimsenin görüşlerden birini tercih eden kardeşlerine karşı tutumu nasıl olmalıdır?

Şeyh Muhammed Bazemul'un cevabı: Soruda cerh etme (tecrih), bid'atçilikle suçlama (tebdî') ve sakındırma (tahzir) kelimeleri zikredilmektedir.

Tecrih; cerh etmekten gelir. Bu kişinin dindeki adaleti veya hafızası hususunda eleştirilmesidir. Her tecrih (cerh etme) tebdî' (bidatçilikle suçlama) demek değildir. Fakat her tebdî' bir cerh etmedir.

Bir kimseyi bid'atinden dolayı bid'atçilikle suçlamak durumlara göre farklıdır:

Bazen bir sözü veya bir fiili bid'at olmakla nitelenir ve o zaman kendisinin çıkardığı veya işlediği bid'atten dolayı ona bid'at sahibi denilir.

Bazen de şahsın kendisi bid'at ile nitelenir ve ona "Mubtedi': bid'atçi" denilir. Bu da kendisine hüccet ikame edilip inad etmesi ve hevasına uyup hakka dönmemesi halinde olur. Bu kimse hevâ ve bid'at ehlidir.

Tahzir; bir şahıstan, bir meseleden, bir hükümden, bir üsluptan veya bir fikirden sakındırmak demektir. Şahsın cerh edilmiş bir bid'atçi olması gerekmez. Bu konuda kişiye yumuşak veya şiddetli yahut acilen sakındırma yapılabilir. Kişinin sözünde çokça kullandığı bir ibare ele alınarak sakındırılabilir veya onun bid'at veya sapıklığından sakındırılabilir.

İlim talebesinin bir şahıs hakkında durumun hakikatini öğrenmek için bir âlime veya kendisinden daha iyi bilen birine müracaat etmesi gerekir.

Âlimler bu konuda şahsın durumu hakkındaki kendi bilgilerine göre

ihtilaf edebilirler, o kişinin durumundan haberdar olmayabilirler. Bu insanlar hakkındaki bilgiye göre değişiklik arz edebilir.

Bu yüzden soru sahibine nasihatim; sözün sahibi olan âlime başvurması ve sürekli olarak tesebbütte bulunmasıdır. (Sözün sahibi olan âlimin kendisinden sormasıdır.) Bu meselelerdeki ihtilafı kaldırmak için en uygun yol budur.

İlim talebesi bu meselelerde ilim ehline tabi olmalıdır. En selametlisi budur. Kendi başına acele edip tavır almamalıdır. Bu konuyu yönlendirebildiği kadarıyla âlimlere bırakmalıdır.

Allah'tan herkes için başarı ve doğruluk dilerim.[413]

Soru: "Selefî bir kimse bir bid'ate düşse, kardeşleri ona nasihat edip sabretseler ve ona açıklasalar, buna rağmen bid'atinde ısrar edip dönmezse bu durumda o kişinin bid'atçi olduğuna hükmedilir mi? Selefiler onu bid'atçi görerek uzaklaşabilir mi ve ondan sakındırabilirler mi? Yoksa buna âlimin mi hükmetmesi gerekir? Bize açıklayın, Allah size bereket versin.

Şeyh Muhammed Bâzemul'un cevabı: Eğer kardeşlerinin sözleri ona fayda etmez ve dönmezse ondan ve sözlerinden sakındırılır. İlim ehline danıştıktan sonra da onun bid'atçi olduğuna hükmedilir. Yardım istenecek olan Allah'tır.[414]

Soru: "Bid'at sahibi ile mubtedi (bid'atçi) arasındaki fark nedir?"

Muhammed b. Ömer Bazemul'un cevabı: "Bid'at sahibi; bid'at bir söz/görüş söyleyen veya bir bid'at işleyen, fakat kendisine hüccet ikame edilmemiş olan kimsedir.

Eğer ona hüccet ikame edilir de hevaya uyarak ve şahsi görüşü delilin

---

[413] Link: http://www.ajurry.com/vb/showthread.php?t=40569
[414] Link: http://www.ajurry.com/vb/showthread.php?t=41799

önüne geçirerek hücceti reddederse o bir mubtedi’ (bid’atçi)dir, heva ehlidir. Onun Ehl-i Sünnet katında bir saygınlığı yoktur.

Burada hüccet ikamesinin ilim ve irade şartlarının yerine gelmesine ve cehalet, hata ve te’vil gibi engellerinin kalkmasına ihtiyacı olduğu düşünülmelidir.

Soru: “İnsanı selefi’likten ne çıkarır? Kişide muamelelerinde bazı muhalefetler varsa ve yalan söylüyorsa o selefin menheci üzerinde midir? Ona selefi diyebilir miyiz?

Muhammed b. Ömer Bazemul’un cevabı: Kişi inadı ve Ehl-i Sünnetin üzerinde olduğu büyük meselelerde veya cüz’i meselelerin birçoğunda muhalefet ederek hevaya uyar da, hüccet kendisine ikame edildiği halde delilin gerektirdiğine dönmezse selefilikten çıkar. Yahut Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem ve onunla gelenler dışında kendisine bir imam edinir veya bir şey belirler, dostluk ve düşmanlığını ona göre yaparsa selefilikten çıkar.

Bid’ate Çağıranlara Nasıl Davranılır?

Şeyh Rebi b. Hadi hafizehullah’a şöyle soruldu: “Bu zamanda bid’atçiye hecr etmenin (ona darılıp uzaklaşmanın) sınırları nelerdir? Onunla konuşmak, ona selam vermek ve hasta olduğu zaman ziyaret etmek gibi hakları yerine getirmek caiz midir?

Cevap: Hayır. Bid’atine çağıran bid’atçiye darılmak, bağları koparmak ve ondan sakınmak gerekir. Eğer had cezalarını uygulayan bir İslam devleti varsa, bid’at davetçilerinin şerrini engellemek için onları öldürür. Bu islam âlimlerinin katında bid’ate davet edenin hükmüdür.

Soru: Şeyhimiz! Hizipçiler bu bid’at davetçilerinden sayılır mı?

Şeyh Rebi: “Evet. O fitne davetçisidir. Batılı destekler ve onu savunur. Ona karşı nasıl sükût edilebilir! Mesela Kutbiyye (Seyyid Kutupçular), sünnete harp açan biri gelse ve habis tekfirci metodunu benimsese, hurafeci ve kabirci

olsa dahi onu bir dost edinirler.

Hurafecilere dostluk eden bu Seyyid Kutupçuların birçok örnekleri vardır. Onlara kötülük olarak Seyyid Kutub'a dostluk etmeleri yeter. O, Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in ashasına ve Musa aleyhi's-selâm'a hakaret eden, hulul ve vahdeti vücud görüşünde olan bir kimsedir. Onlar kötülük ve bela ehlidirler.

Şu an İslam âlemi Seyyid Kutub'un menhecine ve belasına uymaktadır. Cezayir'de, Afganistan'da ve her yerde olanları görüyorsunuz! Bu menhec pis bir menhecdir. Onlar yalan ve takiyye ehlidirler. Bununla beraber maalesef selefi olduklarını iddia etmektedirler."[415]

Bid'at Ehlini Reddetmek Cihaddır

Bilmek gerekir ki, cerh ve ta'dil ile sapıklık ve bid'at ehlini reddetmek ilimlerin en şereflisi ve en gereklisidir. Zira hak batıldan; sünnet, bid'atten ve sünnet ehli, bid'at ehli olandan bu sayede ayrılır. Nitekim seleften ilim ehli bid'at ehlini reddetmişler, onların kusurlarını ve batıllarını açıklamışlar, bu konuda birçok kitaplar telif etmişlerdir. Öyle ki bu husus, her zaman ve her mekânda bid'at ehlini reddeden Ehl-i Sünnet âlimlerinin menheci olmuştur. Nitekim Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "**Sonradan gelen her bir neslin arasından bu ilmi adaletli olanları yüklenip taşır. Bunlar aşırı gidenlerin tahriflerini, batıl ehlinin sahiplenmelerini ve cahillerin yanlış tevillerini bertaraf ederler**."[416]

Bu, usulü ve kaideleri olan bir ilimdir. Bunu ancak âlimler yerine getirmişlerdir. Bizler onlardan nakleden ve onların menhecinde yürüyerek onların izlerine uyan kimseleriz. Allah'tan başarı ve sebat dileriz. Bu husus, iyiliği emretmek ve kötülüğü yasaklamak kapsamında olup Allah yolunda cihaddandır.

---

[415] Şeyh Rebi b. Hadi el-Medhali'nin Fetvaları (1/307)

[416] İbnul Vezir el-Yemanî Ravzu'l-Basim (1/21-23) Elbani; Tahricu'l-Mişkat (1/82-83/248)

Cerh ve ta'dil ilmi iki kısma ayrılır. Hadislerin ravileri ve isnadları hakkındaki cerh ve ta'dil ilmi hususunda kitaplar yazılmış ve ravilerin durumları açıklanmıştır. İkinci kısmı ise bid'at ve sapıklık ehlini red ile şahitlikler hakkındaki cerh ve ta'dil ilmidir ki kıyamet gününe kadar devam edecektir.

Allah Azze ve Celle, Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'i hidayet ve hak din ile göndermiş, sahabeler de tertemiz hak üzere O'na tabi olmuşlardır. Sonra Kitap ve Sünnete muhalif olan bid'at fırkaları ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunun üzerine sahabeler onları reddederek karşı çıkmışlar, onların batıllarını açıklamışlar ve onlardan sakındırmışlardır. Salih selef ve onlara en güzel şekilde tabi olanlar da onların yolunda devam etmişler, birisi çıkıp din hakkında ilimsiz olarak konuştuğunda onu reddetmiş ve ondan sakındırmışlardır. Bu Allah için ve rasulü sallallahu aleyhi ve sellem için nasihattir.

Muhalifi reddetmek Ehl-i Sünnet akidesinin esaslarındandır. Bu, iyiliği emretmek ve kötülüğü yasaklamaktır. Kitap ve sünnete muhalefet eden, bid'at ve sapıklıkları yayanlara karşı nasıl sükût edilebilir? İlim ehli, Ehl-i sünnetten ve ilim ehlinden biri olsa dahi, reddedilip yanlışının açıklanması gerektiğinde, kitap ve sünnete muhalefet eden herkesi reddetmeye devam etmişlerdir. Peki ya ehl-i sünnetten ve ilim ehlinden olmayan kimselerin, hatta Allah'a davet kapısını cehaletle ve zulümle tıkayan, haramı helal, helali haram sayan, bid'atleri yayarak hak davete karşı kafa tutanları reddetmemek nasıl düşünülebilir? Böylesini reddetmek daha önceliklidir ve dinen farzdır. Batıl hakkında sükût etmek ise ilmi gizlemektir. Şayet hata yapan ve cehaletiyle davete engel olan herkese karşı susulsa ve yanlışı açıklanmasa ortam kaosa döner ve herkes din hakkında konuşmaya başlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**İçinizden hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten yasaklayan bir ümmet bulunsun.**"

"**İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın**."

"**Asr'a yemin ederim ki, insan muhakkak hüsrandadır. Ancak îman edenler, sâlih amel işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler böyle değildir**."

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "**Din nasihattir**" Sahabeler: "Kimin için?" dediler. Buyurdu ki: "**Allah için, Kitabı için, rasulü için, müslümanların imamları ve geneli için**"[417]

"**Sizden biriniz kendisi için istediği şeyi kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz**."[418]

"**Sizden her kim bir münker görürse eliyle değiştirsin, buna gücü yetmezse diliyle değiştirsin. Buna da gücü yetmezse kalbiyle. Bu ise imanın en zayıfıdır**."[419]

Adiy b. Hâtim radıyallahu anh'den: "Bir adam Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında hutbe verdi ve şöyle dedi: "Kim Allah'a ve rasulüne itaat ederse doğru yolu bulmuştur. Kim de bu ikisine isyan ederse sapmıştır" Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Sen ne kötü bir hatipsin. "Kim de Allaha ve rasulüne isyan ederse" de.**"[420]

İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan: Bir adam Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve bir mesele hakkında konuştu. O sırada: "Allah ve sen dilersen" dedi. Bunun üzerine Nebî sallallahu aleyhi ve sellem: "**Beni Allah'a ortak mı koştun! Yalnız Allah dilerse demelisin.**"[421]

Ebu Vakıd el-Leysi radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn gazasına giderken müşriklerin çevresinde toplandıkları, "Zatu envat" dedikleri üzerine silah ve diğer eşyalarını astıkları bir ağaca uğradı. Müşrikler topluca onun çevresinde oturuyorlardı. Sahabeler dediler ki: "Ey Allah'ın Rasulu müşriklerin olduğu gibi bizim de bir "Zatu envat"ımız olsa iyi olmaz mı? Bize de böyle bir yer seç?" Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Subhanallah! Bu sizin dediğiniz kardeşim Musa'nın**

---

[417] **Sahih**. Muslim (iman 95)
[418] **Sahih**. Buhari (13) Muslim (iman 71)
[419] **Sahih**. Muslim (iman 78)
[420] **Sahih**. Muslim (Cuma 48)
[421] **Sahih**. Ahmed (no:1839) Buhari Edebu'l-Mufred (783) Nesai Sunenu'l-Kubra (10759) ve başkaları rivayet etmişler, Şeyh el-Elbani sahih demiştir. es-Sahiha (139)

kavminin dediğine benzer. Onlar da “Ey Musa! Müşriklerin ilahları olduğu gibi bizim için de ilahlar edin” dediler. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizden öncekilerin adetlerini birer birer işleyeceksiniz."[422]

Amr b. Yahyâ’dan: Babamı, babasından (naklen) şöyle rivayet ederken duydum: (Babam) dedi ki: "Sabah namazından önce Abdullah b. Mes'ûd'un kapısının önünde otururduk. Çıktığında, onunla beraber mescide giderdik. Neyse (bir gün) Ebû Mûsâ el-Eş'arî yanımıza geldi ve: "Ebû Abdirrahman (Abdullah b. Mes’ûd) şimdiye kadar yanınıza çıktı mı?" dedi. "Hayır" dedik. O da bizimle beraber oturdu. Nihayet (Abdullah) çıktı. Çıkınca toptan ona ayağa kalktık. Sonra Ebû Mûsâ ona şöyle dedi: "Ey Ebû Abdirrahman! Biraz önce mescidde yadırgadığın bir durum gördüm. Ama yine de, Allah'a hamd olsun, hayırdan başka bir şey görmüş değilim. (Abdullah): "Nedir o?" diye sordu. O da; "Yaşarsan birazdan göreceksin" dedi (ve) şöyle devam etti:

"Mescidde halkalar halinde, oturmuş, namazı bekleyen bir topluluk gördüm. Her halkada (idareci) bir adam, (halkadakilerin) ellerinde de çakıl taşları var. (İdareci): "Yüz defa Allahu ekber deyin" diyor, onlar da yüz defa Allahu Ekber diyorlar. Sonra, yüz defa La ilahe illallah, deyin diyor, onlar da yüz defa La ilahe illallah diyorlar. Yüz defa Subhânallah deyin diyor, onlar da yüz defa Subhânallah diyorlar."

"Peki, onlara ne dedin?" dedi. "Senin görüşünü bekleyerek -veya "senin emrini bekleyerek"- onlara bir şey söylemedim." dedi. Dedi ki; "Onlara kötülüklerini sayıp (hesap etmelerini) emretseydin ve (bununla) iyiliklerinden hiçbir şeyin zayi edilmeyeceğine dair onlara güvence verseydin ya!" Sonra gitti, biz de onunla beraber gittik. Nihayet o, bu halkalardan birine geldi, başlarında durdu ve şöyle dedi: "Bu, yaptığınızı gördüğüm şey nedir?"

Dediler ki; "Ey Ebû Abdirrahman! (Bunlar) çakıl taşları. Onlarla Allahu Ekber, La ilahe illallah ve Subhânallah deyişleri sayıyoruz." (Bunun üzerine Abdullah b. Mes'ûd) dedi ki; "Artık kötülüklerinizi sayıp (hesap edin)! Ben,

---

[422] **Sahih.** Tirmizi (2180) Ebu Ya’la (3/30) Ahmed (5/218) İbn Hibban (15/95) Taberani (3/244)

iyiliklerinizden hiç bir şeyin zayi edilmeyeceğine kefilim. Yazıklar olsun size ey Muhammed ümmeti! Ne çabuk helâk oldunuz! Peygamberinizin -salallahu aleyhi ve sellem- şu sahabesi (içinizde hâlâ) bolca bulunmakta. İşte onun elbiseleri, (henüz) eskimemiş; kapları, (henüz) kırılmamış. Canım elinde olan (Allah'a) yemin olsun ki, sizler kesinlikle (ya) Muhammed'in dininden daha doğru yolda olan bir din üzerindesiniz (-ki bu imkânsızdır) veya bir sapıklık kapısı açmaktasınız."

Onlar; "Vallahi, Ey Ebû Abdirrahman, biz, başka bir şey değil, sadece hayrı (elde etmeyi) istedik" dediler.

(O da) şöyle karşılık verdi; "Hayrı (elde etmek) isteyen niceleri vardır ki onu hiç elde edemeyeceklerdir. Rasûlullah -salallahu aleyhi ve sellem- bize haber vermişti ki; "**Kur'an'ı okuyacak olan bir topluluğun (bu okuyuşları sadece dilde kalacak), onların köprücük kemiklerini ileriye geçmeyecek**."[423] Vallahi, bilmiyorum, belki onların çoğu sizdendir." Sonra (Abdullah) onlardan yüz çevirdi. (Amr b. Yahya'nın dedesi) Amr b. Seleme, bundan sonra şöyle dedi: "Bu halkalardaki (insanların) çoğunu, en-Nehrevân olayında, Haricîlerin yanında bize karşı vuruşurken gördük."[424]

Bunlar ve sözün uzamaması için terk ettiğimiz daha başka pekçok deliller, hatanın reddedilmesinin ve muhalife karşı çıkmanın farz olduğunu göstermektedir. Bu konuda esas; iyiliği emretmeyi ve kötülüğü yasaklamayı emreden naslardır.

---

[423] hadisin bu kısmı hakkında;bkz.: Muslim (1/663); İbn Mâce (1/59); Ahmed (1/380, 404).el-Elbânî, es-Sahîha (2005)

[424] **Sahih mevkuf**. Bu rivayet İbn Mes'ud radıyallahu anh'den birçok rivayet yoluyla gelmiştir. Bkz.: Darimi (1/79). Abdurrazzak (5408-5409); Ahmed, Zühd (2116); Taberânî (9/125-128 no: 8628-8639); İbn Vaddah, el-Bid'a (s.8-13 no: 9-24); Ebû Nuaym, el-Hilye (4/380-381); Ziyâ el-Makdisî, İttibau's-Sunen (s.1); Eslem b. Sehl Bahşel, Tarihu Vasıt (s.198); Ebû Şâme el-Bâis (s.14); Suyuti el-Emru Bi'l-İttiba (s.83) İbnu'l-Cevzi Telbîsu İblîs (s.17). Heysemî, Mecmau'z-Zevâ'id'de (1/181); el-Elbânî, es-Sahîha'da (5/4) ve et-Tarhûni, Kâsımî'nin Cem'u'l-Fevâid adlı eserinin tahkikinde (s.9) sahih demişlerdir.

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Sünneti emretmek ve bid’ati yasaklamak iyiliği emir ve kötülüğü yasaklamaktır ve bu salih amellerinden en üstünlerindendir…”

Yine İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Birisi Ahmed b. Hanbel’e şöyle dedi: “Bana; “Filan kimse şöyledir, falan kimse böyledir” demek ağır geliyor.” Bunun üzerine Ahmed dedi ki: “Sen susarsan, ben susarsam cahil kimse sahih ile sahih olmayanı nasıl bilecek?” Hata eden veya yalan söyleyen hadis ravileri hakkında konuşulmasında olduğu gibi, dinin özel ve genel maslahatları hakkında nasihat de farzdır.

Yahya b. Said rahimehullah şöyle demiştir: “Malik, Sevrî, Leys b. Sa’d ve el-Evzâî’ye hadis hususunda itham edilen bir kimse hakkında sordum. Hepsi de: “Onun durumunu açıkla” dediler.

“Bid’at önderleri ile kitap ve sünnete aykırı görüş ve amel sahipleri de böyledir. Onların durumlarını açıklamak ve ümmeti onlardan sakındırmak müslümanların ittifakı ile farzdır. Hatta Ahmed b. Hanbel’e şöyle denilmiştir: “Oruç tutan, namaz kılan ve itikaf yapan birisi mi yoksa bid’at ehli hakkında konuşan biri mi sana daha sevimlidir?” İmam Ahmed rahimehullah dedi ki: “Eğer namaz kılar, oruç tutar ve itikaf yaparsa bunlar ancak kendisi içindir. Ama bid’at ehli hakkında konuşan müslümanların yararına bir iş yapmıştır ve bu daha faziletlidir.”[425]

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Böylece İmam Ahmed bunun müslümanların geneli ve dinleri hakkında faydalı olduğunu, bunun Allah yolunda cihaddan olduğunu açıklamıştır. Zira Allah’ın yolunun, dininin, menhecinin ve şeriatinin bu bozguncu düşmanlardan temizlenmesi, müslümanların ittifakıyla farz-ı kifayedir. Şayet Allah, bunu yerine getiren kimseler vesilesiyle o kimselerin zararını def etmeseydi elbette din ifsat olurdu. Dinin ifsat olması, düşmanın ve harp ehlinin istila etmesinden daha büyük bir fesattır. Zira onlar toprakları istila ettikleri zaman kendilerine uymayanların kalplerini ve o kalplerde olan dinleri bozamazlar. Ama bunlar öncelikle kalpleri bozarlar.”

---

[425] Mecmuu’l-Fetava (4/110, 28/231-232)

Bu yüzden imamlarımız selefin menhecinden sapmış kimselere yağcılık yapanlardan daha fakih idiler. Hatta onların cihadını iki cihaddan en büyük olanı olarak görmüşlerdir. Nitekim Buhari ve Muslim'in şeyhi olan Yahya b. Yahya rahimehullah şöyle demiştir: "Sünneti savunmak Allah yolunda en üstün cihaddır" Muhammed b. Yahya dedi ki: "Ben Yahya'ya: "Kişi malını infak ediyor, cihadda kendisini yoruyor, bundan da mı üstün?" dedim. O dedi ki: "Evet, hem de çok üstün."[426]

Buhari'nin şeyhi el-Humeydi şöyle demiştir: "Vallahi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadislerini reddeden şu kimselerle savaşmam benim için türklerden olan birçok kimse ile savaşmaktan daha sevimlidir." Burada Türkler ile kâfirleri kastetmiştir. Nitekim bu ifadenin benzeri el-Humeydi'nin tabakasından üstte de mevcuttur. Asım b. Şumeyh şöyle demiştir: "Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'ı yaşlanmış ve eli titrer halde gördüm. Şöyle diyordu: "Haricilerle savaşmak benim için türklerden birçok kimse ile savaşmaktan daha değerlidir."

Bu yüzden İbn Hubeyre, Ebu Said radıyallahu anh'ın Haricilerle savaş hakkındaki hadisi hakkında şöyle demiştir: "Hadiste haricilerle savaşmanın, müşriklerle savaşmaktan öncelikli olduğu geçmektedir. Bunun hikmeti onlarla savaşmanın İslam'ın temel sermayesi, şirk ehliyle savaşmanın ise kazanç olmasıdır. Sermayenin korunması daha önceliklidir."

Ebu Ubeyd Kasım b. Sellam rahimehullah şöyle demiştir: "Sünnete sarılan kor avuçlamış gibidir. Bugün bana göre bu, Allah yolunda kılıç vurmaktan daha faziletlidir."[427]

İbnu'l-Kayyım şöyle demiştir: "Hüccet ile cihad ve dil ile cihad, kılıçla ve dişlerle cihaddan önceliklidir."

Bu yüzden bid'at ehlinin reddedilmesi, onların utandırılması ve batıllarının açıklanması ilmin gereğidir. Bid'at ve sapıklık hakkında susmak ise din ve dünya hakkında münker ve bâtılın yayılması karşısında sükût etmektir.

---

[426] Bunu, Nasr b. Zekeriyya – Muhammed b. Yahya ez-Zuhli – Yahya b. Yahya isnadıyla Herevî rivayet etmiştir. Siyeru Alami'n-Nubela (10/51)

[427] Tarihu Bağdad (12/410)

Bunun için bu ilim, dinin korunmasında en önemli ve pekiştirilmiş farzlardan birisidir.

Nitekim Sahabeler radıyallahu anhum ve onların yolunda yürüyen tabiin ve din imamları bu farzı idrak etmiş ve hakkıyla uygulamışlardır. Hafız Ebu Hatim b. Hibban el-Bustî rahimehullah şöyle demiştir: “Bu ilmin süvarileri müslümanlar için dini koruyanlar ve onları dosdoğru yola iletenlerdir. Onlar şehirlerde sünnetleri talep yolunda çölleri ve çorak arazileri aşmayı, uzun yolculuklara çıkmayı ve birçok ülkelerde dolaşmayı, yurtlarında ve vatanlarında nimetlenmeye tercih etmişlerdir. Hatta sünnetlere saptırıcı bir kimsenin saptırması girmesin diye, bir tek hadis ve tek bir kelime için günler süren fersahlarca uzak yollara gitmişlerdir. Onlar bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetini yalandan korumak ve dine destek olmak için yapmışlardır.”[428]

Hak ile batılın mücadelesinin kıyamet gününe kadar süreceği bilinen bir durumdur. Bu durumda sahabe radıyallahu anhum’un, tabiinin ve din imamlarının; şeriat-ı Muhammediyye’yi aşırıların tahriflerinden, batıl ehlinin sahiplenmelerinden ve cahillerin tevilinden koruma ve dini safiyetiyle muhafaza etme menhecinde devam etmek, bununla beraber Allah’ın farz kıldığı; halk için hakkı açıklayıp batılı reddetme görevini yerine getirmek kaçınılmaz bir zorunluluktur.

İbn Kayyım şöyle demiştir: “Selef, bidat önderlerine şiddetle karşı çıkmışlar, bidat ehlini her yerde yüksek sesle ilan etmişler, onların fitnelerinden şiddetle sakındırmışlar, kötülük, zulüm ve düşmanlıklara karşı çıktıklarından daha fazlasıyla bidat ehline karşı çıkmışlardır. Çünkü bidatlerin zararı ve dini yıkması daha şiddetlidir.”[429]

Yine şöyle demiştir: “Allah’ın kitabına ve rasulüne hakaret edenleri reddetmek, onlarla delil ve açıklamayla, dişler ve kılıçla, kalp ve gönülle cihad

---

[428] el-Mecruhin (1/27)
[429] Medaricu’s-Salikin (1/372)

etmek, Allah'ın kulları üzerindeki hakkındandır. Bundan ötesinde ise hardal tanesi kadar iman yoktur."[430]

Allame İbn Muflih, şu şekilde başlık açmıştır: "Bidatleri ve sapıklıkları iptal etmenin ve bunların batıl oluşuna dair hüccet ikamesinin farz oluşu" Sonra şöyle demiştir: "Nihayetu'l-Mubtediîn'de şöyle denilmektedir: "Saptırıcı bid'atlere karşı çıkılması ve bunların batıl oluşunun açıklanması, bu bidatlerin sahiplerinin kötülüklerinin açıklanması ve reddedilmesi farzdır. Kötülüğe karşı çıkmak için sultana şikâyet edebilen eder. Eğer onun karşı çıkmayacağından endişe ederse kendisi karşı çıkar."[431]

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Dinin düşmanların iki türdür: kâfirler ve münafıklar. Allah, nebisine her iki grupla da cihad etmesini emrederek şöyle buyurmuştur: "**Kâfirlerle ve münafıklarla cihad et ve onlara sert davran**" (Tevbe 73) zira Münafık toplulukları kitaba aykırı bid'atler çıkarmakta ve insanlara onu karışık göstermektedirler. İnsanlar kitabın bozulması ve dinin değiştirilmesini fark edemiyorlar. Nitekim bizden önceki kitap ehlinin dini, o dinin mensuplarının karşı çıkmadıkları tebdiller (dinde değişiklikler) ile bozulmuştu. Bidatçi topluluklar münafıklar olmasalar da münafıkları dinlemişler ve durumları onlara karışık gelmiş, onların kitaba aykırı sözlerini hak zannetmişler ve böylece münafıkların bidatlerine davet eden kimseler haline gelmiştir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Eğer sizinle birlikte (savaşa) çıksalardı sizi bozmaktan başka bir işe yaramazlar, içinizde fitne çıkarmak için hemen aranıza sokulurlardı; zira içinizde onlara kulak veren kimseler vardı. Allah, zalimleri hakkıyla bilendir**." (Tevbe 47)

Yine onların durumlarını açıklamak zorunludur. Hatta onların fitnesi daha büyüktür. Zira onlarda, kendilerine dostluk gösterilmesini gerektiren iman vardır fakat münafıkların dini bozmak için çıkardıkları bidatlere girmişlerdir. Bu bidatlerden sakındırılması zorunludur. Bu husus onların isimlerini ve şahıslarını zikretmeyi de gerektirebilir. Hatta şayet bu bidatleri bir münafıktan almış olmasalar da bunların dinden olduğu için hidayet ve iyilik olduğunu söylerler. Şayet durum böyle olmasaydı bile yine onun açıklanması

---

[430] Hidayetu'l-Hiyara (s.10)
[431] el-Adabu'ş-Şer'iyye (1/230)

gerekirdi. Bu yüzden hadis ve rivayet hususunda hata eden, görüş ve fetva hususunda hata eden ve zühd ve ibadet hususunda hata kimselerin durumlarını açıklamak farzdır. Hata eden kişi hatası bağışlanmış ve içtihadından dolayı ecir almış bir müçtehit dahi olsa durum böyledir. Kişinin kendisi söz ve ameliyle muhalefet etse dahi, Kitap ve sünnetin delalet ettiği söz ve ameli açıklamak zorundadır."[432]

İbnu'l-Kayyım rahimehullah şöyle demiştir: "Kalplerin iki kalbe döndüğünü açıkladıktan sonra; bir kalp Allah'ı isimleri ve sıfatlarıyla bilir, bunları Allah Azze ve Celle'nin muradına göre tahrifsiz, ta'tilsiz, tekyifsiz ve temsilsiz olarak ispat eder. Bir kalp de şüphe, tartışma ve kelam ile doludur, bunları bilmeye itiraz eder ve tahrif eder. Bu kimse ehli hadis tarafından tekfir edilir, bidatçi ve sapık görülür. Bu yüzden Allah'ın sıfatlarını cisimleştirme ve benzetme yaparak ispat etmeye kalkar. Bu ikinci kalp hakkında şöyle denir: Bundan ve imanda bunun benzerlerinden büyük bir musibet yoktur. Kur'an ve sünnete karşı ondan kötü suç yoktur. Kalp, el ve dil ile buna karşı cihad etmek Rahman'ın en sevdiği ameldir. Bu mizanda en ağır gelecek olan cihaddır. Hüccet ve dil ile yapılan cihad, kılıç ve dişlerle yapılan cihaddan önceliklidir. Bu yüzden Allah Teâlâ el ile cihadın olmadığı Mekke döneminde inen surelerde, sakındırarak ve kınayarak şöyle buyurmuştur: "**Kâfirlere itaat etme ve onlara karşı büyük bir cihad ver**." (Furkan 52) Allah Teâlâ Müslümanların arasında yaşamalarına rağmen münafıklarla cihad edilmesini ve onlara sert davranılmasını emretmiştir: "**Ey nebi! Kâfirlerle ve münafıklarla cihad et ve onlara sert davran. Onların varacakları yer cehennemdir ki, o ne kötü varış yeridir**" (Tevbe 73) İlim ve hüccet ile cihad, nebilerin, rasullerin ve Allah'ın hidayet ve başarıya tahsis ettiği seçkin kullarının cihadıdır.

Kalemlerin en şereflisi bidat ve sapıklık ehlini reddetme kalemidir.

İbnu'l-Kayyım rahimehullah, kalemlerin türlerini açıklarken şöyle demiştir: "On ikinci kalem; kapsamlı kalemdir. Bu, batıl ehlini reddeden ve sünneti yücelten kalemdir. Batıl ehlinin batıllarını farklı türleri ve cinslerine göre ortaya çıkarır, onların çelişkilerini ve haktan çıkıp batıla girişlerini açıklar. İşte bu kalem, kalemler arasında tıpkı insanlar arasındaki krallar gibidir. Bu

---

[432] İbn Teymiyye el-Fetava (28/231-232)

kalemin sahipleri Rasul ile gelenlerle desteklenen hüccet ehlidir. Rasulün düşmanlarına karşı harbeder. Onlar Allah'a hikmet ve güzel öğütle davet ederler. Allah'ın yolundan cedel ve tartışma türleriyle çıkanlarla mücadele ederler. Bu kalemin sahipleri her batıl ehliyle savaşırlar ve rasule muhalefet eden herkesin düşmanıdırlar. Onların yeri başka, diğer kalem sahiplerinin yeri başkadır."[433]

Şeyh Abdulaziz Alu'ş-Şeyh'in fetvası:

Soru: "Şöyle diyen kimse hakkında ne dersiniz: Bidat ve sapıklık ehlini reddetmek, selefin üzerinde durdukları şeylerden değildi. Reddiyeler yazmışlarsa da bunların ilim talebelerinden başkasına yayılması uygun değildir"

Cevap: Bidat ehline reddiye vermek Allah yolunda cihaddandır ve dine dinden olmayan şeylerin yapışmasını önlemektendir. Bu konuda kitaplar basılması ve dağıtılması hak davet ve Allah yolunda cihaddir. Bidatçileri reddetmek için kitaplar basmanın ve dağıtmanın sonradan çıkma bidat olduğunu iddia eden hatalıdır. Zira Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

"**Ey Nebi! Kâfirlerle ve münafıklarla cihad et ve onlara sert davran**" (Tevbe 73)

Cihad el ile dil ile ve mal ile olur. Dil ile cihad; bu dini her türlü şüphe ve batıllardan savunmak ve himaye etmektir. Bidatlerden sakındırma ve hakka davet etmek de böyledir. Bu yüzden İmam Ahmed ve başkaları bidatçilerden sakındırdıkları kitaplar yazmışlardır.

İmam Ahmed er-Reddu Ale'z-Zenadika risalesini yazmış, onların şüphelerini açıklamış ve herbirine cevap vermiştir. Buhari rahimehullah Halku Ef'ali'l-İbad kitabını yazmış, diğer islam imamları da bidatçileri reddetmek, batıllarını çürütmek ve aleyhlerine hucceti ikame etmek için kitaplar telif etmişlerdir. Aynı şekilde Şeyhulislam İbn Teymiyye, Rafizilere "Minhacu's-

---

[433] et-Tıbyan Fi Aksami'l-Kur'an (s.132)

Sunneti'n-Nebeviyye Fi Nakdi Kelami'ş-Şia ve'l-Kaderiye" kitabını yazmış ve onların batıl ve sapıklıklarını açıklamıştır."[434]

Bid'at Ehlinin Kısımları

Bunlar üç kısımdır:

Birinci kısım: Onlardan bidatinden dolayı tekfir edilmeyip, bidatine davet eden veya bidatini açıkça ortaya koyanlara bidati kadar buğzetmek gerekir.

Şeyhulislam İsmail es-Sabuni selef ve hadis ashabının akidesini anlatırken şöyle der:

"Bidat ve sapıklık ehlinden uzak dururlar, heva ve cehalet ehline düşmanlık ederler. Dine ondan olmayan yenilikler ilave eden bidat ehline buğz ederler, onları sevmez, onlarla arkadaşlık etmez, sözlerini dinlemez, onlarla beraber oturmaz, din hakkında onlarla cedel yapmaz ve münazara etmezler. Kulaklarını onların batıl sözlerinden korurlar. Eğer kulaklarına gelirse bu kalbe yer eder ve vesveselere, bozuk düşüncelere sebebiyet verir."[435]

Şeyh Bekr Ebu Zeyd Allah için sevmek ve Allah için buğzetmek kaidesinden bahsederken şöyle der: "İslam âlimleri dinde bidat çıkaranlardan uzaklaşma konusunu büyük bir akidevi kaide olarak; "Vela ve Bera Kaidesi" bağlığı altında ele almışlardır. Bu şerefli kaidenin mefhumu Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaate göre; "Allah için sevmek ve Allah için buğz etmek"tir.

Onlar Rahman'ın dostlarına yakınlık gösterir, Şeytan'ın dostlarına ise düşmanlık ederler. Bunların her biri hayır ve şer miktarıncadır. Bu kaide, Kitap

---

[434] Ceridetu'r-Riyadi's-Suudiyye, 4 Muharrem 1424 Cuma sayı: 12674, Fetava'l-Muhimme Fi Tabsiri'l-Umme'den)

[435] Akidetu's-Selef ve Ashabu'l-Hadis (er-Resailu'l-Munire ile birlikte: 1/131)

ve Sünnette hakkında birçok naslar gelmiş olmasından dolayı İslam itikadından kabul edilmiştir. Bunun gereklerini yerine getirenler karşılığını görür ve terk edenler de cezalandırılır. Bidat ve heva ehlinden uzaklaşmak, onlara düşmanlık, dargın durarak cezalandırmak ve benzerleri, bu kötülüklerden vazgeçip terk etmelerine kadar uygulanacak şeylerdir. Bu husus Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in itikad kitaplarında kararlaştırılmış bir meseledir"[436]

Nitekim ondan uzaklaşma ve düşmanlık etmenin gerektiği hususunda ilim ehli arasında icma vardır.

Begavi Ka'b b. Malik hadisini zikrettikten sonra şöyle der: "Bu hadis sahihtir. Bu hadiste bidat ehlinden onları vazgeçirmek için uzaklaşmaya delil vardır. Nitekim sahabe, tabiin, tebau't-tabiin ve sünnet âlimleri bidat ehline düşmanlık ve onlardan uzaklaşmak konusunda ittifakla icma etmişlerdir."[437]

Kadı Ebu Ya'la'dan sahabe ve tabiinin bidatçilerle oturmama hususunda icma ettikleri nakledilmiştir.[438]

Şeyh Muhammed b. Abdillatif Âlu'ş-Şeyh şöyle demiştir: "Rafızilerle beraber yemek, ona güleryüz göstermek, meclislerde öne geçirmek ve onlara selam vermek caiz değildir. Zira bu yakınlık ve sevgi göstermektir. Allah Teâlâ müslümanlar ile müşriklerin arasındaki yakınlığı koparmıştır…

el-Hasen der ki: "Bidat sahibiyle oturma! Zira o kalbini hastalandırır."

En-Nehai dedi ki: "Bidat ehliyle oturmayın, onlarla konuşmayın. Zira kalplerinizi şüpheye düşürmelerinden korkarım. Allah sana rahmet etsin, salih

---

436 Hecru'l-Mubtedi (s.19) bkz.: Mecmuu'l-Fetava (28/209, 210) Kurtubi ve Şevkani tefsirleri (Nisa 140, En'am 68, 153, Hud 133 ve Mucadele 22. Ayetlerinin tefsirleri) er-Ruhaylî Mevkıfu Ehli's-Sunne Min Ehli'l-Ehva ve'l-Bid'a (s.529-564).

437 Şerhu's-Sunne (1/226, 227)

438 El-Adabu'ş-Şer'iyye (1/232) Bunun benzerini es-Sabuni Akide'sinde (1/132) nakleder.

selefin sözlerine bak! Bidat ehliyle oturmaktan ve onlara kulak vermekten şiddetle sakındırıyorlar ve onlara selam vermeyi yasaklıyorlar. Rafızilerin durumu nasıl böyle olur?

Onlar Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin dışındaki yetmiş iki fırkadan olmakla birlikte apaçık bir şirk üzerindedirler. Darlık ve genişlikte Allah'tan başkasına dua ederler. Nitekim onların durumu malumdur.

Bu durumda onlara güvenmek ve selam vermek en büyük çirkinliklerden ve en kötü kabahatlerdendir. Onlardan uzak durmak gerekir. Dinin ikamesi, batıl ehlinin engellenmesi, rasullerin şeriatının ortaya konulması ve onların yoluna muhalefet eden taşkınların alıkonulması için uzaklaşmak meşrudur."[439]

Şeyh Muhammed b. Useymin şöyle der: "Bidat ehlinden uzaklaşmak vaciptir… Lakin onlarla aynı mecliste bulunmada, hakkın kendilerine açıklanması ve bidatten sakındırılmaları gibi maslahatlar varsa bunda sakınca yoktur…

Fitneden korkarak veya insanlar arasında teşvik edilmesinden korkarak bidat ehlinin kitaplarına bakmamak da bu uzaklaşmaya dâhildir.

Sapıklık diyarlarından uzaklaşmak vaciptir. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Deccal hakkında:

"**Onu işiten ondan uzaklaşsın. Allaha yemin olsun kişi ona gider de, attığı şüphelerden dolayı onu mümin zannederek ona tabi oluverir.**" Lakin onların kitaplarına bakmaktaki amaç, akidesi ondan korunacak şekilde sahih olan ve onları reddetmeye gücü yeten kimsenin, bidatlerini öğrenip onları reddetmekse bunda sakınca yoktur."[440]

---

[439] ed-Dureru's-Seniyye (8/439, 440)
[440] Şerhu Luma'ti'l-İtikad (s.159, 160)

Onların meclislerine katılmak caiz değildir. Onların meclislerine katılmanın caiz olması sadece âlimler hakkında özel bir hükümdür.

Âlim olmayanların ise; kalplerine bidatlerinin girerek başı ile sonu arasında şüphelerin etkilememesi için bidatçilerle oturması, onların sözlerini dinlemesi, onlarla cedel yapması, onların yazdıklarını okuması caiz değildir.

İbn Abbas, Ebu Kılabe ve Mulaî'den şöyle dediklerini rivayet etmişlerdir: "Heva ehliyle oturmayınız. Zira onlar kalpleri hasta ederler."[441]

Darimi, Sünen'inde Heva ehlinden sakınma babında,

İbn Vaddah bidat ehliyle oturmaktan yasaklama babında,

el-Lalkai, bidat ehliyle tartışmanın, cedelin ve onlarla konuşmanın yasaklanması babında,

İbn Batta, kalpleri hastalandıranların sohbetinden sakınma babında,

Beyhaki el-İtikad'da bidat ehliyle oturma ve onlarla konuşmanın yasaklanması babında, seleften bir topluluktan bidatçilerle oturmaktan, onların sözlerini dinlemekten sakındırdıkları, zira bunun onlarla oturanların sapmalarına veya kalbe bazı şüphelerin düşmesine sebep olduğuna dair sözlerini nakletmişlerdir.

El-Mervezi Ahmed b. Hanbel'e şöyle demiştir: "Yahudi ve Hristiyanlar müşrik oldukları halde onlardan yardım istenirken, Cehmilerden neden yardım istenmez?" O da şöyle cevap vermiştir:

"Ey oğlum! Onlar müslümanları aldatırlar. Yahudilerle Hristiyanlar ise

---

441 İbn Batta (2/438) ve Acurri (s.61, 62)

müslümanları aldatmazlar."[442]

Ahmed b. Hanbel şöyle demiştir: "Bidatiyle kâfir ya da fasık olan kimseden veya saptırıcı yahut fıska düşürücü bidatine davet eden kimselerden, onları reddetmekten aciz olanların veya onlara aldanmaktan korkup eziyet görecek kimselerin uzaklaşmaları vaciptir."[443]

İbn Kudame'nin şöyle dediği nakledilmiştir: "Selef, bidat ehliyle oturmaktan, onların kitaplarına bakmaktan ve sözlerini dinlemekten yasaklarlardı."[444]

El-Mudevvene'de (1/84) İbnu'l-Kasım İmam Malik'ten naklederek şöyle demiştir: "Bidat ehlinden biriyle evlenilmez ve onlar evlendirilmez. Onlara selam verilmez ve arkalarında namaz kılınmaz."

El-Hallal, es-Sunne'de (1/493, 494) bir adamın İmam Ahmed'e rafızi komşusuna selam verip veremeyeceğini sorduğunu onun da şöyle cevap verdiğini rivayet ediyor: "Hayır, eğer o selam verirse, selamı da cevaplanmaz." İsnadı sahihtir.

İbn Hanî, Mesail'inde (2/153) rivayet ediyor: "Kuran'ın mahlûk olup olmadığı hususunda şüphe eden bir adam İmam Ahmed'e selam verdi, o selamı cevaplamadı. O tekrar uğradığında adam İmam Ahmed'i karşıladı fakat İmam Ahmed ona selam vermedi."

Ukaylî, ed-Duafa'da (1/179) rivayet ediyor: "el-Evzaî, Sevr el-Kilaî ile karşılaştı. Sevr elini ona uzattı fakat el-Evzaî elini ona uzatmadı ve şöyle dedi: "Ey Sevr! Şayet bu dünya hakkında olsaydı yakınlık olurdu. Lakin bu dindir."

---

442 el-Adabu'ş-Şer'iyye (1/237)

443 el-Adab'da (1/237)

444 El-Adab'da (1/232) Bkz.: İthafu'l-İhvan (s.64-77) Hecru'l-Mubtedi, Mevkıfu Ehli's-Sunne Min Ehli'-lEhva (2/529-563) el-Hicr (s.162-186)

Onun Kaderî olması sebebiyle böyle davrandığını söylerdi.”

Şatıbi, el-İ’tisam’da (1/229) bidat ehlinin hükümlerini zikrederken şöyle demiştir: “İkincisi, uzaklaşmak, konuşmayı ve selamı terk etmek. Selefin bidatlere bulaşanlardan uzaklaştıkları ve Ömer radıyallahu anh’ın Subeyğ el-Iraki ile kıssası daha önce anlatılmıştı.”

Subeyğ kıssasını Darimi (150) İbn Batta (330) birbirini kuvvetlendiren iki isnad ile rivayet etmişlerdir. Rivayet hasen ligayrihidir. Subeyğ, müteşabihler hakkında soruyordu. Bu kıssada Ömer radıyallahu anh müslümanları onunla oturmaktan yasaklamıştır.

Şeyh İbn Useymin, Şerhu Lum’ati’l-İtikad’da (s.159) şöyle demiştir: “Bidat ehlinden ayrlmaktan kastedilen; onlardan uzaklaşmak, onları sevmemek, dostluk göstermemek, selam vermemek, onları ziyaret etmmek ve benzer şeylerdir.”[445]

Bidatçilerin ikinci Kısmı: Bidatinden dolayı tekfir edilenlerdir. Mesela ölülere ve şeyhlere seslenerek dua eden aşırı sufiler, Kuran’ın tahrif edilmiş olduğunu veya bir kısmının mevcud olmadığını iddia eden, yaratılmışlarla istigase eden rafıziler (İmamiye Şiası) gibi. Bunlara hüccet ikame edilmiş ve küfürlerine hüküm verilmişse vela ve bera konusunda; diğer kâfirler gibi muamele edilir.

Üçüncü Kısım: Bidatini gizleyen, ona davet etmeyen, sapıklıklarını güzel görmeyen, bidat ehlini övmeyen ve onu destekleyen bazı şüpheleri tercih etmeyen kimselerdir. Bunlar tıpkı günahını gizleyen isyankârlar gibidir. Bunlarla oturulur, selam verilir, onlardan uzaklaşılmaz.

El-Fadl, İmam Ahmed’den şöyle dediğini rivayet ediyor (el-Adabu’ş-

---

[445] Bkz.: Mevkıfu Ehli’s-Sunne Min Ehli’l-Ehva ve’l-Bid’a (2/511-528)

Şeriyye 1/229): “Bir kimsede nifak olduğunu bilirsen onunla konuşma.”

El-Fadl dedi ki: “Heva ehline nasıl davranılır?” şöyle cevap verdi: “Cehmiyye ve Rafızilerle konuşulmaz.” Ona: “Peki ya Mürcie?” denildi. Dedi ki:

“Onlar daha kolaydır. Ancak onların tartışmacı olanlarıyla konuşma.” [446]

Cehmîler

Ebu Zekeriyya Yahya b. Yusuf ez-Zimmî dedi ki: “Biz Abdullah b. İdris’in yanında idik. Bir adam ona gelip şöyle dedi:

“Ey Ebu Muhammed! “Kur’ân mahlûktur” diyen topluluk hakkında ne dersin?” Dedi ki:

“Onlar Yahudilerden midir?” Adam: “Hayır” dedi.

“Hristiyanlardan mıdır?” dedi. Adam: “Hayır” dedi.

“Mecusilerden midir?” diye sordu. Adam yine: “Hayır” dedi.

“Peki kimlerden?” dedi. Adam: “Tevhid ehlindendir” dedi. Bunun üzerine dedi ki:

“Onlar Tevhid ehlinden olamazlar. Onlar ancak zındıklardır. Kim Kur’an’ın mahlûk olduğunu iddia ederse Allah’ın mahlûk olduğunu iddia etmiş olur. Allah: “Bismillahirrahmanirrahim” buyuruyor. Allah mahlûk olamaz. Rahman mahlûk olamaz. Rahim mahlûk olamaz. Bu zındıklığın aslıdır. Kim böyle söylerse Allah’ın laneti onun üzerine olsun. Onlarla oturmayın ve onları

---

[446] Bkz.: Mecmuu’l-Fetava (24/174, 175) el-Adabu’ş-Şer’iyye (1/232-234) Mevkıfu Ehli’s-Sunne Min Ehli’l-Ehva ve’l-Bid’a (2/554)

nikâhlamayın."[447]

Buhari dedi ki: "Vehb b. Cerir şöyle demiştir: "Cehmîler zındıklardır. Onlar ancak arş üzerinde istiva eden kimse bulunmadığını söylemek istiyorlar."[448]

Abdullah b. el-Mubarek şöyle demiştir: "Her kim "**Ben, kendisinden başka hak ilah olmayan Allah'ım**" (Taha 114) sözünün mahlûk olduğunu söylerse kâfirdir. Mahlûk olanın böyle demesi olacak iş değildir."[449]

İmam Buhari şöyle demiştir: "Bir Cehmi ve Rafizinin arkasında namaz kılmakla, Yahudi ve Hristiyan arkasında namaz kılmak arasında fark görmem. Onlara selam verilmez, hasta ziyaretine gidilmez, nikâhlanılmaz, cenazelerine katılınmaz, kestikleri yenmez."[450]

Bişr b. el-Haris (el-Hâfî) Cehmiler hakkında şöyle demiştir: "Onlarla oturmayın, onlarla konuşmayın, hastalandıklarında ziyaret etmeyin, öldüklerinde cenazelerine katılmayın."[451]

Said b. Amir rahimehullah şöyle demiştir: "Cehmiyye görüş olarak Yahudi ve Hristiyanlardan daha zararlıdırlar. Nitekim Yahudiler, Hristiyanlar ve dini olan kavimler, Allah Azze ve Celle'nin arş üzerinde olduğunda ittifak etmişlerken, Cehmiyye: "Arş üzerinde bir şey yoktur" diyorlar."[452]

Muhammed b. Yusuf (el-Firyabi) dedi ki: "Allah'ın arşı üzerinde olmadığını söyleyen kâfirdir. Allah'ın Musa ile konuşmadığını iddia eden

---

447 **Sahih maktu.** Buhari Halku Ef'ali'l-İbad (5) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (s.8) Zehebi el-Uluv (s.112)

448 **Sahih maktu.** Buhari Halku Ef'ali'l-İbad (6)

449 **Sahih maktu.** Buhari Halku Ef'ali'l-İbad (11) Zehebi el-Uluv (s.111) Ebu Said ed-Darimi er-Reddu Ale'l-Cehmiyye (s.375) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (s.7)

450 Buhari Halku Ef'ali'l-İbad (53)

451 Abdullah b. Ahmed es-Sunne (1/126)

452 Buhari Halku Ef'ali'l-İbad (18) Zehebi el-Uluv (s.117)

kâfirdir."[453]

Ahmed b. Hanbel rahimehullah şöyle demiştir: "Kim Kur'an'ı telaffuzum mahlûktur derse o cehmîdir"[454]

İmam Ahmed'e telaffuzu mahlûk sayan Lafziyye fırkası sorulduğu zaman: "Onlar cehmilerdir. Bu Cehm'in görüşüdür. Onlarla oturmayın" dedi.[455]

El-Hasen b. es-Seken Ebu Mansur el-Bari'ye: "Kur'an'ın telaffuzu Kur'an'dan başka bir şeydir" diyenler hakkında sorulunca şöyle dedi: "Onlar Sünneti terk etmişlerdir. Onlarla oturmayın, alışveriş yapmayın, onları nikâhlamayın."[456]

El-Merrûzî şöyle demiştir: "Ebû Abdillah'a (Ahmed b. Hanbel'e): "el-Kerâbisî "Kur'ân'ın lafzı mahlûktur" demeyen kimse kâfirdir" diyor dedim. Dedi ki:

"Bilakis kendisi kâfirdir." Sonra şöyle dedi: "Bişr el-Merisî kışkırttı ve Huseyn el-Kerâbisî onun yerine geçti." Sonra bana şöyle dedi:

"Bu Cehmîleşmiş ve Cehmî'liğini ortaya koymuştur. Ondan ve ona uyan herkesten sakındırmak gerekir."[457]

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle der: "İmam Ahmed ve sünnet imamlarının genelinin mezhebine göre, Rahman'ın sıfatlarını iptal eden Cehmiyye'nin tekfir edilmesi meşhurdur. Zira rasullerin kitap ile getirdiklerine açıkça aykırı sözler etmişlerdir. Sözlerinin hakikati yaratıcıyı inkâr etmektir. Bunda Rabbin inkârı ve Allah Teâla'nın hem kendisinin hem de rasulünün diliyle haber verdiği şeyleri inkâr vardır. Bu yüzden Abdullah b. El-

---

453 **Sahih maktu.** Buhari Halku Ef'ali'l-İbad (66)
454 Abdullah b. Ahmed es-Sunne (181)
455 Abdullah b. Ahmed es-Sunne (182)
456 El-Lalekai İtikad (586)
457 **Sahih maktu.** Abdullah b. Ahmed, es-Sunne'de (no:186); Yusuf b. El-Muberred, Bahru'd-Dem'de (s.192)

Mubarek şöyle demiştir:

“Yahudi ve Hıristiyanların sözlerini nakledebiliriz ama cehmiyye’nin sözlerini nakletmeye gücümüz yetmez.”

İmamlardan birçoğu şöyle demişlerdir: “Muhakkak ki Cehmiyye fırkası Yahudi ve Hıristiyanlardan daha kâfirdirler.” Bu sebeple “*Kuran mahlûktur*”, “*Allah ahrette görülmeyecektir*” ve “*Allah arş üzerinde değildir, kudreti, rahmeti ve gazabı yoktur*” diyenleri ve bunun gibi sıfatları inkâr edenleri tekfir etmişlerdir.

El-Hallâl dedi ki: “Bize el-Merrûzî haber verdi: Ebû Abdillah (Ahmed b. Hanbel) Hâris el-Muhâsibî’den bahsederek şöyle dedi:

“Hâris, belânın – yani Cehm’in sözündeki bid’atlerin – aslıdır. Belâ ancak Hâris ile gelmiştir. İbnu’l-Allâf dışında onun sohbetine katılanların genelinin durumu açığa çıkmıştır. İbnu’l-Allâf ise gizlenerek ölmüştür. Hâris’ten şiddetle sakındırın.” Dedim ki:

“Bir topluluk ona gidip geliyorlar.” Şöyle dedi: “Onların önüne geçelim. Belki de onun bid’atini bilmiyorlardır. Eğer kabul ederlerse ne âlâ. Aksi halde onlardan uzaklaşırız. Hâris için tevbe yoktur. Onun inkârına şahit olunmuştur. Tevbe ancak itiraf eden kimse için söz konusudur.”[458]

Cehmiyye fırkasının başı, Cehm b. Safvan, bu sıfatı inkâr ederken: “Konuşmak insanlarda da bulunan bir sıfattır. Dolayısıyla biz “Allah Azze ve Celle konuşur” dersek, Allah`ı mahlûkuna benzetmiş oluruz” demiştir. Eşarilerle Maturidiler de bir taraftan bu konuda Cehmî`lere karşı çıkarak:

“Hayır, Kuran Allah'ın kelamıdır” demişler, ama aynı Eşariler veya Maturidiler, el, ayak, yüz, nüzul, Arş`a istiva gibi sıfatları te’vil etmişlerdir.

Bizim itikadımıza göre; Kur’ân Allah kelâmıdır. Onun Kitab’ı, hitabı ve vahyidir. Bu vahyi; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e Cebrail getirmiştir.

---

[458] **Sahih maktu.** İbn Batta, el-İbâne (1/342, 344); İbn Ebî Ya’lâ, Tabakâtu’l-Hanâbile (1/62-63).

Bu manada gelen ayet-i kerime şöyledir; **“Uyarıcılardan olman için (ey Muhammed!) onu senin kalbine apaçık bir Arapçayla Cebrail indirmiştir.”** (Şuara 193-195)

Bu Kur’ân, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in, Âlemlerin Rabbi Allah’ın emrine uyarak kullara tebliğ eylediği Kur’ân-ı Kerim’dir. Allah Teâla şöyle buyurmuştur; **“Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et**.” (Maide 67)”

Ehl-i Sünnet ve’l-Cemaat âlimleri, Kuran’ın indirilmiş Allah kelamı olup, mahlûk olmadığı, O’ndan gelip O’na döndüğü hususunda ittifak etmişlerdir.

Amr b. Dinar şöyle demiştir: “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in ashabından dokuz kişiye yetiştim. Hepsi de “Kuran mahlûktur diyen kâfirdir” diyorlardı.”[459]

Abdullah b. Mubarek rahimehullah şöyle demiştir: “Kırk dokuz yıldır insanların; “Kuran mahlûktur diyenin karısı kendisinden üç talak ile boş olur” (yani kâfir olur) dediklerini işitirdim. Bunun sebebini sorunca bana şöyle dediler: “Çünkü karısı müslümandır. Müslüman kadının kâfir bir kimsenin nikâhında durması mümkün değildir.”[460]

İsmail b. Ebi Uveys şöyle dedi: “Dayım Malik b. Enes ile Medine’deki âlimler topluluğunun Kur’an’dan bahsettiklerini ve: “Kuran Allah kelamıdır, Allah’tandır, Allah’tan olan hiçbir şey mahlûk değildir” dediklerini işittim.”[461]

Rabi b. Süleyman’dan: “Şafii’yi şöyle derken işittim: “Kur’ân’ın mahlûk olduğunu söyleyen kâfirdir.”[462]

Abdullah b. Ahmed, babası Ahmed b. Hanbel’den şu sözünü rivayet etmiştir: “Kur’ân’ın mahlûk olduğunu söyleyen bize göre kâfirdir. Zira Kur’ân

---

[459] El-Lalekai Şerhu Usuli İtikadi Ehli’s-Sunne (2/253-259)
[460] Lalekai (405)
[461] Acurri eş-Şeria (s.79)
[462] Acurri eş-Şeria (s.82)

Allah'ın ilmindendir ve içinde Allah'ın isimleri vardır."[463]

Yine kendisine sorulduğunda şöyle cevap vermiştir: "Kur'ân Allah kelamıdır, mahluk değildir."[464]

Gündemde olan çoğu Mutezile'den etkilenmiş bulunan ilahiyatçıların dile getirdiği "Hermonetik" yani Kur'an'ın tarihselliği denilen şey, Kur'an'ın Allah'ın kelamı olduğuna dair itikatımıza muhalif bir akidedir. Bu hermonetik inancına göre Kur'an indiği asırda Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem tarafından nasıl yorumlanmışsa, daha sonraki asırlardada her asrın ileri gelenleri tarafından, Kur'an üzerine araştırma yapanlar tarafından farklı farklı şekillerde yorumlanabilir demişlerdir. Böylece insanlar, Allah Azze ve Celle'nin Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ile gönderdiği dinden sapmış, akideleri sünnet inkârı gibi batıl itikatlarla sarsılmıştır. Seleften bir çok âlim, Kur'an'ın mahluk olduğunu söyleyenleri tekfir etmişlerdir:

Yahya b. Halef el-Mukri şöyle anlatıyor: "168 yılında Malik b. Enes'in yanında idim. Ona bir adam geldi ve: "Ey Eba Abdillah! Kuran'ın mahlûk olduğunu söyleyen kimse hakkında ne dersin?" diye sordu. İmam Malik:

"Şu kâfiri öldürün" dedi. Adam dedi ki:

"Ey Eba Abdillah! Bunu ben söylemedim, sadece söyleyen kimseyi sordum" İmam Malik: "Ben bunu ancak senden işittim" dedi.[465]

Süfyan b. Uyeyne'nin yanında âlimler topluluğu vardı. İnsanlar gürültü yapmaya başlayınca İbn Uyeyne:

"Bu nedir?" dedi. "Bişr el-Merisi geldi" dediler. "Ne diyor" dedi.

"Kuran'ın mahlûk olduğunu söylüyor" dediler. Bunun üzerine İbn Uyeyne şöyle dedi: "Bana iki şahid getirin ki valiye onun boynunu vurmasını

---

463 Abdullah b. Ahmed Kitabu's-Sunne (1/102)
464 Tabakatu'l-Hanabile (1/189)
465 Beyhaki el-Esma ve's-Sıfat (247)

söyleyeyim."[466]

Abdurrahman b. Mehdi şöyle demiştir: "Köprünün başına durmayı ve geçen herkese sormayı, eğer "Kuran mahlûktur" derse boynunu vurup suya atmayı istedim."[467]

El-Lalekâî, Şerhu Usuli İtikadi Ehli's-Sunne ve'l-Cemaat adlı eserinde selef âlimlerinden Kuran'ın mahlûk olduğunu söyleyenin kâfir olduğunu belirten beş yüz elliden fazla isim zikretmiştir.[468]

Rafizî (Şiî)ler

Rafizî: Ebu Bekr es-Sıddık ve Ömer b. el-Hattab radıyallahu anhuma'ya buğz edendir. Zehebi şöyle demiştir: "Şeyhayn'a (Ebu Bekr ve Ömer radıyallahu anhuma'ya) ve onların imamlığına inanmaya buğz eden rafizidir. Onlara hakaret eden ve onların hidayet imamları olmadıklarını söyleyen gulat (aşırı) rafizîdir. Allah onları uzaklaştırsın."[469]

Ali radıyallahu anh, Rafizî akidesinin kurucusu olan Yahudi dönmesi Abdullah b. Sebe'den teberri etmiştir: Seleme b. Kuheyl, Zeyd b. Vehb'den rivayet ediyor: Ali radıyallahu anh, Abdullah b. Sebe hakkında şöyle demiştir: "Ebu Bekir ile Ömer (radıyallahu anhuma) hakkında sövüp sayan şu koca siyah saçlıdan ben uzağım."[470]

Nasibî: Ali radıyallahu anh ve ashabına karşı çıkanlardır. Buna karşılık Ehl-i Beyt sevgisi hakkında aşırılık yapan Rafizilik bidati çıkmıştır.[471]

Rafızilerin imamlarına masumiyet ve gayb bilgisi nispet etmeleri, Ehli Beyt hakkında aşırılık etmeleri, diğer sahabelere hakaret edip tekfir etmeleri,

---

[466] Lalkai (501)
[467] Acurri eş-Şeria (79)
[468] Bkz.: Şerhu Usuli İtikad (2/300-344)
[469] Siyeru A'lami'n-Nubela (16/458)
[470] **Sahih mevkuf.** İbn Asakir Tarihu Dımeşk (29/7) İbn Ebi Hayseme Tarih (5/177)
[471] Bkz.: Mecmuu'l-Fetava (25/301)

Kur'ân'ın korunmuşluğunu inkâr edip, imamların ellerinde hakiki mushafın bulunduğuna itikad etmeleri, takiyyeyi vacip görerek Müslümanlara karşı hakiki inançlarını gizlemeleri, türbe ve kabirlere tapmaları gibi birçok küfür itikadları vardır. Şüphesiz Rafıziler (İmamiye Şiası, diğer adıyla Caferiler) kâfirdirler. Onları tekfir etmeyen de ya sapık, ya kâfir ya da aldanmış bir cahildir.

Ali radıyallahu anh dedi ki; "Bu ümmet yetmiş üç fırkaya ayrılacak, en kötüleri de bizi, ehli beyti sevdiklerini iddia edip de amellerimize muhalefet edenler olacak."[472]

Ali radıyallahu anh dedi ki: "Bir topluluk cehenneme girinceye kadar beni sevmekte aşırılık edecek. Bir topluluk da cehenneme girene kadar bana buğz edecek."[473]

Ali radıyallahu anh dedi ki; "Bizim Ehli beytimiz uğrunda iki fırka helak olacak; birisi bizi aşırı derecede öven ve sevenler, diğeri de bize iftirada bulunanlardır."[474]

Fatıma radıyallahu anha'dan: Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem Ali Radıyallahu anh'e buyurdu ki;

"**Müjdelen ey Ali! Şüphesiz sen ve seni sevenler cennettesiniz. Fakat bir güruh insan seni sevdiklerini iddia edecekler, fakat İslam'ı küçümseyecekler, onu terk edip bir tarafa atacaklar, İslam'dan okun**

---

[472] Acurri eş-Şeria (1806, 1807, 1939) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (1269) Darekutni İlel (4/188) Ebu Nuaym Hilye (5/8) Hatib Tarih (13/104) İbn Asakir (58/95) İbn Batta el-İbane (229)

[473] İbn Ebi Şeybe (6/374) Ahmed Fazailu's-Sahabe (952) İbn Ebi Asım es-Sunne (2/476 no:983, 986) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (1338)

[474] **Hasen.** İbn Ebi Şeybe (6/374) Ahmed (1/160) Ahmed Fazailu's-Sahabe (951, 964, 1087, 1147, 1221) Hâkim (3/132) İbn Ebi Asım (1005) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (1337, 1339) Ebu Ya'la (534) Acurri eş-Şeria (1961) Haraiti İtilalu'l-Kulub (364) Musnedu'ş-Şaşi (1455) Cuz'ul-Himyeri (4) Ebu Nuaym Fadailu'l-Hulefa (54) İbn Şahin Şerhu Mezahib (s.167) el-Lalkai (6/257) Hallal es-Sunne (362, 797) Mecmau'z-Zevaid (9/133) Mişkat (9063) Maksadul Ali (1319) Busayri İthaf (6676) Metalibu Aliye (3970-71) Elbani Zılalu'l-Cenne (984, 987) Elbani hasen dedi.

yaydan çıktığı gibi çıkacaklardır. Onlara "Rafıza" denilecektir. Eğer onlarla karşılaşırsan, onlarla savaş! Zira onlar müşriktirler." Ali Radıyallahu anh'ın bu rivayetin ardından şöyle dedi;

"Bizleri, Ehli beyti sevdiklerini söyleyecekler, lakin böyle değildir. Onların alameti Ebu Bekr ve Ömer radıyallahu anhuma'ya sövmeleridir."[475]

Ümmü Seleme radıyallahu anha dedi ki; "Bir gece Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem yanımda iken Fatıma ile beraber Ali (radıyallahu anhuma) geldi. Ali radıyallahu anh'e buyurdu ki;

"**Sen ve arkadaşların cennettesiniz. Sen ve seni sevenler cennettesiniz. Dikkat et! Seni seven bir kavim dilleri ile söyledikleri şeyler sebebiyle İslam'dan dışarı fırlayacaklar. Okudukları Kur'an boyunlarından aşağı geçmeyecek. Onları "Rafıza" diye isimlendirecekler. Onlarla karşılaştığın zaman, onlarla mücadele et. Zira onlar müşriklerdir**." Dedim ki;

"Ey Allah'ın Rasulü! Onların alameti nedir?" buyurdu ki;

"**Cum'ayı ve Cemaati terk edecekler ve (sahabeler ve tabiinden ibaret olan) selefe hakaret edecekler**."[476]

Ali radıyallahu anh'den diğer bir rivayette alametleri hakkında şöyle

---

[475] **Hasen ligayrihi.** Ebu'ş-Şeyh Tabakat (2/74, 4/122) Darekutni (15/181) Ebu Ya'la (6749) Taberani (1/319) Abdullah b. Ahmed es-Sünne (2/548) Deylemi (8301) Acurri eş-Şeria (1934) Lalkai Şerhu Usuli'l-İtikad (6/372) Hatib Muvazzahu Evham (1/51) Allame ed-Dani Sünenü'l-Varide Fi'l-Fiten (3/616) İbni Adiy el-Kamil (3/83) Muhibbu't-Taberi Rıyadu'n-Nadra (1/363, 385) Metalibu'l-Aliye (2974) Mecmau'z-Zevaid (9/131, 10/22) Zehebi Mizanu'l-İtidal (2/18)

[476] **Hasen ligayrihi.** Taberani Evsat (6/335) Ahmed Fazailu's-Sahabe (1115) Darekutni İlel (15/182) Acurri Şeria (1933) İbni Ebi Asım es-Sünne (816) İbnu'l-Arabi Mucem (1503) Hatib Tarihu'l-Bağdat (12/358) el-Lalkai İtikad (6/372) İbn Asakir (42/334) Muhibbu't-Taberi Rıyadu'n-Nadra (1/364) Mecmau'z-Zevaid (10/21) Elbani Daife (5590)

buyrulur;

“**Onlar sende olmayan şeyle seni överler. Diğer sahabelerime ise dil uzatır ve söverler**.”[477]

Ebu Süleyman el-Hemedani rivayet ediyor; Ali radıyallahu anh dedi ki; “Bizden sonra rafıza denilen bir kavim gelecek, sevgimizi istismar edeceklerdir. Onlar bizim dostlarımız değillerdir. Onların alameti Ebu Bekr ile Ömer radıyallahu anhuma’ya söveceklerdir. Nerede onlarla karşılaşırsanız öldürün, çünkü onlar müşriklerdir.”[478]

İbni Abbas radıyallahu anhuma’dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

“**Ahir zamanda “Rafıza” diye anılan, İslam’ı terk eden bir grup zuhur edecek. Onları gördüğünüzde onlarla savaşın. Zira onlar müşriktir**.”[479]

İbn Ömer radıyallahu anhuma hadisi: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

“**Ey Ali! Sen cennettesin. (bunu üç defa söyledi) benden sonra bir kavim gelecek ki onların bir lakabı vardır. Onlara rafıza denilecektir. Onlarla karşılaşırsanız öldürün. Zira onlar müşriklerdir**.”

---

[477] **Hasen ligayrihi.** İbni Ebi Asım es-Sünne (2/475 no 979) Bezzar (2/139) Ahmed (1/103) İbn Ahmed es-Sünne (2/546)

[478] Ahmed Fadailu’s-Sahabe (703) Abdullah b. Ahmed es-Sünne (no:1272) İbnu’l-Arabi Mucem (245) Acurri eş-Şeria (1937) İbn Asakir (42/335) İbnül Cevzi Telbisu İblis (s.91)

[479] **Hasen ligayrihi.** Ahmed Fadailu’s-Sahabe (651, 702) Ebu Ya’la (2586, 6749) Bezzar (Keşful Estar 2777) Taberani (12/242) Abd b. Humeyd (1/232 no:698) Heysemi Maksadu’l-Ali (1456) Buğyetu’l-Bahis (2/945) Mecmau’z-Zevaid (10/22) Metalibu’l-Aliye (2973) İbni Ebi Asım es-Sünne (2/475) Haris b. Ebi Usame Müsned (1043) Ebu Nuaym Hilye (4/95) İbn Cevzi İlel (1/160) Muhibbu’t-Taberi Rıyadu’n-Nadra (1/364) Elbani Zılalu’l-Cenne (981)

“Onların alameti nedir ey Allah’ın rasulü?” diye sorunca şöyle buyurdu:

“**Cuma ve cemaate gelmezler, Ebu Bekr ve Ömere hakaret ederler**.”[480]

Ali radıyallahu anh’den merfuan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Lakapları olan bir kavim olacak, onlara rafıza denilecek. Onlarla karşılaştığınızda öldürün. Zira onlar müşriklerdir**.” Dedim ki:

“Ey Allah’ın rasulü! Onların alameti nedir?” şöyle buyurdu:

“**Sende olmayan şeyle seni övecekler, selefe hakaret edecekler.**”[481]

Ali radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Ahir zamanda rafiza denilen ve İslam’dan ayrılan bir topluluk zuhur edecek**.”[482]

Ali radıyallahu anh’den: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Kıyametten önce Rafıziler denilen bir kavim gelecek. Onlar İslam’dan uzaktırlar**.”[483]

---

[480] Acurri eş-Şeria (1932) Salebi el-Keşfu ve’l-Beyan (9/67)

[481] Acurri eş-Şeria (1936) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (1272) Ebu Ya’la (6749) Taberani (6/355) Hatib Tarih (12/358) Taberi Riyadu’n-Nadra (1/364) Ebu Nuaym Hilye (4/329) Ebu Amr ed-Dani Sunenu’l-Varide Fi’l-Fiten (279) İbn Cevzi İlel (1/164) Mecmau’z-Zevaid (10/22)

[482] Acurri eş-Şeria (1938) Buhari Tarih (1/279) Ahmed (1/103) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (1268-70) İbn Ebi Asım es-Sunne (978) Bezzar (499) İbnu’l-Arabi Mucem (1501) Sunenu’l-Varide Fi’l-Fiten (277) Hatib Muvazzahu Evham (2/368) İbn Adiy el-Kamil (7/207) Ebu Tahir es-Silefi Tuyuriyyat (363) İbn Cevzi İlel (1/163)

[483] Abdullah b. Ahmed es-Sunne (1271) Dineveri Mucalese (2576) İbnul Arabi

Muhammed b. Huseyn el-Acurri rahimehullah dedi ki: “Eğer bir kimse “Ali radıyallahu anh’ın: “Onları öldürün, zira onlar müşriklerdir” dediği rivayet edilmiştir, Ali radıyallahu anh onlardan kimseyi öldürdü mü? Derse, ona denilir ki; evet. Nitekim onları ateşte yakmış, kuyulara atmış, bir topluluğu sürgün etmiş, bir grubu sakındırmış ve korkutmuştur. Ali radıyallahu anh bu hususta geri kalmamıştır. Ebu Bekir ve Ömer radıyallahu anhuma’dan teberi edenlerden beri olmuştur.”[484]

Osman b. Ebi Osman’dan: “Bazı Şialar Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh’e geldiler ve:

“Ey Müminlerin emiri! Sen o musun?” dediler.

“Ben kimim?” dedi. “Sen osun” dediler. “Yazıklar olsun size! Kimim ben?” dedi.

“Sen rabbimizsin” dediler.

“Dönün ve tevbe edin” dedi. Onlar kabul etmeyince boyunlarını vurdu. Sonra kuyular kazarak onları kuyulara attırdı. Sonra Kanber’e:

“Bana kesilmiş odunlar getir” dedi. O da getirdi ve onları yaktı. Sonra dedi ki: “Ne zaman bu çirkin işle karşılaştıysam ateş hazırladım ve Kanber’i çağırdım.”[485]

Fudayl b. Merzuk’tan: Hasen b. Hasen radıyallahu anhuma Rafızilerden birine dedi ki:

“Vallahi Allah imkân verirse sizlerin ellerinizi ve ayaklarınızı keseriz,

---

Mu’cem (1502) Sarimu’l-Meslul (582) Beyhaki Delail (8/22)

[484] Acurri eş-Şeria (1939)

[485] **Hasen.** Acurri eş-Şeria (1940-41) Ebu’ş-Şeyh Tabakatu’l-Muhaddisin (2/217) Dineveri Mucalese (3/454) İbnu’l-Arabi Mu’cem (67, 1508) Ebu İshak el-Cuzcani Ahvalu’r-Rical (s.36-39) İbn Asakir (42/475) Mukbil b. Hadi İlhadu’l-Humeyni (s.154) Fethu’l-Bari (12/270) İbn Hacer: isnadı hasen dedi.

tevbenizi de kabul etmeyiz."[486]

Mürcie ve Kaderiyye

Kaderiler iki sınıftır:

El-Cebriyyetu'l-Cehmiyye: Allah Teâlâ'nın kaderini ispat eder ve ispatta aşırı giderler. Hatta kulun seçme ve kudretini inkâr ederek: "Kulun seçme hakkı, bir şeyi yapmaya veya terk etmeye kudreti yoktur" derler. "Cebriyye" sözü ile kastedilen bunlardır.

El-Kaderiyetu'l-Mu'tezile: Kulun seçme ve amelinde kudret sahibi oluşunu ispatta aşırır giderler. Hatta Allah Teâlâ'nın kulun amelinde meşiyetini veya yaratmasını inkâr ederler. Onların aşırıları Allah'ın olayların meydana gelmesinden önceki ilmini inkâr ederler. "Kaderî" sözüyle kastedilenler bunlardır.[487]

Mürcie: İrca bidatine nispet edilenlerdir. Bunun birkaç tarifi vardır:

* Ameli imandan ayrı görüp imana nispetle ikinci bir mertebede görürler. Amelleri imandan bir cüz saymazlar. Amellerin iman olarak isimlendirilmesini mecaz kabul eder, imanın hakikatinin sadece tasdikten ibaret olduğunu söylerler. Nitekim: "Küfürle beraber taatin faydası olmadığı gibi, iman ile beraber isyanın/günahın zararı olmaz" derler.

* İrca ile kastedilen, büyük günah işleyen kimsenin kıyamet gününde dünyada hükmedildiği gibi hükmedilmeyip hükmünün erteleneceğini söylemeleridir.

* İrca ile kastedilenin Ali radıyallahu anh ile Osman radıyallahu anh'ın imanlarına veya küfürlerine şahitlik etmeyip bunu Allah'a bırakmak olduğu

---

[486] Acurri eş-Şeria (1942) Darekutni Fadailu's-Sahabe (31) es-Sevaiku'l-Muhrika (1/162)

[487] Bkz.: İbn Useymin, el-Kavlu'l-Mufid (2/397)

söylenmiştir.[488]

Kaderiyye ve Mürcie fırkalarının (ve bunların dalları olan; Cebriyye, Maturidiyye, Cehmiyye, Mutezile kollarının) haktan sapmış gruplar olduğunu ifade eden rivayetler gelmiştir:

Cabir b. Abdillah radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Ümmetimden iki sınıfın İslam'dan nasipleri yoktur: İrca ehli (amelleri imandan saymayan Mürcie) ve Kader ehli (Allah dileyeni hidayet eder, dileyeni de saptırır diyerek kaderi inkâr eden Mutezile)**"[489]

İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Ümmetimden iki sınıfın İslam'dan nasibi yoktur: Mürcie ve Kaderiyye**"[490]

Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Ümmetimden iki sınıfın İslam'dan nasibi yoktur: Mürcie ve Kaderiyye**"[491]

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Ümmetimden iki sınıfın İslam'dan nasibi yoktur: Mürcie ve Kaderiyye**"[492]

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Ümmetimden iki sınıfın İslam'dan nasibi yoktur:**

---

488 Bkz.: Furuku Muasira Tentesib İle'l-İslam (2/746)

489 **Hasen.** İbn Mace (73) Taberani Evsat (6/154) Hatib Tarih (5/376) Taberi Tehzibu'l-Asar (1967) İbn Ebi Asım es-Sunne (344)

490 **Hasen.** Tirmizi (2149) İbn Mace (62) Taberani (11/262) Buhari Tarihu'l-Kebir (4/133) Abd b. Humeyd (579) İbn Batta el-İbane (1272) el-Lalekai İtikad (1156) Taberi Tehzibu'l-Asar (1965-66) İbn Ebi Asım es-Sunne (334-335) Beyhaki İtikad (s.238) Acurri eş-Şeria (310)

491 **Hasen.** Taberani Evsat (5/370) İbn Batta el-İbane (1537)

492 **Hasen.** El-Lalekai İtikad (1799) Taberi Tehzibu'l-Asar (1968)

Mürcie ve Kaderiyye”[493]

Ali radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: “**Ümmetimden iki sınıfın İslam'dan nasibi yoktur: Mürcie ve Kaderiyye**”[494]

Yahyâ b. Saîd el-Kattân şöyle dedi: “Sufyân es-Sevrî, Basra'ya geldiğinde Rebî' b. Subeyh'in durumuna ve insanlar katındaki değerine baktı.

“Onun mezhebi nedir?” diye sordu.

“Onun sünnetten başka mezhebi yoktur” dediler. “Yakın dostları kimlerdir?” diye sorunca:

“Kaderîlerdir” dediler. Bunun üzerine: “O halde o da bir kaderîdir” dedi.”[495]

Huzeyfe radıyallahu anh'den: “**Dininizden ilk kaybedeceğiniz şey huşû, son kaybedeceğiniz şey ise namazdır. İslam'ın bağları birer birer çözülecek, kadınlar hayızlı ile namaz kılacak, bir ayakkabının şaşmadan diğer eşinin adımlarını izlemesi gibi aynen sizden öncekilerin yolunu adım adım izleyeceksiniz. Sonunda birçok fırkalardan iki fırka kalacak, bunlardan birisi: “Neden beş vakit namaz kılıyoruz? Bizden öncekiler sapıtmış. Allah Teâlâ sadece şöyle buyuruyor: “Gündüzün iki ucunda ve gecenin ilk saatlerinde namaz kıl”** (Hud 114) **Böylece onlar sadece üç vakit namaz kılacaklar. Diğer fırka da şöyle der: “Müminlerin Allah'a imanı, meleklerin imanı gibidir. Aramızda kâfir ve münafık yoktur.” Allah'ın onları Deccal ile beraber haşretmesi bir haktır**.”[496]

Bir tarikinde ikinci fırkanın tarifi şu lafızla gelmiştir: “**Bir kavim gelecek,**

---

[493] **Hasen.** Firyabi el-Kader (231) Acurri eş-Şeria (309)
[494] Saduk eş-Şii, Sevabu'l-A'mal (s.156)
[495] **Sahih maktu.** İbn Batta, el-İbâne (2/452).
[496] **Sahih.** Hâkim (4/516) Taberi Tehzibu'l-Asar (2002) Ahmed Zühd (1000) İbn Vaddah el-Bid'a (153) Hallal es-Sunne (1292-93) Acurrî eş-Şeria (35) İbn Ebi Asım Zühd (1/179) Ebu Nuaym Hilye (1/281) İbn Batta el-İbane (1/174, 2/571 no:1260)

kıbleye yönelip namaz kılan kimsenin imanına şahitlik edecek”[497]

Acurri'nin rivayetinde şu ziyade vardır: “**Hatta onlar arasında namaz kılmayanlar bile olur. Onlar kaderi yalanlarlar. Deccal'in çıkış sebebi onlardır. Allah'ın onları Deccal'e katması bir haktır**.”

Huzeyfe radıyallahu anh yine şöyle demiştir: “**Şüphesiz ben iki din biliyorum ki ikisinin mensupları da cehennemdedir. Bir topluluk: “Zina etse de, adam öldürse de, iman sözden ibarettir” der. Diğer topluluk: “Bizden öncekiler sapıklar idi” derler ve “Neden beş vakit namaz kılıyoruz, o sadece iki vakittir: yatsı namazı ve sabah namazı” derler**.”[498]

Hafız Ebu Bekr el-Humeydi, Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh'ın azatlısı Hamze b. el-Haris'ten, o da babasından rivayet ediyor: “Mescidu'l-Haram'da birisi Ebu Hanife'ye: “Şehadet ederim ki kâbe haktır, lakin bu o mudur, değil midir bilmiyorum” diyen kimse soruldu. Dedi ki: “O gerçek bir mümindir” Ona: “Şehadet ederim ki Muhammed b. Abdillah (sallallahu aleyhi ve sellem) nebidir, fakat o, kabri Medine'de bulunan kişi midir bilmiyorum” diyen kimse soruldu. Dedi ki: “O gerçek bir mümindir” Ebu Bekir el-Humeydi dedi ki: “Kim böyle söylerse kâfir olmuştur.”[499]

Mu'tezile

Mu'tezile'nin özellikleri ve akidelerinin esaslarından bazısı şunlardır:

1- Şöyle derler: “Büyük günah işleyen ne kâfirdir, ne de mümindir. İki menzile arasında bir menziledendir.”

2- Şöyle derler: “Allah insanların fiillerini yaratmaz, insanlar kendi fiillerini yaratırlar. Bundan dolayı sevap veya günah kazanırlar. Allah Teâlâ bu

---

[497] Taberi Tehzibu'l-Asar (2003)

[498] Hallal es-Sunne (1356, 1369) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (1/323-324 no:663) İbn Ebi Şeybe İman (s.30) Ebu Ubeyd İman (s.33) Taberi Tehzibu'l-Asar (2004) Acurri eş-Şeria (s.143-144)

[499] **Sahih.** Fesevi el-Ma'rife (3/96)

yüzden adaletle nitelenir."

3- Allah Teâlâ'nın; ilim, kudret, hayat, işitme, görme gibi ezeli sıfatlarının zatından ayrı olmasını inkâr ederler.[500]

Abdulaziz er-Rakaşî dedi ki: "Yunus b. Ubeyd'i şöyle derken işittim: "Mu'tezile'nin bu ümmete fitnesi Ezarika'nın fitnesinden şiddetlidir. Zira onlar Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabının sapmış olduğunu iddia ediyorlar. Ortaya çıkardıkları bid'at sebebiyle onların şahitliği caiz değildir. Şefaati, havzı, kabir azabını inkâr ediyorlar. Onlara Allah lanet etmiş, kulaklarını sağır, gözlerini kör etmiştir. Yöneticinin onları tevbeye çağırması, tevbe etmedikleri takdirde Müslümanların ülkesinden sürgün etmesi gerekir."[501]

Ma'mer b. Raşid şöyle dedi: "İbn Tavus oturuyordu. Mu'tezile'den bir adam geldi ve konuşmaya başladı. İbn Tavus hemen parmaklarını kulaklarına tıkadı ve oğluna şöyle dedi: "Ey oğulcuğum! Parmaklarını kulaklarına tıka ve sıkıca kapa. Onun sözünden hiçbir şey duyma." Ma'mer dedi ki: "Yani kalp zayıftır" demek istiyor.[502]

Abbad b. Avvam dedi ki: "Şureyk b. Abdillah elli seneye yakın bizim orada kaldı. Ona dedim ki: "Ey Ebu Abdillah! Bizim orda Mu'tezile'den bir topluluk şu hadisleri inkâr ediyorlar." Onlarca hadis zikrettim. Dedi ki: "Bize gelince, biz şu dinimizi tabiîn'den aldık. Onlar da Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinden aldılar. Peki, onlar dinlerini kimden almışlar?"[503]

---

500 Bkz.: Dr. Arif Tamer, Mu'cemu'l-Furuki'l-İslamiyye (s.25)

501 Ebu Nuaym Hilye (3/21) Taberani Kitabu's-Sunne (71)

502 **Sahih maktu.** Herevi Zemmu'l-Kelam (4/45 no:772) İbn Batta el-İbane (400, 1778) Abdurrazzak (11/125) el-Lalekai İtikad (248) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (102) Ebu Nuaym Hilye (9/218)

503 **Sahih maktu.** İbn Batta (156) Darekutni es-Sifat (65) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (509) Makdisi el-Hucce (2/531) Zehebi el-Uluv (393) Beyhaki el-Esma ve's-Sifat (949)

Kelâmcılar

Kelamcılar ile kastedilen: Kur'ân ve sünnet naslarına akılla te'vilde bulunan, Allah Teâlâ'nın isim ve sıfatları ile ilgili konularda delilsiz yorumlarda bulunan, sahabenin susup teslim oldukları konuda susmayan, haber-i vahidi hüccet saymayan kimselerdir. Kitap ve sünnetten kendilerine delil getirildiğinde, ona felsefî metotlarla açıklama getirenler, "Bu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanında böyleydi, şimdi biz başka şeye uyabiliriz" diyenler ve buna benzer aklî te'villerle naslara muhalefet edenler de yine bu kelamcılardandır. Şu ayet onları reddetmektedir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ

"**Ey îman edenler! Allah'ın ve Rasûlünün önüne geçmeyin. Allah'tan korkun**." (Hucurat 1)

Ebû Hureyre radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Huzeyl kabilesinden birbiriyle vuruşan iki kadın hakkında hükmetti. Bunlardan biri hamile olan diğerine taş atarak onun karnındaki çocuğu öldürmüştü. Davalaşarak Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler. O da karnındaki çocuk için bir diyet ile erkek veya kadın köle olarak gurreye hükmetti. Borçlu duruma düşen kadının yakını şöyle dedi: "Ey Allah'ın rasulü! İçmeyen, yemeyen, konuşmayan ve ağlamayan bir çocuk için nasıl tam diyet borçlanırız?" Bunun üzerine Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Bu ancak kâhinlerin kardeşlerindendir.**"[504]

Alî b. Ebî Tâlib radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gece kızı Fatıma'nın kapısını çaldı ve "**İkiniz (gece) namazı kılmıyor musunuz?**" buyurdu. Ben: "Ey Allah'ın rasulü! Nefislerimiz Allah'ın elindedir. Bizi uyandırmayı dilerse uyandırır" dedim. Bunu söylememiz üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem oradan ayrıldı. Sonra geri dönüp giderken dizine vurarak şöyle dediğini işittim: "**Zaten insan pek mücadeleci**

---

[504] **Sahih.** Buhârî (5758) Muslim (1681, 36)

bir şeydir."[505]

Abdullah b. Mes'ûd radıyallahu anh şöyle demiştir: "Sizleri, insanların çıkardıkları bid'atlerden sakındırırım! Zira din kalplerden bir seferde gitmez. Lakin şeytan, kişinin kalbinden iman çıkıncaya kadar ona bid'atler çıkarır. İnsanların, Allah'ın kendilerine yükümlü kıldığı namaz, oruç, helal, haram gibi farzları terk edip, Rableri Azze ve Celle hakkında konuşmaya başlamaları yakındır. Kim bu zamana yetişirse kaçsın." Denildi ki: "Ey Ebû Abdirrahman! Nereye kaçalım?" Dedi ki: "Nereye değil! Kalbiyle ve diniyle kaçsın. Bid'at ehlinden kimseyle oturmasın."[506]

Ebu Reca dedi ki: Yunus b. Süleyman es-Sekatî'den işittim – o güvenilir idi – şöyle dedi: "Bir meseleye baktığımda o hususta hadis ve re'y vardı. Hadiste Rabb Teâlâ'nın rububiyetinin, celalinin, azametinin, arşın, cennetin ve insanların sıfatının, peygamber ve rasullerin, helal ve haramın, akrabalık bağlarını gözetmeye teşvikin zikredildiğini ve bütün hayırların onda toplandığını gördüm. Re'ye baktığımda ise tuzak, aldatma, hileler, akrabalık bağlarını koparmak ve bütün kötülüklerin onda toplandığını gördüm."[507]

Harun er-Reşid dedi ki: "Mürüvvet hadis ashabındadır. Kelam Mutezile'dedir. Yalan ise Rafızilerdedir."[508]

İmam Ahmed şöyle dedi: "Kelamcı asla iflah olmaz."[509]

Ebu Sevr ve el-Huseyn b. Ali dediler ki: "Şafiî'nin şöyle dediğini işittik: "Kelamcılar hakkındaki hükmüm onlara değnekle vurulması, develere bindirilip aşiret ve kabilelerde dolaştırılarak: "Bu kitap ve sünneti terk edip

---

505 **Sahih.** Buhârî (1127, 7347, 7465) Muslim (775)

506 El-Lâlekâî (1/121) el-Esbahanî, el-Hucce Fî Beyani'l-Mahacce (1/339) Benzeri: Darimi (1/71)

507 Şerafu Ashabi'l-Hadis (161)

508 Şerafu Ashabi'l-Hadis (167) Suyuti Savnu'l-Mantık (s.146)

509 İbn Abdilberr Camiu Beyani'l-İlm (2/95) İbn Kudame Tahrimu'n-Nazar (s.41) Suyuti Savnu'l-Mantık (128) İbnu'l-Cevzi Telbisu İblis (s.83)

kelamı alanın cezasıdır” diye nida edilmesidir.”[510]

Yine imam Şafii şöyle demiştir: “Kelama dalıp da kurtulan bir kimse yoktur.”[511]

Ebu’l-Hâris şöyle dedi: “Ebû Abdillah’a (Mâlik b. Enes’e) şöyle sordum: “Burada Cehmiyye ile tartışan, onların hatalarını açıklayan ve onlara meseleleri araştıran birisi var, görüşün nedir?” Şöyle dedi: “Bu hevâlar hakkında herhangi bir şey konuşmak taraftarı değilim. Birinin onlarla tartışmasını da uygun görmem. Muaviye b. Kurra şöyle demiyor mu?: “Tartışmak amelleri boşa çıkarır. Düşük bir konuşmadır. Hayra sebep olmaz. Kelâmcı iflâh olmaz. Tartışma ve kelâm ehlinden uzak durunuz. Sizlere sünnetleri ve sizden önceki ilim ehlinin üzerinde durdukları şeyi tavsiye ederim. Şüphesiz onlar kelâmı, bid’at ehli hakkında konuşmaya dalmayı ve onlarla beraber oturmayı çirkin görürlerdi. Selâmet ancak bunların terk edilmesindedir. Sapıklık ehliyle tartışmak ve münakaşa etmekle emrolunmadık. Muhakkak ki selâmet bundadır.”[512]

İmam Malik dedi ki: “Sizleri bidatlerden sakındırırım.” Denildi ki: “Ey Ebu Abdillah! Bidatler nedir? Dedi ki: “Bidat ehli Allah’ın isimleri ve sıfatları, kelamı, ilmi ve kudreti hakkında konuşurlar, fakat sahabe ile onlara en güzel şekilde uyan tabiinin sustuğu yerde susmazlar.”[513]

Abdurrahman b. Mehdi şöyle dedi: “İmam Malik’in yanına girdiğimde bir adam Kur’ân hakkında bir şey soruyordu. Malik dedi ki: “Galiba sen Amr b. Ubeyd’in arkadaşlarındansın. Allah Amr’a lanet etsin. Zira o şu kelam bidatini çıkardı. Şayet kelam ilim olsaydı sahabe ve tabiin, hükümler ve kurallar hakkında konuştukları gibi bu konuda da konuşurlardı. Lakin batıl ancak batıla

---

510 Şerafu Ashabi’l-Hadis (168) Beyhaki Menakibu’ş-Şafii (1/462) İbn Ebi Hatim Adabu’ş-Şafii (s.186) İbn Asakir Tebyinu Kizbi’l-Mufteri (335) Ebu Nuaym Hilye (9/116) İbn Abdilberr el-İntika (s.80)

511 İbnu’l-Muberred, Cemu’l-Cuyuş (57)

512 İbn Batta, el-İbâne (2/539).

513 İbnu’l-Muberred, Cemu’l-Cuyuş (no 31)

götürür."[514]

Yine İmam Malik şöyle demiştir: "Dini kelam ile talep eden zındıklaşır"[515]

Ebu Yusuf şöyle demiştir: "İlmi, kelam ile talep eden zındıklaşır"[516]

Abdurrahman b. Mehdî rahimehullah şöyle demiştir: "Kelamı öğrenen kimsenin sonu zındıklaşmaktır."[517]

Ebu Zur'a rahimehullah şöyle demiştir: "Dini kelam ile talep eden sapar."[518]

Ebu Amr b. Matar şöyle demiştir: "İbn Huzeyme'ye isimler ve sıfatlar hakkında konuşmak (Kelam) soruldu. Dedi ki: "Bu sonradan çıkarılmış bir bidattir. Malik, Sufyan, el-Evzaî, Şafii, Ahmed, İshak, Yahya b. Yahya, İbnu'l-Mubarek, Muhammed b. Yahya, Ebu Hanife, Muhammed b. el-Hasen, Ebu Yusuf gibi Müslümanların imamları bu konuda konuşmazlar, kelama dalmaktan yasaklarlardı. Onlar arkadaşlarına kitap ve sünneti gösteriyorlardı. Sen de kelamdan ve onların kitaplarına bakmaktan sakın!"[519]

Eş'arî ve Maturidî'ler

Eş'arî ve Mâturidî fırkaları, kelâmcılara dâhildir. Asrımızda birçok cahil kimseler bu fırkaları Ehl-i Sünnet'e nispet ederek büyük bir iftirada bulundukları için özel başlıkta ele almak gerekti.

Şeyh Ahmed b. Muhammed ed-Dihlevi rahimehullah Tarihu Ehli'l-

---

[514] İbnu'l-Muberred, Cemu'l-Cuyuş (no:33)
[515] İbnu'l-Muberred, Cemu'l-Cuyuş (no:32)
[516] İbn Kuteybe, Te'vilu Muhtelef (43) İbn Asakir Tebyinu Kizbi'l-Mufteri (333) Hatib Şerafu Ashabi'l-Hadis (4) Suyuti Savnu'l-Mantık (60)
[517] İbnu'l-Muberred, Cem'ul-Cuyuş (48)
[518] İbnu'l-Muberred Cem'u'l-Cuyuş (97)
[519] İbnu'l-Muberred, Cemu'l-Cuyuş (98)

Hadis'te şöyle anlatmıştır:

"Şüphe olmayan hususlardandır ki, diğer İslâm ülkelerinin halkları – sahabe, tabiîn, tebâu't-tabiîn ve dört imâm rahimehumullah – bu mezhepler ortaya çıkana kadar revaçtaki bu mezhepleri bilmiyorlardı. Zaman içinde hevâ ile bu mezhepler galip geldi. Kâdîlar kuvvet sahibi idiler ve zorlama yaptılar. Bu galebe, imkân, tasarruf ve zorbalıklar, devletin insanları bu mezheplere ve Eş'arî akidesine sarılmaya zorlamasıyla tamamlanmıştır. Bu mezhepler, farz kılınmış ve bunların dışında kalan Kitap ve sünnet ise haram kılınmıştır.

Onlara karşı çıkanlar, Allah'ın kitabı ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetiyle amel edenler, bu ikisini bağımsız olarak te'vil ve tahrif etmeden anlayanlar, önceki ilk selefe tâbî olup kâmil sıfatları teşbih ve ta'tile gitmeden, geldiği gibi kabul edenler kâdîlık görevine getirilmediler, şâhitlikleri kabul edilmedi, hatip olarak konuşturulmadılar, imâm yapılmadılar, onlara ders verdirilmedi. Zira onlar usulde ve fürû'da bu mezheplerden birini taklit etmediler. Ebu'l-Hasen el-Eş'arî'nin - tevbe etmeden önceki eski - akîdesini benimsemediler. Âlimler ve halktan olan insanlara bunun için zorlama yapıldı. İnsanlar, devlet ve idareciler katında revaçta bulunan bu mezheplere rağbet ederek dünyalığa, izzete ve şöhrete hırs gösterdiler. Hatta Allah Azze ve Celle'nin kitabına ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadislerine bakılmaz oldu. İslâm şehirlerinde bu mezheplere ve el-Eş'arî'nin eski akîdesine tâbî olmayan kimse kalmadı. Hanefî, Mâlikî ve Şâfiî olan herkes usûlde el-Eş'arî'nin eski akîdesine tâbî oluyordu. Nitekim bu husus es-Subkî'nin Tabakât ve Muîdu'n-Niam adlı eserlerinde anlatılmıştır. Durum bu şekilde devam etmiş, Eş'arî ya da Mâturîdî[520] akîdesinde olmayan bir Şâfii, Mâlikî ya da Hanefî görülmez olmuştur. Sadece Hanbelî'ler önceki selefin mezhebi üzerinde devam etmişlerdir.

Hanbelîler ile Ebu'l-Hasen el-Eşarî arasında bir münâzara olmuş ve el-Eş'arî rahimehullah tevbe ederek itizal (Mutezile) akîdesinden uzaklaşmış, hakka dönüş yapmıştır. Cuma günü Basra Camii'nde kürsüye çıkarak yüksek sesle şöyle seslenmiştir: "Beni tanıyan tanır. Beni tanımayana kendimi tanıtıyorum: Ben falan oğlu filanım. Daha önce Kur'ân'ın mahlûk olduğunu,

---

[520] Bkz.: Şeyh Şemsuddin el-Efgânî'nin üç cilt halinde "Nakzu'l-Mâturîdiyye" adında kitabı.

Allah’ın gözle görülemeyeceğini, kötülüklerin failinin insanın kendisi olduğunu söylerdim. Ben kesin olarak bunlardan tevbe ettim. Mutezile’yi reddeden, onların kusurlarını açıklayan itikâda sahibim.”

Sonra elli beş kitap tasnif etti. El-İbâne adlı eseri bunlardan birisidir. El-Makrîzî’nin el-Hutut kitabından yapılan özet bitti.[521]

Eski Eş’arî mezhebinin hakikatine gelince, o Mutezile’nin metodu olan nefiy/inkâr ve Tecsim ehlinin metodu olan ispat[522] arasında idi. Onun bu konudaki görüşüne bakan kendi mezhebine delil getirirdi. Bir topluluk buna meyletmiş ve kendi görüşüne göre yorumlamıştır. Bunlardan bazıları Kâdî Ebû Bekr Muhammed b. Et-Tayyib el-Bakıllânî el-Mâlikî, Ebû Bekr Muhammed b. El-Hasen b. Fûrek, Ebû İshâk İbrâhim b. Muhammed b. Mihrân el-İsferâyînî, el-Gazâlî[523], Ebu’l-Feth Muhammed eş-Şehristânî, Fahruddin er-Râzî ve başkalarıdır. Bunlar mezhebine destek olmuşlar, bunun için tartışmışlar, mücadele etmişler ve el-Eş’ari mezhebi Irak’ta, 380 yılı civarında yayılmıştır.

Buradan Şâm’a yayılmıştır. en-Nâsır Salahuddin Yûsuf b. Eyyûb Mısır diyarına kral olunca kâdî Sadruddin Abdulmelik b. İsâ b. Dirbâs el-Mâderânî, Eş’arî mezhebinde idi. Sultân Melik Nureddin b. Mahmûd b. Ez-Zengî’nin hizmetinde idi. Kutbuddin Ebu’l-Meâlî Mes’ûd b. Muhammed Mes’ûd en-Nîsâbûrî onun için “Akîdetu Mezhebi’l-Eş’arî” kitabını yazdı. Çocuklarına küçük yaşlarda bunu ezberletmeye başladı. Böylece bunu üstün tuttular, Eş’arî mezhebine bağlandılar. Devletlerinin hüküm sürdüğü günlerde bütün insanları bu mezhebe bağlanmaya zorladılar. Krallık devam ettiği sürece durum böyle sürdü. İslâm şehirlerinde Eş’arî mezhebi yayıldı. Diğer mezhepler unutuldu ve bilinmez hale geldi. Hatta bugün İmâm Ahmed’e tâbî olan Hanbelî’ler dışında Hanefîlere, Mâlikîlere ve Şâfîilere muhâlif bir mezheb kalmadı. Zira Hanbelîler selefin yolunda idiler. Sıfatlar hakkında, seleften

---

[521] El-Makrîzî el-Hutut (3/359)

[522] Yaratıcı ile yaratılan arasına benzetmeye sebep olan ispat kastedilmiştir. Allah Teâla’nın şu ayetine dayanan ispat kastedilmemiştir: “O**’nun benzeri gibisi yoktur. O işitendir, görendir**.” (Şura 11)

[523] Gazâîi’nin vefat anında tevbe etmiş ve Sahihu’l-Buhârî’yi göğsüne koyarak güzel son ümit ettiğini zikretmiştir. Allah onu bağışlasın.

rivayetle gelmiş te’vil dışında bir te’vili uygun görmediler.

Yedinci yüzyıldan sonra Dımaşk’ta ve etrafında Şeyh Takiyuddîn Ahmed b. Abdulhalim ibn Teymiyye el-Harrânî rahimehullah meşhur oldu. Önceki selefin mezhebine destek olmak için meydan okudu. Eş’arî mezhebine kuvvetli reddiyeler verdi ve şiddetle karşı çıktı.” El-Makrîzî’nin[524] Mısır’daki el-Kadim matbaasında basılan el-Hutut kitabında[525] söyledikleri bunlardır.

Burada Eş’arî ve Mâturîdî akidesinin Ebû Hanîfe, İmâm Mâlik ve İmâm Şâfii rahimehumallah’ın akîdeleriyle aynı olmadığına açık bir delâlet vardır. Zira bu akîde dört imâmın vefatlarından sonra Ebu’l-Hasen el-Eş’arî’nin dilinden ortaya çıkmıştır. Kim bunun aksini iddia ederse delil getirmesi gerekir.”[526]

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle der: “Burada şunun da bilinmesi gerekir ki, usûlu’d-dîn ve kelâmda şahıslara bağlı zümreler, farklı derecelerdedirler. Bunlar arasında birçok usûl konusunda sünnete muhalefet etmiş olanlar vardır, sadece ince bir takım meselelerde sünnete muhalefet edenler vardır. Bir de sünneti kendisinden daha fazla terk etmiş olanları reddetmiş olanlar vardır ki; bunlar, reddettikleri bâtıl ve söyledikleri hak hususlarda övülürler. Fakat bunlar, diğer taraftan birtakım hak unsurları red ve inkâr, bâtıl hususları da kabul ve ifâde etmek suretiyle bu redlerinde adâlet ve itidâl ölçülerini aşmış; büyük bir bid'ati, ondan biraz daha hafif bir bid'atle, bir bâtılı, ondan biraz daha hafif bir bâtılla reddetmişlerdir. İşte bu durum, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'e mensup kelâmcıların birçoğunda görülmektedir.

Böyleleri, ortaya koydukları bid'ati, müslümanların cemaatini parçalayan ve ona göre dost edinip, ona göre düşman bildikleri bir görüş haline getirmedikleri takdirde bu, bir hata kâbilindendir ve Allah Subhânehu ve Teâlâ, böyle durumlarda mü'minlerin hatalarını bağışlar.

Bu ümmetin selefi ve imamlarından birçoğu böyle durumlara

---

[524] Tecrîdu’t-Tevhîdi’l-Mufîd (s.13-16) kitabına Ali el-Halebi’nin yazdığı mukaddimeye bakınız.

[525] el-Hutut (3/358)

[526] Tarihu Ehli’l-Hadis (s.78-80)

düşmüştür. Onların, bir içtihad neticesinde ileri sürdükleri birtakım görüşleri vardır ve bunlar, Kitap ve Sünnet'te sâbit olan esaslara muhaliftir. Ama kendilerine uyanları dost bilen, muhalif kalanlara düşmanlık besleyenlerle, müslüman cemâatin arasına ayrılık sokan, içtihâd ve görüşe dayalı mes'elelerde kendisiyle uyuşanları değil de, muhalif kalanları kâfirlik ve fâsıklıkla itham eden, yine kendilerine uyanlarla değil de muhalifleriyle savaşmayı dahi helâl sayanların durumu farklıdır. İşte bunlar, tefrika/ayrılık ve ihtilâf ehli kimselerdir."[527]

Son zamanlarda Eş'ârî ve Maturidî fırkaları kendilerinden daha fazla sapmış olan taifelerin akidelerini benimsemeye, ümmetin selefinin akidesini sapıklıkla itham etmeye başlamışlardır.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Söz İmam Eş'arî'nin söylediklerine gelince içlerinde önde gelen bir şeyhleri: "Hiç şüphesiz İmam Ahmed hem kadri büyük bir imam hem de İslam imamlarının en büyüklerindendir! Ancak O'na birçok bid'at çıkarmış kimseler mensûbiyet iddia etmişlerdir" dedi. Dedim ki:

"Evet doğru, ama bu yalnız İmam Ahmed'e hâs bir özellik değildir. Hemen hemen hiçbir imam yoktur ki, kendisinden uzak olan topluluklar kendisine intisab etmiş olmasın. İmam Mâlik'in kendilerinden uzak olduğu bazı insanlar, kendilerini O'na nispet etmişlerdir. Şâfiî'nin uzak olduğu bazı insanlar, kendilerini O'na nispet etmişlerdir. Ebû Hanîfe'nin uzak olduğu bazı insanlar kendilerini O'na nispet etmişlerdir. Mûsâ aleyhis's-selâm'ın uzak olduğu bazı insanlar, kendilerini O'na nispet etmişlerdir. İsâ aleyhi's-selâm'ın uzak olduğu bazı insanlar, kendilerini O'na nispet etmişlerdir. Ali b. Ebî Tâlib radıyallahu anh'ın uzak olduğu bazı insanlar, kendilerini O'na nispet etmişlerdir. Yine Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem-*'in uzak olduğu Karâmita, Bâtıniyye ve başka fırkalardan nice mülhidler, nice münafıklar kendilerini O'na nispet etmişlerdir."

O önde gelen şeyh sözleri esnasında 'Haşeviyye ve Müşebbihe'den bazı insanlar, kendilerini İmam Ahmed'e nispet etmişlerdir' veya benzeri bir şey söyledi. Dedim ki: Müşebbihe ve Mücessime'den olanlar, İmam Ahmed'in

---

[527] Mecmûu'l-Fetâvâ (3/348).

ashâbı dışında diğer mezhep ashâbı arasında İmam Ahmed'in ashâbında olduğundan daha çoktur. Nitekim şu Kürt boylarının hepsi Şâfiî'dir. Onlarda olan teşbîh ve tecsîm fikri başka hiçbir insan sınıfında yoktur. Ceylân halkı içinde Şâfiîler de vardır, Hanbelîler de. Sonra dedim ki: Halis Hanbelîler'e gelince onlar arasında, kendilerinden başka mezheplerde olan bu tür fikirlerden hiçbiri yoktur. (Daha sonra) Mücessimî Kerrâmîler'in hepsi Hanefî'dir diyerek cevabı tamamladım."[528]

İbn Ebi'l-'İzz el-Hanefî ise bu konuyla ilgili olarak, Ebû Hanîfe'nin, "Allah'ın semada olduğunu inkâr eden kâfir olmuştur" sözünü aktardıktan sonra şöyle demiştir: "Kendilerini Ebû Hanîfe'nin mezhebine nispet edenlerden bunu inkâr edenlere aldırılmaz. İnandıkları şeylerin çoğunda Ebû Hanîfe'ye muhâlif olan Mu'tezile ve başka gruplar, kendilerini O'na nispet etmişlerdir. İnandıkları şeylerin bir kısmında Mâlik, Şâfiî ve Ahmed'e muhalefet edenler de, kendilerini bazen bu imamlara nispet edebilmişlerdir."[529]

İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Cehmiyye ve Mu'tezile, -yalan ve iftira olarak- bu güne kadar sıfatlardan bir şeyi ispat edene Müşebbihe adını verirler. Hatta onlardan öyle aşırı gidenler olmuştur ki, bunlar peygamberleri bile Müşebbihe olmakla itham ederler. Öyle ki Cehmiyye'nin ileri gelenlerinden Sümâme b. el-Eşres şöyle demektedir: "Peygamberlerden üçü Müşebbihe'dendir: Mûsâ (aleyhi's-selâm) böyledir. Çünkü O: "**Bu iş, senin imtihanından başka bir şey değildir**." (A'râf, 155) demiştir. İsâ (aleyhi's-selâm) da böyledir. Çünkü O: "**Sen benim nefsimde olanı bilirsin, hâlbuki ben senin nefsinde olanı bilmem**" (Mâide, 116) demiştir. Yine Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem de böyledir. Çünkü O: "**Rabbimiz nüzul eder**" demiştir. Hatta Mutezile'nin pek çoğu, İmâm Mâlik, Sevrî, Evzâ'î, Şâfiî, Ahmed ve bunlara tâbi olanlarla, İshâk b. Râhûye, Ebû 'Ubeyd ve başkaları gibi imamların çoğunu müşebbihe sınıfına sokarlar."[530]

Bid'at ehli zındıkların en büyük alâmeti, Ehl-i Sünnet'e; "Haşeviyye",

---

528 Mecmûu'l-Fetâvâ (3/184-185)
529 Şerhu Akideti't-Tahaviyye (s.288)
530 Mecmûu'l-Fetâvâ (5/110)

“Müşebbihe” ve “Mücessime” gibi lakaplar takarak iftira etmeleridir.

İmam Tirmizî şöyle demiştir: “Sıfatlar hakkında gelen rivâyetler kesinlikle sâbittir. Bunlara olduğu gibi inanılır ve haklarında hiçbir vehme düşülmez. Bunların nasıl olduğu konusunda da hiçbir şey söylenilemez. Bunun gibi Mâlik, Süfyân b. ‘Uyeyne ve Abdullah b. Mübârek’in bu hadisler hakkında: “Onları keyfiyet belirlemeden (olduğu gibi) alıp kabul ediniz” dedikleri, rivâyet edilmiştir. İşte Ehl-i Sünnet ve’l-Cemâat’in ilim ehlinin görüşü de böyledir. Cehmiyye ise bu rivâyetleri inkâr ederek “Bunlar birer teşbih/benzetmedir” demişlerdir.”[531]

Abdurrahmân b. Ebî Hâtim ise babası Ebû Hâtim er-Râzî’nin şöyle dediğini nakleder: “Ehl-i Eser’e söven bid’at ehlinin alâmetiyle zındıkların alâmeti, Ehl-i Sünnet’e Haşeviyye ismini takmalarıdır ki, onlar bununla eserleri (hadisleri) ortadan kaldırmak istemektedirler. Cehmiyye’nin alâmeti ise Ehl-i Sünnet’e Müşebbihe adını takmalarıdır.”[532]

İshâk b. Râhûye şöyle demiştir: “Cehm’in ve ashâbı Cehmiyye’nin alâmeti, alışageldikleri şekilde ve yalan yere Ehl-i Sünnet ve’l-Cemâat’in, müşebbihe olduklarını iddia etmektir. Oysa bilakis onlar (Cehm ve Cehmiyye), Muattıla’nın (Allah’ın sıfatlarını inkâr edenlerin) kendileridir.”[533]

Molla Aliyyu’l-Kârî ise kendisi gibi Hanefî olan Sadreddîn Konevî’nin şöyle dediğini nakletmiştir: “Bu nedenle selef âlimlerinin çoğu şöyle söylemişlerdir: Cehmiyye’nin alâmeti, Ehl-i Sünnet’e müşebbih (benzeticiler) adını takmalarıdır.”[534]

İbn ‘Useymîn şöyle demiştir: “Eş’arîler, Ehl-i Sünnet ve’l-Cemâat’e muvâfık oldukları meselelerde Ehl-i Sünnet ve’l-Cemâat’tendirler. Ancak onlar sıfatlar konusunda Ehl-i Sünnet ve’l-Cemâat’e muhaliftirler. Çünkü onlar sadece yedisi dışında Allah’ın sıfatlarından başka hiçbir sıfatı ispat etmezler. Öte yandan bunları da Ehl-i Sünnet’in ispat ettiği şekilde ispat da etmezler.

---

531 Sunenu’t-Tirmizi (3/50)
532 El-Lalekâî İtikad (321, 939)
533 İbn Ebi’l-İzz Şerhu Akideti’t-Tahaviye (s.118)
534 Aliyyu’l-Kârî, Şerhu Fıkhi’l-Ekber (s.15)

Her yönüyle onlar Ehl-i Sünnet'tendir dememiz icab etmediği gibi onların Ehl-i Sünnet'e mensup oluşlarını tamamen reddetmemiz de icab etmez.

Biz deriz ki, onlar Ehl-i Sünnet'e muvâfık oldukları meselelerde Ehl-i Sünnet'tendirler. Ehl-i Sünnet'e muhalefet ettikleri meselelerde ise Ehl-i Sünnet'e muhaliftirler. İşte böylece tafsîle gitmek kendisi ile hakkın ve adaletin gerçekleşeceği yoldur. Allah-u Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Söz söylediğiniz zaman adaletli olun**." (En'âm, 152). Sonuç olarak onların mutlak sûrette Ehl-i Sünnet dışına çıkartılmaları adaletten olmayacağı gibi tamamen Ehl-i Sünnet'e dâhil edilmeleri de adaletten olmaz. Vâcib (gerekli) olan her hak sahibine hakkının verilmesidir."[535]

Şeyh İbn Useymin, Vasitiyye şerhinde de şöyle demiştir: "Şeyhulislam İbnu Teymiye'nin bu tarifi, Eşariler, Maturidiler ve benzerlerinin Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ten olmamalarını gerektirir. Zira onlar şaibelere tutunmuş ve dine bidatler sokmuşlardır. Doğru olan da budur. Çünkü Eşariler ve Maturidiler, Allah'ın isimleri ve sıfatları konusunda tuttukları yol bakımından Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatten sayılmazlar. Bu konuda Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaate muhalefet ettikleri halde nasıl Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ten sayılsınlar?! Çünkü denilir ki: "Ya bu Eşarilerle Maturidiler'in gittiği yol doğrudur, ya da selefin gittiği yol doğrudur."

Bilinmektedir ki doğru olan Selef'in gittiği yoldur. Çünkü burada selef, sahabeler, tabiin ve onlardan sonraki hidayet imamlarıdır. Doğru olan, selef'in gittiği yol olduğuna göre onlara muhalefet eden bu kimseler (Eşari ve Maturidiler) bu konuda Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ten olamazlar."[536]

Hâricîler

Alî b. Ebî Tâlib radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "**Âhir zamanda yaşları genç, akılları ermez bir kavim meydana çıkacak. Bunlar mahlûkatın en hayırlı sözlerini söyleyecek, Kur'ân okuyacaklar fakat okudukları Kur'ân gırtlaklarından aşağı geçmeyecek. Dînden, okun avı delip geçtiği gibi çıkacaklar.**

---

535 Likau'l-Bâbi'l-Meftuh (6/21-22, no:294)
536 Şerhu Akideti'l-Vasitiyye (2/372)

Böylelerine rastladınız mı hemen öldürün. Çünkü onları öldürenlere kıyamet gününde Allah indinde büyük ecir vardır."[537]

Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Ümmetimde iki fırka meydana gelecek, bunların arasından biri dinden çıkacak. Bunların katlini hakka en yakın olan fırka üzerine alacaktır**."[538]

Abdullah b. Ömer Radıyallahu anhumâ'dan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu,:

"**Öyle genç bir cemâat türeyecek ki Kur'an okuyacaklar. Fakat okudukları Kur'an onların boğazlarının çemberlerinden öteye geçmeyecektir. Onlardan bir grup çıktıkça hemen kökleri kazınmalıdır.**" İbn Ömer dedi ki: Ben Rasûlulah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den: "**Onlardan bir grup çıktıkça hemen kökleri kazınmalıdır**" fıkrasını yirmi defadan fazla işittim. İbn Ömer radıyallahu anhuma bundan sonra Rasûlullah'ın buyurduğu hadisin son parçasını şöyle nakletti: "**Nihayet bu cemâatin sürdürdüğü hile ve aldatma esnasında veya onların askerleri arasında Deccal çıkıverecektir**."[539]

Huzeyfe radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Sizin hakkınızda en çok korktuğum şey, Kur'ân okuyan, sonra da parlaklığı yüzünde belirince İslam'a da yardımcı iken İslam'dan sıyrılıp çıkan ve onu arkasına atan, komşusuna kılıçla yürüyen, onu müşriklikle itham eden kimsedir**." Ben: "Ey Allah'ın rasulü! Müşriklikle itham eden mi, yoksa edilen mi şirke daha yakındır?" dedim. Buyurdu ki: "**Şirkle**

---

[537] **Sahih.** Buhârî (3611, 6930) Muslim (1066)

[538] **Sahih.** Muslim (1065, 151)

[539] **Sahih.** İbn Mace (174) Elbani de sahih olduğunu belirtmiştir. Sahihu Camii's-Sağir (6/362. Hadis no:8027) Zevâidu İbn Mace'de Hafız Busayri şöyle demiştir: Bunun senedi sahihtir. Buhari bunun bütün râvilerini hüccet saymıştır.

itham eden kişi şirke daha yakındır."[540]

Muaz b. Cebel radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Ümmetim için en çok şu üçünden korkarım; birincisi; Kur'an'ı, onun ihtişamını görünceye kadar okuyan kimsedir. Allah onun üzerindeki İslam gömleğini soyar ve o da kılıcını kaldırıp komşusuna vurarak onu şirk ile itham eder**." Dediler ki; "Ey Allah'ın Rasulü! Bu şirk ithamına hangisi layıktır?" buyurdu ki;

"**İtham eden layıktır. İkincisi; Allah'ın kendisine yetki nasip ettiği kimsedir. Bu kimse der ki; "Bana itaat eden Allah'a itaat etmiş olur. Bana isyan eden de Allah'a isyan etmiş olur." Hâlbuki yalan söylemektedir. Halifenin yaratıcıya karşı kalkan olması mümkün değildir. Üçüncüsü ise söylentilere dalan kimsedir. Bir söylenti bittiğinde ondan daha uzun sürenine dalar. Şayet Deccal'e yetişirse hemen ona tabi oluverir**."[541]

Hikmet sahibi şeriat koyucu, müslümanı tekfir etmekten yasaklamış ve bundan şiddetle sakındırmıştır.

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Kişi kardeşine "ey kafir" derse bu söz iksinden birine döner. Eğer o, dediği gibi ise ona aittir. Aksi halde bu söz kendisine döner**."[542]

Ebu Zerr radıyallahu anh'den rivayete göre, o Rasulullah sallallahu

---

[540] **Sahih.** İbn Hibban (1/281) Buhari Tarihu'l-Kebir (4/301) Bezzar (7/220) Herevi Zemmu'l-Kelam (1/394) Tahavi Şerhu Muşkili'l-Asar (864) Ebu Nuaym Marife (1859) İbnu'l-Enbari el-Munteka (el yazma no:33) el-Elbani es-Sahiha (3201)

[541] **Hasen.** Taberani (20/88) Taberani Musnedu'ş-Şamiyyin (2/254) Fesevi Ma'rife (2/358) Herevî Zemmu'l-Kelam (1/393) Mecmau'z-Zevaid (5/228) İbni Kesir Camiu'l-Mesanid (11/480) İbni Ebi Asım Diyat (s.22) İbni Ebi Asım es-Sunne (1/24) isnadında Şehr b. Havşeb vardır. Bu yüzden hadis hasendir.

[542] **Sahih.** Buhari (6104) Müslim (60)

aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"**Kim bir kimseyi küfür ithamıyla çağırırsa veya ona Allah'ın düşmanı der de, şayet o kimse dediği gibi değilse, bu söz kendisine döner**."[543]

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Kişi kardeşine "ey kafir" derse, bu söz ikisinden birine döner**."[544]

Ebu Kılabe, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ağaç altında biat edenlerden olduğunu haber verdiği Sabit b. ed-Dahhak'tan rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Her kim İslâmdan başka bir din adına yalan yere kasten yemin ederse, o kimse dediği gibidir. Her kim kendini bir şeyle öldürürse Allah kıyamet gününde o şeyle azâb eder. Kişinin sahip olmadığı bir şeyi adama hakkı yoktur. Mümine lanet etmek onu öldürmek gibidir. Kim de bir mümini kafirlikle suçlarsa, onu öldürmüş gibidir. Kim kendisini bir şeyle keserse, kıyamet günü onunla azap olunur**."[545]

Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Bir kimse birisini tekfir ederse, bu söz mutlaka ikisinden birine döner. Eğer o kimse kafirse ona, değilse, tekfiri kendisine döner**."[546]

İbn Hacer şöyle demiştir: "Hadisin akışı, müslüman bir kimsenin, müslüman kardeşi hakkında bunu söylemekten sakındırmak içindir. Bu da

---

[543] **Sahih.** Buhari (6045) Muslim (61)
[544] **Sahih.** Buhari (6103)
[545] **Sahih.** Buhari (1363) Muslim (110) Bkz.: el-Elbani Sahihu't-Tergib (2775) Sahihu'l-Cami (5545)
[546] **Sahih.** İbn Hibban(1/483) Sahihu't-Tergib (2775) Sahihu'l-Cami (5545)

hariciler fırkasının ve diğerlerinin varlığından önce olmuştur."[547]

Sonra şöyle dedi: "Bir müslümanı tekfir edenin durumuna bakılır, şayet bunu herhangi bir tevile dayanmaksızın söylüyorsa kınamayı hak eder. Hatta belki de kendisi kafir olur. Şayet bir tevile dayanarak söylüyorsa bakılır, yaptığı tevil geçerli ise kınamayı hak etmez. Bilakis doğruya dönünceye kadar ona hüccet ikame edilir."[548]

Helak edici belalardandır ki, bazı insanlar, alimlerin yaşantısı hakkında bilgi sahibi olmuşlar veya kitaplarını okumuşlar veyahut ses kayıtlarını dinlemişler, ama kendilerine nispet edilen kusurları araştırıyorlar veya hatalarına tabi oluyorlar. Allah'ın onlara lutfettiği, insanlara bir hak veya hayır olarak sundukları ilimlere ise iltifat etmiyor ve anlatmıyorlar. Onlar tıpkı iyilik gördüğü zaman gizleyen, kötülük gördüğü zaman da yayan ve eziyet eden kötü komşu gibidirler. Hataları araştırıp sözleri yerinden saptırmaktan, meşhur olmak için nasları tevil etmekten ve eksiltmekten Allah'a sığınırız. Zira bu ancak hevayı önder edinen toplulukların işidir. Onları harekete geçiren şey, suçsuz kimselerin kusurlarını ve isabet eden kimselerin hatalarını araştırma hususunda taassublarıdır. Herhangi bir müslümanın elinde kesin ve sabit bir ilim olmaksızın şüphe, kuruntular ve zan ile tekfir meydanına girmesi caiz değildir. Aksi halde yeryüzünde çok az kimse dışında müslüman kalmaz.

Yine işlenen günahlar imanı ve şehadet kelimelerini ikrar etmeyi büyük tehlikeye soksa da, bu sebeple tekfir etmek caiz değildir.

Vehb (b. Munebbih) şöyle demiştir: "Câbir radıyallahu anh'e: "Musalliler (namaz kılanlar) arasında tağutlar var mıdır?" diye sordum. "Hayır" dedi. "Onlardan müşrik olanı var mıdır?" diye sordum. Yine: "Hayır" dedi.[549]

Ebû Sufyan Talha b. Nafi şöyle demiştir: "Mekke'yi ziyaret edip Fihr oğullarına konuk olan Câbir radıyallahu anh'e sordum. Sonra bir adam kendisine: "Sizler ehl-i kıbleden hiç kimseyi müşrik olarak itham eder

---

[547] Fethu'l-Bari (10/166)
[548] Fethu'l-Bari (12/304)
[549] **Hasen mevkuf.** Haris b. Ebi Usame Musned (35) Mervezi Ta'zimu Kadri's-Salat (889) İbn Hacer Metalibu'l-Aliye (2997)

miydiniz?” diye sordu. Dedi ki: “Allah’a sığınırım.” Adam bu cevaptan ürktü, sonra “Onlardan hiç kimseye “kafir” diye hitap eder miydiniz?” diye sordu. “Hayır” dedi.”[550]

Aynısını Süleyman b. Kays el-Yeşkuri, Cabir radıyallahu anh’den rivayet etmiştir.[551]

Cundub b. Abdillah radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

“**Kim namazımızı kılar, kıblemize yönelir, kestiğimizi yerse o Müslümandır. Allahın zimmeti ve rasulünün zimmeti onun üzerindedir**.”[552]

Buhari aynısını Enes b. Malik radıyallahu anh’den, Ebu Yusuf; Ebu Hureyre radıyallahu anh’den merfu olarak rivayet etmişlerdir.[553]

Nafi dedi ki: “Bir adam İbn Ömer radıyallahu anhuma’ya: “Benim bir komşum var, benim aleyhimde şirk ile şahitlik ediyor” dedi. İbn Ömer radıyallahu anhuma dedi ki: “La ilahe illallah diyerek onu yalanlamadın mı?”[554]

İbn Sa’d, Tabakat’ta, İkrime’den, o da İbn Abbâs radıyallahu anhuma’dan rivayet ediyor: Ali b. Ebî Tâlib radıyallahu anh, İbn Abbâs radıyallahu anhuma’yı haricilere gönderdiği zaman şöyle dedi: “Onlara git ve onlarla tartış. Onlara Kur’ân’dan delil getirme. Çünkü Kur’ân pek çok anlamlar taşır. Sen onlarla sadece sünnet ile tartış.”

---

[550] **Sahih mevkuf.** Ebu Ya’la (4/207) Taberani el-Evsat (Mecmau’l-Bahreyn 162) İbnu’l-Buhteri Musannefat (678) Şeceri Emali (60) el-Esbehani el-Hucce (439) İbn Tahir el-Makdisi el-Hucce (2/596) İbn Hacer el-Metalibu’l-Aliye (2998)

[551] **Sahih mevkuf.** El-Lalekai İtikad (2008)

[552] **Sahih.** Taberani (1669) Ru’yani (954) el-Muhlisiyyat (1393) İbn Adiy (2/454) El-Esbehani el-Hucce (442)

[553] **Sahih.** Buhari (391) el-Muhlisiyyat (1825) Ebu Yusuf el-Harac (270)

[554] **Hasen mevkuf.** El-Esbehani el-Hucce (443) Buhari Tarihu’l-Kebir (7/99) İbnu’l-Mukri Mu’cem (729)

Başka bir rivayet yoluyla İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan şöyle dediğini nakleder: "Ey müminlerin emiri! Ben Allah'ın kitabını onlardan iyi bilirim. Zira Kur'ân bizim evlerimize nazil oluyordu." Ali radıyallahu anh de şöyle dedi: "Doğru söylüyorsun. Fakat Kur'ân pek çok anlamlar taşıyıcı özelliktedir. Biz bir şey deriz, onlar da Kur'ân'dan bir delil bulup başka şey söylerler. Lakin sen onlara karşı sünnetlerle tartış. Çünkü hadisleri onlara arz ettiğinde kaçacak yer bulamazlar." İbn Abbâs radıyallahu anhuma onlara gitti, sünnetleri delil getirerek tartıştı. Haricîlerin onun karşısında ellerinde bir delil kalmadı."[555]

Şeddad b. Abdillah b. Ebi Ammar'dan: "Ebu Umame el-Bahili radıyallahu anh'ın Dımaşk kapısı yanında Haricilerin başında durduğuna ve şöyle dediğine şahit oldum: "Cehennem köpekleri! (Bunu üç defa söyledi) Onların öldürdüğü kimseler öldürülenlerin en hayırlılarıdır." Gözleri yaşardı. Birisi ona:

"Ey Ebu Umame! Onların cehennem köpekleri olduğunu söylemen, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiğin bir şey mi yoksa kendi görüşün mü?" dedi. Ebu Umame radıyallahu anh dedi ki:

"Şayet size söylediğimi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir, iki, üç sefer (böylece yediye kadar saydı) işitmeseydim büyük bir cürette bulunmuş olurdum." Adam:

"Gözlerinin de yaşardığını gördüm" dedi. Dedi ki: "Onlar müminler iken imanlarından sonra küfre girdiler. Sonra "**Fırkalara ayrılan ve kendilerine açık deliller geldikten sonra ihtilaf edenler gibi olmayın**." (Al-i İmran 105)

---

[555] Suyutî, Miftâhu'l-Cenne (s.41) İbn Sa'd'ın Tabakât'ının matbu nüshalarında bunu bulamadım. Hatîb el-Fakîh'te (609) yakın bir lafızla zikretmiştir. İsnadında Yahyâ b. Abdillah el-Bâbilitî zayıftır. El-Merzukî (v.453h.) el-Ezmine ve'l-Emkine adlı eserinde (s.45) isnadsız olarak zikretmiştir. İbn Sa'd'ın Tabakât'ının matbu nüshasında mevcut değildir. Suyutî Durru'l-Mensur'da (1/40) ikinci lafzı İmrân b. Menah yoluyla İbn Abbas'tan diyerek zikretmiştir. İmrân b. Menâh'ın hal tercemesini bulamadım.

ayetini okudu.“[556]

Abdullah b. el-Kevva, Ali radıyallahu anh’e: “**Amelleri bakımından en çok hüsrana uğrayanların kimler olduğumu bildireyim mi**?” ayetini sordu. Ali radıyallahu anh dedi ki: “**Harura halkı (hariciler) onlardandır.**”[557]

Sûfîler

Şüphesiz sahabe ve Tabiin dönemlerinde zühd, vera ve ibadet ile meşhur olan kimseler vardı. Bunlardan sonra zühd, vera, ibadet gibi hasletleri devam ettiren, yün (Suf) giyinmeye verdikleri önemden dolayı “Sûfîler” denilen kimseler çıktı. Zühd ve ibadet yolunu tutan kimseler de artık, onlara nisbet ile “Sufiler” diye anılır oldular. Fakat bu ismin bir ekol haline gelmesi, “Tasavvuf” adı altında, İslam dışı unsurların da din’denmiş gibi görünmesine sebep olmuştur.

Tasavvufun ilk dönemlerinde ilimden yüz çevirme, Hulul, ittihat, vahdet-i vucud, Rafızîlik, Batınîlik, birden fazla anlama çekilebilen ıstılahların kullanımı gibi unsurlar bazı sufilerde görülmeye başlandı. Sonraları çeşitli anlayış ihtilaflarından dolayı tarikatler zuhur etti. Bu dönemlerde önceki sufilerde rastlanılmayan şu tehlikeli bidatler çıktı;

Şeyhlere ölü gibi teslim olma şartı, Şeyhleri masum görme, Musiki ve raks ederek zikretmeyi caiz sayma, Müridleri kendilerine bağlamak için tılsımlar ile keramet elde etmeyi caiz sayma[558], Yalnız Allah’tan istenebilecek manevi yardımı velilerden isteyerek istiğase yapma, Kabirlerin türbeleştirilip ziyaretgâh edinilmesi, Mürşidin her an kendisini gördüğünü düşünerek onu rabıta etmek[559], Allah Rasulünün ve sahabelerin yapmadığı bir takım zikir usulleriyle halkalar kurarak toplu halde yüksek sesle zikir yapmak, Bidatlerin güzelinin de olduğunu iddia etmek, Uyanık iken Rasulullah ile görüşme

---

556 **Hasen.** Hakim (2/163) Taberani (8/267)

557 **Hasen.** Taberi Tefsiri (18/127) Hakim (2/383) Tahavî Şerhu Muşkili’l-Asar (10/241) İbn Asakir Tarih (17/334, 335, 27/101) eş-Şaşî, Musned (620) el-Muhlisiyyat (1646) İbn Mende Tevhid (s.314) Abdullah b. Ahmed, es-Sunne (1516)

558 Bkz. Molla Cami; Nefahatu’l-Uns, Lamii Çelebi tercümesi (s.119)

559 Bkz.: Abdulhakim Arvasi; Rabıta-i Şerife

iddiaları, Kur'an ve Sünnetin nefis tezkiyesinde yetersiz olduğunu iddia etme v.b.[560]

Her ne kadar Ebu Talib el-Mekkî, Kuşeyrî, Gazalî, Serrac, Sühreverdî gibi ilimle meşgul olan ve tasavvuf esasları hakkında eser yazan sufiler, birçok bidatlerden sakındırıp, selef yolundan sapılmaması ve keşifler ile ilhamlara Kitap ve Sünnet'e uygunluk oranında itibar etmek gerektiğine dikkat çekseler de, kendileri de bazı bidatlere kapı açmaktan kurtulamamışlar, ne Rasulullah'ın, ne de sahabe ve tabiin'in bahsetmediği şeylerden bahsetmişler, Batınî yorumlara girişmişlerdir.

Mesela Ebu Talib el-Mekkî şöyle diyor; "Şatahat ehlinden bir sufiye gidersiniz, böyle bir sufi, yolunu kaybetmiş, hatalar içinde biri olduğu için sizi Kitap ve sünnetin ötesine taşır. O bu iki kaynağı önemsemez ve söylediği sözlerle imamların görüşlerine muhalefet eder. Sadece zanna, vesveseye dayanarak konuşmakta, hakkı batıl göstermektedir. Kevni ve mekânı ortadan kaldırarak ilmi ve ahkâmı tamamen devreden çıkarır. Kaideleri çiğneyip atar. Bunlar ucu bucağı olmayan bir çölde yollarını kaybetmiş ve hiçbir delile dayanmayan kimselerdir. Bu zavallılar rehber olamayacağı gibi delilden yoksun görüşleri de geçersizdir."[561]

İmam Şatıbî el-İtisam'da sufilerin hatalarını sayarak der ki;

a. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yalan ihtiva eden ve zayıf hadislere güvenmeleri... Zayıf hadislerin ise Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem tarafından söylendiğine dair zan galip değildir. Dolayısıyla bunlara bir hüküm isnad etmeye imkân yoktur. Durum böyle olunca ya yalan oldukları bilinen hadisler hakkında ne denilir?[562]

b. Maksatlarına uymayan sahih hadisleri reddederek bunların akla muhalif olduğunu ileri sürerler. Kabir azabını, sıratı, mizanı, ahirette Allah'ın görülmesini ve benzeri hususları inkâr edenler gibi bunların akla aykırı

---

[560] Bu konuların ilmî tenkidi için Sufiye Nasihat adlı kitabıma bakınız.
[561] Kutu'l-Kulub; (terc.:Muharrem Tan, İz yay., 2/60)
[562] El-İ'tisam (s.299-300)

olduğunu ileri sürerler.[563]

c. Allah'tan ve Rasûlünden gelenlerin kendisi vasıtasıyla anlaşılabildiği arapça ilmini bilmemekle birlikte, arapça olan Kur'an ve sünnet hakkında söz söyleme cesaretini göstererek, şeriatı geride bırakıp, ilimde derinleşmiş olan kimselere muhalefet etmeleri.

d. Apaçık usulü bırakıp saparak, akılların çeşitli tavırlar takındığı müteşabihata tabi olmaya yönelmeleri.[564]

e. Mutlaklara kayıt getiren hükümleri tetkik etmeden, mutlak ifadeleri alıp kabul etmek. Tahsis edici buyrukları var mıdır, yok mudur düşünmeden umumi buyrukları anmak. Aynı şekilde bunun aksini de yaptıkları olur. Mesela nass mukayyed ise mutlak alınır yahut has ise başka herhangi bir delil olmadan mücerred görüş ile umumi kabul edilir.[565]

f. Delilleri kullanılacakları yerlerden uzaklaştırarak tahrif etmek. Mesela delil herhangi bir menata dair varid olmuş iken bir başka menata yönlendirilerek her iki menatın aynı olduğu vehmini vermekle delilleri tahrife kalkışmak. Bu ise sözleri yerlerinden kaydırmak suretiyle yapılan gizli tahriflerdendir. Bundan Allah'a sığınırız. Büyük bir ihtimalle İslamı kabul ettiğini ifade etmekle birlikte, sözlerin yerlerinden tahrif edilmesini kötüleyen bir kimse, bu işe ancak karşı karşıya kaldığı bir şüphe ya da kendisini haktan alıkoyacak bir cehaletten dolayı girişmiştir. Bununla birlikte o kimse için, delilin gerçek yerinde kullanılmasını engelleyecek bir hevâsının bulunması da sözkonusu olur. Bu sebeple böyle bir kimse bid'atçi olur.[566]

g. Şeyhlerini tazimde çok ileri derecede giderek sonunda onları haketmedikleri seviyeye ulaştırmaları. Onların aşırıya gitmeyip, orta hallileri; "Allah'ın filan kimseden daha büyük hiçbir velisinin olmadığı"nı iddia eder. Bazen velayet kapısını bu sözü eden kişi dışında diğer ümmetin yüzüne

---

[563] El-İ'tisam (s.309)
[564] El-İ'tisam (s.320)
[565] El-İ'tisam (s.329)
[566] El-İ'tisam (s.334)

kapatırlar. Bu ise katıksız bir batıldır...[567] Orta halli mutedil olanları ise şeyhinin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e eşit olduğunu ileri sürer, ancak ona vahiy gelmediğini ifade eder."[568]

Zühd ve ibadet ile meşhur olmuş pek çok kimsenin hadis rivayeti konusunda dikkatsiz oldukları bilinmektedir. İmam Suyuti şunları nakleder;

"Zahid olarak tanınan Meysere b. Abdirabbih vefat ettiği gün, cenazesine katılabilmek için Bağdat çarşıları tamamen kapanmıştır. Böyle bir zahid olmasına rağmen Meysere, hadis uydurmakla itham edilmiştir. Vefat edeceği sırada; "Rabbinden ümitvar ol" dedikleri zaman "Nasıl olmam ki, Ali radıyallahu anh'ın fazileti hakkında yetmiş hadis uydurdum" diye cevap vermiştir.[569]

Suyuti'nin verdiği daha başka bilgilere göre Ebu Davud en-Nehai geceleri ibadet etmesi, gündüzleri oruç tutmasıyla şöhret bulan bir zattı. Buna rağmen hadis uydururdu.

Ebu Bişr Ahmed b. Muhammed el-Fakih el-Mervezi, zamanında sünneti en çok müdafaa eden, muhaliflere karşı amansız mücadele veren biriydi. Böyleyken hadis uydurmaktan çekinmezdi. Yine Vehb b. Hafs Salihlerden bir zat idi. Yirmi sene hiç kimseyle konuşmadan durmasına rağmen, hadis uydurmaktan da geri durmazdı.[570]

Sufilerin münker hadisler nakletmelerinin sebebi, ibadetle meşguliyetlerinin, onları rivayet ilimlerinden alıkoymasıdır. Şeyhulislam İbn Teymiye rahimehullah der ki; "Abidlerin çoğu hadisleri ve isnadlarını ezberleyememiş, hadislerin isnadında ve metinlerinde çokça hatalar yapmışlardır. Bunun için Yahya b. Said; "Hadis konusunda salihlerden yalancısını görmedik" der. Yani çok hata ettiklerini anlatmak ister. Eyyub es-Sahtiyani rahimehullah der ki; "Kendisinden bereket umduğum ve seher vaktinde bana dua etmesini istediğim bir komşum var. Bununla beraber o, bir

---

[567] El-İ'tisam (s.348)
[568] El-İ'tisam (s.349)
[569] Tedribu'r-Ravi (1/283)
[570] Tedribu'r-Ravi (1/283)

bakla tanesi hakkında şahitlik etse, onun şahitliğini kabul etmem."

Ebu Said İbnul-A'rabî, kendi asrındaki tasavvuf ehlinin bid'atlere meylettiğini gördüğünden, sonrakilerin çıkardığı; fena, mahv, sahv, sekr gibi terimlere tepki göstererek şöyle demiştir: "Bunlar hayal ve vesveseden başka bir şey değildir. Bu ibareleri Tabiîn'den ne bir sadık, ne bir zahid ne de bir imam ağızlarına almamış, onların talebeleri de bunları kullanmamışlardır… La havle ve la kuvvete illa billah… Tasavvuf, sülûk, seyr ve muhabbet ancak Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından gelen; Allah'tan razı olmak, takva, Allah yolunda cihad, Şeriatın edepleriyle edeplenmek, Kur'an'ı tertîl ile ve manasını düşünerek okumak, namazı huşu ile kılmak, yerine göre oruç tutmak ve bazen tutmamak, iyilik yapmak için gayret sarf etmek, başkasını kendine tercih etmek, bilmeyene öğretmek ve müminlere alçak gönüllü olup, kâfirlere karşı izzetli olmak gibi şeylerdir. Allah dilediğini sıratı mustakîme iletir."[571]

Aslında Ebu Said İbnu'l-A'rabi'nin bu izahında anlatılan şeyler, İslam'ın ta kendisidir ve ona "Tasavvuf" ismini vermek bile gereksizdir. Delilsiz olarak herhangi bir ıstılahın kullanılmasına şiddetle karşı çıkarken kendisinin, "Tasavvuf" kelimesinin kullanımına da karşı çıkması gerekirdi. Zira bu kelime de Tabiin asrından sonra ortaya çıkmış ve maalesef bu isim, İslam dışı unsurların İslam'a sokulmasında bir maske olmuştur.

Saîd b. Amr el-Berzaî şöyle demiştir: "Ebû Zur'a'ya Hâris el-Muhâsibî ve kitaplarının sorulduğuna ve onun şöyle cevap verdiğine şahit oldum: "Bu kitaplardan sakının. Bu kitaplar bid'at ve sapıklık kitaplarıdır. Sana rivayetleri tavsiye ederim. Zira onlarda seni o kitaplara muhtaç bırakmayacak şeyler bulacaksın." Ona: "Bu kitaplarda da ibret vardır" denilince şöyle dedi: "Allah Azze ve Celle'nin kitabında kendisine ibret bulunmayan kimse için bu kitaplarda ibret bulunması söz konusu değildir. Malik b. Enes, Sufyân es-Sevrî, el-Evzâî ve önceki imamların; kalbe gelen düşünceler, vesveseler ve bu gibi şeyler hakkında kitaplar tasnif ettikleri size ulaştı mı? Onlar, ilim ehline muhalefet eden bir topluluktur. Bazen bize el-Hâris el-Muhâsibî ile bazen Abdurrahim ed-Dubeylî ile bazen Hâtim b. El-Asam ile bazen de Şakîk ile gelirler." Sonra şöyle dedi: "İnsanlar bid'atler konusunda ne kadar da

[571] Zehebi Siyeru A'lamin-Nubela (15/410)

hızlılar!”[572]

Suveyd şöyle dedi: Abdurrahman b. Mehdî’nin, Sufiler’den bahsedilince şöyle dediğini işittim: “Onlarla oturmayın. Kelamcılarla da oturmayın.”[573]

İshak b. Davud b. Subayh şöyle demiştir: Abdurrahman b. Mehdî’ye dedim ki “Ey Ebu Said! Beldemizde şu sufilerden bir topluluk var.” Dedi ki: “Onlara yaklaşma. Zira onlardan bir topluluk gördük, bazılarını deli ettiler, bazılarını da zındık yaptılar.”[574]

Said b. Nasr’dan: “Sufyan b. Uyeyne’ye dedim ki: “Ey Ebu Muhammed! Yanımızda kıldan elbiseler giyen bir topluluk var. Azık almadan hac yapıyorlar ve azık taşıyanın mümin olmadığını iddia ediyorlar.” Dedi ki: “Yalan söylüyorlar. Onlar sünnetin düşmanlarıdır. Onlarla oturmayın ve konuşmayın.”[575]

İmam Şafii şöyle demiştir: “Akıllı bir kimse tasavvufa girse, öğlen olmadan ahmak olur çıkar”[576] Yine İmam Şafii şöyle der: “Tasavvuf tembellik üzerine kuruludur.”[577]

İbnu’l-Mubarek şöyle demiştir: “Sufilerden akıl sahibi hiç kimse görmedik.”[578]

Sufiler, veliler konusunda aşırılık yapar, onların fayda ve zarar verdiklerini, kâinatta tasarrufta bulunduklarını iddia ederler. Vahdeti vücuda

---

[572] **Sahih maktu.** Ed-Duâfâ ve Ecvibeti Ebî Zur’atu’r-Râzî Alâ Suâlâti’l-Berzaî (2/561) Hatib el-Bagdadi, Tarih (8/215); Tehzibu’t-Tehzib (2/117); Mîzânu’l-İtidal (2/165); İbn Cevzî, Telbîsu İblis (s.150).

[573] **Sahih maktu.** İbn Batta el-İbane (483)

[574] **Sahih maktu.** Ebu Bekr el-Hallal, el-Has Ale’t-Ticare (93)

[575] İbn Hibban es-Sikat (8/269)

[576] **Sahih maktu.** Ebu Nuaym Hilye (9/142) Beyhaki Menakıbu’ş-Şafii (2/207)

[577] Ebu Nuaym Hilye (9/137)

[578] **Sahih maktu.** Ebu Bekr el-Hallal, el-Has Ale’t-Ticare (94)

(varlığın birliğine) ve böylece her şeyin rab olduğuna inanırlar.

Muhammed el-Bulkini, Ahmed eş-Şernubî'nin dilinden yazdığını belirttiği Kitabu'l-Guyubî Fî Tabakati'ş-Şernubî (Dört Kutubun Gizemli Dünyaları adıyla tercüme edilmiştir) adlı kitabında şöyle diyor: "Bir gün Ahmed eş-Şernubi'ye şöyle sordum:… Ey efendim! Bana güç sahibi dört seyyidin (Ahmed er-Rifai, Ahmed el-Bedevi, Abdulkadir el-Geylani ve İbrahim ed-Dusuki'yi kastediyor) kerametlerini bildir. Başkaları değil de, neden yeryüzünü sırf bunlar paylaştılar? Dedi ki: "Onların kerametleri sayılamayacak kadar çoktur. Ancak ben sana birkaç tanesini anlatayım…[579]

"Biz Kabe-i müşerrefenin üzerinde iken İbrahim ed-Dusuki bana şöyle anlattı:… "Bizim kerametlerimizden biri; biz ecelini bilmeden bir müminin eceli gelmez. Ne gece, ne gündüz hiç kimse ölmez ki, onun ruhu bana gelmesin. Geldiğinde dilersem onun ruhunu tekrar bedenine gönderirim. Ama eceli gelmişse ruhunu eceliyle birleştiririm, o zaman ölür. Bizim kerametlerimizden bir diğeri: Rabbim benim konuşmama ve "Ben Allah'ım" dememe izin verdi. Bana: "Sen aldırma, "ben Allah'ım" de" hitabında bulundu. Bir diğer kerametimiz: "Dünyanın günü dolup da İsrafil Sur'a üfleyeceği zaman, ben izin vermeden ona üfleyemeyecek. Bir diğer kerametimiz: Annemi bakire olduğu kızlık döneminde ben himaye ettim…"[580]

Adı geçen eserde buna benzer küfür içeren birçok saçmalık zikrettikten sonra diğer peygamberlerin çözemediği sırları çözdüğüne dair küfür dolu iddialar ed-Dusuki'ye nispet edilmektedir. Tasavvuf ve menkıbe kitapları bunun gibi Rububiyet, ulûhiyet ve isim-sıfat tevhidine aykırı birçok ifadeler içermektedir. Burada maksadımız, sufilerin rububiyet konusunda nasıl bir şirk itikadı içinde olduklarına dair örnek vermektir.

Âlimler tasavvufu red konusunda çok çabalar göstermişler, bu yüzden eziyetlere uğramışlardır. Bunlardan birisi de bizzat tasavvuf kültürü içerisinde yetişen İmam Suyutîdir. O, sufilerin şeyhliğine tayin edildikten sonra, zamanında Sufilerin birçok yanlışlarına uyarıda bulunmuştur. Onların dergâhlarda çalışmadan yaşadıklarını, farz ibadetleri yerine getirmediklerini

---

[579] Dört Kutubun Gizemli Dünyası, Ocak Yayınları (s.12)
[580] A.g.e (s.15)

ve tasavvuf ahlakı diye bilinen esaslara uymadıklarını görmüştür. Bu yüzden onlara nasihatlerde bulunmuştur.[581] Lakin sufiler intikam almak için Suyuti'ye saldırmışlar, neredeyse öldürecek hale gelmişler, onu fasıklıkla suçlamışlardır.[582] Bu olay hicri 903 yılı Cemadiyelahira ayında olmuştur. Sufiler bununla da yetinmemiş, onu sultan Tomanbay'a şikâyet etmişler, öldürtmeye teşvik etmişler ve sürgün ettirmişlerdir.

Hizipçilik

Cubeyr b. Mut'im radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

لَا حِلْفَ فِي الْإِسْلَامِ، وَأَيُّمَا حِلْفٍ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَمْ يَزِدْهُ الْإِسْلَامُ إِلَّا شِدَّةً

"**İslâm'da hılf (Cahiliye döneminde Arap kabileleri arasında başkalarına baskı yapmak amacıyla yapılan yardımlaşma akdi/hizipçilik) yoktur. Ancak İslâm cahiliyet devrinde mazluma yardım amacıyla yapılan (Hılfu'l-Fudul gibi ahitleşmeleri) kuvvetlen-dirmiştir**."[583]

Aynısını İbn Abbas[584], İbn Amr[585], Abdurrahman b. Avf[586], Umm Seleme[587] ve Kays b. Asım[588] radıyallahu anhum da rivayet etmişlerdir.

---

581 Şa'rani Zeylu't-Tabakati'l-Kubra (el yazma v.24)

582 İbn Iyas Bedaiu'z-Zuhur (2/339)

583 **Sahih.** Muslim (2530) İbn Hibban (10/214) Hakim (2/239) Ahmed (4/83) Ebu Davud (2925) Taberani (2/142) Ebu Ya'la (13/404) Beyhaki (6/262)

584 **Sahih.** İbn Hibban (10/213) Ahmed (1/329) Ziya el-Muhtare (12/78, 251) Darimi (2568) Ebu Ya'la (4/225) Taberani (11/281)

585 **Sahih.** Tirmizi (1585) Ahmed (2/213) Buhari Edebu'l-Mufred (570) Beyhaki Delail (5/86) Begavi, Şerhu's-Sunne (10/202)

586 **Sahih.** Ahmed (1/190)

587 **Sahih ligayrihi.** Ebu Ya'lâ (12/330) Taberani (23/375)

588 **Sahih.** İbn Hibban (10/211) Ahmed (5/61) Taberani (18/337) Bezzar (Keşfu'l-Estar 1915) Tayalisi (1180) Humeydi (1206) Tahavi Şerhu Muşkili'l-Asar (1616)

Hizipçilik ve gruplaşmalar, insanların niteliklerini bozmaktadır ve bu gruplar, mensuplarını; kurmuş oldukları düzene muhalefet edilmesi halinde ihraç ve ayırmalarla korkutmaktadır. Allah buna benzer hususlarda bir delil de indirmemiştir. Onlar, insanları Allah'ın, hakkında delil indirdiği şeylerden alıkoymaktadırlar. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: "**Erkek ve kadın müminler birbirlerinin velileri/dostlarıdırlar**" (Tevbe 71) Onlar ise taraftarlarını: "*Cemaate/derneğe mensup erkekler ve kadınlar birbirlerinin dostudurlar*" sloganı üzerine eğitirler. Onlar, bir uslup hatası yapan veya Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine bağlanan bir genci fark edince, onu itham eden sözlerle, "işbirlikçi" ve "aşırı" olmakla, müslümanların birliğini dağıtmak ve ümmetin varlığını yıkmakla suçlarlar.

Acaba insanların fıtratlarını işlemez hale getiren, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sözlerini reddeden hizipçilikle ümmeti bölen kimse, Allah'a ve rasulüne itaat edip ashabına uyan kimse gibi midir?

Tek yürek, tek inanç ve tek menhec üzere olan, ancak daha sonra hizipçiliğin girip saflarını dağıttığı ve bütünlüklerini darmadağın ettiği bazı memleketlerde müslümanları bölen kimdir? Bunlar hakkında şu Arap atasözü ne kadar da uygundur:

Bana hastalığını bulaştırdı ve aradan sıyrıldı,

Beni döverken sanki o ağladı,

Benden önce o şikayete başladı

Bizim şikayetimiz ise Allah'adır. Hizipçilik, dostluk ve ayrılıkların Allah, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ve müminler için oluşunu yaralamakta ve hizbin koyduğu ilkeler, mensupları arasında yaydığı telkinler ve yükselttiği sloganlarla müslümanlar arasındaki kardeşliği bozmaktadır.

Böylece dostluk ve kardeşlik ilkelerini toprağa gömmekte ve cemaat üyesinin bütün derdi cemaati, derneği, cemaatinin liderleri, üyeleri ve sloganları olmaktadır. O, bütün erkek ve kadın müminlerin İslam'ın bütünlüğü içerisinde birbirine eşit bireyler olduklarını göz ardı ederek, haklı haksız cemaatini savunmaktadır.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Hiç kimsenin ümmet için Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem dışında bir şahsı belirleyip onun yoluna davet etmeye, bunun üzerine dostluk ve düşmanlık oluşturmaya hakkı yoktur. Allah ve rasulünün sözleri veya ümmetin üzerinde icma ettikleri sözler dışında bir söz belirleyip bunun için dostluk ve düşmanlık yapılamaz. Bilakis bu; kendilerine bir şahsı veya bir görüşü belirleyip bunun üzerine ümmetin arasını ayıran, bu söz veya nispet üzerine dostluk ve düşmanlık kuran bid’at ehlinin işidir.”[589]

El-Elbani rahimehullah şöyle demiştir: “İbn Ömer radıyallahu anhuma’dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: “**Kim taatten el çekerse kıyamet gününde Allahın huzuruna hücceti olmaksızın çıkar ve boynunda biat olmadan ölen cahiliye üzere ölür.**”

Bil ki bu hadiste zikredilen tehdit ancak müslümanların halifesine biat etmeyen ve bu biatten ayrılan kimse hakkındadır. Bazılarının zannettikleri gibi; fırka, grup ve liderlere biat edenler hakkında değildir. Bilakis bu Kur’an-ı Kerimde yasaklanan fırkalaşmadır.”[590]

Soru: Bazı hizipçiler bizim hizipçiliği ve anlamını bilmemekle suçluyor. Bize göre hizipçinin, bir meselede bile olsa bize muhalif olan herkes olduğunu söyleyerek suçluyorlar. Bizim muhaliflerimize güzel muamele yapmadığımızı söylüyor ve bizden hizipçiliği tarif etmemizi istiyorlar. Ey faziletli şeyh! Bize bir şahsın hizipçi olduğuna nasıl hükmedilebileceğini açıklar mısınız? Hizipçilik nedir ve hizipçi kimdir? Kınanan hizipçiliğin şartları nelerdir? Allah size hayırlı karşılık versin.

Şeyh Mukbil b. Hadi rahimehullah’ın cevabı: Ey kardeşler, onlar bizden hizipçiyi bir gulyabani gibi yahut boynuzları olan bir öküz şeklinde tarif etmemizi istiyorlar.

Hayır, ey kardeşler! Mesele tefekkür ve velâ ve berâ meselesidir. Onlarla beraber olanlara vela (yakınlık göstermek), onlarla beraber olmayana

---

[589] Mecmuu’l-Fetava’dan naklen; Mukbil b. Hadi el-Vadiî, el-Burkan (s.13)
[590] es-Sahiha (2/677)

berâ (uzak durmak) istiyorlar. Bu insanlar Allah Subhanehu ve Teâla'dan korkmuyorlar!

Sünnet ehlinden uzaklaştırıp sünnet ehlini eleştirmeyi mümkün görüyorlar. Vallahi! Vallahi! Şayet Allah Subhanehu ve Teâlâ sünneti kaim kılmasaydı, şia Ehl-i sünnet aleyhine yalan söylerdi, sufiler ehl-i sünnet aleyhine yalan söylerdi, İhvanu'l-Muflisîn Ehl-i sünnet üzerine yalan söylerdi, Hikmet derneği sahipleri Ehl-i sünnet aleyhine yalan söylerdi, İhsan derneği Ehl-i Sünnet aleyhine yalan söylerdi, komünistler ehl-i sünnet aleyhine yalan söylerdi. Hatta şayet sünnet ehli onların söylediklerinden ve yaptıklarından gafil olsaydı, onlar her şeyi getirir ve:

"(*Mukbil b. Hadi) el-Vadi'i "es-Savaik ale'l-ekkâliyne bil-melaık (kaşıkla yemek yiyenlere çarpıcı yıldırımlar) diye risale yazdı"* derler. Bize üzerinde kaşıklar bulunan helal yiyecek getirdiklerinde inşallah yeriz, Allah'a hamd olsun. Bununla beraber ellerle yemeyi tavsiye ederiz. Bizler ellerle yemeyi tavsiye ederiz ama kaşıkla yemeyi ne haram kılar ne de mekruh sayarız. Komunistler, baasçılar ve sufiler hakkımızda:

"*Sünnet ehli muz ve hıyar satın almazlar, kadınların süt sağmasını caiz görmezler*" diyorlar. Ey gafiller! Konuştuğunuz bu sözleri sünnet ehlini tanıyan kimse kabul etmez. Allah yardımcımız olsun, Allah yardımcımız olsun.

Allah'a hamd olsun sünnet ehli, Allah'ın helal kıldığı şeyi haram saymaz. Toplumla beraber indirim yapmaz, toplumla beraber haramı mubah saymaz. Bilakis onlar kitap ve sünnete tutunurlar.

Hizipçilerin vela ve berâ'sı yalan ve aldatmacadır. Aden'de zahid ve takva sahibi olarak bildiğim ve hakkımda konuşmasını mazur gördüğüm birisi var. O her biri burdan Saa'de'ye kadar olan birçok yalanlar söylüyor.

Bu yalanlardan biri; "bizim burada enstitü varmış!" Aden'li olan kardeşlerimiz enstitüyü bilmezler, buraya davet ediliyormuş! Sünnet ehli kendisine verilmeyenle doymuş görünmez! Yapmadıkları şeyle övünmeyi istemezler! Ben onların masum olduğunu kastetmiyorum. Onlar da beşerdir.

İlim talebesi hata da eder, isabet de eder. Bildiği de vardır, bilmediği de vardır. Allah yardımcımız olsun.

Bu konuda şüphe atan iddia sahibi kimdir ey kardeşler! Bir sünnet ehli ona geldiği zaman sünnî oluverir! Sorumların hali bu. Sorumlular bunu ders veriyor! Onların yanına gitsen, sen sünnî isen sana kendilerinin de sünnet ehli olduğunu izhar ederler. Kabile şeyhlerinin ve başkalarının çoğunun hali budur. Ancak akletmeyen sağır ve dilsizlerdir. İşte hizipçiliğin vela ve berâ'sı budur.

Sünnet ehlinin velâsı (yakınlık göstermesi) da Allah içindir, berâsı (uzaklaşması) da Allah içindir. Sünnet ehline göre beyaz ile siyah, arap ile acem, tüccar ile fakir arasında fark yoktur. Yine davet hususunda erkek ile kadın farkı gözetmez. Her birine hakkını verir.

İhvanu'l-Muflisin'in daveti, ey kültürlülerin, tüccarların ve sorumluların kardeşleri! Allah için hayret! Ey kardeşler! Kendisine yakınlaşmak mümkün olan tüccarlara onlarla beraber kim sabreder! Ona ayakkabılarıyla yakınlaşmak gerekiyorsa, ayakkabılarıyla yakınlaşır, üzüntüsünde başından sonuna kadar onun yanında nöbet bekler. Ta ki bir sünnet ehli gelip de onlarla konuşmasın! Onlar, tüccarların ve kendilerine icabet eden kabile şeyhlerinin hizmetkârları gibidirler.

En önemlisi, hizipçiler karıştırma yaparak şöyle derler: "Sünnet ehli hizipçiliği bilmiyor!" Allah'a hamd olsun Şam'dan, Yemen'den, doğudan, batıdan bütün insanlar sünnet ehlinin Hizipçiliğe buğzettiğini öğrendiler. Bazıları meseleyi açıklamıyor da: "*Birliği bozuyorlar, âlimleri eleştiriyorlar*" ve daha başka sözler ediyorlar.

Lakin bizler diyoruz ki: toz kalkınca altlarındakinin at mı yoksa eşek mi olduğunu görecekler. Gerçekler ya bugün, ya yarın, ya da ertesi gün ortaya

çıkacak. Yardım istenecek olan Allah'tır.[591]

Dinler Arası Diyaloga Çağıranlar

Münafıklar, son günlerde kâfirce bir davet olan; "Dinler arası diyalog" çağrısını yaygınlaştırmışlar, bunun neticesinde Yahudi ve Hristiyan'ların tekfir edilmesi hususunda şüphe eden hatta onları cennetlik sayan yığınlar oluşturulması hedeflenmiştir. Böylelikle İslam'ın dostluk ve düşmanlık, cihad, bâtılı reddetme gibi ilkeleri geçersiz sayılacak, camilerin yanına kilise ve sinagoglar açılacak, Mushafların yanına tahrif olmuş İncil ve Tevrat nüshaları basılacak, akıllarınca kurt kardeş(!)lerin sofrasına kuzu takdim edilecektir! Allah bizleri İslâm'a tuzak kurmaya çalışanların şerrinden korusun. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ

"**Kendilerine kitap verilenlerden Allah'a ve âhiret gününe îman etmeyenlerle, Allah'ın ve Rasûlünün haram kıldığını haram saymayanlarla ve hak dîni dîn edinmeyenlerle, boyun eğip kendi elleriyle cizye vermedikçe savaşın**." (Tevbe 29)

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ

---

[591] Kaynak: Hadramut'tan er-Riydetu'ş-Şarkiyye halkının soruları kaseti Link: http://www.muqbel.net/files/fatwa/muqbel-fatwa156.mp3

نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا * أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

"**Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler, Allah ve peygamberleri arasını açmak isteyenler, bazılarına inanır, bazılarını da inkâr ederiz, diyenler ve (îman île küfür) arasında bir yol tutmak isteyenler.. İşte gerçekten kâfir olanlar bunlardır. Ve biz, (böyle) kâfirler için zelil edici bir azâb hazırladık**." (Nisa 150-151)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

"**Ey iman edenler! Allah'a, Rasulüne ve peygamberine indirdiği Kitab'a ve daha önce indirdiği kitap(lar)a iman(da sebat) edin! Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse, o takdirde doğrusu (haktan) uzak bir dalalet ile sapmış olur**." (Nisa 136)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا

"**Şüphesiz ki iman edip sonra inkâr edenler, sonra inanıp, tekrar inkâr eden, sonra da inkârında aşırı gidenler yok mu, (bu inkârlarında devam ettikleri müddetçe) Allah onları ne bağışlayacak, ne de doğru yola iletecektir**." (Nisa 137)

Katade rahimehullah der ki; "Bu ayet Yahudiler hakkındadır. Onlar Musa

aleyhisselam'a iman ettiler, sonra buzağıya tapmak suretiyle kâfir oldular. Sonra Musa aleyhisselam dönünce tekrar iman ettiler, daha sonra İsa aleyhisselam'ı inkâr ettiler, sonra da Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i inkârları sebebiyle küfürleri arttı." Taberi de bu şekilde tefsir etmiştir.

İbni Abbas radıyallahu anhuma; münafıklar da bu ayetin hükmüne dâhildir demiştir.[592]

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

"(Ey Habibim!) De ki; "Ey insanlar! Muhakkak ki ben, sizin hepinize göklerin ve yerin mülkü kendisinin olan Allah'ın peygamberiyim. O'ndan başka ilah yoktur. O hayat verir ve O öldürür. Öyleyse Allah'a ve O'nun ümmi peygamber olan rasulüne iman edin; O ki, Allah'a ve O'nun kelimelerine (kitaplarına) iman eder, Ona tabi olun ki, hidayete eresiniz." (A'raf 158)

Bu ayet, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in peygamberliğinin bütün halk için umumi oluşunu açıklar.

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا

"**Hâlbuki kim Allah'a ve Rasulüne iman etmezse, hiç şüphesiz ki Biz, o kâfirler için alevli bir ateş hazırlamışızdır**." (Fetih 13)

Bu ayet, Allah'a iman etse bile, rasulüne iman etmedikçe kişinin kâfir

---

[592] İbn Kesir Tefsiri Muhtasarı (1/448)

olduğunu belirtir.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا

"**Mü'minler ancak o kimselerdir ki, Allah'a ve Rasulüne iman ederler, sonra şüpheye düşmezler**…" (Hucurat 15)

فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا

"**O halde Allah'a , Rasulü'ne ve indirdiğimiz o nur'a iman edin!..**" (Tegabun 8)

Allah Azze ve Celle, kendisine, Rasulü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e ve Kur'anı Kerim'e iman edilmesini şart koşmakta, bunlara imanı, kendisine iman ile bir tutmaktadır.

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

"**Onlar için ister mağfiret dile, ister mağfiret dileme (fark etmez). Eğer onlar için yetmiş defa da istiğfar etsen, Allah onları asla bağışlamayacaktır. Bu şüphesiz ki onların, Allah'ı ve Rasulünü inkâr etmeleri sebebiyledir**…" (Tevbe 80)

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e iman; O'nun sadece bir peygamber olduğuna inanmanın ötesinde anlam ifade eder. Bu da; Onun Allah'tan alıp bize bildirdiklerinin bütününü, Onun her bakımdan örnek alınmasını ve Ona itaati de gerektirir.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e imanın farz olduğunu ifade eden hadis-i şeriflere gelince, bunlardan birkaçı şöyledir;

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**İnsanlarla Allah'tan başka ibadete layık hak ilah olmadığına ve benim Allah'ın rasulü olduğuma şehadet etmeleri, namazı kılmaları ve zekâtı vermelerine kadar savaşmakla emrolundum. Bunları yaptıkları zaman İslam hakkı dışında kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Hesapları ise Allah'a aittir**."[593]

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) nefsi elinde olan Allah'a yemin olsun ki, şu Yahudi ve Hristiyanlardan, beni işitip de haberdar olan, sonra beraber gönderilmiş olduğum hükümlere inanmadığı halde ölen bir kimse yoktur ki ateş ehlinden olmasın**!"[594]

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**İslam beş (temel) üzerine bina edilmiştir; Allah'tan başka hak ma'bud olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve Rasulü olduğuna şehadet, namazı dosdoğru kılmak, hak sahiblerine zekâtı vermek, Beyt'i haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak**."[595]

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e uymayanlar sadece heveslerine uymuş olurlar ki, onlar şu tehdide muhataptırlar;"**Eğer sana cevap veremezlerse, bil ki onlar, sırf heveslerine uymaktadırlar. Allah'tan bir yol gösterici olmaksızın kendi hevesine uyandan daha sapık kim olabilir**." (Kasas 50)

Müslümanları Bırakıp Müşriklere Yardım Etmek

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوِ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ

---

593 **Sahih.** Buhari (25) Muslim (22)

594 **Sahih.** Muslim (153, 240) Ahmed (2/350) Tayalisi (43) Taberi (2/235) Ebu Nuaym Hilye (4/308) Ebu Avane (1/104) Nesai Sunenu'l-Kubra (1/241) Elbani es-Sahiha (157)

595 **Sahih.** Buhari (8) Muslim (16)

قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ

"**Münafıkları belli edeceği için, bunlara "Gelin, Allah yolunda savaşın veya savunma yapın!" denilmişti. Onlar: "Savaşmayı bilsek arkanızdan gelirdik" dediler. Onlar, o gün imandan çok küfre yakındılar, ağızlarıyla kalplerinde olmayanı söylüyorlardı, Allah onların kalplerinde ne sakladıklarını en iyi bilendir**." (Al-i İmran 167)

Eş-Şevkanî, "**Onlar, o gün imandan çok küfre yakındılar"** kavli hakkında dedi ki; "Yani; onlar müminleri terk ettikleri o gün, onları Müslüman zannedenlerden küfre daha yakındılar. Zira onlar durumlarını açığa çıkarmış, perdelerini yırtmış, nifaklarını ortaya koymuşlardı. Ayetin anlamı hakkında denildi ki; onlar o gün yardım bakımından küfür ehline, iman ehlinden daha yakındılar."

Allah müminleri bu gibi fiillerden sakındırarak buyuruyor ki;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا

"**Ey iman edenler! Sizler, inkâr edenler ve yeryüzünde sefere çıkan veya savaşan kardeşleri hakkında: "Eğer bizim yanımızda kalsalardı ölmezler, öldürülmezlerdi" diyenler gibi olmayın**." (Al-i İmran 156)

Sonra Müslümanları terk ettikleri için mazeret sunma şekli az bir gelişmeyle başka bir konuda geçtiği gibi farklı bir şekil alıyor;

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ

“**Allah'ın Rasûlüne muhalefet etmek için geri kalanlar (sefere çıkmayıp) oturmaları ile sevindiler; mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad etmeyi çirkin gördüler; “bu sıcakta sefere çıkmayın” dediler.**” (Tevbe 81) Allah onlara şöyle cevap veriyor; “**De ki: “Cehennem ateşi daha sıcaktır!" Keşke anlasalardı!**” (Tevbe 81)

İlk zamanlardaki bu şekil zamanımızda, Müslümanları en şiddetli tehlikede terk etmek hususunda en yüksek nifak üsluplarına ulaşıncaya kadar gelişmeye devam etti. Bu günlerde güven içinde yaşamak veya korkutulmamak için Müslümanları terk etmelerinden dolayı özür diliyorlar.

Korkutulmaktan maksatları *Allah yolunda cihad veya mustaz’af Müslümanlara yardım edersek, kâfir devletleri bize karşı çıkar, bize ekonomik ambargo uygularlar* gibi yeni şekillerle nifakı ortaya koyuyorlar. Zira bu Müslümanları terk etmektir. Yeryüzünün çeşitli yerlerinde manevî de olsa yardım ve desteğe muhtaç nice Müslümanlar vardır. Lakin terk etmek nedir? Münafıkların Müslümanları terk etmeleri sebebiyle koşuşturma durdurulmaz, aksine kâfirlerin yardımı Müslümanlara ulaşıncaya kadar beklenir. İşte onlar Allah Teâla’nın şu kavlinde belirtildiği gibi bunu açıklayanların ilk önderleridir;

“**Münafıkların, kitap ehlinden inkâr eden dostlarına: “Eğer siz yurdunuzdan çıkarılırsanız, mutlaka biz de sizinle beraber çıkarız; sizin aleyhinizde kimseye asla uymayız…” dediklerini görmedin mi?**” (Haşir 11)

Şu günlerde münafıkların Allah’tan başkası için yeni dostluk programları yaptıklarını, “vatan için”, “anayasa için”, “demokrasi için” vs. dostluk dediklerini işitiyoruz.

Allah buyuruyor ki; “**Sizin dostunuz (veliniz) ancak Allah'tır, Resulüdür, iman edenlerdir; onlar ki Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılar, zekâtı verirler. Kim Allah'ı, Resûlünü ve iman edenleri dost edinirse (bilsin ki) üstün gelecek olanlar şüphesiz Allah'ın tarafını tutanlardır**.” (Maide 55-56)

Cenaze törenlerine, bayramlarına katılarak, tarihlerini yazarak, bayramlarını kutlayarak onlarla sevinir, onlarla hüzünlenirler. Yine bu günlerde pek çok münafık yönetici veya bazı yönetilenlerin vatan için ve anayasa için

dostluk seslerini yükselttiklerini işitiyoruz. Batıdan gelen bundan başka batıl şiarlar da vardır. Durumu en iyi olan; "Allah, vatan ve devrim için" diyerek vatan ve devrimi Allah'a eş tutuyor, müminlere ve Allah rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'e dostluğu kaldırıyor.

Salih Selef'in Bid'at Ehlinden Sakınma ve Sakındırma Menheci

Hamd Allah'adır. Salat ve selam Rasulullah'a, âline ve ashabı üzerine olsun. Bundan sonra:

Müslümanların bugünkü durumunu inceleyen kimse tehlikeyi anlar. Küfür ve şirk milletleri dışarıdan sünnete karşı saldırırken, içeriden de bid'at ve heva ehli gruplar saldırmaktadır:

* "Düşünce özgürlüğü", "tecdid (yenilik)" ve "modernizm" adı altında bid'at ve sapık fikirlerin sancakları yükseltilmiştir.

* "Maslahat", "tek saf olma" ve "söz birliği" adı altında bid'at ehli ile hidayet ehlinin arasını birleştirme parolaları yükselmiştir.

* Selefî menhec "hak ile bâtıl arasında muvazene" parolası altında eritilmektedir.

* "Vakıayı anlayamadıkları" gerekçesiyle âlimler ve sünnetin taşıyıcıları aşağılanmaktadır.

* Cihad'a yardım etmedikleri ve Müslümanların saflarını parçaladıkları iddiasıyla selefîlerden sakındırılmaktadır.

* "Laik ve komünistlere karşı savaş" perdesi altında bid'at ehli öne geçirilmekte, onların konumları yüceltilmekte ve sesleri yükseltilmektedir.

* "Ümmetin silahlanmaya ve Müslümanları savunmaya muhtaç olduğu" parolası altında ilim terk edilmekte ve gençler ilimden uzaklaştırılmaktadır.

* "Sultanların âlimleri oldukları" gerekçesiyle âlimlerin meclisleri terk edilmektedir.

* Allah'ın rahmet ettikleri dışında gençler, "vakıayı öğrenmek" gerekçesiyle Kitap ve Sünnet ilmini terk etmekte, gazete ve dergileri okumakta, batı kaynaklı yayınları takip etmektedirler.

* "Yenilik" ve "asrın gereklerini karşılama" adı altında çözülmelere ve rezilliklere davet edilmektedir.

* "Kadın hakları" adı altında kadınlar teberrüc yaparak çıkmakta ve erkeklerle karışmaktadır. (ihtilat)

* Bu yüzden asıl ve fer olarak, akide, ibadet ve süluk (gidişat) olarak selefin menhecine tutunan kimseler "garipler" haline gelmişlerdir.

Bu ümmetin ancak öncekilerin ıslah oldukları şeyle ıslah olacağına inanmamız, bizim gücümüz yettiğince birbirimize hakkı ve sabrı tavsiye etmemizi gerektirmektedir.

Bizler fitnelerin çok olduğu ve şer'î ilme önem vermenin az olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Çünkü gençlerin çoğu ya cehaletten dolayı ya da şehvetlere uymaktan dolayı dosdoğru yoldan sapmışlardır. Bu yüzden aramızda dinî ilimlere dair dersler yapmamız gerekmektedir.

Bu ilimlerin en önemlisi de akide ve salih selefin menhecinin ilmidir. Akidenin korunması için Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat menhecini bilmek zorunludur. Nitekim Şeyh Rebî hafizehullah şöyle demiştir: "Bazı insanlar akideye muvaffak olmuşlar lakin menheci zâyî etmişlerdir. Bazı insanlar akide ve menhece muvaffak olmuşlar lakin gidişatlarında akide ve menheci ziyana uğratmışlardır. Akidesinde, menhecinde ve davetinde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e muhalefet etmekten sakının!"

Yemen'li Şeyh el-Muallimî rahimehullah, şöyle diyor: "Şunu iyi bil ki, Allah Teâlâ bazı samimî kimseleri, başkalarının hatası türünden şeylere müptela edebilir. O'nun sözünü terk edip hakka mı uyacaklar, yoksa fazilet ve saygınlığına aldanacaklar mı diye! O kişi mazurdur, hatta içtihadından ve maksadının hayır oluşundan, kusurda bulunmamasından dolayı ecir de

kazanır. Ancak Allah Teâlâ'nın kitabından ve Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in sünnetinden hakiki delillere iltifat etmeksizin onun yüceliğine aldanıp tabi olan mazur değildir! Bilakis o çok büyük bir tehlikededir!

Mü'minlerin annesi Aişe radıyallahu anha Cemel vakasından önce, müminlerin emiri Ali radıyallahu anh'ı takip için Basra'ya gittiği zaman, Hasen b. Ali ve Ammar b. Yasir radıyallahu anhum, insanlara nasihat ettiler. Ammar radıyallahu anh'ın sözleri arasında şunlar vardı:

"Vallahi o, Nebiniz sallallâhu aleyhi ve sellem'in dünyada da, ahirette de hanımıdır. Lakin Allah, kendisine mi itaat edeceksiniz, yoksa O'na mı diye sizi onunla imtihan ediyor!"

Bu manada en önemli örneklerden bir diğeri de Fatıma radıyallahu anha'nın, babasının mirasını talep etmesi hadisesidir. Ebu Bekr es-Sıddık radıyallahu anh için bu büyük bir imtihandı ve Allah Azze ve Celle O'nu bu hususta sebat ettirdi."[596]

Allame Rebî el-Medhalî Hafizehullah şöyle diyor: "Bir kimsenin; selefin menheciyle izzet duyup, ona davet ettiğini, bunun için dostluk ve bunun için düşmanlık ettiğini te'kit etmedikçe onun selefi olduğunu söyleme!"

İbn Ebi Zeyd el-Kayravanî rahimehullah (vefatı: 386 hicrî) şöyle demiştir: "İçtihadının bir bid'ate götürdüğü kimseyi mazur görmemek Ehl-i Sünnetin görüşüdür. Zira Hariciler te'vilde içtihat ettiler, te'villeriyle sahabe'nin yolundan çıktıkları için mazur görülmediler. Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem onları dinden ok gibi çıkanlar olarak isimlendirdi. Hâlbuki müçtehit, hükümler hususunda hata etse dahi mazur görülür."[597]

Burada nakledilecek olan sözler, sünneti insanlar arasında yaymada ve hevâ ile bid'at ashabının getirdikleri hurafelerden ayrılmada öne çıkan seçkin

---

[596] Ref'u'l-İştibah An Ma'na'l-İbadeti ve'l-İlah (152-153)
[597] Kitabu'l-Cami (s.164)

âlimler topluluğunun sözleridir.

Onların bu sözleri; sünnî olanın hak yolu bilip ona tâbi olması ve bâtıl yolu bilip ondan uzaklaşması için nakledilmiştir. Her sözü sahibine nispet ederken kaynağı olan kitabın cilt ve sayfa numarası ile belirtilmiştir. Bazılarına düşülen açıklamalar, onların sözlerine ekleme yapmak için değil, bilakis onların ibarelerini açıklığa kavuşturmak içindir. Bu çalışma, Allah Teâlâ'nın vechini aramak ve müslümanların geneline nasihat olması maksadıyla yapılmıştır. Allah Subhanehu ve Teâlâ'dan bizden bunu kabul etmesini dileriz. Şüphesiz O hakkıyla işiten, hakkıyla bilendir.

Sufyan es-Sevrî dedi ki: "Bir kimseyi Allah için sevdiğinde o kimse İslam'da olmayan bir şey çıkardığı zaman ona buğzetmiyorsan onu Allah için sevmemişsin demektir."[598]

1- Bid'at Ehlinden Sakındırmak, Müslümanların İttifakıyla Farzdır.

Bu konuda icmayı nakleden âlimlerden birisi olan İmam İbn Teymiyye, şöyle demiştir: "…Bid'at ehlinin imamları gibi kitap ve sünnete aykırı görüşlerin sahipleri veya kitap ve sünnete aykırı ibadetler böyledir. Onların durumlarını açıklayıp ümmeti onlardan sakındırmanın farz oluşunda ümmetin ittifakı vardır."[599]

İbn Teymiyye'nin bu sözü şüphe ve tereddüte mahal bırakmayacak kadar açık bir ifadedir. Âlimler, bid'at ehlinden sakındırma hususunda icma etmişlerdir. Bunun sebebi de onların müslümanlara içte olan zararlarının, dıştaki Allah düşmanlarının zararından daha fazla olmasıdır. Nitekim İbn Teymiyye rahimehullah'ın bu konudaki açıklaması ileride gelecektir.

İmam İbn Batta rahimehullah, el-İbânetu'l-Kubrâ'da şöyle demiştir:

---

598 Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ
599 Mecmuu'l-Fetava (28/231)

“Dinin hususunda bid’at ehlinden hiç kimseye danışma, yolculuğunda onunla arkadaşlık etme. Mümkünse onunla yakın komşu da olma. Zikrettiğimiz hususlardan bir şeye itikad eden herkese karşı darılıp öfkelenmemiz ve bu kimselere yakınlık gösteren, onları destekleyen, savunan ve arkadaşlık eden herkesi de terk etmemiz sünnettendir. Kişi bunu yaparsa sünneti izhar etmiş olur.”

İmam Ebu Osman es-Sâbûnî rahimehullah, Akidetu’s-Selefi ve Ashabi’l-Hadis kitabında şöyle demiştir: “Bid’at ehlini kahretmek, onları zelil etmek, aşağılamak, onlardan uzaklaşmak, onları uzaklaştırmak, onlarla arkadaşlık edenlerden ve beraber bulunanlardan da uzaklaşmak, böylece onlardan uzaklaşıp terk etmek suretiyle Allah Azze ve Celle’ye yakınlaşmak görüşünde ittifak etmişlerdir.”

Yine şöyle demiştir: “Bid’at ve sapıklık ehlinden uzaklaşırlar, hevâ ve cehalet sahiplerine düşmanlık ederler, dinde ondan olmayan şeyler çıkaran bid’at ehline buğz ederler. Onları sevmez ve onlarla arkadaşlık etmez, onların sözlerini dinlemez ve onlarla oturmazlar.”

İmam Begavî rahimehullah da Şerhu’s-Sunne’de şöyle demiştir: “Sahabe, tabiun ve onlara tâbî olan sünnet âlimleri, bid’at ehline düşmanlık edip onları terk etmek hususunda söz birliği (icma) etmişlerdir.”

İbn Batta şöyle demiştir: “Bilin ki ey kardeşlerim, ben bazı toplulukların sünnet ve cemaatten ayrılmalarının, bid’atlere ve çirkinliklere mecbur kalmalarının, kalplerine bela kapısının açılıp hakkın nurunun basiretlerinden engellenmesinin sebebini düşündüm ve bunun iki açıdan olduğunu gördüm:

Birincisi: Kendilerini ilgilendirmeyen, bilinmemesinin akıl sahibine zarar vermediği ve anlamasının mümine fayda vermediği şeyleri çokça araştırıp çokça sormaları.

İkincisi: Fitnesinden emin olunmayan ve sohbeti kalpleri ifsad eden kimselerle oturmaları.”

Yine şöyle demiştir: “Ey Müslümanlar topluluğu! Allah’tan korkun Allah’tan! İçinizden hiç kimseyi, kendi nefsine güzel zannı ve tuttuğu yol hakkındaki bilgisi, şu hevaların ehlinden biriyle oturmaya ve böylece dinini riske atmaya sürüklemesin! O şöyle der: “Ben onun yanına münazara etmek veya görüşünden döndürmek için gidiyorum” Şüphesiz onların fitnesi deccalin fitnesinden şiddetli, sözleri kuduz mikrobundan daha bulaşıcı ve kalpleri ateş korundan daha yakıcıdır. Nitekim onlara lanet ve hakaret eden bazı insan toplulukları gördüm ki, onlara karşı çıkmak ve reddiye vermek için onlarla oturdular. Onlar da kendilerine gizlice, ince fikirlerle yaygılar döşediler, nihayet onlardan oldular.”

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle dedi: “…Bunlar ne söylediklerini ve Müslümanların dinine muhalefet ettiklerini gayet iyi bilmektedirler. Bu sebeple bunlara intisap eden, bunları savunan, övüp yücelten, kitaplarına değer veren, bunlara yardım ve desteğiyle tanınan, bunları eleştirmeyi hoş görmeyen veya onların sözlerinin mahiyetini, bu kitabı onun yazıp yazmadığını bilmediği mazeretiyle ve ancak bir cahilin ya da münafığın ileri sürebileceği benzeri mazeretlerle onları mazur görmeye kalkışan herkesin cezalandırılması gerekir. Hatta durumlarından haberdar olup da onlara karşı çıkmaya yardım etmeyen herkesin de cezalandırılması gerekir. Çünkü böylelerine karşı kıyam edilip de mücadelede bulunmak en önemli farzlardandır…”

Sufyân es-Sevrî’den: Bid’at sahibiyle oturan kimse şu üç şeyden birinden kurtulamaz: Ya başkasına bir fitne olur, ya kalbine bir şey girer de bu sebeple Allah onu cehenneme atar, ya da şöyle der: “Allah’a yemin olsun ne konuştuklarına aldırmıyorum. Ben kendime güveniyorum.” Her kim göz açıp kapayıncaya kadar dini konusunda Allah’tan emin olursa, ondan onu çekip alır.”[600]

2- Bid’at Ehlini Eleştirmek, Namaz, Oruç, İtikâf, Hatta Allah Yolunda Cihaddan Bile Daha Faziletlidir.

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle demiştir: “…Hatta Ahmed b. Hanbel

---

[600] İbn Vaddah el-Bid’a (s.89)

rahimehullah'a: "Kişinin namaz kılıp, oruç tutarak itikâf yapması mı yoksa bid'at ehlini eleştirmesi mi sana daha sevimlidir?" denilince şöyle demiştir:

"Kalkıp namaz kılar ve itikâf yaparsa bunu ancak kendisi için yapar. Bid'at ehlini eleştirirse bunu müslümanlar için yapar ve bu daha faziletlidir."[601]

İmam Ahmed rahimehullah, bid'at ehlinin reddedilip onlardan sakındırılmasını ve onların kusurlarının sergilenmesini namaz, oruç ve itikâftan üstün görmüştür. Bu söz, muhalefet edenler hakkında hak sözü söylemekten çekindirip sadece ibadetle meşgul olmaya çağıranları reddetmektedir. Sen İmam Ahmed'den daha mı iyi biliyorsun? Onun bu fetvası isabetten uzak mıdır?

Sonra Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah dedi ki: "Böylece ortaya şu çıkıyor: Bid'at ehlini reddetmek müslümanların geneline dinleri hususunda faydalı olduğundan Allah yolunda cihad cinsindendir. Zira bu Allah'ın yolunu, dinini, menhecini ve şeriatını temizler, onların taşkınlığını ve düşmanlığını def eder ve bunun farz olduğunda müslümanların ittifakı vardır.

Şayet Allah onların zararını def edecek kimseleri bulundurmasa elbette din fesada uğrar. Dinin fesada uğraması ise, harp ehli düşmanların istilasından daha büyük bir fesaddır. Zira harp ehli istila ederse kalpler ifsat olmaz, onların dinine tabi olan olmaz. Bid'at ehline gelince onlar en başında ifsatta bulunurlar."

Rasullerin bulunmadığı zamanlarda ilim ehlini bulunduran, onların vesilesiyle batıl ehlinin sahiplenmelerini ve cahillerin te'villerini bertaraf eden Allah'a hamd olsun. Onlardan birisi de Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullahtır. Allah onun vesilesiyle sünnete destek olmuş ve bid'atlerden intikam almış, bid'at ehlinin kusurlarını ortaya koymuştur. Allah ona rahmet etsin ve güven içinde cennetine yerleştirsin.

Yine şöyle demiştir: "Mu'tezile'ye ve Kaderiye'ye reddiye verip onların

---

[601] Mecmuu'l-Fetava (28/231)

çelişkilerini beyan etmekte muhalifi kahretmek ve fesadı ortaya çıkarmak vardır. Bu ise mücahide destek olmaktır. Nitekim Bid'at ehline reddiye veren mücahiddir. Buhari ve Muslim'in şeyhi olan Yahya b. Yahya rahimehullah şöyle demiştir:

"Sünneti savunmak Allah yolunda en üstün cihaddır"[602]

Muhammed b. Yahya dedi ki: "Ben Yahya'ya: "Kişi malını infak ediyor, cihadda kendisini yoruyor, bundan da mı üstün?" dedim. O dedi ki:

"Evet, hem de çok üstün."[603]

Buhari'nin şeyhi el-Humeydi şöyle demiştir: "Vallahi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadislerini reddeden şu kimselerle savaşmam benim için Türk'lerden olan birçok kimse ile savaşmaktan daha sevimlidir." Burada Türkler ile kâfirleri kastetmiştir. Nitekim bu ifadenin benzeri el-Humeydi'nin tabakasından üstte de mevcuttur. Asım b. Şumeyh şöyle demiştir:

"Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'ı yaşlanmış ve eli titrer halde gördüm. Şöyle diyordu:

"Haricilerle savaşmak benim için Türk'lerden birçok kimse ile savaşmaktan daha değerlidir."

Bu yüzden İbn Hubeyre, Ebu Said radıyallahu anh'ın Haricilerle savaş hakkındaki hadisi hakkında şöyle demiştir:

"Hadiste haricilerle savaşmanın, müşriklerle savaşmaktan öncelikli olduğu geçmektedir. Bunun hikmeti onlarla savaşmanın İslam'ın temel sermayesi, şirk ehliyle savaşmanın ise kazanç olmasıdır. Sermayenin korunması daha önceliklidir."

---

602 Bkz.: İbn Teymiyye, Nakdu'l-Mantık s.12

603 Siyeru A'lami'n-Nubela 10/51

Ebu Ubeyd Kasım b. Sellam rahimehullah şöyle demiştir: “Sünnete sarılan kor avuçlamış gibidir. Bugün bana göre bu, Allah yolunda kılıç vurmaktan daha faziletlidir.”[604]

3- Bid’at Ehli Hakkında Konuşmak Gıybet Değildir

Ebu Salih el-Ferrâ rahimehullah şöyle demiştir: “Yusuf b. Esbat’a fitneler hususunda Vekî hakkında bir şey anlatıldı. Dedi ki:

“O da hocası el-Hasen b. Salih’e benziyor.” Yusuf’a:

“Bu gıybet olmuyor mu?” dedim. Dedi ki:

“Neden gıybet olsun ey ahmak! Ben onlar için babalarından ve annelerinden de daha hayırlıyım. Ben insanları onların ortaya çıkardıkları ve kendilerine daha zararlı olan suçları hususunda insanların kendilerine tabi oldukları şeyleri öğrenmeleri için yasaklıyorum.”[605]

İbn Ebi Zemeneyn rahimehullah şöyle demiştir: “Sünnet ehli, sapmış olan hevâ ehlini kınamaya ve onlarla oturmaktan yasaklamaya, onların fitnelerinden sakındırmaya, onların ahlaklarını haber vermeye devam edegelmişler, bunu onların gıybeti ve onlar için hakaret olarak görmemişlerdir.”[606]

Hasen el-Basri rahimehullah şöyle demiştir: “Bidat sahibi veya fıskını açıktan işleyen fasıkların hakkında konuşmak gıybet değildir.”[607]

Bid’atini veya günahını açıktan işleyen kişilerin gıybeti caizdir. Ama durumu gizli olan bu kapsama girmez.

İbrahim en-Nehai rahimehullah şöyle demiştir: “Bid’at sahibi hakkında

---

[604] Hatib, Tarihu Bağdad 12/410
[605] Bkz.: Tehzibu’t-Tehzib 1/398
[606] İbn Ebi Zemeneyn Usulu’s-Sunne 292
[607] el-Lalkai, es-Sunne 279

konuşmak gıybet değildir."[608]

Ebu Zeyd el-Ensari rahimehullah dedi ki: "Yağmurlu bir günde Şu'be'nin yanına gittik. Dedi ki: "Bugün hadis günü değil, gıybet günüdür. Gelin yalancıları gıybet edelim."[609]

Selefin kitaplarında belirtilen; bid'at ehliyle oturmak, onları savunmak, özellikle zamanımızda Seyyid Kutub gibi kimseleri savunmak gibi hususlarda selefin menhecine muhalefete çağıranlar, onların eleştirilmesinden dolayı gıybetle itham ediyorlar! Salih selef bid'at ehli hakkında konuşurlarken günaha mı girdiler? Eğer "hayır" deniliyorsa, onların sözlerini kabul etmek düşer.

Ebu Zur'a ed-Dımeşki rahimehullah dedi ki: "Ebu Mushir'e yanlış yapan, vehme düşen ve tashifte bulunan bir kişi hakkında sordular.

"Onun durumunu açıkla" dedi. Ben: "Bu bir gıybet olarak görmüyor musun?" dedim. "Hayır" dedi.[610]

Abdullah b. Ahmed b. Hanbel rahimehumallah dedi ki: "Ebu Turab Asker b. El-Husayn en-Nahşebî babama geldi. Babam: "Filan zayıftır, filan sikadır" demeye başladı. Ebu Turab: "Ey şeyh! Âlimleri gıybet etme!" dedi. Babam ona dönüp dedi ki:

"Sana yazıklar olsun! Bu bir nasihattir, gıybet değil."[611]

Bu gençlerden birçoğunun itirazlarına benziyor. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinin destekçilerinden birisi hakka muhalefet eden birilerine reddiye verdiği zaman, ilmi olmayan kimseler: "Sen âlimleri gıybet ediyorsun" diyorlar.

Hâlbuki reddedilen bu kimseler de aslında âlim değil, ilim talebeleridirler. Âlimlerden oldukları varsayılsa bile, ilim ehlinin hakka

608 Bkz: Darimi 394
609 Bkz.: Hatib, el-Kifaye 91
610 Bkz.: el-Kifaye 92
611 Tabakatu'l-Hanabile 1/249

muhalefet ettiğini bildirdiği kimselerden sakındırılması gerekir. Bu husus selefin sözlerinde sabittir.

İsmail el-Hattabî rahimehullah şöyle demiştir: Bize Abdullah b. Ahmed şöyle anlattı: "Babama dedim ki:

"Hadis ashabı mürcieden veya şiadan olan yahut sünnete muhalefet eden birisine gelseler ne dersin, onun hakkında sükût mu edeyim, yoksa ondan sakındırayım mı?" Babam (Ahmed b. Hanbel) dedi ki:

"Eğer bir bid'ate davet eden biriyse, o konuda uyulan bir önder ise ve ona davet ediliyorsa evet, ondan sakındır."[612]

4- Hevâ ve Bid'at Ehliyle Oturmaktan, Onların Arasına Karışmaktan ve Onlarla Beraber Yürümekten Sakındırmak

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Dinlerini fırkalara bölen ve gruplaşanlarla senin hiçbir alakan yoktur**"

"**Dinlerinde fırkalaşıp gruplara bölünen ve her birinin kendi elindekiyle sevindiği müşriklerden olmayın**"

Fudayl b. Iyad rahimehullah dedi ki: "Kim bid'at sahibiyle oturuyorsa ondan da sakındır. Kim bid'at sahibiyle beraber oturuyorsa ona hikmet verilmez. Benimle bid'at sahibi arasında demirden bir sur olmasını isterdim. Yahudi ve Hristiyan bir kimsenin yanında yemek yemek, benim için bid'at sahibinin yanında yemek yemekten daha iyidir."[613]

Ahmed b. Hanbel rahimehullah dedi ki: "Bid'at ehliyle hiçkimsenin oturmaması, onların arasına girmemesi ve onlarla ünsiyet etmemesi gerekir."[614]

---

[612] Şerhu'l-İlel 1/350
[613] el-Lalkâi, es-Sunne 1139
[614] İbn Batta, el-İbane 495

Onlarla oturan, onları öven, kitaplarını meth eden nice kimseler vardır ki, onlar Sünnet ehlinin kitaplarını hatalı bulurlar. Nitekim şu an Sahveciler, Hareketçiler ve Kutupçular, Ehl-i Sünnete karşı böyle davranıyorlar.

Şeyh Rebi b. Hadi, Seyyid Kutub'a reddiye yazınca İhvanu'l-Muslimin'ciler, hareketçiler ve başkaları onu karalayıp çamurlar attılar. Bununla beraber Şeyh el-Elbani Şeyh Rebi'nin reddiyesini övmüştür. Lakin seslenilen kimsede hayat yoktur. Çünkü hevâ onu alıkoymaktadır. Bundan Allah'a sığınırız.

Hubeyb b. Ebi'z-Zibrikan rahimehullah dedi ki: "Muhammed b. Sirin bid'at sahibinden bir kelime işitince parmaklarını kulaklarına tıkardı. Sonra şöyle derdi: "Oturduğu yerden kalkıncaya kadar onunla konuşmam helal değildir."[615]

İbn Sirin rahimehullah sahip olduğu ilme rağmen nefsi hakkında korkmuştur. Peki ya ilimlerinin kıtlığına rağmen onlardan nasihat dinlediklerini iddia eden insanlara ne oluyor? Sonra onların haktan saptıklarını, batıla tabi olduklarını görürsün. Allah'tan hak üzerinde sebat dileriz.

Sellam b. Ebi Mutî rahimehullah şöyle demiştir: "Heva ashabından birisi Eyyub es-Sahtiyani'ye: "Ey Ebu Bekr! Sana bir kelime soracağım" dedi. Eyyub parmağıyla işaret edip: "Yarım kelime bile sorma" dedi.[616]

Ahmed b. Hanbel rahimehullah, Musedded'e yazdığı mektubunda şöyle demiştir: "Dinin hakkında bid'at sahibine danışma ve onunla yolculuk etme."[617]

Peki ya her durumda onlara soru ve fetva soran şu gençlere ne demeli? Onların durumlarını ve menheclerini hiç sormuyorlar. Ona: "O adam bid'at ehlinden birisidir" dediğinde: "O da hocadır" diyor.

Bu miskin o kimseden daha üstün olan Haris el-Muhasibi, Hasen b.

---

615 İbn Batta, el-İbane
616 el-Lalkai, es-Sunne 291
617 İbn Muflih, el-Adabu'ş-Şer'iyye 3/578

Salih gibi kimseler büyük âlimler idiler. Buna rağmen Ahmed b. Hanbel onların bid'atçi olduğunu söyleyip onlardan sakındırdı. Çünkü onların hakka muhalefet ettiklerini biliyordu. Hevanın atına binerek rabbanî âlimlerin nasihatlerini kabul etmeyenleri dini hususunda itham etmen ve o kimseden sakındırman gerekir.

İbnu'l-Cevzi rahimehullah şöyle demiştir: "Bid'at sahipleriyle sohbet hususunda Allah'tan korkun Allah'tan! Çocukları onların yanına gitmekten sakındırmak gerekir. Ta ki onların kalplerine onlardan bir şey yer etmesin. Onları Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisleri ile meşgul edin ki tabiatleri hadislerle yoğurulsun."[618]

Ebu Muhammed el-Berbehari rahimehullah şöyle demiştir: "Bir kimsede bid'atlerden bir şey ortaya çıkmışsa ondan sakın. Zira onun senden gizledikleri, açığa çıkardıklarından daha fazladır."[619]

Allah ona rahmet etsin, doğru söylemiştir. Zira Bid'at ehli birçok hurafelerini ve bid'atlerini gizlerler. Şayet rabbani âlimler olmasaydı herşeyi ortaya çıkarırlardı. Lakin yazıklar olsun! "Bilakis hakkı batılın üzerine atarız da onu mahveder, bir de bakarsın ki o yok olur."

Yine el-Berbehari rahimehullah şöyle der: "Bid'at sahipleri akrepler gibidir. Başlarını ve bedenlerini kuma gömerler, kuyruklarını dışarı çıkarırlar. Yerleştirdikleri yeri sokarlar. Bid'at ehli de bu şekilde insanlar arasında gizlenirler. Fırsatını bulunca dilediklerine ulaşırlar."[620]

İbn Receb rahimehullah şöyle demiştir: "Bid'at ve sapıklık ehli ile âlimlere benzedikleri halde âlim olmayanların cehaletlerini açıklamak, onlara uyulmasından sakındırmak için kusurlarını açıklamak caizdir."[621]

Böyle kimseler bu zamanda ne kadar da çoklar! Onların huşu sahibi, sakınan biri gibi kendilerini gösterdiklerini, ağızlarının laf yaptığını, nakillerde

---

[618] Adabu'ş-Şer'iyye 3/578
[619] Şerhu's-Sunne 148
[620] Bkz.: Tabakatu'l-Hanabile 2/44
[621] el-Farku Beyne'n-Nasihati ve't-Ta'yir 36

bulunduğunu görürsün. Dinleyenler onun büyük âlimlerden olduğunu zanneder. Hâlbuki o gece oduncusudur. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisi onların durumuna uyar:

"**Kendisine verilmeyen şeyle doymuş görünen kimse yalandan iki elbise giyinen gibidir**." Bunu Buhârî ve Muslim rivayet etmişlerdir.

Hasen el-Basrî rahimehullah şöyle demiştir: "Hevâ sahibiyle oturma. Kalbine bir şey atar da ona tabi olup helak olursun. Yahut ona muhalefet etsen dahi kalbini hastalandırır."[622]

Hasen el-Basrî ve İbn Sirin rahimehumallah şöyle demişlerdir: "Heva sahipleriyle oturmayın, onlarla tartışmayın ve onları dinlemeyin."[623]

Bid'at ehliyle oturmaktan, onların nasihatlerini dinlemekten sakındıran bu gibi nakiller çoktur. Çünkü selef bizler için hayrı dilemişlerdir. Allah onlardan razı olsun. Onların nasihatini kabul edin ve kurtulun.

Selef, bid'at ehlinin hileli üsluplarından ve çeşitli metotlarından dolayı bizleri onlardan sakındırmışlardır. Onlar bulanık suda balık avlayan gibidirler. Onlardan sakının!

Atâ rahimehullah şöyle demiştir: "Allah Azze ve Celle Musa aleyhi's-selâm'a şöyle vahyetti: "Heva ehliyle oturma zira onlar olmayan şeyleri kalbine atarlar."[624]

Ebu Nuaym rahimehullah şöyle demiştir: "es-Sevrî Cuma günü girince Hasen b. Salih b. Hay'ın namaz kıldığını gördü ve: "Nifak huşu'undan Allah'a sığınırız" dedi, ayakkabılarını aldı ve oradan gitti."[625]

Şuraya dikkat edin ki, İmam es-Sevrî, el-Hasen b. Salih'in huşu'una aldanmamıştır. Çünkü o yapmacık huşuya değil, hakka muvafakat etmeye

---

[622] İbn Vaddah, el-Bid'a 57
[623] el-İbane 395
[624] el-İbane 358
[625] Bkz.: et-Tehzib 2/249

itibar edileceğini biliyordu.

Bişr b. Haris el-Hâfî rahimehullah şöyle dedi: “Zaide mescid’de oturur, insanları Hasen b. Salih b. Hay’dan ve ashabından sakındırırdı. “Onlar kılıçla yöneticiye ayaklanma görüşündeler” derdi.”[626]

Muhammed b. El-Hasen b. Harun el-Mavsilî rahimehullah şöyle demiştir: “Ebu Abdillah Ahmed b. Hanbel’e, el-Kerabisî’nin: “Benim Kur’an’ı telaffuz etmem mahlûktur” şeklindeki sözünü sordum. Bana dedi ki:

“Aman ha! Seni şu Kerabisî’den sakındırırım. Ne onunla konuş, ne de onunla konuşanla konuş!” Bunu dört veya beş defa söyledi. “[627]

El-Kerabisî, Kur’an’ın mahlûk olduğunu söylememesine rağmen İmam Ahmed’in şu sakındırmasına bir bakın! O yalnızca kendisinin telaffuzunun mahlûk olduğunu söylemişti! Bu doğru bir söz olsa dahi, bir anda zihne başka manalar gelip, Kur’ân’ın mahlûk olduğu şeklindeki düşüncelere sebep olmasından dolayı İmam Ahmed böyle bir sözü kabul etmedi.

Peki ya bu zamanda bariz bid’atlere davet eden kimselerin sohbetlerini dinleyen, kitaplarını okuyan kimseler dinlerini tehlikeye arz etmede nasıl bu kadar cesur olabiliyorlar?

İyi düşün ve gafillerden olma!

Eyyub es-Sahtiyani’den: Ebu Kılabe bana dedi ki: “Heva sahibini dinleyerek ona imkân verme, aksi halde oradan dilediği tohumu atar ve kalbini değiştirirler.”[628]

Şayet dindar gençler bu öğütleri dinlerlerse ne güzel nasihatler!

Osman b. Zaide rahimehullah dedi ki: “Sufyan bana: “Bidat sahibinin

---

[626] Siyeru Al’am 7/363
[627] Abdullah b. Ahmed, es-Sunne 187
[628] el-İbane 397

yanına gitme” diye vasiyet etti.”[629]

Fudayl b. Iyad rahimehullah dedi ki: “Hepsi de sünnet ashabı olan hayırlı insanlara yetiştim, onlar bid’at sahiplerinden yasaklıyorlardı.”[630]

O, insanları bid’at ehlinden yasaklayan ilk kişi değildir. Bilakis bundan yasaklayan hepsi de sünnet ehli olan birçok ilim ehline yetişmiştir.

Abdullah b. El-Mubarek rahimehullah dedi ki: “Seni bid’at sahibiyle oturmaktan sakındırırım.”[631]

Yahya b. Ebi Kesir rahimehullah dedi ki: “Bid’at sahibiyle yolda karşılaşırsan başka bir yola sap.” Aynısını Fudayl b. Iyad radiyallahu anh da söyledi.[632]

Mukatil b. Muhammed rahimehullah dedi ki: “Abdurrahman b. Mehdi bana şöyle dedi: “Ey Ebu’l-Hasen! Bidat sahipleriyle oturma. Zira onlar meleklerin bile aciz kaldıkları konularda fetva verirler.”[633]

Fudayl b. Iyad rahimehullah dedi ki: “Bid’at sahibiyle oturma. Zira ben senin üzerine lanet inmesinden korkarım.”[634]

Yine dedi ki: “Bid’at sahiplerinin yanına girmekten sakının. Zira onlar haktan alıkoyarlar.”[635]

Ali b. Şakik rahimehullah dedi ki: “Abdullah b. Mubarek rahimehullah’ın insanların başları üzerinden şöyle dediğini işittim: “Amr b. Sabit’in rivayetlerini

---

[629] el-İbane 453
[630] el-Lalkai, es-Sunne 267
[631] el-İbane 452
[632] el-İbane 490-493
[633] el-İbane 456
[634] Şuabu’l-İman 9472
[635] el-Lalkai, es-Sunne 261

terk edin, zira o selefe hakaret ederdi."[636]

Hişam b. Urve rahimehullah dedi ki: "el-Hasen ve İbn Sirin rahimehumallah dediler ki: "Heva ehliyle oturmayın, onlarla tartışmayın ve onları dinlemeyin."[637]

Eyyub rahimehullah dedi ki: "Said b. Cubeyr beni Talk b. Habib'in yanında otururken gördü ve bana dedi ki: "Seni Talk b. Habib'in yanında otururken görmedim mi? Onunlar oturmayın." Eyyub dedi ki: "Ben ona bu konuda danışmamıştım. Fakat müslüman, kardeşinden hoş olmayan bir şey görürse ona nasihat etmesi gerekir."[638]

Ali b. Ebi Halid rahimehullah dedi ki: "Ahmed b. Hanbel'e dedim ki: "Yanımızda komşum olan bir şeyh var, onu bir adamdan sakındırdım, o da senin bu konudaki yani Haris el-Muhasibi hakkındaki görüşünü duymak istedi. Kendisini uzun zamandan beri onunla beraber görüyordum" Ahmed bana:

"Onunla oturma ve konuşma" dedi.

"Şu ana kadar onunla (Haris el-Muhasibi) ile konuşmadım. Fakat bu şeyh onunla oturuyor. Bu konuda ne dersin?" dedim. İmam Ahmed'in yüzünün kızardığını, burnunun şişip gözlerinin irileştiğini gördüm. Daha önce onu hiç böyle görmemiştim. Sonra sakinleşti ve dedi ki:

"Allah ona şunu şunu yapsın. O ancak onu tanıyan ve bilenin haber vermesiyle bilebilir. Eyvah eyvah! O ancak onu tanıyan ve bilenin haber vermesiyle bilebilir. O (Haris) el-Megazilî, Yakub ve filanca ile oturuyor. Onları Cehm'in görüşüne sevk etti, Onun (Haris el-Muhasibi)'nin yüzünden helak oldular." Şeyh ona dedi ki:

"Ey Eba Abdillah! O hadis rivayet ediyor, sakin, huşulu, onun şöyle şöyle özellikleri var" Bunun üzerine Ahmed b. Hanbel öfkelendi ve şöyle

---

[636] Sahihu Muslim 1/16
[637] Tehzibu'l-Kemal 6/111
[638] eş-Şeria 137

demeye başladı:

“Onun huşusu ve yumuşaklığı seni aldatmasın! Başını eğmesine aldanma! O kötü bir adamdır. Onu ancak hakkında haberi olan kimse tanır. Onunla konuşma, onun bir değeri yoktur. Bid’atçi ise Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den rivayet eden herkesle oturur musun? Hayır! Onun bir değeri yoktur.”[639]

İsmail et-Tusî rahimehullah dedi ki: “İbnu’l-Mubarek bana dedi ki: “Oturacağın kimseler miskinler olsun. Seni bid’at sahibiyle oturmaktan sakındırırım.”[640]

El-Firyabî rahimehullah dedi ki: “Sufyan es-Sevrî beni bid’at ehlinden falan kimseyle oturmaktan yasaklardı.”[641]

Mufaddal b. Muhelhel es-Sa’dî rahimehullah dedi ki: “Şayet bid’at sahibi senin yanına oturduğunda bidatini anlatsa ondan sakınır ve kaçardın. Lakin o sana konuşmasının başında sünneti anlatır, sonra bidatine geçer, belki de o kalbine yapışır. Peki, onu kalbinden nasıl çıkaracaksın?”[642]

Doğru vallahi! Musibet budur! Sen falan ve filanı ilim ehlinin tavırları içinde görürsün, sana hadisleri ve ayetleri anlatır, dinleyenler onu doğru zanneder. İlim ehli ise onların durumunu, menhecini ve akidesini bilirler. Bunu ya ilim ehlinin kitaplarında görürsün ya ses kayıtlarında ve sohbetlerinde dinlersin, böyle kimselerin iç yüzünü ortaya koyarlar. Çünkü ilim ehli bunların nerede hata, nerede isabet ettiğini bilirler. Avam ise bunun ehli olmadıkları için bunu anlamazlar.

Abdullah b. Mes’ûd radıyallahu anh şöyle dedi: “İnsanları dostlarıyla değerlendirin. Zira kişi ancak hoşlandığı kimselerle dostluk eder.”[643]

---

[639] Tabakatu’l-Hanabile 325
[640] Şuabu’l-İman 7/64
[641] el-İbane 454
[642] el-İbane 394
[643] İbn Ebî Şeybe (25592) Taberânî (9/187) el-İbane (2/477)

İbn Avn şöyle demiştir: “Bid’at ehlinin meclislerine katılanlar bize karşı bid’at ehlinden daha şiddetlidirler.”[644]

El-Evzâî şöyle derdi: “Bizden bid’atini gizleyenler, kaynaştıkları kimseleri gizleyemezler.”[645]

Muhammed b. Ubeydillah el-Gullâbî şöyle dedi: “Şöyle deniliyordu: Hevâ ehli, kaynaştıkları ve sohbet ettikleri kimseler dışında herşeylerini gizleyebilirler.”[646]

Şu’be rahimehullah dedi ki: “Sufyan es-Sevrî heva ehline buğz eder ve onlarla oturmaktan şiddetle yasaklardı.”[647]

Şafii rahimehullah ilhad ve bid’at ehline karşı açıkça şiddetli davranır, onlara buğzundan dolayı alakayı keserdi.[648]

İmam Ahmed b. Hanbel rahimehullah dedi ki: “Kişi bidatçiye selam veriyorsa onu seviyor demektir.”[649]

Bu da gösteriyor ki İmam Ahmed, bid’at ehline sevgi göstermeyi caiz görmüyordu.

İbnu’l-Mubarek rahimehullah dedi ki: “Allah’ım! Bid’at sahibinin bana yardım etmesini sağlama ki kalbim ona sevgi duymasın.” (Lalkai, es-Sunne 1/140)

Fudayl b. Iyad rahimehullah dedi ki: “Kim bid’ât sahibini severse Allah onun amelini boşa çıkarır ve kalbinden İslam nurunu çıkarır.”[650]

---

[644] el-İbane 2/473
[645] el-İbane 2/452
[646] el-İbane 2/479
[647] Nasr b. İbrahim el-Makdisi, Muhtasaru’l-Hucce s.460
[648] Beyhaki Menakibu Şafii, 1/469
[649] Tabakatu’l-Hanabile 1/196
[650] Berbehari es-Sunne s.138, 139, el-İbane 2/460

Abdullah b. Davud Sendeliyye dedi ki: "Hevayı din edinenlere buğz etmek hakkın alametlerindendir. Kim hakkı severse onun heva sahibine yani bid'at ehline buğzetmesi gerekir."[651]

5- Bid'at Ehlinden Alakayı Kesmek, Bid'at Yayılmadan Onun Önünü Keser

El-Hattabî rahimehullah şöyle demiştir: "Heva ve bid'at ehlinden uzaklaşmak, onlar tevbe edip hakka dönünceye kadar sürekli devam eder."[652]

İbnu'l-Esir rahimehullah dedi ki: "Heva ve Bid'at ehlinden alakayı kesmek sürekli devam edicidir."[653]

Onlardan alakanın kesilmesi, bid'atin sonlandırılması içindir. Zira mesele din meselesidir. Dünyevi meselelere gelince, sahih hadiste geldiği gibi kişi kardeşine üç günden fazla küs kalamaz. İmam Ahmed rahimehullah şöyle demiştir: "Küfre giren, bir bir bid'atle fısk işleyen, saptırıcı bir bid'ate davet eden veya reddetmekten aciz kalınan bir fıska çağıran yahut başkalarını aldatarak sıkıntı vermesinden korkulan kişilere hecr (alaka kesme) uygulanması gerekir."[654]

İbn Temim rahimehullah dedi ki: "Bid'at ehlinin kâfir olanlarından, fasıklarından, isyanı açıkça işleyenlerinden alaka kesmek ve onlara selam vermemek farzı kifayedir. Diğer insanlara da mekruhtur. Denildi ki; açıkça fısk işleyenlere ve açıkça bid'at işleyenlere kimse selam veremez. Hali gizli olan müslümana ise üç günden fazla selam kesilmez."[655]

Alaka kesme bid'atleri açıkça işleyen ve ona davet edenlere uygulanır.

---

[651] et-Teymî, Siyeru's-Selefi's-Salihin, 3/1154 Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ 10/392

[652] Bkz.: Lisanu'l-Arab 5/250

[653] Bkz.: Munavi, Feydu'l-Kadir 6/439

[654] İbn Muflih, el-Adabu'ş-Şer'iyye 1/237

[655] Bkz.: İbn Muflih, el-Furu 2/146

Böyle olmayıp durumu gizli kalanlara ise böyle davranılmaz.

6- Selef, Bid'at Ehlinin Kitaplarını Okumaktan, Onlardan İlim Almaktan Sakındırmış ve Onların Kitaplarının Yakılmasına Fetva Vermiştir

İmam Ahmed rahimehullah şöyle demiştir: "Sizleri heva sahiplerinden bir kimseden az ya da çok ilim yazmaktan sakındırırım."[656]

Said b. Amr el-Berzai rahimehullah şöyle demiştir: "Ebu Zür'a'ya Haris el-Muhasibî ve kitapları hakkında sorulunca: "Seni bu kitaplardan sakındırırım. Bu kitaplar bid'at ve sapıklık kitaplarıdır" dediğine şahit oldum."[657]

Abdullatif b. Abdirrahman Alu'ş-Şeyh rahimehullah şöyle demiştir: "İlim ve basiret ehli Gazali'nin İhya'sı gibi kitaplara bakmaktan sakındırmışlardır. Hatta sünneti bilen Magrib uleması onun yakılmasına fetva vermiş ve onlardan birçoğu bu kitabı: "*Din ilimlerinin öldürülmesi*" diye adlandırmışlardır."[658]

El-Mervezi dedi ki: "Ahmed b. Hanbel'e: "Hadis ashabından birinden bir kitap ödünç aldım. İçinde batıl hadisler de var, ne dersin, yakayım mı?" diye sordum. Dedi ki: "Evet, yak."[659]

İbn Muflih rahimehullah dedi ki: "İçinde sapıklık, tereddüt ve şüpheye düşülmesinden korkulan şeyler bulunan kitaplara bakmak haramdır. İmam Ahmed rahimehullah kelam ve saptırıcı bid'at ehlinin kitaplarına bakmayı, okumayı ve rivayet etmeyi men etmiştir."[660]

7- Bid'at Ehlinin Aşağılanması ve Onlara Saygı

---

656 Siyeru A'lam 11/231
657 Mizanu'l-İtidal 2/165
658 ed-Dureru's-Seniyye 3/346
659 el-Adabu'ş-Şer'iyye 1/210
660 el-Adabu'ş-Şer'iyye 1/199

Gösterilmemesi

Fudayl b. Iyad rahimehullah şöyle demiştir: "Bidat sahibine saygı gösteren İslam'ı yıkmaya yardım etmiş olur. Bid'atçinin yüzüne tebessüm eden Allah Azze ve Celle'nin Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e indirdiğini hafife almış olur. Kızını bid'atçi biriyle evlendiren akrabalık bağını kesmiş olur. Bid'atçinin cenazesine katılan dönünceye kadar Allah'ın gazabında olur."[661]

Yine şöyle demiştir: "Yahudi veya hristiyanla beraber yemek yerim fakat bidatçiyle beraber yemem."[662]

"İbrahim b. Meysera rahimehullah dedi ki: "Bid'at sahibine saygı gösteren İslam'ın yıkılmasına yardım etmiş olur."[663]

İmam Ahmed rahimehullah dedi ki: "Bid'atçi olup Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den hadis rivayet eden herkesle oturur musun? Hayır, onun bir değeri yoktur."[664]

Şu zamanımızdaki gençlerin durumu üzücüdür. Anlatan ve vaaz eden herkesi dinliyor, onun sözlerini destekliyorlar. Ona muhalefet edenleri de türlü hakaretlerle karalıyorlar. Ne akrabanın akrabalığını, ne sünnete sarılanın sünniliğini gözetiyorlar! Sünnete muhalefet etse dahi o kimsenin eleştirilmesini istemiyorlar. Çünkü onu seviyor ve derslerine ülfet ediyorlar. Allah yardımcımız olsun. Fudayl b. Iyad rahimehullah diyor ki: "Bid'at ehlinden bir kimseyi gördüğümde münafıklardan birini görmüş gibi oluyorum."[665]

8- Bid'at Ehli, Fısk Ehlinden Daha Şerlidir

Ertat b. El-Munzir rahimehullah şöyle demiştir: "Oğlumun fasık olması

---

[661] El-Berbehari, es-Sunne 39
[662] el-Berbehari, es-Sunne 39
[663] el-Lalkai, es-Sunne 273
[664] Halilî, el-Maksadu'l-Erşed 344
[665] el-Berbehari, es-Sunne 127

benim için heva sahibi olmasından iyidir."[666]

Çünkü fasık kendi nefsinin durumunu itiraf eder, günahkâr bir kimse olduğunu bilir ve onun Allah'a tevbe etmesi umulur. Bid'at ehli ise bunun tam tersidir. Bid'at ortaya koyarlar ve bunu dinden zannederler. Büyük bir suç işlediklerini itiraf etmezler.

Said b. Cubeyr rahimehullah şöyle demiştir: "Oğlumun eğlence ehli bir fasık olup sünnî olması benim için ibadet ehli bir bidatçi olmasından iyidir."[667]

Şafii rahimehullah dedi ki: "Kulun, Allah'ın huzuruna, şirk dışında her günahla çıkması, hevadan (bidatlerden) bir şeyle çıkmasından iyidir."[668]

Ahmed b. Hanbel rahimehullah dedi ki: "Ehl-i sünnetin büyük günahkârlarının kabirleri güzel bir bahçe, bid'at ehlinin zahitlerinin kabirleri ise çirkin bir çukurdur. Ehl-i Sünnetin fasıkları, Allah'ın dostları iken, bid'at ehlinin abidleri Allah'ın düşmanlarıdır."[669]

Malik b. Migvel rahimehullah'a denildi ki: "Oğlunun kuşlarla oynadığını gördük." Dedi ki: "Belki de bu onu bidatçiyle sohbetten alıkoyuyor."[670]

Ebu Musa rahimehullah dedi ki: "Bir Yahudi ve hıristiyanla, maymun ve domuzlarla komşuluk etmem benim için kalbimi hastalandıracak bir bidat sahibiyle komşu olmaktan sevimlidir."[671]

Ahmed b. Hanbel dedi ki: "Mürcielere buğzederek Allah'a yakınlaşın

İbrahim en-Nehai rahimehullah dedi ki: "Vallahi ben mürcieye kitap

---

[666] eş-Şerh ve'l-İbane 89
[667] Bunu el-Berbehari'nin es-Sunne'sini tahkik eden zikreder, 124, kaynak olarak Beyhaki'nin el-İtikad no:158 vermiştir
[668] el-Hilye 9/111
[669] el-Menhecu Ahmed 1/296
[670] eş-Şerh ve'l-İbane 90
[671] el-İbane 469

ehlinden daha çok buğzediyorum."[672]

9- Bid'at Ehline Reddetmek Dine Dinden Olmayan Şeylerin Girmesinden Korumadır

Yahya b. Main rahimehullah şöyle demiştir: "Kıyamet gününde hasımlarımın bid'at ehli olması benim için, sünnetini savunmamamdan dolayı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bana hasım olmasından ve bana: "Neden hadisimi yalanlardan korumadın" demesinden iyidir."[673]

İmam Ahmed rahimehullah şöyle demiştir: "Sen susarsan, ben susarsam cahil kimse sahih hadisi sakiminden nasıl ayırt edecek?"[674]

Hakkı söylememek ve gizlemek gençleri şaşkınlığa düşürmekte ve hoca olduğunu işittikleri herkese tabi olmaktadırlar.

Ebu Bekr el-Hallad rahimehullah şöyle der: "Yahya b. Said el-Kattan'a: "Rivayetlerini kabul etmediğin kimselerin Allah Teâlâ katında senden davacı olmalarından korkmuyor musun?" denildi. Dedi ki:

"Onların bana davacı olması, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bana davacı olup da: "Yalan olduğunu bildiğin bir hadisi neden rivayet ettin" demesinden iyidir."[675]

Soru: Şu an selefinin hakkı batıldan ayırması yeterli midir, yoksa heva ehlini reddetmesi de gerekir mi? Bu onun davetinin ayırıcı özelliği midir?

Şeyh Rebi b. Hadi'nin cevabı: "Selefînin hakkı bilmesi ve insanları ona davet edip açıklaması gerekir. Bu görevi yerine getirmelidir. Bu ilmin ve batılı çürüten bu davetin gereği budur. Zira Kur'an-ı Kerim hakkı açıklarken aynı zamanda batılı da reddeder. Bu yüzden "Mesani/ikili" diye isimlendirilmiştir.

---

672 Acurri, eş-Şeria
673 Tedribu'r-Ravi 2/369
674 İbn Teymiyye, el-Fetava 28/231
675 bkz.: el-Kifaye 90

Çünkü hayrı ve şerri zikreder. Hayra çağırırken şerden sakındırır. Müminleri zikrederken münafıkları da zikreder.

Kâfirleri, Yahudileri, Hristiyanları onlarda bulunan şerri zikreder. İslam, açıkladığımız bu rükünler üzerine kuruludur. Cihad, iyiliği emretme ve kötülüklerden sakındırma üzerine kuruludur. Bu olmadan olmaz.

İslam, hakkı ikame edip açıklamadıkça ve batılı tenkid edip onun çirkinliğini ve pisliğini ortaya koymadıkça, ondan ve ehlinden sakındırmadıkça dosdoğru olmaz. Yani bu görev yerine getirilmedikçe o başarısız, ölü ve öldürücü mikroplar taşıyan bir davettir. Davetin diri olması ancak hakkın sancağının yükseltilip aynı zamanda batılın aşağılanması ile mümkündür. Bu yüzden Allah Teâlâ şöyle buyurur: “Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmet oldunuz. İyiliği emreder, kötülüğü yasaklarsınız.” Batılı reddetmeyen kimse iyiliği nasıl emreder, kötülükten nasıl yasaklar? Bu nasıl olacak? Mesela Tebliğ cemaatinin iyiliği emrettiğini söylüyorlar! Onlar iyiliği; tevhidi emretmiyorlar! İyilikleri tanı! İnsanlara tevhidi öğretmiyorlar! Namazı emrediyorlar ama insanlar Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in namazını öğretmiyorlar! Onlar iyiliği emretmeye çağırıyorlar fakat kendileri iyiliği emretmiyor ve kötülükten sakındırmıyorlar! Allah’tan afiyet dileriz.

Eğer bid’atlerle ve sapıklıklarla savaşmazsan, heva ehlini reddetmezsen seninle onlar arasındaki fark nedir? Yani sen onları gördüğün halde onlar hakkında sükût edersen sapıklık ehlinin kalabalığını artırmış olursun. Onların yeryüzünde fesat için taşkınlık yaptıklarını gördüğün halde sükût edersen onları cesaretlendirmiş olursun. Hırsızların insanların evlerini soyduğunu gördüğünde buna sükût edersen bu iyiliği emredip kötülüğü yasaklamaya uyar mı?

Bid’at ehlinin davetçileri hırsızlardan daha şerlidir. Yol kesici eşkiyadan daha şerlidirler. İbn Ebi Zeyd ve İbn Abdilberr şöyle demişlerdir: “Onlar yol kesen mücrimlerden daha şerlidirler. Onlardan daima sakındırmak ve onları rezil etmek, kusurlarını ortaya çıkarmak ve insanların önünde onları tanıtmak gerekir. Ta ki insanlar onlardan sakınsınlar. Bu yüzden selefin kitaplarının bid’at ehlinden sakındırılması, onlarla oturmaktan sakındırılması ile dolu

olduğunu görürsün. Müslümanların çoğunun zayi olmasının sebebi bu esasın yani bid'at ehlini reddetmenin ve onlardan sakındırmanın terk edilmesidir. Bu yüzden İslam ümmetine sapıklık yerleşmiş, bundan sadece azınlık fertler selamette kalabilmiştir. La havle vela kuvvete illa billah.

İbn Teymiyye gibi kuvvetli kimseler geldiğinde, islam toplumlarına ve hükümetlerine çöreklenmiş sapıklıklar vardı. Hükümetler ve halk, çoğu hululcü ve vahdeti vücutçu sufilerin avuçlarındaydı. İbn Teymiyye geldi ve cihad sancağını yükselterek Allah'ın hak dinini açıkladı. Allah onunla birçok insanı faydalandırdı ve onun elinde, sonrakilerde benzeri olmayan meşhur imamlar yetişti. Onların benzeri ancak selefte, sahabede ve tabiinde mevcuttu. Cihad böylece devam etti. Şayet İbn Teymiyye sükût etseydi ne faydaları olurdu? Sadece telif yapıp açıklamasaydı, onun indinde iyiliği emretme ve kötülükten yasaklama olur muydu? İnsanlara ne faydası olurdu? Onlara hiçbir faydası olmazdı.

Muhammed b. Abdilvehhab davet ve beyan kılıcını sıyırdı. Ta ki Allah Azze ve Celle'nin dinini ikame etti. İman yılanın yuvasına sığınması gibi Hicaz'a sığındı. Vallahi bu Muhammed b. Abdilvehhab'ın daveti ile oldu. Bu adamın davetiyle oldu! İslam Allah'ın dilediği bir halde idi. Unutulup terk edilmişti. Sapıklıklar, hurafeler, şirkler ve bidatler yaygın idi. Şayet o evinde oturup sadece insanlara anlatsaydı, bildiği halde sükût etseydi, ne iyiliği emretmiş ne de kötülüğü yasaklamış olurdu. İnsanlara ne faydası olurdu?

"Reddiyeler, reddiyeler!" deyip duranlara gelince, onlar batıllarını yaymışlar ve yaymaya devam ediyorlar. Hiç kimsenin kendilerine reddiye vermesini istemiyorlar. Maksatları budur. Anlayın! Bu yüzden reddiyeleri çirkin gösterip: "Reddiye kitapları kalplere kasvet veriyor" vb. sözler ediyorlar. Yani bunların hurafeleri ve bid'atleri kalpleri yumuşatıyormuş!!

Bu onların tuzaklarıdır. Onların hileleri bid'atleri ve sapıklıkları yayıyor, meclislerinde, konferanslarında, kitaplarında ve toplantılarında her şeyleriyle sünnet ehline hücum ediyorlar. Sünnet ehline ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat menhecine hücum ederek: "Onlara reddiye vermeyin! Reddiyeler kalpleri katılaştırıyor" diyorlar!

Hakkı ve hak ehlini eleştirmek, hakka ve hak ehline savaş açmak mı kalpleri yumuşatıyor?!!

10- Bid'atlere Davet Eden Kimsenin Cezalandırılmayı Hak Ettiğinde İlim Ehlinin İttifakı Vardır

İbn Teymiyye rahimehullah dedi ki: "Bid'âtlere çağıran kimse müslümanların ittifakıyla cezalandırılmayı hak etmiştir. Ceza bazen öldürülmek olur, bazen daha düşük bir ceza olabilir. Şayet o cezalandırılmayı hak etmemiş olsaydı veya buna imkân olmasaydı onun bidatini açıklayıp ondan sakındırmak mümkün olmazdı. Zira bu iyiliği emir ve kötülüğü yasaklama kapsamındadır. Bunu ise Allah ve rasulü emretmişlerdir."[676]

Yine şöyle demiştir: "Kim itikadi veya ibadetlerden olan bid'atlerden, kitap ve sünnete aykırı bir bidat sergiliyorsa cezalandırılmayı hak etmiştir. Ona tevbe edinceye kadar zekât verilmesinden mahrum edilmesi de bu cezalardandır."[677]

Rafi b. Eşras rahimehullah dedi ki: "Bidatçi fasığa uygulanacak cezalardan birisi de onun güzel hallerinin zikredilmemesidir."[678]

Ebu İshak İbrahim b. Musa eş-Şatıbî rahimehullah dedi ki: "Kurtuluş fırkası olan Ehl-i Sünnet, bid'at ehline düşmanlık etmekle ve onlardan ayrılmakla, onların yüzleri üzere devirip idam etmek ve bundan aşağı cezalarla cezalandırmakla emrolunmuşlardır. Nitekim âlimler onlarla sohbet etmekten, onlarla oturmaktan sakındırmışlardır. Bunun düşmanlık ve kinleşmeyi yaydığı zannedilir. Lakin ona düşmek, cemaatten ayrılmaya ve müminlerin yolundan başkasına uyarak yenilikler çıkarmaya sebep olur. Bu sırf düşmanlık değildir. Onlar bize yakınlık göstermek ve cemaate dönmekle emrolunmuşlarken biz nasıl onlara düşmanlıkla emrolunmayalım ki?"[679]

---

[676] Mecmuu'l-Fetava 35/414
[677] Mecmuu'l-Fetava 28/570
[678] Şerhu'l-İlel 1/353
[679] el-İ'tisam 1/158, 159

11- Kişiyi Heva Ehlinden Kılan Bid'at Nedir?

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Kişiyi heva ehlinden kılan bid'at; Ehl-i sünnet katında kitap ve sünnete muhalif olduğu meşhur olan şeylerdir."[680]

12- Muayyen Şahısların Bid'atçi Olup Olmadığına Kim Hükmeder?

Soru: "Selefî bir kimse bir bid'ate düşse, kardeşleri ona nasihat edip sabretseler ve ona açıklasalar, buna rağmen bid'atinde ısrar edip dönmezse bu durumda o kişinin bid'atçi olduğuna hükmedilir mi? Selefiler onu bid'atçi görerek uzaklaşabilir mi ve ondan sakındırabilirler mi? Yoksa buna âlimin mi hükmetmesi gerekir? Bize açıklayın, Allah size bereket versin.

Şeyh Muhammed Bâzemul'un cevabı: Eğer kardeşlerinin sözleri ona fayda etmez ve dönmezse ondan ve sözlerinden sakındırılır. İlim ehline danıştıktan sonra da onun bid'atçi olduğuna hükmedilir. Yardım istenecek olan Allah'tır."[681]

Âlimlerin Bid'atçi Hakkındaki Hükmünü Kabul Etmek

Soru: Âlimlerin salih selefin menhecine muhalefet eden bazı kimseler hakkında, onun selefilikten çıktığına dair hükmünü kabul etmeyen kişi hakkındaki görüşünüz nedir? Hâlbuki bu âlimler o kimselerin sapmasına dair açık delilleri naklederek zikretmektedirler. Münakaşa ve açıklamadan sonra: "Ben zikrettiğin delillere ikna olmadım" diyor. Böyle bir kimseye karşı nasıl davranılır? Ona ne hüküm vermeliyiz?

Şeyh Zeyd el-Medhali'nin cevabı: âlimlerin salih selefin menhecine muhalefet eden kimse hakkındaki hükmünü reddeden kimse hakkında

---

680 Fetava'l-Kubra (4/194)
681 Link: http://www.ajurry.com/vb/showthread.php?t=41799

görüşüm; onun kibirli birisi olduğudur. Çünkü Nebî sallallahu aleyhi ve sellem: “**Kibir hakkı kabul etmemek ve insanları küçümsemektir**” buyurmuştur.

Akide ve din hususunda Salih selefin menhecinde giden âlimlerin hükmü haktır. Hakkı ancak zalim reddeder. Özellikle de salih selefin menhecine muhalefet edenleri bilen âlimlerin hükmünü reddeden kişi, haktan sapmıştır. Bana göre bunu yapan kimsenin bid’at ehlini savunduğu ve onların bidatleriyle sapıklıklarının reddedilmesine razı olmadığı için bid’at ehli olduğunda tereddüt yoktur. Çünkü menhece muhalefet edenin reddedilmesi ve batılının ortaya konulması haktır.

Heva ehli ve onların yardımcılarına kendilerinin batıllarının ortaya çıkarılması ve insanların kendilerinden sakındırılması ağır gelir. Bu yüzden üzerinde oldukları bâtılın açıklanmasını istemezler. Bazı insanlara bu bâtıllarını süslerler ve onlar da bunlara tabi olurlar. Batıl ehli buna bir de çirkin bir hata daha eklerler. İlim ehliyle münakaşa edip, cevabını alınca delillere ikna olmadıklarını söylerler. Avam arasında buna: “*Özrü kabahatinden beter*” derler.

Bu kimselere nasıl davranılacağına gelince; bu kimseler de bid’at sahibidir ve onlara da hecr (darılma ve alakanın kesilmesi) uygulanır. Bu kimselerden sakındırılması ve onlarla cedelin terk edilmesi gerekir. Nitekim selefin buna benzer kimselere karşı eskiden beri sürdüregeldikleri tutum budur.”[682]

Şeyh Salih el-Fevzan Hafizehullah’a şöyle soruldu: “Güvenilir âlimler tarafından bid’at olduğu belirtilen hizipçilik gibi bid’atlerin çoğundan çok az sakındırılıyor. Hatta yeni bir çığır açarak: “*Bundan sakındırmak vatan bütünlüğünü olumsuz etkiler*” deniliyor. Bu söz hakkında görüşünüz nedir?

Şeyh Fevzan şöyle cevap verdi: “Bu görüş hakkında şöyle deriz: Biz kitap ve sünnete, ümmetin selefinin üzerinde bulunduğu yol ile tabi oluruz. Bize falan ve filanın sözü gerekmez. Kim düzgün menhec üzerinde ise o

---

[682] el-Ecvibetu’l-Eseriyye Ani’l-Mesaili’l-Menheciyye (s.82)

kardeşimizdir, bizdendir ve biz de ondanız. Kim de düzgün menhece muhalif ise, kim olursa olsun, o bizden değildir, biz de ondan değiliz.

Allah'a hamd olsun, yok açıktır. Bunda bir kapalılık yoktur ki, filanın isabetli olması mümkündür diyelim! Allah'a hamd olsun yol açıktır, ana cadde bellidir.

Hata edenlerin hatasını açıklamak ve ondan sakınmak zorunludur. Bu, onların şahıslarını aşağılamak veya değerlerini düşürmek için değil, hiç kimsenin aldanmaması için sakındırmak üzere yapılır. Hata yapan kim olursa olsun reddedilir.

Biz, bid'atçileri reddederiz. Hatta sünnet ehlinden biri dahi olsa ve hatta büyük âlimlerden biri olsa dahi hata ederse reddederiz.

Hata reddedilir. Bunun anlamı ümmeti bölmek değildir! Bu ümmet arasında irca'dır. Çünkü ümmet, ancak sahih menhec üzerinde bir araya gelir. Ama menhec parçalanmışsa, hatalar varsa ümmet onda bir araya gelmez!

Allah Azze ve Celle şöyle buyurur: "**Her grup kendilerinde bulunanla sevinir**." (Mu'minun 53) Bu onlara bir kötülemedir. Çünkü bu ayetin başında Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "**Ne var ki peygamberlerin tabileri, dînlerini aralarında bölük pörçük etmişlerdir**." (Mu'minun 53)

Yine Allah Azze ve Celle bir önceki ayette şöyle buyurur: "**Gerçek şu ki, sizin dîniniz tek bir dîndir; ben de sizin Rabbınızım; bu itibarla benden sakının**" (Mu'minun 52)

Diğer bir ayet şöyledir: "**İşte, sizin bu. dîniniz tek bir dîndir; ben de sizin Rabbınızım. O halde bana ibadet edin**" (Enbiya 92) Ümmet tektir. Ümmet ancak düzgün menhec üzerinde gidebilir. Onda hatalar, bid'atler, inhiraflar (sapmalar) yoktur.

Bazı insanların zannettikleri gibi; ümmetin toplanması, bir araya gelmek, kalabalık oluşturmak değildir. Bilakis, ümmetin bir araya gelmesi ancak kitap

ve sünnet iledir. Ümmet ancak kitap ve sünnet üzerinde bir araya gelebilir. Hata eden hatasından döndürülmelidir. Evet, bu zorunludur."[683]

Bu Asırdaki Sünnet Âlimlerinin Davetçilerin Hatalarını Araştırdıkları İddiası

Suud'dan soran birisi şöyle diyor: "Hizipçilerden çok defa şöyle dediklerini işitiyoruz: "Bu asrın sünnet şeyhleri davetçilerin hatalarını gözlüyorlar" Bu söylentiye ne dersiniz?

Birincisi: Bu onlardan yadırganacak bir şey değildir. Eskiden beri bid'at ehli kurabildikleri her tuzağı kurmuşlardır. Sünnet ehline karşı İftira, yalan ve bâtıl suçlamalar bu tuzaklardandır. Allah biliyor ki, onlar bu iftira ve suçlamalardan beridirler. Sünnet ehli, Şeyhul İslam İbn Teymiyye rahimehullah'ın dediği gibi: "İnsanların mahlûkata en merhametlileri ve insanların hakkı en iyi bilenleridir."

İkincisi: Sünnet âlimleri ve ilim talebeleri onların gizli olarak işledikleri hatalara kastetmezler. Ancak dinin esaslarına ve fer'î hükümlerine göre hata olduğunu bildikleri şeyleri kitap ve sünnet üzerine kurulu ilim ile reddederler. Kitap ve sünnetin naslarını araştırıp salih selefin siyretini örnek alırlar. Bu ise muhalefet edilen hususlarda hidayete götüren yoldur.

Üçüncüsü: Ehl-i sünnet indinde insanların sözlerinin ve fiillerinin arz edileceği iki terazi vardır. Bunlar nas ve icma'dır. Kim nas veya icmaya uygun ise ondan kabul edilir. Kim de nas veya icma'ya aykırı ise kendisine reddedilir. Muhalefet edilen konu eğer bir mecliste ise o mecliste reddedilir. Eğer bir Cuma hutbesinde ise orada reddedilir. Eğer muhalefet yayılmış ve ulaşacağı heryere ulaşmış, bu Allah'ın dininden sayılarak kabul edilmeye başlanmışsa bu (reddiye) yolu tutulur.

---

[683] Link: http://www.ajurry.com/vb/showthread.php?t=39119

Bu konuda dayanakları şudur:

1- Dinin naslarından burada bazı ayetler ve bazı hadisler zikredeceğim:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Mümin erkek ve mümine kadınlar birbirlerinin dostlarıdırlar. İyiliği emreder ve kötülükten yasaklarlar**.”

“**İçinizden hayra çağırıp iyiliği emreden ve kötülükten yasaklayan bir ümmet bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir**.”

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in aykırılıkların sahiplerine reddedileceğine dair hadislerine gelince, bu hadisler lafzen mütevatir olmasa da mânâ olarak mütevatir ve müstefizdir.

Bunlardan birisi Buhari ve Muslim’in Aişe radıyallahu anha’dan şu rivayetleridir: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Kim şu emrimizde olmayan bir yenilik çıkarırsa reddolunur.” Muslim’in rivayetinde şöyledir: “Kim şu emrimizde olmayan bir amel ile amel ederse o reddolunur.” Buhari rahimehullah, Muslim’in mevsul olarak rivayet ettiği bu hadisi, Kitabu’l-İ’tisam’da muallak olarak zikretmiştir.

2- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Ümmetimin son zamanlarında sizlerin ve babalarınızın işitmedikleri şeyler anlatan bazı insanlar olacak. Onlardan sakının ve sakındırın.”

3- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Bu ilmi – yani Allah’ın dininde fıkhı – sonradan gelen her asırda adil olanları yüklenecek, aşırı gidenlerin tahriflerini, bâtıl ehlinin sahiplenmelerini ve cahillerin te’villerini reddedeceklerdir.”

Sahabe ve onlardan sonrakilerin sözlerine gelince, bazı ifadelerini seçelim:

1- el-Faruk (Ömer) radıyallahu anh şöyle demiştir: “Sizleri sünnetlerin düşmanları olan re’y ehlinden sakındırırım. Onlar Rasûlullah sallallahu aleyhi

ve sellem'in hadislerini muhafazadan aciz kalınca re'y (şahsi görüş) söylerler, böylece hem sapar, hem saptırırlar."

2- Ali radıyallahu anh şöyle demiştir: "Şayet din re'y (şahsi görüş) ile olsaydı elbette mestlerin iç tarafını mesh etmek, üzerini mesh etmekten daha uygun olurdu." İbn Abbas radıyallahu anhuma şöyle derdi: "Doğuda veya batıda bid'at çıkar, kişi onu bana taşır, eğer bende son bulursa sünnet ile onu kendisine reddederim."

Sahabe'den sonraki ilim ve iman ehlinin sözlerine gelince, onlar bu nasların ifade ettiği üzere, ister usul meselesi olsun, ister fürû' meselesi olsun fark etmeksizin, dine muhalefet edenleri reddetmek hususunda icma etmişlerdir.

İbn Sirin rahimehullah şöyle demiştir: "Şüphesiz bu ilim dindir. Dininizi kimden aldığınıza dikkat edin!"

Şa'bî rahimehullah şöyle demiştir: "Sizleri kıyaslamaktan sakındırırım. Nefsim elinde olana yemin ederim ki, şayet kıyası kabul ederseniz mutlaka helali haram, haramı helal kılarsınız. Size Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'den ezberlenip gelenlerden ulaşanı alıp kabul ediniz." Veya: "ona tutununuz" dedi.

Bu sözleri ve daha fazlasını görmek isteyen İbn Batta el-Ukberî'nin el-İbanetu'l-Kubra kitabına, el-Lalkâi'nin Şerhu Usuli İtikad İnde Ehli's-Sunne kitabına ve bunun gibi ilim ve iman ehli imamların kitaplarına baksın. Binaenaleyh, o hizipçi ve felsefeci kimselerin; "Ehl-i sünnetin davetçilerin hatalarını gözledikleri" şeklindeki sözleri yalan ve iftiradır. Bu çirkin ve günah bir sözdür.[684]

---

[684] Ubeyd b. Abdillah el-Câbirî Link: http://www.ajurry.com/vb/showthread.php?t=40661

Bid’atçileri Tenkit Etmek

Soru: “Bazı ilim talebelerinin bazı âlimlerimizin kitaplarını sıhhat ve zayıflık açısından tenkid etmeleri hakkında nasihatiniz nedir? Mesela es-Silsile ve Sıfatu’s-Salat kitapları hakkında yaptıkları gibi?

Şeyh Rebî b. Hadî hafazahullah’ın cevabı: “Tenkid kapısı el-Elbâni ve benzerleri için Allah’a yemin olsun açıktır. Buna ne El-Elbâni kızar ne de onun gibi sünneti yüklenen kimseler kızar. Âlimlere saygılı olan, onun zatını hedef edinmeyip ancak hakkı açıklamak isteyen edepli kimsenin tenkidi Shabe zamanında başlamıştır, sonu da gelmez.

Nitekim Şafii, Malik’i tenkid etmiştir. Ebu Hanife’nin ashabı ve Ahmed de tenkid etmişlerdir. Allah sana bereket versin. Bütün bu mezhepler, farklı ilim dallarında günümüze kadar bu tenkid üzere devam etmiştir.

Ey kardeşler! Tenkid kapısını kapamak caiz değildir. Zira bizler bunun içtihat kapısını kapamak olduğunu söyleriz. Allah size bereket versin.

Kim olursa olsun bir şahsın fikirlerine asla kutsiyet vermeyiz. Selefî ya da değil, hangi şahıs olursa olsun, hata reddedilir.

Lakin hak ve sünnet ehli olduğunu, ihlaslarını, içtihatlarını Allah için, kitabı için, rasulü için, Müslümanların imamları ve geneli için samimiyetlerini bildiğimiz kimselere karşı muamele ile bid’at ve sapıklık ehline karşı muamele farklıdır.

Hafız İbn Receb rahimehullah’ın “el-Farku beyne’n-nasiha ve’t-ta’yir” kitabına bakınız.

Şöyle açıklamıştır: “Hidayetin ve hakkın beyanı zorunludur. Nitekim Said b. El-Museyyeb, İbn Abbas, Tavus, İbn Abbas’ın ashabı tenkid edilmiştir. Onlar tenkid etmişler, onlar da tenkid edilmişlerdir. Hiçkimse: “Bu ta’n/hakarettir” dememiştir. Bunu ancak hevâ ehli söyler.

Biz el-Elbani’yi tenkid ettiğimizde hevâ ehlinin yolunu tutmayız ve: “Elbani’yi tenkid etmeyin” demeyiz. Evet, onun hataları din adına

yayılmaktadır. İbn Baz'ın hatalarını, İbn Teymiye'nin hatalarını tenkid etmeyin demeyiz.[685]

Yani hatanın hata olduğunun insanlara açıklanması gerekir. Bazen bu hatayı yapan şahsın konumu üstün olabilir. Zira defalarca söylediğimiz gibi, onun hatası, Allah'ın dinine nispet edilir.

Lakin – söylediğim gibi – ehl-i sünnet ile bid'at ehlinin ayrımını yaparız. İbn Hacer ve başkalarının da dedikleri gibi: "Bid'atçi aşağılanır, onun saygınlığı yoktur" O aşağılanır, çünkü maksadı kötüdür. Bid'atçi, Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi hevâ ehlidir: "**Sana Kitab'ı indiren O'dur. Onun (Kur'an'ın) bazı âyetleri muhkemdir ki, bunlar Kitab'ın esasıdır. Diğerleri de müteşâbihtir. Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onu tevil etmek için ondaki müteşâbih âyetlerin peşine düşerler. Hâlbuki Onun tevilini ancak Allah bilir**." (Al-i İmran 7)

Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Onun müteşabih olanlarına tabi olanları gördüğünüz zaman, işte Allah'ın bahsettiği kimseler onlardır. Onlardan sakının."[686]

Allah Teâlâ onları; fitneyi amaçlamakla nitelemiştir. Apaçık ortada olan muhkemi terk edip müteşabihlere tabi olurlar. Muteşabihe giderler, ona bağlanırlar ve onunla delil getirirler.[687] Hidayet ehli ve hak ehli olan sahabe ve tabiinin; müteşabihleri muhkemlere havale etme yolunu tutmazlar. Muhkemi müteşabihe döndürürler.

---

[685] Ebu Bekr el-Ferra şöyle demiştir: "Yusuf b. Esbat'a fitnelere dair Vekî hakkında bir şey söyledim. Dedi ki: "O hocasına (Yani Hasen b. Hay'e) benziyor" Yusuf'a dedim ki: "Bunun gıybet olduğundan korkmuyor musun?" Dedi ki: "Neden? Ey ahmak! Ben bu kimseler için babalarından ve annelerinden daha hayırlısını yapıyorum. Ben insanları onların çıkardıkları şeylere tabi olmalarından ve kendilerine zararlı olan şeylerden yasaklıyorum" Tehzibu't-Tehzib, el-Hasen b. Salih b. Hay'in hal tercemesi.

[686] Buhârî (4430) Muslim (6726) Aişe radıyallahu anha'dan

[687] İmam Ahmed, er-Reddu Ale'l-Cehmiyye'de şöyle demiştir: "Bid'atlerin eğriliğine bağlanır, fitnenin gemlerine takılırlar. Onlar Kitap hakkında ihtilaf eder ve Kitaba muhalefet ederler. Kitab'dan ayrılıkta bir araya gelirler. Allah hakkında bilgisizce söz söyler, kelamın müteşabihiyle konuşurlar. İnsanların cahillerini arzularına göre aldatırlar. Saptırıcıların fitnesinden Allah'a sığınırız." Bkz.: Mecmuu'l-Fetava (15/276)

Onlar kendi nefislerini saptırmak ve insanları saptırmak için kasten müteşabihe dalarlar ve hevaya tabi olurlar. Neyi hak ederler? Alçaltılmayı ve şu müteşabihlere tabi olanların derecesine kovulmayı hak ederler. Buna davet eder hale geldiği zaman tenkid edilmesi bir yana, fitnesinin derecesine göre[688] öldürülür veya dövülür.[689] İhtiyaç ve zaruret halinde tenkidde sert davranılır.

Mesela Ahmed b. Hanbel rahimehullah şöyle demiştir: "Bir kimsenin Hammad b. Seleme'yi karaladığını görürsen onu Müslümanlığı hakkında itham et" Neden? Çünkü Hammad b. Seleme bid'at ehline karşı sert idi.[690]

---

[688] Hazır bulunanlardan birisi: "Bid'atçi kimse dayakla tazir edilir veya öldürülür" dedin. Bunu kimin uygulayacağını açıklamanızı umuyoruz" dedi. Şeyh Hafizehullah şöyle dedi: "Öldürme cezasını ve bid'at ehlini öldürmeyi şer'i hakim uygular. Tazir cezasını hak edene tazir uygular. Bunu ancak şer'i hakim yapar. Ama halktan fertlere gelince, bu iş onların elinde değildir. Zira bunu yapmaya kalkarlarsa fesada ve fitnelere sebep olur."

[689] Nitekim Ömer radıyallahu anh bid'atinden dolayı Sabîğ'e dayak cezası uygulamıştı. Süleyman b. Yesâr'dan:"Sabîğ isminde bir adam Medine'ye geldi ve Kur'an'ın müteşâbih (âyetlerini) sormaya başladı. Bunun üzerine Ömer (radıyallahu anh) ona, (yanına gelmesi için haber) gönderdi. Onun için de hurma sapları hazırlamıştı. (Gelince ona) "Kimsin?" dedi. "Ben, Allah'ın kulu Sabîğ'im." dedi. O zaman Ömer radıyallahu anh, o saplardan bir sap aldı ve: "Ben, Allah'ın kulu Ömer'im!" diyerek onu dövdü. Başı kanayıncaya kadar ona darbeler vurdu. Sonunda (adam) şöyle dedi: "Ya Emîrelmü'minîn! Yeter! Önceleri kafamda bulmakta olduğum (kötü düşünceler) yok olup gitti." Darimi (146)

[690] Nitekim es-Siyeru A'lam'da (7/452) şöyle geçer: Nuaym b. Hammad el-Huzaî Cehmiyye'ye karşı sert idi. Şöyle derdi: "Onlara karşı sert olmasaydım onlardan olurdum…" Mecmuu'l-Fetava (10/301) Belki de bu meselede en güzel kitap, değerli kardeşimiz Halid b. Dahvî ez-Zafirî'nin "İcmau'l-Ulema Ala Hecri Ehli'l-Bid'a ve'l-Ehva" kitabıdır. Zira orada selefte bulunan sertliğin kötülenmeyip, övülen sertlik olduğuna dair bölüm açmıştır. Derim ki: Burada sertlik ile kastedilen; adalet üzerine kurulu olan dinin kayıtlarına bağlılıktır. Nitelim şeyhimiz Allame (Mukbil b. Hadi) el-Vadii rahimehullah'ın şöyle dediğini işittim: "Eğer insaftan ayrılmazsan hasmını gemlemiş olursun."

Bid'at ehline karşı övülen bu sertlik, kötülenen bir hale gelmemelidir. Bizler sertliği öğütlemeyiz. Lakin şayet nasihat eden kimsede sürçme/sivrilik meydana gelse dahi, bu durum İslam'a ve sünnete bununla destek olmaktan alıkoymaya bir vesile edinilemez.

Şüphesiz heva ehli şu an, mesela "falan kimsede sertlik var" sözüne takılır ve onun kitaplarından uzaklaştırırlar.

Selef; "Falan kimse bid'at ehline karşı şedid/serttir" dedikleri zaman onu kınamak için mi söylüyorlardı? Veya bununla şimdiki heva ehlinin yaptıkları gibi Allah'ın yolundan alıkoymayı mı istiyorlardı?

İlim ehlinin tenkid edilmesi ve ilim ehlinin birbirlerine yaptıkları tenkidlerle insanlara hatayı beyan etmeleri, bu hatanın Allah'ın dinine nispet edilmesi korkusundandır. Biz buna sadece caiz demiyoruz, bilakis farzdır diyoruz.

İnsanlara hakkı açıklamak ve hak ile bâtılın arasını ayırmak farzdır. "**Allah, kendilerine kitap verilenlerden, "Onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız, onu gizlemeyeceksiniz" diyerek söz almıştı. Onlar ise bunu kulak ardı ettiler, onu az bir dünyalığa değiştiler. Yaptıkları alış-veriş ne kadar kötü**!" (Al-i İmran 187)

"İsrailoğullarından kâfir olanlar, Davud ve Meryem oğlu İsa diliyle lânetlenmişlerdir. Bunun sebebi, söz dinlememeleri ve sınırı aşmalarıdır. Onlar, işledikleri kötülükten, birbirini vazgeçirmeye çalışmazlardı. Andolsun yaptıkları ne kötüdür!" (Maide 78-79)

Tenkid, münkere karşı çıkma babındandır. Büyük selefi şahısları hata ettikleri zaman tenkid etmek ve hatalarını açıklamak, iyiliği emretmek ve kötülüğü yasaklamak babındandır. Bu, Allah'ın farz kıldığı hakkı açıklama türündendir. Allah'ın farz kıldığı nasihate dâhildir.[691]

---

[691] Allame b. Baz rahimehullah şöyle demiştir: "Hak ehli ne zaman hata edenlerin hatalarını ve yanlış yapanların yanlışını beyan etmekten susarsa, Allah'ın kendilerine emretmiş olduğu; hayra davet, iyiliği emir ve kötülüğü yasaklama görevlerini yerine getirmemiş olurlar. Münkere karşı çıkmamak, yanlış yapanın yanlışı üzerine devam

Bu yüzden İbn Abbas radıyallahu anhuma'nın ve İmran b. Husayn radıyallahu anh'ın ve başkalarının "ifrad"[692] görüşünden dolayı Ömer radıyallahu anh'ı tenkid ettiklerini görürsün.

Bu tenkid mevcuttur ve büyük küçük, önemli önemsiz meselelerde devam etmesi gerekir. Hata açıklanır. Bidat açıklanır. Hata tenkid edilir ve bid'at de tenkid edilir. Bununla beraber sünnet ehli olana saygı belirtilir, isabet eden müçtehidin iki ecir aldığı, hata edene ise bir ecir olduğu kabul edilir. Allah'ın sünnet ehlini tenkidde bize din kıldığı budur. Bid'at ehline karşı ise takınılacak tavır böyle değildir.

Bid'at ehli hakkında onların müçtehit oldukları söylemeyiz! Zira onlar Allah'ın şahitliğiyle ve rasulü sallallâhu aleyhi ve sellem'in şahitliğiyle hevaya tabi olan kimselerdir. Bid'atçi sapıktır. Şu an hata eder ve sana: "Bu bir içtihattır" der. Sapmış fırkalar, Cemilu'r-Rahman'ı öldürmeye hükmettiğinde de: "Bu bir içtihattır" dediler.[693] Selefilerin kanlarını kendilerine göre içtihat saydıkları davalarla mubah saydılar. Düştükleri hiçbir sapıklık ve bela yoktur ki "içtihattır" demesinler.

Bu islam'ı cıvıtmak ve bâtılı, sapıklığı ve bid'atleri hakka karıştırmaktır. Hatalarından bile ecir alan müçtehitlerle Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in cehennemle tehdit ettiği bid'atleri eşit görmektir![694]

---

etmesi ve hakka muhalefet edenin hatasında devam etmesinden dolayı meydana gelecek vebal malumdur. Bu Allah Subhânehû ve Teâlâ'nın emrettiği nasihat ve hayır üzerine yardımlaşma, iyiliği emretme ve kötülüğü yasaklama emrine aykırılıktır. Başarı Allah'tandır." (Tenbihat Ala Ma Ketebehu's-Sabuni Fi Sifatillahi Azze ve Celle s. 30)

[692] Muslim'in (1226) İmran b. Husayn radıyallahu anh'den rivayet ettiği şu hadise işaret ediyor: "Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem ile beraber temettü yaptık. Allah'ın kitabında temettu haccı hakkında ayet indi ve Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem bunu emretti. Sonra temettüyü nesh eden bir ayet inmedi. Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem de vefat edinceye kadar bundan yasaklamadı. Bir adam (yani Ömer radıyallahu anh) çıkıyor ve görüşüyle dilediğini söylüyor!"

[693] Aynısını Faziletli muhaddis şeyhimiz Mukbil b. Hadi el-Vadii rahimehullah da "Makteli Cemilu'rrahman el-Afgani" kitabında zikretmiştir.

[694] Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Bir mümin fasık gibi midir? Bunlar eşit olmazlar." "Müslümanları mücrimler gibi tutar mıyız? Size ne oluyor, nasıl

Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem: “Şüphesiz o sapıklıktır” ve “İşlerin en kötüsüdür” buyurmuştur.

Bu çözünme ve İslam’a zulüm hakkında Müslümanların basiretli olmaları, hidayet ehlini ayırt etmeleri, onları nasıl tenkid edeceklerini ve hatalarını nasıl açıklayacaklarını bilmeleri gerekir. Yine sapıklık ehline nasıl davranılacağını ve onlarla nasıl muamele edileceğini de ayırt etmelidirler.[695]

---

hükmediyorsunuz?”

[695] Şöyle soruldu: “Eğer tenkid eden kişi, bid’at ehline reddiye vermekle tanınmış değilse bununla beraber onun kitapları bulunmayıp ancak ilim ehline reddiye veriyorsa nasıl olur?”

Şeyh hafizehullah şöyle dedi: “Ben sözümü güzel maksat ve saygı ile kayıtladım.”

Şöyle soruldu: “Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem’in tenkid ederken hata eden sünnet ehlini ismen belirtmediğini öne sürerek, hata eden sünnet ehlinin isminin belirtilmesi daima maslahat ve mefsedete göredir” diyen kimse hakkında ne dersiniz? Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem’in tenkid hususundaki siyretini ileri süren, Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem’i ziyaret eden ve ibadeti hakkında soran üç kişi için Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem’in: “bazı kimselere ne oluyor” demesini gerekçe gösteren hakkında görüşünüz nedir? Sahihu Muslim’de geldiği gibi bir defasında doğrudan tenkid ederek: “Sen ne kötü hatipsin” buyurmuş, ikinci bir mecliste ona işaret ederek ve isim vererek “Hatiplerden birisi şöyle diyor” demiştir. Bir mecliste hak, isim vermeden açıklanmıştır. “İsim vermek ve vermemek ancak maslahat ve mefsedete bağlıdır. Bazen ilim talebesi gelse “Şeyh Abdulaziz şöyle diyor” dese, İbn Baz onda bidat görse vb. insanlar anlamayıp Şeyh Abdulaziz’in bid’at ehli olduğu düşüncesine düşebilirler. “İnsanlara anlayabilecekleri şekilde anlatın” sünnet ehli olan kimsenin eleştirilmesinde isim vermenin maslahat ve mefsedete bağlı olduğu görüşüne ne dersiniz. Çünkü Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem bazen isim vermiş, bazen kinaye yapmıştır?”

Şeyh Hafizehullah şöyle cevap verdi: Maslahat ve mefsedeti gözetmek İslam’da yüce bir esastır. Bu görüş haktan uzak değildir.

Bunu söylememiz, bizim isim belirtmeyi hep haram görmemiz demek değildir. Deriz ki: maslahat ve mefsedet gözetilir. Fakih olan kişi ne zaman isim belirteceğini, ne zaman umumi konuşacağını bilir.

Mesela bu asırda heva hakkında şöyle diyorlar, böyle diyorlar diyerek konuşsan, sözünü kabul etmediklerinde bu nasıl olur? Görüşlerin sağlamasını yapmayı talep ederler ve cilt ve sayfa numarası isterler. İnsanlar bu konuda eserler yazmış ve örf haline gelmiştir. Ama isim vermeden “şöyle dediler, böyle dediler” demek uygunsuz hale gelmiştir. Öncelikle bunu kim söyledi bilinmez. Senin doğru söylediğinden de

Bid'at Ehlini Savunmanın Hükmü

Şeyh Bekr Ebu Zeyd rahimehullah şöyle demiştir: "Hicri 406 yılında vefat etmiş olan Ebu Ali ed-Dekkak rahimehullah'ın dediği gibi; "Bâtılı söyleyen kişi konuşan şeytandır. Hak hususunda sükût eden ise dilsiz şeytandır."[696]

Sabit sünnetlerden birisi de Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in: "**Kişi sevdiğiyle beraberdir**" hadisidir. Nitekim Enes radıyallahu anh şöyle demiştir: "Müslümanlar İslam nimetine sevinmelerinden sonra bu hadise sevindikleri kadar başka bir şeye sevinmediler."[697]

Nitekim imamlar itikadın aslına çelişen kimselere şiddet göstermişler ve bid'atçilere hecr uygulayarak terk etmişlerdir.

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah İttihadçılara reddiye verirken şöyle demiştir: "Onlara nispet edilen veya onları savunan yahut onları öven, kitaplarını yücelten, onlara yardım etmekle bilinen ve onları eleştirmeyi hoş görmeyen yahut "O bu sözün ne olduğunu bilmiyordu" veya "O kitabı o mu yazdı?" gibi sözlerle onlara mazeret bulmaya çalışan herkesin cezalandırılması gerekir. Bu sözleri ancak bir cahil veya bir münafık söyler.

Bilakis onların durumunu bildiği halde onların aleyhinde olanlara yardım etmeyen herkesin cezalandırılması gerekir. Çünkü onların aleyhinde olmak en önemli farzlardandır. Zira onlar akılları ve dinleri şeyhler, âlimler, yöneticiler ve emirlerden olan halka karşı kışkırtarak ifsat etmişlerdir. Onlar

---

şüphe edebilirler. "Bu hevadan konuşuyor" derler.

Şuan bizler pek çok zaman şahısların ismini veriyoruz ve kaynağını verip açıklıyoruz. Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem: "Sen fitneci misin ey Muaz" buyurmuştur. "Muaviye fakirdir, Ebu'l-Cehm ise kadınları döven biridir" buyurmuştur. Hind, Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'e kocası Ebu Sufyan'ın ismini belirtmiştir…

Maslahat gerektirdiği zaman hata yapan insanın ismi de belirtilir.

[696] Şezeratu'z-Zeheb 3/80

[697] el-Fetava 11/517-518

yeryüzünde bozgunculuk için çalışmışlar, Allah'ın yolundan alıkoymuşlardır."[698]

Allah Şeyhulislam İbn Teymiyye'ye rahmet etsin ve ona cennet nehirlerinden içirsin.

Şüphesiz bu sözler dikkat gerektiren ince ve önemli sözlerdir. Her ne kadar İttihadçılar hakkında söylenmiş olsa da, bütün bid'atçileri, bid'ate destek olan, bid'at kitaplarını yücelten, Müslümanlar arasında yayan, bid'at ve sapıklıkları üfüren, bunlarda bulunan itikad çözülmelerine ve sapmalara karşı uyarmayan herkesi kapsayıcıdır. Çünkü bu kimseler bu meselede gevşeklik yapmışlardır. Bu kötülüğün başka Müslümanlara da bulaşmaması için ardının kesilmesi gerekir.

Bu zamanda bu minval üzere bid'atçileri öven, onların sözlerini yayan, onların düştükleri sapıklıklara karşı uyarıda bulunmayan topluluklarla müptela olduk. Bid'atçilere karşı "Ebu Cehil" olan bu kimselerden sakının. Şekavetten ve şekavet ehlinden Allah'a sığınırız."

Her Müslümanın kendi nefsini, hak üzere olan bir kimseye hevası sebebiyle meylinden dolayı kontrol etmesi gerekir. Kendisine hak açıkça belirmeden önce falan kimsenin delil ile destekli olduğu için mi, yoksa sırf o falan kimse olduğu için mi ona meylediyor diye yoklamalıdır. O kimse hak üzere olsa bile böyle bir meyil caiz değildir. Şöyle der: "Hak üzere olan kimseyle beraber olsa bile böyle bir meyil cahiliyye hükmündendir." İnsanların çoğu bu tehlikeye aldırmazlar.

Her Müslümanın çeşitli meselelerde bu konuyla ilgili olarak Allah'ı gözetmesi, kimin yanında olursa olsun, maksadının yalnızca hakkı bilmek olması gerekir.

Bundan dolayı Şafiî rahimehullah şöyle demiştir: "Bir münazaraya girdiğimde hakkın arkadaşımda veya bende bulunmasına aldırmam." Hakkın yalnız kendisinde olmasını temenni etmez, bilakis hakkın arkadaşında olmasını ve ona destek olmayı temenni ederdi. Bu yüce ahlak ve dosdoğru bir

[698] el-Fetava 2/132

dindir.

Allah'tan bizleri ve sizleri bu şekilde hakkı araştıranlardan kılmasını, hevadan ve cahiliyye üsluplarından uzaklaştırmasını dileriz.

Ey kardeşler! Bizim nefislerimizi kontrol etmemiz gerekir. Kim kendisinde böyle bir hastalık bulursa nefsinin tedavisine yönelmesi, daima hakkı araştırarak kendisini kör taassubdan kurtarması gerekir. Zira kör taassub sahibini Allah Teâlâ'ya şirk koşmaya veya tehlikeli sapıklıklara vardırır."[699]

"Kötü bir kimseyle beraber görülürsen ve insanlardan kiminle beraber görülürsen sen de ancak onlara nispet edilirsin. Hayır, zanda bulunulması imkânsızdır. Bu durumda ancak kötü zanda bulunulur. Çünkü kötü kimselerle arkadaşlık itham sebebidir. Müminlerin emiri Ömer radıyallahu anh şöyle demiştir: "Kim kendisini ithama uğrayacağı yerlere sokarsa, kendisine kötü zanda bulunanları kınamasın."

Sen bid'atçiyle beraber yürüdüğünde insanlar sana hangi zanda bulunsun?

Senin sünnetin destekçisi olduğunu mu zannedeceklerdi?

Hayır vallahi, senin ancak onun gibi biri olduğun zannedilir! "[700]

Sen Rabbini Razı Etmeyi Gözet

"İnsanların hepsinin senden razı olması mümkün değildir. Bir grup senden razı olurken, diğer bir grup sana öfkelenecektir. Senin Yaradan Azze ve Celle'nin rızasını gözetmen gerekir. İnsanların ve yaratılmışların kalpleri O'nun elindedir. O, bunları evirip çevirendir.

---

[699] Hecru'l-Mubtedi dokuzuncu bölüm (s.48-49)

[700] Şeyh Rebi b. Hadi el-Medhali'nin sitesinde, et-Taassubu'z-Zemim adlı makaleden.

“**O, yardımıyla mü’minleri destekleyen ve kalplerini birleştirendir. Şayet bütün yeryüzündekileri infak etsen onların kalplerini birleştiremezdin. Lakin Allah aralarını birleştirdi. Şüphesiz O Azizdir, Hakimdir**”

Yönelme ve yüz çevirme bakımından emri elinde bulunduran Allah subhanehu, kulların kalplerini parmakları arasında dilediği gibi evirip çevirir. Sen O’nu gözet ve amel et, başarı ve zafer ile müjdelen. Ahmed’e, Mehmed’e bakma! Sana düşen Allah Azze ve Celle’yi razı etmektir. Salih selefinizin bu konudaki siyretlerini okuyun. Bu konuda rivayet edilen haberlerde şaşırtıcı haller göreceksiniz.

İmam İbnu’l-Kayyım rahimehullah şöyle demiştir: “Malumdur ki, bâtılı konuşma ile hakkı açıklamaktan sükût etmek evlenirse, bu izdivaçtan hakka cahillik ve halkı saptırmak doğar.”[701]

Hafız Zehebî rahimehullah şöyle demiştir: “Fesat yaygınlaşmış, bid’atler galip gelmiş ve sünnetler gizlenmiştir. Hakkı söyleyen çok azdır. Şayet âlim samimiyet ve ihlas ile hakkı dile getirse, vaktinin âlimlerinden birçok kimse ona itiraz eder, ona öfkelenir ve cahillikle suçlarlar. La havle vela kuvvet illa billah!”[702]

Âlimlerin Kişilere Verdikleri Hükümde İhtilaf Fitnesinden Çıkış Yolu

Hişam b. Fehmi el-Arif dedi ki: “Faziletli şeyh Ebu Abdila’la Hâlid Muhammed Osman el-Mısrî Hafizehullah “eş-Şebabu’l-Hair ve Menhecu’l-İksa” başlıklı bir makale yazdı ve bana verdi. Allah ona hayırla karşılık versin ve bunda bereket kılsın. Selefî talebeler için âlimlerin kişilere verdikleri hükümde ihtilaf etmeleri fitnesinden çıkış yolunu özetlemiştir.

---

[701] es-Savaiqu’l-Mursele (s.52)
[702] Siyeru A’lami’n-Nubelâ (14/166)

1- Selefi talebenin sahih dini ilmi yalnız Allah için ihlas ile talep etmesi gerekir.

2- Selefî talebenin selefi davet âlimlerinin, özellikle de hadis âlimleri ile cerh ve ta'dil imamlarının siyretlerini okuması gerekir.

3- Selefi talebenin selefi davet hususunda ilhad, sapıklık ve bid'at ehline, yoldan çıkanlara verdikleri reddiye kitaplarına bakması gerekir.

4- Selefi talebenin sabır ve sıdk ile tabi olmaya devam etmesi, Allah Teâlâ için mucahede etmesi gerekir.

5- Selefi talebenin, rütbeleri ve konumları ne olursa olsun şeyhlere/hocalara taassup göstermekten uzak olmaları, nerede olursa olsun hak ile beraber dönmeleri gerekir.

6- Bir âlime hak hususunda yakınlık göstermek ve onu basiret üzere savunmak ona taassup etmek değildir!

7- İlimde zayıf olan selefî talebenin, herhangi bir kimse hakkında hüküm vermede ihtilaf ettikleri zaman taklid ettiği âlimlerden birini savunmaması gerekir. Bilakis durum iyice ortaya çıkıncaya kadar geri durmalıdır. Allah'ın kendisini isabet edeni bilecek ilimle desteklemesine kadar sahih sebeplere tutunma konusunda gayretini artırmalıdır.

8- Selefî talebenin, selefi davet âlimlerini, özellikle de cerh ve ta'dil âlimlerini şiddet (sertlik) ile niteleyen kimselere iştirak etmemelidir. Çünkü bu sözü söyleyen kişi, cerh ve ta'dil imamları olan uzman âlimlerin başkalarında bulunmayan siyretlerini, tavırlarını, sünneti savunmadaki kuvvetlerini, hakka basiretle destek olmalarını bilmediği için, bu söz sahibine reddedilir.

9- Selefî talebenin, reddedilen fiilin hangi taraftan meydana geldiğine bakmaması gerekir. Cerh ve ta'dil hakkında hükmeden âlimin hükmü hak ise, mertebesi ne olursa olsun, şu sözler gibi şüphelerin peşinden gitmesi caiz değildir:

"*Halkın genelini gözetiyor*"

"*İnsanların anlayış derecelerini gözetmek lazım*"

"*Fitne çıkmaması için*"

"*Bunun yerine (daha üsluplu) başka bir şey diyebiliriz, mesela "bid'at çıkardığını değil hata ettiğini söyleyelim", "sapık/saptı demeyelim de inhiraf etti diyelim*"

Bunun gibi hâkimin hükmünü önemsizleştiren ve insanları sağa sola sapmaya götüren nice sözler ederler!

10- Âlimin herhangi bir kimse hakkında cerh ve ta'dile dair tezkiyede bulunduktan sonra bu görüşünden dönmesi ayıp veya idrak kusuru değildir. Bilakis bu onun cesaretinin, samimiyetinin ve hak üzerinde gayretinin delilidir.

11- "Sana selefi davetin âlimlerinin ölmüş olanlarını tavsiye ederim" sözüyle, başta Şeyh Rebi b. Hadi el-Medhali gibi hayatta olan âlimlerden uzaklaştıran kimse, Allah'a iftira etmiş, selefi davete hakaret etmiştir.

Soru: "Yanımızda selefi bir genç var. Lakin vela ve bera konusunda zayıf birisi olup bazı şüpheci kimselerle beraber bulunuyor. Bazı selefiler de onun hakkında: "O selefi değil" derken, diğer bazıları: "O selefidir, ama vela ve bera konusunda zayıf. Ona nasihat etmeye devam edilmeli" diyorlar. Bununla beraber o şüpheci kimseler de bu gençle bir araya gelip ziyaret ediyorlar. Bu gence karşı nasıl davranmalıyız?

Şeyh Abdulaiz el-Ber'î'nin cevabı: "Selefi'nin aşmaması gereken sınırları bulunmak zorundadır. Evet, bu sınırda durduğu zaman bid'at ehlinden hiç kimse ona yaklaşmaz. Sen sünnet üzeresin, bid'at ve sapıklık ashabına kulaklarını açarsan kalbin kayar veya kayacak gibi olur. Kendini tehlikeye atma! Bu bid'atçiden bir şey işittiğinde sana bir zarar vermeyecek olsa dahi nefsine karşı güzel zamanda aşırı gitme!

Bid’atçi zehir gibidir. Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem: “Hastayı sıhhatlinin yanına sokmayın” buyurmuştur. Yine: “Cüzzam’lıdan, aslandan kaçar gibi kaç” buyurmuştur. Fikri cüzzamlı olan kimse, bedeni cüzzamlı olan kimseden daha tehlikelidir. Evet, bid’at ehlinden sakınma üzere olmalısın! O şahıs bid’atçi, sen ise sünnet ehlisin! “Ben ona nasihat ediyorum, şöyle açıklıyorum” diyorsun! Bu kelam da nedir!? Büfe’de çay içmeler, Arabada tek başına gitsen bile telefon mesajları, Whatsapp mesajları vs. bu üslup neyin nesidir?! Sen sünnet ehlisin, o ise bid’at sahibi! O Allah’a tevbe etmedikçe onu terk et, onunla oturma! Nefsini bid’at ehliye oturmaya alıştırma! Bu bir tehlikedir!

“Kuduz hastalarının yanına sağlıklı kimseyi sokmak fayda vermez, lakin sağlıklı kimseler kuduz olur.”

Bir kutudaki tek bir çürük elma, yanındaki elmaları da çürütür. Sen onun yanında oturursan seni bozar. Onu terk et! Evet, ona kardeşlerinin doğru şekilde nasihat etmek gerektiğini zikrediyorsunuz. Onun menheci hakkında şüphelenmeleri doğrudur. Bu yüzden akıl sahiplerinden üç veya dört kişi onunla oturup, olabildiğince yumuşak ve en güzel ibarelerle nasihat etmelidir. Bundan sonra ya sizi tercih eder, ya da bid’atçi hizipçi (dernekçi)leri tercih eder.”[703]

---

[703] Link: http://olamayemen.com/index.php?article_id=12042

Selefî Davete Zarar Veren Hususlar

Şeyh Ahmed b. Ömer Bazemul bu hususları şöyle saydı:

1- Samimî selefî ile hak ile oynayarak selefî olduğunu söyleyeni ayırt etmemek

2- Selefilik iddia edenlerin hileleri sebebiyle samimi selefileri eleştirmek

3- Asıl kaynağını bilmediği halde bir sözü veya fiili selefî bir âlime nispet etmek

4- Selefî'nin kendi anlayış ve düşüncesini âlimin anlayışı ve maksadı olarak lanse edip, âlimin kastetmediği şeyi ona nispet etmek.

5- Gençlerin beceremedikleri konularda tartışmaları ve kendilerini ilgilendirmeyen meselelere girmeleri

6- Kardeşlikte samimi olmamak ve kasıtlı kimselerin yaydıkları sözlere kulak vermek

7- Özellikle âlimler katında özel olan ve nakledildiği zaman fırsat kollayan kimselerin değerlendireceği meseleleri yaymak

8- Hak ile batıl arasındaki ihtilafı şahsî ihtilaf olarak nitelemek. Gevşemeciler, daveti yardımsız bırakanlar ve Haddadî'ler buna ne kadar da sevinirler!

9- Kimden ilim alınacağını bilmemek. İlimle beraber Allah'tan sakınmanın bulunması zorunludur.

10- Takvadan çok, günahkârlığa yakın olan kimselerden ilim almak. Kendisine helal olmayan şeylerle Allah'ın dinini kullanarak avcılık yapan ne kadar da çoktur!

11- Âlimlere danışmadan bazı ilim talebelerini (ders vermesi için) misafir etmek

12- Selefî olduğunu söyleyen herkesi; ilmi ve dindarlığı hususunda güvenilir bir selefi zannetmek

13- Yaratılmış olanları hakkın önüne geçirmek. Onlardan birinin âlimlere karşı edeb suretinde hakkı reddettiğini ve batılı desteklediğini görürsün.

14- Kasıtlı yanlış ile kasıtsız hata arasını ayırmamak. Bu ikisini eşit görmek aşırılık veya gevşekliktir.

15- Gençlerin ilim talebelerinin etrafında toplanması. İlim talebesinden istifade edilebilir, fakat o tabi olunan bir önder edinilemez.

16- İlim talebesinin tasarruflarını âlimlerin tasarruflarına kıyaslamak. Hâlbuki ikisinin arasındaki fark gayet açıktır.

17- Dünyevi maslahatlarını elde etmek için bazı kimselerin hoca olarak ön plana çıkmaları

18-Davette ön planda yer alan ilim talebelerinin âlimlerle irtibatta bulunmamaları, âlimlere danışmamaları, bilakis bunu gereksiz görmeleri. Bu tehlikeli bir sapmadır.

19- Bazı ilim talebelerinin selef'i olmayan kaideler koymaları. Bunu ya kendisini beğenmişliğinden ya da âlimlik taslamasından yapar.

20- Bazı ilim talebelerine âlimlermiş gibi muamele edilmesi hatta âlimlerden önde tutulması. Hâlbuki ilim talebesinin bunu hak etmediği bilinmektedir.

21- Bazı ilim talebelerinin, etrafındakileri kendisine taassup edecek ve kendisinin görüşlerine boyun eğecek şekilde yetiştirmeleri.

22- Menhec üzerinde giden bir selefî'yi cerhte (bid'at ehlini redde) aşırılıkla veya acelecilikle suçlamak.

23- Bazı ilim talebelerinin, mezheplerin delile aykırı görüşlerini, başka bir görüşü desteklemek için yaymaları.

24- Delile aykırı olan ve selefi olmayan şaz ve reddedilmiş görüşleri ortaya koyarak yaymak. Böyle bir tutumu sünnet âlimleri kötülemişlerdir.

25- Bazı ilim talebelerinin, muhaliflere karşı çıkan samimi selefilere karşı insanları kışkırtmaları.

26- Bazı selefilerin ihtilaflı konulara girerek hükümde bulunmaya çalışmaları ve kendisinden büyük âlimler hakkında hükümde bulunmaları. Bu bir edepsizliktir.

27- Renkten renge giren bazılarının selefilerin saflarına girerek insanları birbirine düşürmeleri ve nasihatçi suretinde fitnelerin ateşini yakmaları

28- Şer'î ilim derslerinin aşamalarını gözetmeden ve edepleriyle edeplenmeden davet etmek ve ders vermek için öne çıkmak.

29- Selefi davet adı altında mal toplayıp bunları gayesi dışında yerlere harcamak.

İçindekiler Tablosu